

Ehmedê Xanî

Berhemên giştî

منتدى إقرأ الثقافي

www.iqra.ahlamontada.com

Ehmedê Xanî

Berhemên giştî

Amadekar

Ibrahîm Xelîl

Beşîr Taha Silêman

Neqş 21 | Klasîk 1

Ehmedê Xanî
Berhemên giştî

Amadekar
Ibrahîm Xelîl
Beşîr Taha Silêman

Edîtorî
Neqş

Gerînendeyê giştî yê weşanê
Evdo Şêxo

Bergsazî û Rûpelsazî
Serwer Mirad

Çapa yekê
Qamişlo 2021

Weşanên Neqşê, Qamişlo

✉ naqeshpublishing@gmail.com

☎ +963 933 682 655

Weşanxaneya Şilêrê, Qamişlo

✉ weshanashiler@gmail.com

🌐 www.shiler.info

Ji bilî danasînê, kopîkirina vê berhemê bê destûra Weşanxaneya
Neqşê û Weşanxaneya Şilêrê bi her rengî qedexe ye

Naverok

Pêşgotin	7
Berhema yekem: Nûbihara biçûkan	13
Berhema duyem: Mem û Zîn	53
Berhema sêyem: 'Eqîdeya îmanê	403
Berhema çarem: Dîwan	413

Pêşgotin

Di esmanê helbesta kurdî da, stêra nayab a helbestvanê gewre Ehmedê Xanî wekî gewhersedefekê diteyise.

Xanî ne tenê helbestvan bû lê belê ew rewşenbîrê çax û dema xwe bû. Wekî helbestnivîsekê kurd ku zimanê wî yê dayikê di nav zimanên serdest ên li hawirdorê da bênirx û bêqîmet bûbû, wî dikarî mîna rewşenbîrên dema xwe bi erebî yan bi farisî binivîsa, belam wî rêya sengistanê girt û berê xwe da kurdîyê; ev dane û şahkar li pey xwe ji mêr û jin û zarokên kurdan ra hêlan.

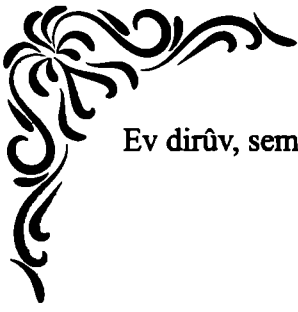
Xanîyî di hizir û helbestên xwe da tenê xizmeta milletê xwe kirîye. Wekî ku rêberekê netewî be, di kirasê helbestvanekî da, doza serwerî û serfirazîya gelê xwe kirîye.

Ji alîyê şeweyê ve, Ehmedê Xanî hemû teql, kêşan û pêlawazên kurdîyê di helbestên xwe da hewandine û bi nav kirine. Bi vî awayî, wî asoya pêlawazan bi firehî li ber helbestvanên li dûv xwe vekirîye.

Rêbaza xebat û rastandinê

Wekî helbestvanekê kurd ê misilman ê di sedsala 17an da, bi sedan gotinên erebî, farisî û tirkî li ser ziman û ristên Xanîyî gerîyane û ji ber ku kurdan -her wiha tirk û farisan- di wê demê da tîpên erebî bi kar tanîn, gelek tîpên ku di kurdîya îro da tunene di nav helbestên wî ra buhirîne, lewra em naçar bûn ku hin dirûvên taybet û sembolên nû ji wan dengên ra bibijêrin da ku xwendina helbestan rast û dirust be.

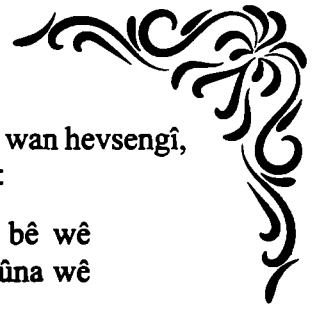

Ev dirûv, sembol û tîp jî ev in:

Š/š	ص
Ḍ/ḍ	ض
Ṭ/ṭ	ط
Z/z	ظ
Ḥ/ḥ	ح
'	ع
Ḫ/ḵ	غ
Ḍ/ḍ	ذ
Ṭ/ṭ	ث
°	الهمزة (ء)

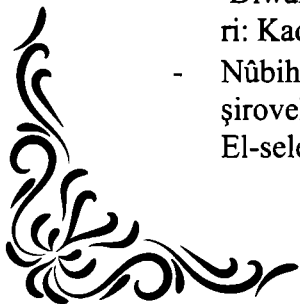
Her wiha me hin guhertinên din pêk anîn ku pîvana wan hevsengî, wate, mentiq û zelalkirin bû. Ji nav wan guhertinan:

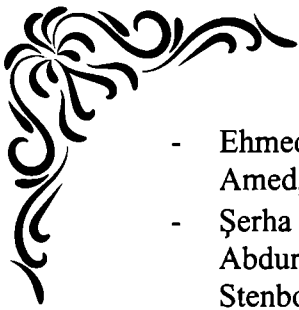
- Me hin caran tîpek zêde fikir ku malik bê wê şikestî dima yan jî me tîpek diavêt ku hebûna wê teqla malikê dişikand.
- Em li çend nusxeyan vedigerîyan û me gotina gun-cawtir a ji nav wan malikên ku ew gotin tê da ci-yawaz bû hildibijart.
- Me hin helbestên berguman der kirin, çiku bê hûrnêrîn di hin nusxeyan da hatibûn derbaskirin.
- Me malikên erebî û farisî bi rênivîsîna kurdîyê û ewên tirkî/osmanî bi rênivîsîna tirkîya nûjen nivîsîn.
- Me çend nîşe û têbînî li jêr çend malikên şikestî-mayî nivîsîn û her wiha li jêr wan malikên ku bi du awayên dirust di nusxeyên curbicur da hatine.

Jixwe cihê dax û mixabinîyê ye ku piranîya berhem û kev-nenivîsên kurdan nehatine parastin û yên ku gihane ber destên me jî, an netemam an jî guhertî û pêlîstî gihane. Li vir jî em dibînin ku hin helbestên Xaniyî bi dirustî negihane me û meriv carinan ji ber gotin, malik û helbestên nakok û nêdirust ên di destnivîsên cihêreng da şaş û mat dimîne.

Çavkanîyên ku me xwe di lêveger û hûrnêrîna berhemên giştî yên seyda Xanî da spartine wan ev in:

- Koma berhemê Ehmedê Xanî, Tehsîn Ibrahîm Dorskî, Komelgeha Ferhengî ya Ehmedê Xanî, Soran, 2018
- Mem û Zîn, Ehmedê Xanî, amadekar: Huseyn Şemrexî, Weşanxaneya Nûbiharê, Stenbol, 2017.
- Mem û Zîn, Ehmedê Xanî, şirovekirin û vekolîn: Emînê Osman, Çapxaneya El-cahizê, Bexda, 1990
- Dîwan, Ehmedê Xanî külliyyatı IV, analiz ve çeviri: Kadri Yıldırım, Avesta, İstanbul, 2014
- Nûbihara Biçûkan, Ehmedê Xanî, piştrastkirin û şirovekirin (bi zimanê erebî): Hemdî Ebdilmecîd El-selefî, çapxaneya El-reşîdê, Bexda, 1990

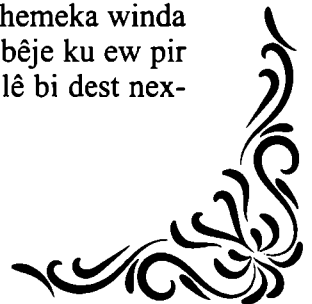
- Ehmedê Xanî (Hemû berhem), Weşanên Lîsê, Amed, 2019
- Şerha dîwana Ehmedê Xanî (Felsefe û jiyana wî), Abdurrahman Durre, Weşanxaneya Avestayê, Stenbol, 2002
- Şîroveya Mem û Zîna Ehmedê Xanî, şîrovekar: Perwîz Cîhanî, Weşanxaneya Nûbiharê, Stenbol, 2013

Kêm zêde, di wan jêderan de, kêmanî û şaşîti peyda bûne, nemaze ji alîyê teql û kêşana helbestan. Jixwe çend sedemên van kêmanîyan hene. Yek jê ew e ku Xanîyî helbestên xwe bi hostayî li gor gelek pêlawazên curbicur û kêmpeyda ristine ku ev awa kêmanî di nav kurdan da hebûn. Sedemeka din jî ew e ku yek destnivîsa piştrastkirî bi xeta Xanîyî nîne û destnivîsên nusxenivîsan di gelek cihan da hev nagirin û carinan zêde ji hev dûr in.

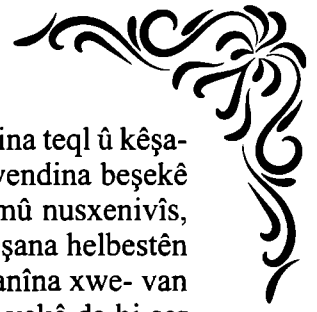
Ev komberhema Ehmedê Xanî ji çar beşan pêk tê:

- “Nûbihara biçûkan” ku ji bo zarokên kurdan nivîsiye da ku wan bi rengekê helbestî fêrî zimanê erebî bike.
- “Mem û Zîn”a ku navdartirîn dastana evînê ya kurdan e û Xanîyî ew bi şewaza xwe ya bêhempa hûnaye.
- “Eqîdeya îmanê” ku tê da bi rist û helbestan şîroveya dînê islamê ji kurdan ra dike.
- “Dîwan”a ku helbestên mayî yên Xanîyî tê da hat tîne komkirin.

Ji bilî van berhemên ku me li jorê behsa wan kir û di vê komberhemê da civandin, hin çavkanî behsa berhemeka bi navê “Eqîdeya islamê” dikin, lê belê lihevkiyên giştî li ser piştrastkirina vê berhemê nîne û gelek çavkanî dibêjin ku ev berhem ne ya Ehmedê Xanî ye, lewra me ew berhem nexistîye nava vê pirtûkê. Hêjayî gotinê ye ku gorbehişt Celadet Bedirxan jî di hejmareka Hawarê da behsa berhemeka wînda ya Xanîyî ya bi navê “Erdê Xweda” dike û dibêje ku ew pir li wê berhema stêrnasî û erdnîgarîyê gerîyaye lê bi dest nexistîye.

Para zêde ya vê xebata me giranî daye dirustkirina teql û kêşana helbestên Xanîyî, çiku li gor şopandin û xwendina beşekê mezin ê berhemên li ber destan, me dît ku hemû nusxênivîs, xebatkar û şirovekarên kêmanîyên mezin di kêşana helbestên Xanîyî da kirine. Me jî hewl da -li gor hêz û zanîna xwe- van kêmanîyan derbas bikin. Gelo em çiqasî di vê yekê da bi ser ketine? Ev nirxandin a xwîner û lêkolînerên hûrbîn e.

Dawîya gotinê, em kêfxweş û bextewer in ku em -piştî xebat û westîyaneka zor- vê nusxeya berhemên giştî yên Ehmedê Xanî -ku em hêvîdar in kêşasîtî be- li pirtûkxaneya kurdî zêde bikin û bigihînin ber destê xwînerên kurd ên hêja.

Ibrahîm Xelîl, Rojavayê Kurdistanê, havîna 2021ê

Berhema yekem

Nûbihara biçûkan

Bismil-lahî-r-rehmanî-r-rehîm
Mebde°ê her 'ilmekî navê 'elîm

Ĥemd û ĩena° û Ńukranî, ji bo wî xaliq û rehmanî,
ku feŃaĥet û beyan daye lisanî, lisan daye insanî,
hindî Ńelewat in hemî, li resûlê me yê ummî,
ku bûne peyrewêd wî, 'ereb û 'ecem û kirmanc û romî,
ji paŃ ĥemd û Ńelewatan, ev çend kelîme ne ji luĥatan,
vêk êxistin Eĥmedê Xanî, nav Nûbihara Biçûkan danî,
ne ji bo Ńahîbrewacan, belkî ji bo biçûkêd kirmancan,
wekî ji Qur°anê xilaŃ bin, lazim e li sewadê çavnas bin,
da bi van çend reŃbelekan, li wan tebî'et û melekan,
derê zihnê vebîtin, herçî dixûnin zehmet nebîtin,
umêd e ji tîfalan, ku me 'emelbeĥalan, di weqtê dewr û dersan,
bikene in'am û iĥsan, bi du'an ve bîr bînin, fatiĥan ji me ra bix-
wînin.

(Behr: Hezec mekfûf mehdûf)

Hetta tu dewr û dersan nekey tekrar û meşrûf
Di dinyayê tu nabî ne meşhûr û ne me'rûf

(Mefa'îlun fe'ûlun mefa'îlun fe'ûlun)
Çi xweş wezn e bibîtin hezec mekfûf û mehdûf

Xudê (Ellah) e, qaşid (resûl) e, ey xudêzan
Xelîfe çar û hem çar îmam in ey musulman

Ji çaran yêk Ebabekr, 'Umer, Usman e, ê dî
'Elî ye bê tekelluf ku bû xatem ji bo wan

Divêtin tû bizanî bi dil navêd imaman
Muhemmed, Malik, Ehmed ewê dîtir ke Nu'man

Mubeşşer bûne deh kes ji eşhaban bi te'yîn
Ku dê biçne behîştê Xudê mizgînî da wan

Ji ewwel bû 'Ubeyde di gel her çar-i yaran
Se'îd û Se'd û Telhe, Zubeyr û 'Ebdirehman

Li me ferq e bizanîn resûlê xwe bi tehqîq
Bi mewlid hem bi medfen, binasîn da û baban

Di Mekkê bû ji dayê, Medîne bûye medfen
Wî 'Ebdillah e walid, Emîne walde bizan

Ji dinyayê ku çû wî 'umir bû şêst û sê sal
Ji şêstan pênceh û sê bwarin di Mekkeyê dan

Di çil salî risalet ji bo ra hate xwarê
Di bîst û sê dimayî ji bo nazil bû Qur'an

Cemî'ê ummeta wî bi lufta xwe Îlahî
Ji dinyayê virêkî bi Qur'an û bi îman

Ûetta ew şehsiwar bêt û goya ummeta xwe
Ji meydana hesabê helînit şubhî çûkan

(Behr: Recez metwî mexbûn)

Perde ku rabin ji ber, 'ardî dilistan e xweş
Dil ji xeman ku bête der, bulbulî gulistan e xweş

(Muftê'ilun mefa'ilun, muftê'ilun mefa'ilun)
Behrê recez ku xebn û tey, ger bibitin rewan e xweş

(Zewc) û (recul) çi mêt û jin, (mer°et) e (zewcet) e (nisa)
(Walid) e bab û (walidet) da, û (şeqîq) û (ex) bira

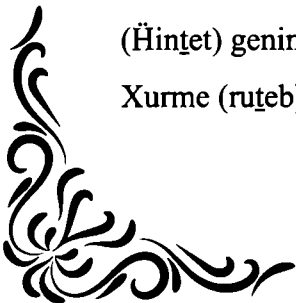
(Ibin) kur e û (bint) kiç e, (şîhr) xezûr e mam e ('em)
('Emmet) met e, ('emamet) şaş, (ceddet) çi ye? Xwe pîreda

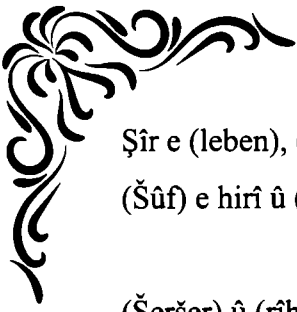
(Ucret) kirê û (rehn) gerew, (xesr-) ziyan e, (kidb) derew
(Bey')-i firohtin e, ('eta) dan û kirîn çi ye? (Şira)

(Menkib) û ('itfe) her du mil, (bal) û (demîr) û (qelb)-i dil
(Cedl) û (fereh) çi şahî ne, (mewt)-i mirin, girîn (buka)

(Tewr) û (hîmar) ga û ker e, ban çi ye? (Seqf) û (bab) der e
(Cebhet) enî û (fem) dev e, (lihyet) rih in, xeber (neba)

(Hîntet) genim, (şe'îr) ceh e, (sult) şilêl e, (kerm) rez e
Xurme (ruteb), ('ineb) tirî, (bi') bifiroş, (îemen) biha

Şîr e (leben), (x̄enem) pez e, (raib) e mast û (zubde) tû
(Şûf) e hirî û (rîş) per e, (eşfer) e zer, kefi (qeba)

(Şerşer) û (rîh) e ba bizan, toz û ('ecac) û (neq') e hem
(X̄ebre) û (heyc) û (hebwe) û (feştel) û (qetre) û (heba)

(Caîye) tirs û (şa'iqe) deng û birûsk û bêhişî
(Lewtî) û (liwa) 'elamat in, (beftî)-i x̄em in, hem eşkera

(Xerş) e direw, (mexîd)-i dew, (bet) çi ye? Qaz, (qebc) e kew
(Şett) kinar e, (nehr) e cû, (lewĥ) û (sukak) û (cew) hewa

('esced) û ('eyn) û (neḡr) e zêr, (fidde), (luceyn) û (nuqr) e zîv
Sifr çi ye? (Mefreq) e, (nuhas) paxir e, hem (rişaş) qela

(Rubbe) û (rubbema) gelek, (temme) li wê, (huna) li êr
(La) ne, (lena) ji bo me ra, (în) eger e, (lîme) çira

(Eyne) li ko û (keyfe) ku, (tehte) li bin, ('ela) li ser
(Tumme) ji paşî, wê bizan, (ente) tu, (lî) ji bo mi ra

(Behr: Remel mehdûf)

'arifê ko bi qencî me'rûf-i bit
Dê helîm û şabir û mewqûf-i bit

(Fa'ilatun, fa'ilatun, fa'ilat)
Wezn ev e hîna remel mehdûf-i bit

(Zil) û (teb') û (fey°) sih in û (şems) e tav
Deşt e (beyda), (meşye) çûn e, (xutwe) gav

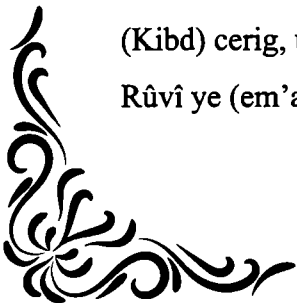
(Nar) e agir, (herr) e germî, (berd) e sar
(Telc) e berf, û (ma°) û (selsel) herdu av

(Wabil) û (wesmî) û (midrar) û (meter)
(Tell) û (xeyt) û (rihm) e baran, (fad) xunav

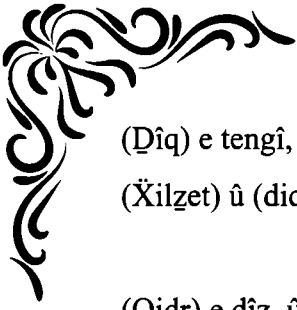
(Ricl) e pê û (rukbe) ejnû (betn) e zik
(Şedr) e sîng, û (cîd) e istû, ('eyn) e çav

(Fexd) e ran û (dîrs) didan e, (şeffe) lêv
(Zehr) e pişt û (surre) navke, (cewf) e nav

(Kibd) cerig, û (kilye) gurçî, (kudne) bez
Rûvî ye (em'a), (meraret) hem zerav

(Dîq) e tengî, (qîşr) e kurtî, (tûl) dirêj
(Xîlzet) û (diqqet) sitûrfî hem zirav

(Qidr) e dîz, û (qeş'e) kase, (xubd) e nan
(Lehm) e goşt, û (tebx) e pahtin, (ney°) e xav

(Şeb') e têrî, ('eş) e têhnî, (cû') e birs
(Şeyh) e gazî, (şewt) e deng û (ism) e nav

(Behr: Recez mütemmen salim)

Ger dê te meqşûdek hebî lazim divê lê bî bi lez
Xasma te me'bûdek hebî di emrê wî da daim bibe z

(Mustef' ilun mustef' ilun mustef' ilun mustef' ilun)
Salim mütemmen her ev e, ey talibê behra recez

Hatim (eteytû) (atî) têm, wê hat (eta) (îfî) were
(Ateytû) min da, (xud) bigir, (irci') ve ger, (idheb) here

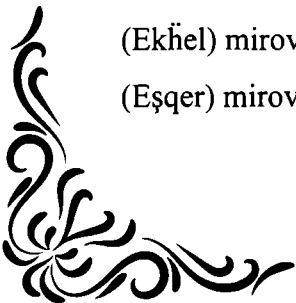
(Ic'el) bigêr, (işheq) bihêr, (idrib) biqut, (inzur) binêr
(Iqre°) bixûn, (i'lem) bizan, (îman) bi me'na bawer e

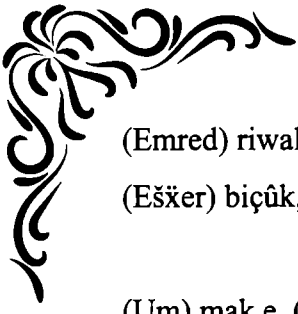
(Mişr) û (beled) bajêr in ew, (dirhem) dirav, ermûş (herîr)
(Manih) sexî, (sail) recûkar e, (şefa'et) mehder e

(Imlaq) xizanî ye, (xîna) maldarî, û hem (istiran)
(İtlaq) e berdan, (telq) e zan, (zewc) û (witir) cot û fer e

(Ekyes) mirovê tîjfehim, (eşme') mirovê guhbiçûk
(Ekşem) mirovê guhbirî, (eşleh) wekî (eyhem) kerr e

(Ekhel) mirovê çavbikil, (eşhel) mirovê çavbelek
(Eşqer) mirovê çavhişîn, rengê genimgûn (esmer) e

(Emred) riwal, (efre') bimû, (eqre') keçel, (emles) hilû
(Eşxer) biçûk, (ekber) mezin, (seyid, ħulaĥil) mîrser e

(Um) mak e, (ummuş-şemle) roj, (ummun-nucûm) e asiman
(Ummul-ġebaiġ, xemre) mey, (mudmin) mudamî meyxwer e

(Ummul-feđail) 'alimî, (ummul-rređail) cahilî

(Ummul-qira, Ummul-bilad) Ke'be, (nebî) pêġember e

(Beħr: Recez murffel)

Herçi bi 'ilmî cehl kir mubeddel
Şifrê xwe wî bi zêr kir mukellel

(Mustef'ilatun, mustef'ilatun)
Beħra recez bû çi xweş mureffel

(Exder) çi? Kesk e, (eħmer) çi? Sor e
(Ezreq) hişîn e, (cewreb) çi? Gore

(Tewd) û (cebel), (tûr) her sê çiya ne
(Wadî) newal e, (ħufret) çi? Kore

(Mersûl) hinarî, (medfûn) veşarî
(Mecbûr) e bêgav, (mucber) bizor e

(Ebkem) çi? Lal e, (e'rec) çi? Leng e
Yekçav e (e'wer), (ekmeh) xwe kor e

(Meqtûl) e kuştî, (mexsûl) e şuştî
(Meyyit) mirar e, (merqed) xwe gor e

(Beħr: Muđari' exreb)

Ey tũy ku kibr-i daim te j`boy xwe kirye merkeb
Ewwel tu (B)ê bike (Y)ê pařî bigêre merkeb!

(Mef`ũlu fa'ilatun mef`ũlu fa'ilatun)

Xweř wezn e bê melal e ger bit muđari' exreb

(Rumman) hinar, û (culnar) gêlas, û (tîn) hijîr e
(Qiıffa°) xiyar, û (dũfed) pîvaz, û (tewm)-i sîr e

(Tuffaħ) e sêv, û (simsim) kuncî, û bih (sefercel)
(Dubba°) û (qer') û (yeqfîn) kundik, (cubin) penîr e

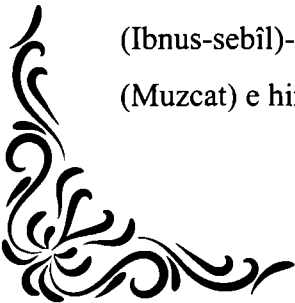
Poxîn (sewîq), (iqit) keřk, henban (cirab), û gir (curb)
(Meřhũn) tejî, we (xawî) vala, we (risl)-i řîr e

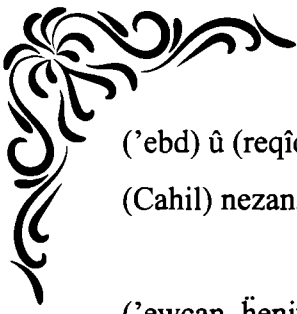
(Muzn) û (seħab) we ('arid), (xeym) û (xemame) 'ewr in
(Qemqam) û (yemm)-i beħr in, (šemřam, husam)-i řîr e

(Beyda, felat), û (sebseb), (feyfa°) û (bedw)-i deřt in
(Yenbũ') û ('eyn) e kahnî, (cubb) û (qelîb)-i bîr e

(Ibnus-sebil)-i rêwî, hevrê (refiq) û (řahîb)

(Muzcat) e hindik, û pur (cemm), û (lubed) keřîr e

('ebd) û (reqîq) e kole, (ĥîrfet, ŧenî'e) pîŧe
(Cahil) nezan, û zana ('ellam) û hem (xebîr) e

('ewcan, ĥeniyye, ŧefra, qews û qisî) kevan in
(Wefđ) û (kinane) kîŧik, (nebl) û (niŧab)-i tîr e

(Ceŧŧ) û (ĥeŧem) çî? Leŧker, (isra) bi ŧev li rê bir
(Basil) çî? Mêr û necde (serriye), (qîl)-i mîr e

(Behr: Remel meqşûr mutemmen)

Şêx û şûfitî keramet 'ilm e û xwendin 'emel
Xelwet e hûcre terîqa te şerî'et bê xelet

(Fa'ilatun fa'ilatun, fa'ilatun fa'ilat)
Xweş tu vê behrê bixûn lewra ku xweş çûne remel

(Şeyx) e rîspî, (şeyb) e pîrî, (şab) ciwan û (şe'n) e hâl
(Murwet) e mêrînî, lawînî (futuwet), (kehl) e kal

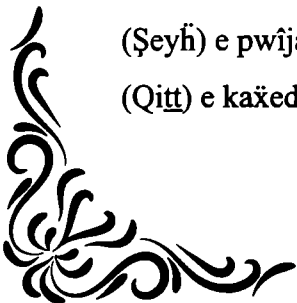
(Meqt) e buxd û (be'd) e hindik, (bud') e ferc û (bid') e çend
(Sefk) û (sekb) û (şebb) e rihtin, (qetl) e kuştin, şer (qital)

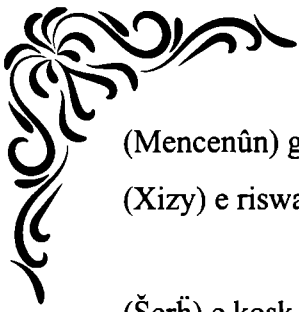
(Ru'b û rehb û hewl û wehl û feşl û wecl û rew') e tirs
(Reb') êwirgeh, (rec) hijandin, (fecc) e rê, pirsîn (sual)

(Kewn)-i bûn û (ze'n)-i çûn, û (şeq) kelaştin, (deq) qutan
(Dewhê) dar, û (rewh) e rahet, (rewde) çîmen, (ress) e çal

(Beqq) e pêşû, (wec') e êş, û (re'se) lertzîn, derd e (da°)
(Dif°) e germî, (bu'd) e dûrî, (bexl) e hêstir, (ne'l) e nal

(Şeyh) e pwîjan-i, (hebeq) pûng e, we (hermel) çi? Suspend
(Qitt) e kaşed, (qutn) e penbû, (wiqr) e bar, û (lud) cewal

(Mencenûn) gerdûn, û (mecnûn) dîn, û (macin) bêñeya
(Xizy) e riswayî, û (xidlan) şermkirî, şerm (infi'al)

(Şerh) e koşk, (şerxet) û (şire) gazî, û (xullet) evîn
(Xill) e yar, û (xelwe) تنها, (hulw) e şîrîn, (murr) e tal

(Mirr) e quwet, (wemq) e muhbet, (uns) û (ulfet) hogirî
(Xumr) û (beld) û (kelt) e kewden, (be'l)-i mêt, û gan (bi'al)

(Derre) hêwî, û (dixn) e kîn, û (dixt) e têkil, (zeby) e ask
(Decce) gazî, (delle) windabûn û windabûyî (dal)

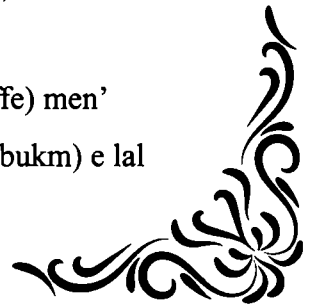
(Lehce) ezman, (luhce) têşt, û (mehc) e rûbî, (muhce) rûh
(Behce, hûsin) û şahî û jêhatin, û (behrec) betal

(Xeml) e rîşî, (xebt) e lêdan, (xemt) e dara bistirî
('ecwe) xurme, gurze (huzme), ('urwe) qulp û ('inde) bal

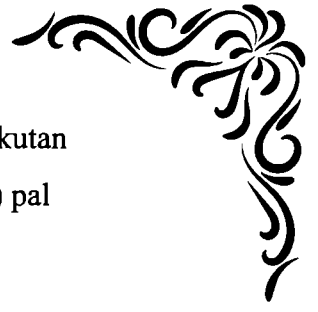
(Tel'et) û (wech) û (muñeyya) û ('arid) û (menzer) çi? Rû
(Eyke) biş e, text (erîke), (zeyx) e meyl, û (beyt) e mal

(Hamil) e bardar, û (hubla) avis, û qoriş (hemî)
(Himye) pawan, (hulye) xişr, û (hilye) zînet, (hewl) e sal

(Qatibe) û (cumle) we (kull) û (kaffe) hemmî, (keffe) men'
(Şedde) ew reng (lewn) e reng, û (hemse) deng û (bukm) e lal

(Merre, kerre, tare) carek, (bekk) û (dekk) û (šek) kutan
(Bunye, Bekke) ke'be, palgeh (mutteke°) û (tekye) pal

(Besît metwî)

Ger te divêtin bibî mîr û ser û mu'teber
Kidb û xilafê mebêj ger te dikin ker bi ker

(Mufte'ilun fa'ilun mufte'ilun fa'ilun)
Metwî ye behra besît lê bike carek nezer

(Şeml)-i belavbûn e hem vêkkin e (şemle) ber
(Zerbiye) mafûr e hem (tenfese) ey ba xeber

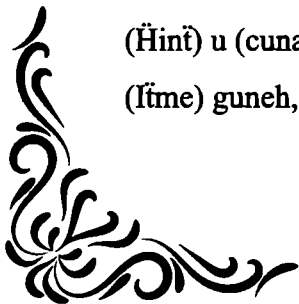
(Qe'berî) û ('ebqerî) bê teb' û teb'et, xweş in
(Qefqef) u (qerqef) mey in, (kûze) u (fexxar) e cer

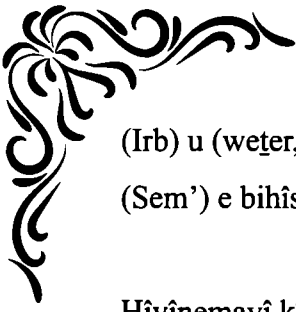
(Ĥez) u (xelaq) û (neşîb, meqsem) û (huşşet) e par
(Feşm) e birîn, (şerm) e jî (kesf) u wisan (qit'e) ker

(Hereb, hezîme) revîn, (qerh) u (cirahe) birîn
(Didd) u ('edû) dijmin in, (herb) u (wexa) herdu şer

(Zuñzihe) dûrbûyî bû, (uzlife) didê wî ye
(Eflehe) gerya xilaş, (şeld) e qewî, (şexr) e ber

(Ĥinî) u (cunañ) û (herec), (wizr) u (webal) û (dunûb)
(Îfme) guneh, (xeyz) e kerb, (kurb)-i xem in, (re's) e ser

(Irb) u (weṭer, ihtiyac) hewceyî, hîvî (emel)
(Sem') e bihîstin, (beşer) dîtin u fekrîn (nezer)

Hîvînemayî kî ye? (Mublis) û (ayis, qenût)
Asin u pola çi ne? Herdu (enîf) û (deker)

(Eqbele) ber da, wekî (edbere) pişt da, (qubul)
Pêşî, û paşî (dubur), (udn) guh e, (eṭreş) e kerr

(Dewb) e bihatin, (deneb) dûv e, biraştin (şewî)
(Şat) e pez û (de°n) e mih, (me'z) e bizin, (hecme) ker

(Beydet) e hêk, (melĥ) e xwê, (maĥ) e sipî, (muĥ) zerik
(Ĥey)-ye xweş û (ĥeyye) mar, (cuĥr) e kun, û ber (ĥecer)

(Turb) û (turab) û (semad), (rems) û (ruĥam) û (ĥeed)
(°efr) û (bera) û (ĥera) ax in, u (şefwan) e ber

(Qurĥ) e guhar, û (sîwar) bazin, u (rakib) siwar
(Racil) u (maşî) peya, (mentiqe, minteq) kemer

(Mirfeqe) û (musnede) palgeh, u (me'cer) kulah
(Miqne'e) û (miqreme) mehreme, û (hame) ser

(Tibn)-i çi? Ka, û giya (°uşb) u (kele°) û (ĥeşîş)
(Ĥuşn) u (efanîn) e ַa, taze (terî), (retb)-i ter

('irq) e reh, û (fer') e çiq, belge (wereq), (beḏr) e tov
Dar e (şecer), (qeṭf) e ber, fêqî ye (tel') û (femer)

(Hezec exreb mu'temmen)

Herçî ku ji dunyayê berdaşitedamen bû
Bê şubhe di nêv 'amê efraşitegerden bû

(Mef'ûlu, mefa'îlun mef'ûlu, mefa'îlun)
Wezna hezeca exreb ev renga mu'temmen bû

(Merbût) e wekî (me'qûd), (me'qûl) e girêdayî
(Mektûm) e wekî (meknûn), (mexbû°) e veşêrayî

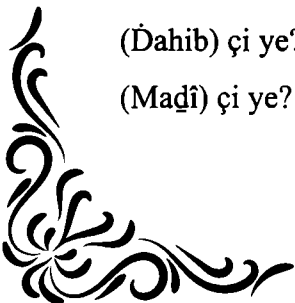
(Mişkat) e kulek, (mir°at) neynîk e, çira (mişbañ)
(Wehhac) û (munewwer) hem (durrî) ye biruhnayî

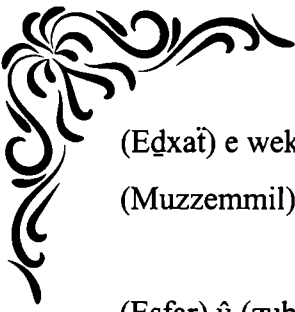
(Menşûr) e wekî (mentûr), (mebtû) e belavbûyî
(Qistat) terazû ye, (mewzûn) çi ye? Kêşayî

(Mewûde) keça hêj xweş, daynayî di nêv qebrê
(Mewqude) bidarkuştî, (metrûke) licihmayî

(Ned̄daxetan) ew herdu wê hildikelin j`avê
(Mudhammetan)-i herdu reş bûne pur avdayî

(Dahib) çi ye? Ê çûyî, (musteqbel) e ê bêtin
(Mađî) çi ye? Ê borî, (baqî) çi ye? Ê mayî

(Edxaî) e wekî (emşac) têkel bune, xewn (ehlam)

(Muzzemmil) û (muddetîr) ê cil di xwe werdayî

(Esfar) û (zubur) herdû cem'êd-i kitêban in

(Merqûm) e wekî (mektûb), (mezbûr) e nivîsayî

(Recez meṭwî muṭemmen)

Ger te divêtin ku beraber nebitin kes bi te ra
'ilmî bixûn hem 'emelî tû bike sin'et ji xwe ra

(Muṭte'ilun muṭte'ilun muṭte'ilun muṭte'ilun)

Ev receza meṭwî ye da qenc bizanî tu bira

(Fulk) e gemî, (selk) e lirêçûn, û (ḍiya) ruhnî bizan
(Şehr) e meh, û (leyl)-i şev e, (sifle) geda, (ebleh) nezan

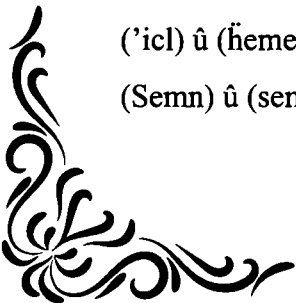
('işt) û (meḥebbet) çi? Evîn, (buxḍ) û ('edawet) çi? nevîn
(Inhezemû) cumle revîn, (ixtelesû) ye'nî: Revan

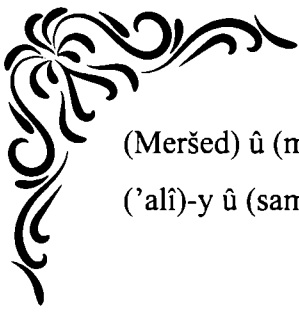
(Cewşen) u (dir') herdu (zirih), (cunnet) û (tirs) herdu meṭal
(Şarim) û (seyf) herdu ne şîr, (sehm) û (qisî) tîr û kevan

Tefşû (qedûm), (dulb) e çinar, (miḥfer) û (sekne) çi? Mikar
(Milzem) û (xerk) herdu mişar, (qeṭ') e birîn, (sinn) e didan

(Ibl) û (be'îr), ('îs) û (cemel), (naqe), (cemaz) ew deve ne
(Ĥicr) e mehîn hem ('eqil) e, (muhr) e kurî, hesp e (ḥišan)

('icl) û (ḥemel) golik û berx, (cedî)-y û ('enaq) herdu ne kar
(Semn) û (semîn) rûn û qelew, (şehm) bez e (ḍir') e guhan

(Meršed) û (minhac) û (terîq) rê ne, (meršûş) e qewî
(‘alî)-y û (samî) çî? Bilind, (malik) û (şahîb) çî? Xudan

(Serî' metwî)

Herçi kesê 'ilmekê qenc xwendiyê
Dewlet e ger wî bi eşl zanîye

(Mufte'ilun mufte'ilun fa'ilun)
Behra serî' e we çi xweş metwî ye

(Mekke, Medîne) çi ne ew? (Qeryetan)
Roj û heyîv herdu çi ne? (Zebreqan)

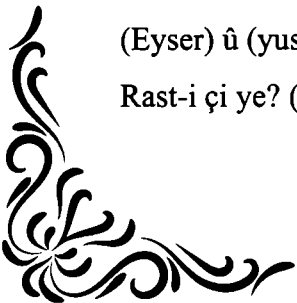
(Şehd) û ('esel) herdu çi ne? Hingivîn
(Erî)-y û (sinût) û (dêreb) ew jî wisan

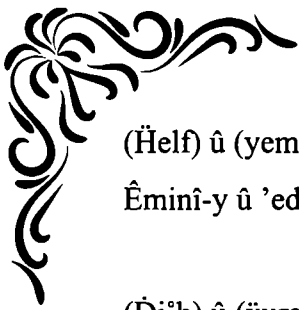
('edb) û ('eşeb) herdu çi ne? Şîr û reh
Şîr û qelem herdu çi ne? (Eqte'an)

(Şariq) û (beyda) çi ne? Ew herdu roj
Mexrib û meşriq çi ne? Ew (xafiqan)

(Şems) û (qemer) roj û heyîv in bira
Roj û heyîv herdu çi ne? (Ezheran)

(Eyser) û (yusr)-i çi ne? Ew herdu çep
Rast-i çi ye? (Eymen) û (yumna) bizan

(Ĥelf) û (yemîn) û (qesem) in cumle sînd
Êminî-y û 'edl-i çi ne? (Efdelan)

(Dî°b) û (xurab) herdu çi ne? Gurg û qir
Gurg û qijik herdu çi ne? (Eşreman)

(Qesweret) û (deyxem) û (dilhat) e şêr
(Ĥariĥ) û (leyĥ) û (esed) ew jî wisan

(Ebteĥ) û (betĥa) ne newalêd biber
(Sariq) u (liş) herdu ne navêd dizan

(Hirret) û (sinnewr) e pisîk, (fe°r) e mişk
(Tûqbe) kun e, rûvî çi ye? (Tû°luban)

(Waĥid) û (iĥnan) çi ne? Ew êk û du
Sê ne (felat), (erbe°e) çar in °eyan

(Xemset) u (sittet) çi ne? Ew pênc û şeş
Ĥeft in u Ĥeşt in ev e (seb°e) û (teman)

(Tis°) u (°eşir) herdu neh û deh tamam
Sed (mî°e) û (elf) e hezar ey ciwan

(Hezec salim mu'temmen)

Di feşla newbiharê da di gel dilber biçî geştê
Ji ew xweştir 'umir nabit li min ew hâl qewî xweş tê

(Mefa'îlun mefa'îlun mefa'îlun mefa'îlun)
Hezec salim mu'temmen bit li teb'an xweş muneqçeş tê

('eđud) bask û enîşk (mirfeq), (zira') zend û (lisan) ezman
Tenîşt (cenb) û (îbit) binçeng, ('unuq) esto (fedî) pistan

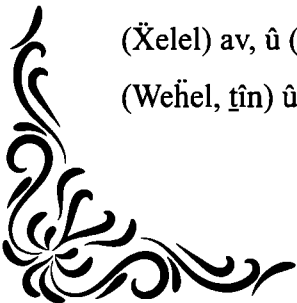
(Cewarih) dest û pê, (hulqûm) û (helq) û (huncure) gewrî
('eşa°) şîv, û (xeda°) têşt, û (xiza°) zad, û (ina°) aman

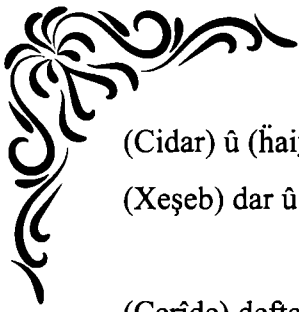
(Weşeb) êş, û (neşeb) zehmet, (xeten) zava, (xitan) sunnet
(Biţane) dostî, û (mebtûn) e zikêşî, û (dewa°) derman

Bizan çar in ('enasir): Ax û av û ba û agir hem
(Mewalîd) in ev in hersê: (Nebat) û (me'den) û (heywan)

(Tebai') germî û sarî, zuwayî-y û terî herçar
We reng şefra û sewda, belxem û xûn, bêje (exalt)an

(Xe'el) av, û (me'in) carî, (duca, zulmet) şeva tarî
(Wehel, tîn) û (heme°, şelşal) herî, (wedq) û (heyra) baran

(Cidar) û (hâit) û (ebniyye) dîwar in, ('emûd) istûn
(Xeşeb) dar û (weted) sing û kemer (taq) û (riwaq) eywan

(Cerîde) defter û (qirtaş) e kaşed, (tirs, wereq) ew reng
(Suradiq) xîvet in, (fistat) e kûn, (zerf) û (wi'a°) aman

Işaret (wehî)-y û (telwîh), û (iradet) vîn û (qudret) şîn
(Ceban) qels, û (betel) merd, û (liwa°) ala, ('elem) nîşan

(Qeşî) dûr û (duhûr) ew reng, (qeşeb) qamûş, û (qird) meymûn
(Feres) hesp û (ceres) zengil, (ikaf) û (berde'e) kurtan

(Hemîm) xizm, û (himayet) pan, (turaî) û (îrtî) e mîraî in
(Ebû) bab e, (ubuwwet) babî-y, û (bewwab) e dergahvan

(Ebû cami') çi ye? Sufre, (ebûl-naci') çi ye? Hêlwa
(Ebûn-nafi') çi ye? Sirke, (ebû cabir) dibêjin nan

(Muteqarib meqşûr)

Mu'ellim bila dil wekî ber bitin
Divêtin ku şagirdê dilber bitin

(Fe'ûlun fe'ûlun fe'ûlun fe'ûl)
Teqarub xweş e ger muqeşşer bitin

(Sema°) asiman, ('erş) e ban, xanî (beyt)
(Teteq) perde, (irfe') hilîn, xwezî (leyt)

(Du'a°) xwestin û (de') bihêl, (ruh) here
(Mereq) şorbe ye, (kul) bixwe, (ci°) were

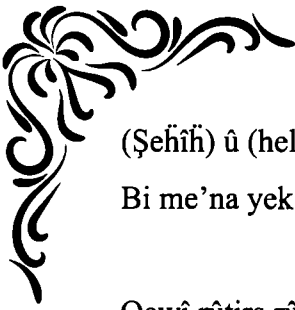
(Mele°) meclis, û tijîbûn (imtila°)
(Sena°) ruhni ye, her wekî (incila°)

(Cehîm) û (cehennem), (leza) û (seqer)
Hemî dogeh û cih (meqam) û (meqer)

('ibadet) perestî, ('ibaret) beyan
Heyîn aşikara ('ilan) û ('eyan)

Bi me'na 'edab in ('iqab) û (nikal)
(Xebel, xebte) dînî, xerabî (xebal)

(Şehîh) û (helû') û (denîn) û (bexîl)
Bi me'na yek in cumle, (saîir, delîl)

Qewî rûtirş rû(kelûh) û ('ebûs)
Ji bo bûk û zava dibêjin ('erûs)

(Muweşşeh), (muzeyyen), (mukellel) wisan
(Muşkkel) bizane (hîsan) û (bisan)

Sipahî ye (buhlûl) û zînet (beha°)
(Seciyyet) tebî'et, (tehiyyet) du'a°

Hesanî ye (rewh) û hewar e (niyah)
Xilasbûn e (fewz) û (felañ) û (necañ)

Zivistan (şita) ye, û havîn e (şeyf)
Behar e (rebî'), û peyîz e (xerîf)

(Senet) sal, û (usbu') e heftî binas
(Serawîl) û (sirbal) e derpê û kiras

(Nu'as) û (sinet) honijîn, (hec'e) xew
(Firî), (iftira°), (idde) hersê derew

(Teraxî, teref) sistî û nermî ye
(Heşeb) suxtin, û (me'me'an) germî ye

Sivikbûn e (xiffet), giranî (weqar)
(Terebbuş) derengî, û deng e (xubar)

Firîvî (hênîd), û firûzî (muka°)
(Şiyahî) û (şeda) deng, û gazî (nida°)

Recez (istiran) e, wisan e (hezec)
(Herec) têkilîbûn e, (mezc) û (merez)

(Benan) sertepilk û (eşabi') tilî
Beraber ('edîl), û (şikayet) gilî

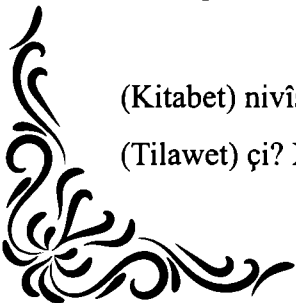
Derîzan e ('etbe) û renge (weşîd)
Bi me'nayê ax in (rufat) û (şe'îd)

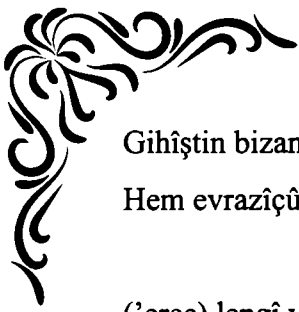
(Qewarîr) e şûşe, (mumerred) hilû
(Duxan, dux) û (yehmûm) çi ne? Navê dû

(Tecalcul) hejîn e, (tebettul) birîn
(Tekellum) xeberdan, (tebessum) kenîn

(Tebadur, 'ecel, sur'e) hersê lez in
(Hêdîqet) û (bustan) û (cennet) rez in

(Kitabet) nivîsîn, murekkeb (midad)
(Tilawet) çi? Xwendin, mehebbet (widad)

Gihîştin bizane (wusûl) û (wurûd)
Hem evraziçûn e ('urûc) û (şu'ûd)

('erec) lengî ye, û ('iwec) xwehrî ye
(I' Janet) û (nuşret) çi ne? Arî ye

(Riba) zêdehî, (rebwe) erdê bilind
(Diyafet, qira) her wekî (qerye) gund

(Cuded, rey'-i, qeşd) û (şirat) û (sebîl)
Hemî rê ne, (muhdî) û (hadî) delîl

(Remel) zûlirêçûn e hem (herwele)
(Neħafet) zebûnbûn e, hem (hewqele)

(Şeca'et, celadet) ciwanmêrî ye
(Sexeb) û (xeret) birs, û (şeb') têrî ye

(Cima') û (refeî, wet°) e gan, (bedl) e dan
(Deker) kîr û quz (ferc) e, gun (xişyetan)

(Teffuq) verihtin, (teleddud) xweşî
Wekî (seqye) avdan, (nedaret) geşî

(Ebul-kibr) e zîv, û (Ebul-feđl) e zêr
(Ebul-necm) e rovî, (Ebul-herî) e şêr

(Ebul-emn) e tîrî, (Ebû'emru) birs
(Ebul-qeys) e tûrî, (hêder, xewf) e tirs

(Ebû ce'fer) e mêş, (Ebû ce'd) e gurg
Quling e (kurî) û (hûbara) ye çirg

(Ebul-lehwî) tenbûr, (Ebul-xfle) fil
(Ebû murre) şeytan û (sulţan) delîl

(Fema xetbukum eyyuhel murselûn)
Gelî qaşidan bo çi hatîne hûn?

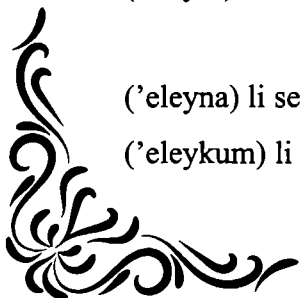
(Te'alew serî'en) werin hûn bi lez
(Fehadîhî cenne) evê ha ye rez

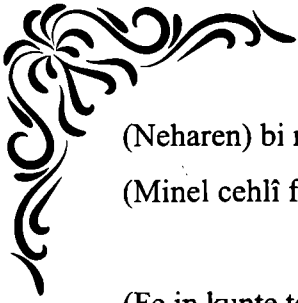
(Linedheb û nel'eb û ne'kul me'en)
Biçîn da bileyizn û vêkra bixwen

Di gel min (me'î) û di gel te (me'ek)
(Welî) hem ji bo min, ji bo te (welek)

('eleyke) li ser te, ('eleyye) li min
('eleyhî) li ser wî, û (minnî) ji min

('eleyna) li ser me, ('eleyhim) li wan
('eleykum) li ser we, (xesaret) ziyan

(Neharen) bi roj, û (beyaten) bi şev
(Minel cehlî firre) ji cehlê birev

(Fe in kunte tercû terîqen-necat)
(Fexud mesleken muzhir-elmû' cizat)

(Lima ûhî lil-Mustefa festemi')
(Bi sem'îr-riða fe'teqid wettebi')

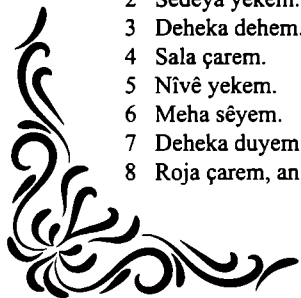
(Uşellî 'ela şafi'î Ehmeda)
(Fela tense ya şafi'î Ehmeda)

Ev renga dibêjit Xanî: Eger tu bi id'anî, bifikire kitêba îanî, di cilê ewwil da², di cuz'a 'aşir da³, di werqa çarê da⁴, ji şehîfa destê rastinî⁵, di setra taliî da⁶, ji kelîma îanî⁷, bigire tu herfa çarê⁸, ew e tarîx e ji Nûbiharê.

-
- 1 Hezareya koçî ya duyem.
  - 2 Sedeya yekem.
  - 3 Deheka dehem.
  - 4 Sala çarem.
  - 5 Nîvê yekem.
  - 6 Meha séyem.
  - 7 Deheka duyem.
  - 8 Roja çarem, an ku 14.03.1094ê koçî.

Berhema duyem

Mem û Zîn

Sernameyê name namê (Ellah)
Bê namê wî natemam e (Wellah)

Ey me₁le'ê ħusnê 'i₁şqibazî
Meĥbûbê ħeqîqî û mecazî

Namê te ye lewĥê nameya 'i₁şq
Ismê te ye neqşê xameya 'i₁şq

Bê neqşê te neqşê xame xam e
Bê namê te name natemam e

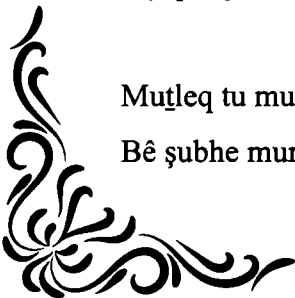
Namê te ye şahibeytê meqşûd
Fihristê mukatebatê meĥmûd

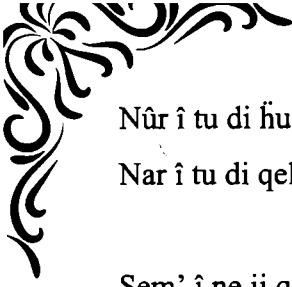
Me₁mûnê muraselatê la-reyb
Meşhûdê mukaşefatê bil-₁keyb

Meĥbûbê qulûbê (menlehul-qelb)
Qelban tu dikey bi ba xwe ve celb

Me'şûq-i tu yî, bi fexr û nazi
'aşiq tu yî, lêk-i bê niyaz î

Mu₁tleq tu mufid û mustefad î
Bê şubhe murîd û hem murad î

Nûr î tu di ħusnê rûyê dildar
Nar î tu di qelbê 'aşıqê zar

Şem' î ne ji qismê nûr û nar î
Şems î ji 'eyan tu perdedar î

Genc î tu di nêv tîlismê 'alem
Kenz î tu 'eyan ji ismê Adem

Ev 'alem û ademî di meşhûd
Ev mumkin û masiwayê mewcûd

Hemyan bi te ye midare û debr
Feyyadê riyadê xelq û (wel-emr)

Emrê te bi lefzê (kun) du 'alem
Mewcûd-i kirin xêred çî Adem

Adem bi xwe yek ji her duwan e
Yek ħerf-i ji emrê (kun-fekan) e

Ew ħerf e ħeqîqeta muħeqqeq
Hem emr e bi qudrete te hem xelq

Eşbaĥ-i muressem in ji nasût
Erwaĥ-i muwessem in bi lahût

Ev rûh û cesed bi cebr û ikrah
Tezwîc-i bûyîn bi emrê Ellah

Nasûtî eger çi reng sufal e
Lahûtî ji pertewa cemal e

Ĥerfa ku me gotî neqşê hûr e
Lê meqşed û me'neya wê kûr e

Zahir te eger numaye şuxra
Baṭin ew e neqşê xame kubra

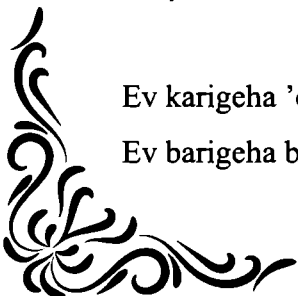
Mewcûd e di wê şhadet û ħeyb
Meşhûd e di wê siyadet û 'eyb

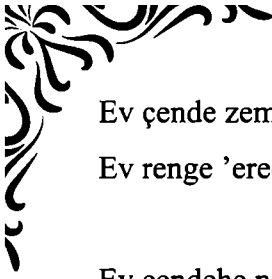
Insan bi xwe hem zelam e hem nûr
Adem ji te hem qerîb e hem dûr

Hindî weku cinsê 'alemî ne
Ew tabi'ê new'ê ademî ne

Ev renga felek hemî mu'ezzem
Ev çende melek hemî mukerrem

Ev karigeḥa 'ezîm e dewwar
Ev barigeḥa bedî' e seyyar

Ev çende zemîn di gel 'enasir
Ev renge 'ereq di gel cewahir

Ev çendehe ni'met û nefais
Ev rengehe me'kel û melabis

Ev çendehe mudde'a û mejlûb
Ev rengehe muştêha û mehbûb

Heywan û me'adin û nebatat
Mejlûb û meqaşid û muradat

(Bil-cumle) ji bo me ra li kar in
(Fil-cumle) ji bo me pur dibarin

Heqqa ku tu xweş nizam û rewneq
Tertîb kirine ji bo me El-Heq

Em xafil û 'atîl û gunehkar
Mayîne di qeydê nefsê emmar

Nînin me di qelbî fikr û dikrek
Nakeyn bi zebanî hemd û şukrek

Xanî ku nehin bi qelbê dakir
Barî bide wî zebanê şakir

Ti'dad ne'met şimarî û tîkrar şikîrguzarîya Barî û şûretê
ayînedarî û perdebîrdarîya perwerdigarî da di gel ixtitama
bi munacatek muxteşer kurdewarî

Ey şukrê te cewherê zebanî
Wey dîkrê te şeyqela cenanî

Ey Waħîdê bê şerîkê yekta
Wey Wacidê bê nezîr û hemta

Ey Baqîyê bê zewalê daim
Wey Hadiyê bê fenayê qaim

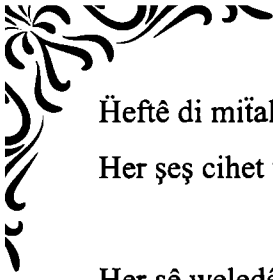
Ey xaliqê erd û asimanan
Wey xaliqê cumle ins û canan

Mulk û melek û felek bi carek
(Bil-cumle) te çêkirin, tebarek

(Subhaneke kullema xeleqte)
(Ehîsente fekeyfe ma xeleqte)

Herçî ku te çêkir, ey nikûkar
Her yek di hêdê xwe da sizawar

Ev neh şedefêd-i pur mirarî
Durr û şeveyêd şefaf û tarî

Hëftê di mîfâlê durrê xeltan
Her şeş cihet û çihar-i erkan

Her sê weledêd-i pur mewalîd
Xebra û sema di gel meqalîd

Lewhî û qelem û îewabit û 'ers
Heywan û nebat û me'den û ferş

Zahir kirin ev qeder şenayi'
Peyda kirin ev qeder bedayi'

Her yek ji 'edem kirin te peyda
Ibda'-i kirin te bê heyûla

(Fil-cumle) çi ewwel û çi axir
(Elqîşşe) çi mu'min û çi kafir

Her yek ji te ra we bûne mezher
Ew reng-i di wan tu bûyî muđmer

Bê ħusnê te nîne wan wicûdek
Bê nûrê te nîne wan numûdek

Ĥikmet ew e bañinî û zahir
Qudret ew e xa'ibî û ĥadır

Ninin te teheyuz û temekun
Emma we di wan dikey tewettun

Goya hemî cismek in tu can î
Goya hemî şehrek in tu Xanî

Husna te ye zîneta hebîban
Reşka te ye xîreta reqîban

Meyla te ye 'aşiqan dikêşit
Derdê te ye dil ji ber diêşit

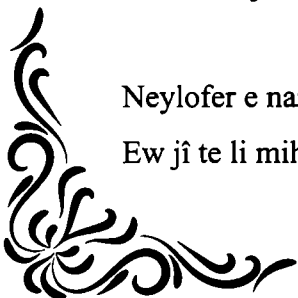
Şîrîn te kirin şeker li Perwîz
Ferhad-i ji rişkê eşke xûnrîz

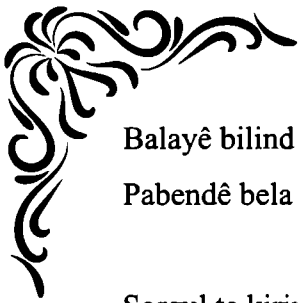
Leyla te kire bela li Qeysî
Ramîn-i bi te ram bû li Weysî

Yûsif te çira numa Zuleyxa
Wamiq te kusa gihande 'Edra

Şêxê weku pênce hec bijarî
Dîn kir te ji bo keça kufarî

Neylofer e naziperwerî kir
Ew jî te li mihrê muşterî kir

Balayê bilind te daye serwan
Pabendê bela te da teđerwan

Sorgul te kirin ji xarê peyda
Bulbul te kirin hezar-i şeyda

Xweşrengî te da giyayê sorgul
Xweşdengî te da newayê bulbul

Ronahî te da serê şemalan
Perwaz-i kirin bi şewqê talan

Meñbûb-i te çêkirin di dilgeş
Mecdûb-i te pê kirin muşewweş

Ev 'îşq û meñhebbeta di dil da
Ev zulf û selasilêd bi mil da

Aya ne te çêkirin muqabil?
Her yek te bi hev kirin mu'adil

Ayîne te çêkirin mukerrer
Husna xwe di wan te kir muşewwer

Ayîne li pêşî tûtîyan girt
Davek te li pêşî kûvîyan girt

Ayîne ji wan weye ku av e
Ew 'eks e ji wan weye ku tav e

Neqşê te dibînin ew di avê
Nakin hêderê ji av û davê

Lebteşne teleb dîkin zulalê
Wê dane û dam-i zulf û xalê

Meqşûd-i ku bû ji pêş ve hâdir
Dê qeşdê biken cemî'ê nazir

Tûtî bi xwe ma şeker dirêjin
Herçî dibihin ewî dibêjin

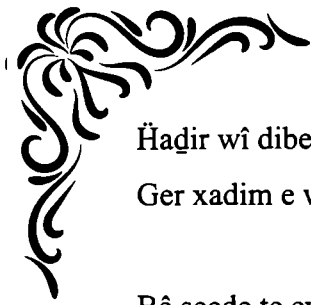
Wê meqşedê muxteşer dibînin
Pabend-i dibin gelek dimînin

Meqşûd û muradê dil tu şay î
Emma tu (tuğillu men teşa) yî

Herçî te divê bibey delalî
Pabend-i dikey bi zulf û xalê

Herçî ku tu bînî ser hidayet
Vêra bikirî bikey 'inayet

Ĥadır wî dibey meqamê me'lûm
Ger xadim e wî digêrî mexdûm

Bê secde te ey cenabê me'bûd
Adem kire qîblegah û mescûd

'Îsa te kusa gihande ewcan
Aya bi çi te ĥebande ew can

Dersa ku bi xef te gote Idrîs
Elbette diçû meqamê teqdîs

Iblîsê Feqîrê bêcinayet
Hindî te hebû di gel 'inayet

Her roj-i dikir hezar-i ta'et
Lewra ku te da wî istîta'et

Wî secde nekir bi ĥeyrî me'bûd
Gêra te ji ber derê xwe merdûd

Yek secde nebîr li pêşî eĥyar
Qehra te kire (muxelledun-nar)

(Elqîşşe) ji ĥikmeta te agah
Ferdek mi nedî (tebarek-Ellah)

'irfanitelebêd şahib-i idrak
Der heqqê te gotî (ma 'erefnak)

Xanî bi nezanîya xwe der heq
Gumrah-i bibit ne dûr e Elheq

Illa ku meger mu'în Xuda bit
Ya rahiberê dî Muştefa bit

Ya Rebbî bi heqqê Muştefa key
Xanî bi xwe ra tu aşina key

**Di ne'ta qelemê meşnû'at û serdefterê mewcûdat û 'eqlê
me'qûlat û pêşdestê mexlûqat hedretê seyyidul-sadat
Muhammed Elmuştefa 'aleyhî efdeluş-şelewat**

Eşya bi heseb delîl û burhan
Nabin çu meger wicûb û imkan

Wacib yek e datê kibriya ye
Mumkin pur e cem'ê masiwa ye

Wî wacibê mumkinatê berqe'
Mumkin wî ji bo xwe kirne metle'

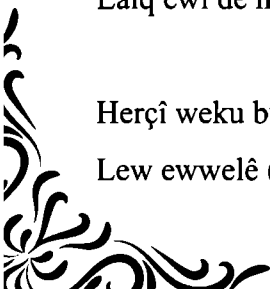
Ye'nî ewî vê bibit muberhen
Husna wî biderkevit ji mekmen

Gencîneyê sirrê wî bibit faş
Tabit bibitin ji neqşê neqqaş

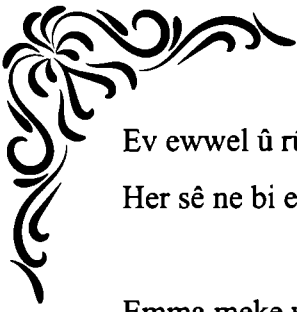
Lê şin'etê wî Hekîmê Dana
Neqşê ewî Qadirê Tiwana

Nedbû ku nebit ewî rusûmek
Laiq ewî dê hebit ruqûmek

Herçî weku bûne bêreqem bû
Lew ewwelê (ma xeley) qelem bû

Ev ewwel û rûhî û 'eqlê ewwel
Her sê ne bi ewwelî mu'ewwel

Emma meke wan ji hev tu tefrîq
Ev renge ewan bigêre tewfiq

Bê şey'ekî waħid in bi carek
Te'dad û te'eddud i'tibarek

Ewwel beriqî ji ħusnê sermed
Nûrek bûye me'niya Muħemmed

Ew nûr-i bi emrê ('alimul-ħeyb)
Bû menşe'ê feydê 'alema-ħeyb

Erwaħ-i ji me'neya peyember
Çêbûn me'elê nebat û şekker

Bû eşlê uşûlê cumle nefsan
Nefsa su'eda û nefsê neħsan

Hemyan ji wî dîtine teferru'
Hemyan bi wî girtine temettu'

Hêja, ne zemîn û ne sema bû
Ew serwerê cumle enbîya bû

Xelqa felekan ji bo wî ra bû
Secda melekan ji bo wî ra bû

Ew rehmetê cumle 'alemîn bû
Adem di miyanê ma° û tîn bû

Pêxemberê cem'ê cuz° û kul bû
Adem bi xwe hêj-i av û gil bû

Ew pencereya cemalê Barî
Şemsa feleka dilê di tarî

Gava kete şûretê cehanî
Pêxemberê axirê zemanî

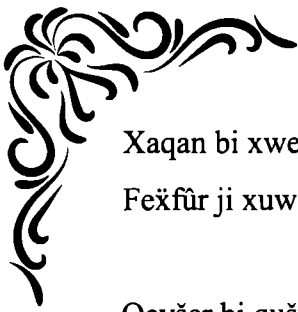
Wî berzexê mumkinatê wacib
Wî padişehê li şeklê hâcib

Mensûx-i kirin wî dîn û millet
Me'lûl kirin wî 'elîl û 'illet

Fekrî ku cehan cemî'-i kufr e
Kêşa ji nubûweta xwe sufre

Xelqê ku hebûn li rûyê 'erdî
Teklîf kirine hemî bi merdî

Xaqan bi xwe hindiwê kemîn bû
Feẓfûr ji xuwanê kaseçîn bû

Qeyşer bi quşûrîya xwe qaşir
Ĥadîr gerîya di 'eynê başir

Şahê 'erebî 'elem ku rakir
Kesrayê 'ecem 'eceb duta kir

Rom û Ĥebeş û fireng û tatar
Herçî ku nekir bi dînî iqrar

Naçar-i gelek bi şîr fena bûn
Ĥetta ku hinek bi dîn teba bûn

Butxane bi agirî dişuştin
Ateşkede cumlekî vekuştin

Gava ku wî dîn kir aşikara
Dawûdî û sibî û neşara

Tewrat-i ewan ji bîr kir ekîr
Incîl û Zebûr-i çûn ji ezber

'Îsayî dema dixwende Incîl
BeĤsa wî dikir bi weĤy û tenzîl

Go: Mujde didim Resûlê emced
Dê paşî mi bêti bi navê Ehmed

De'wa xwe diket bi dest û ezman
Destê wî bi seyf û dev bi Qur'an

Xweş xilqet e hem resûl e hem mîr
Pur hikmet e hem kitab e hem şîr

Naxwende sebeq muderrisê 'am
Bê mal û menal û şahib in'am

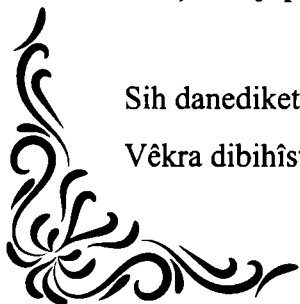
Bê xeyl û heşem bi xwe cehangîr
Bê tebl û 'elem cehan şedagîr

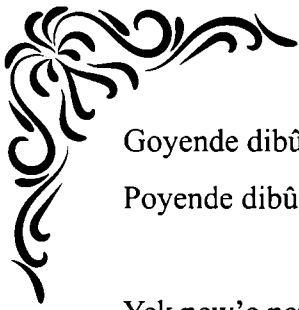
Herçî te didî meger her ew bû
Leşker li cunûdê (lem terew) bû

Bê xeyme û barigah û eywan
'ewran vedida li ser wî seywan

Hindî ku ji pêş ve ba xeber bû
Ew çende ji paş ve ba beşer bû

Sih danediket ji wî li 'erdan
Vêkra dibihîst-i sed xeberdan

Goyende dibûn di gel cemadat
Poyende dibûn di gel nebatat

Yek new'e nema ji cinsê heywan
Neyna bi nubûweta wî îman

Illa ku hinek ji ibnê Adem
Bûn derxurê ateşê Cehennem

Elqışşe di 'erd û asimanan
Hâşil di cemî'ê ins û canan

Nînin bi şerafeta wî tiştekan
Nabit ji wî zêdetir me piştekan

Ev bû mededê di umeta xwe
Mumtaz-i kirin bi himmeta xwe

Wer'a wî we renga dîn qewî kir
Şer'a wî şîrat-i mustewî kir

'alim hemî şubhê enbîyan e
'abid hemî pêkve ewlîyan e

Ferdekan ji şehabeyê di kubbar
Pansed ji dilawerê di kuffar

Ew cumle di gel yekî seraser
Nedbûn bi mehabetê beraber

Xelqê heye şubheyek di dînî
Behîtê bi cedel biket ji dînî

Qur'an û xeber çi mu'cizat in
Ayat û suwer çi beyyinat in

Bûbekr û 'Umer çi xweş qerîn in
'Usman û 'Elî 'ecebguzîn in

Ey padişehê bilind e paye
Xurşîdê feleknişîn di saye

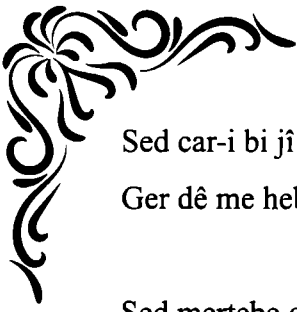
Ne'tê te bi 'ilmê min mehal e
Meddañ-i ji bo te (Dul-celal) e

Ez dê çi bibêjim ey şehnişah
Weşşafê te ye kalamê Ellah

Şaha ji te ra xweş ism e (Yasîn)
Taha ji te ra tîlism e (tasîn)

Her ev bese ey hebîbê muxtar
Barî ji te ra bi jî te sûnd xwar

Sed car-i bi jî te ey keremkar
Ger dê me hebin guneh du sed bar

Sed mertebe gerçi em xerab in
Emma ji te naumêd-i nabin

Ĥetta bigehî te Xanîyê jar
Napak û belîd û (wacibun-nar)

Ew jî bi xerabî û şeyînî
De'wê diketin bi ummetînî

Wî bed'emelê wekî kilaban
Barî bike peyrewê şehaban

Istid'ayê şefa'et û istişfa'ê mexfîret ji cenabê şahibê serîrê
şefa'et di şûretê mi'racê da, bi bal hedretê 'izzet 'ezume
şe°nuhû

Ey waşîteyê wucûdê kewneyn
Şayisteyê qurbê (qabe qewseyn)

Şahinşehê textegeh Medîne
Mu'ciz ji te ew qeder me dîne

Seyra felekan li nik te gavek
Fexra melekan ji te silavek

(Şeqqul-qemer)a te yek îşaret
(Zaxel-beşer)a te yek 'ibaret

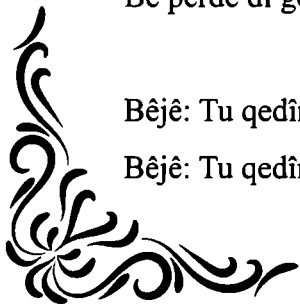
Ey padişehê serîrê (lewlak)
Rabe here asimanî çalak

Ĥadır ji te ra Buraq û refref
Şatîr bi te ra firişte şef şef

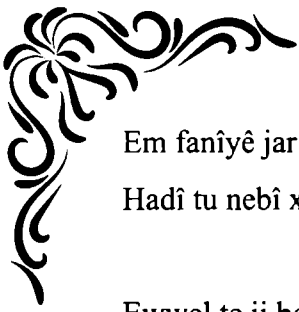
Da refî'-i bibin ji ber te perde
Bê perde di gel Xudê xeber de

Bêjê: Tu qedîr û (Dul-celal) î

Bêjê: Tu qedîm û (la-yezal) î

Em fanîyê jar û muştexak în
Hadî tu nebî xo em helak în

Ewwel te ji bo çi da me te'zîm
Danî li serê me tacê tekrîm

Teşrîfê xilafetê te da me
Gava te emanetê xwe da me

Me'lûmî te bû ku em nezan în
Qedrê wî emanetî nizanîn

Herçî te ji bo me kir irade
Yek derde me lê nekir ziyade

Ûşa ji kemalê re'feta te
Dûr e ji cemalê rehmeta te

Kufr û gunehan bikey behane
Layqê te bitin ev e şehan e

Yekrû ne li nik te kufr û îman
Yeksû ne li nik te xuld û nîran

Qehra xwe bikey eger tu zahir
Cennet li me dê bibîte agir

Wer feydê biket sehabê rehmet
Dozex li me dê bibîte cennet

Ger kafir û ger gunahikar in
(Bil-cumle) ji te umêdewar in

Kes nîne ji kafir û 'uşatan
Mezher nebitin ji bo şifatan

Kafir bûyîn em bi ismê Qehhar
Ûeffar e ku em kirîn gunehkar

Kufrê tu meger neşêy bibexşî
Ger dê gunehan li me nebexşî

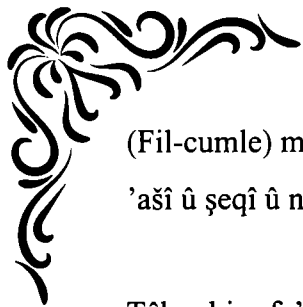
Dê şad-i bibin li me şeyaîn
Mesrûr-i bibin gelek mela'in

Qeş xîret e ey penahê 'alem
Qeş laiq e ey şebanê Adem

Ev gurgê le'in û bedserencam
Jêkra biketin me şubhî e'xnam

Elqışse yekê ku dêw û serkeş
Tenha û bi tenê biçîte ateş

(Fil-cumle) me cumle xaš û 'aman
'ašî û şeqî û natemaman

Têkra bi şefa'eta xwe xaš ke
Vêkra me ji agirî xelaş ke

Eş'ara medîheta tewaifêd kurdan e, bi şeca'et û xîretê
izhara bedbextî û bêtali'îya wan e, di gel hind e semañet û
hemîyyetê

Saqî tu ji bo Xudê kerem ke
Yek cur'eyê mey di camê cem ke

Da cam-i bi mey cihan numa bit
Herçî di irade ye xuya bit

Da keşf-i bibit li ber me eñwal
Kanê dibitin muyesser iqbal

Idbarê me wê giha kemalê
Aya bûye qabilî zewalê

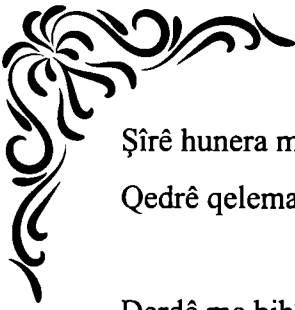
Ya her wehe dê li istiwa bit
Ûetta weku dewrê munteha bit

Qeş mumkin e ev ji çerxê lewleb
Tali' bibitin ji bo me kewkeb

Bextê me ji bo me ra bibit yar
Carek bibitin ji xwabê hişyar

Rabit ji me jî cehan penahek
Peyda bibitin me padişahêk

Şîrê hunera me bête danîn
Qedrê qelema me bête zanîn

Derdê me bibînitin 'ilacê
'ilmê me bibînitin rewacê

Ger dê hebûya me serfirazek
Şahîb keremek suxennewazek

Neqde me dibûye sikke meskûk
Nedma wehe bê rewac û meşkûk

Herçende ku xaliş û temîz in
Neqdeyn-i bi sikkeyê 'ezîz in

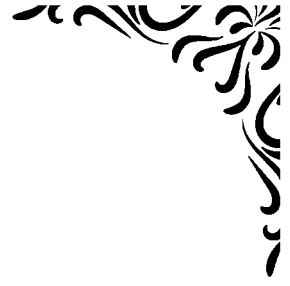
Ger dê hebûwa me padişahêk
Laiq bidiya xudî kulahek

Te'yîn bibûya ji bo wî textek
Zahir vedibû ji bo me bextek

Haşil bibûya ji bo wî tacek
Elbette dibû me jî rewacek

Ûemxwarî dikir li me yetîman
Tînane derê ji dest lêîman

Āalib nedibû li ser me ew rom
Nedbûne xerabeyê di dest bom

(Mehkûmun'eleyhî) û şe'alîk
Mexlûb û muftî'ê tirk û tacîk

Emma ji ezel Xudê wisa kir
Ev rom û 'ecem li ser me rakir

Teb'iyyetê wan eger çi 'ar e
Ew 'ar e li xelqê namidar e

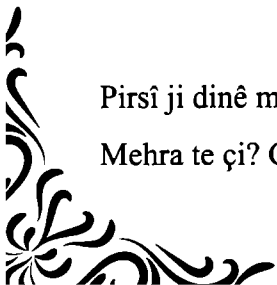
Namûs e li hâkim û emîran
Tawan çi ye şa'ir û feqîran

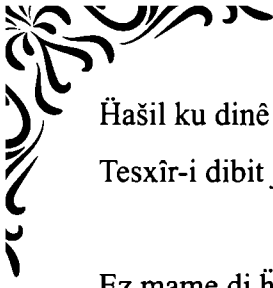
Herçî bire şîrê destê himmet
Debtî kir ji bo xwe bi mîrî dewlet

Lewra ku cehan wekî 'erûs e
Wî hukm-i di destê şîrê rûs e

Lê 'eqd û şidaq û mehr û kabîn
Luft û kerem in 'eşa û bexşîn

Pirsî ji dinê min ev bi hikmet
Mehra te çi? Gote min ku himmet

Hãşil ku dinê bi şîr û ihsan
Tesxîr-i dibit ji bo wî insan

Ez mame di hikmeta Xudê da
Kirmanc-i di dewleta dinê da

Aya bi çi wechî mane mehrûm
(Bil-cumle) ji bo çi bûne mehkûm

Wan girte bi şîrî şehre şuhret
Tesxîr-i kirin biladê himmet

Her mîrekê wan bi bedlê Hâtem
Her mêrekê wan bi rezmê Rustem

Bifikir ji 'ereb heta ve gurcan
Kirmancî ye bûyî şubhî burcan

Ev rom û 'ecem bi wan heşar in
Kirmanc-i hemî li çar kenar in

Herdû terefan qebîlê kirmanc
Bo tîrê qeşa kirîne amanc

Goya ku li ser hedan kilîd in
Her taife seddek in sedîd in

Ev Qelzemê Rom û Behrê Tacîk
Hindî ku dikin xurûc û teherîk

Kirmanc-i dibin bi xûn mulettex
Wan jêk ve dikin mîtalê berzex

Camêrî û himmet û sexawet
Mêrînî û xîret û celadet

Ew xetm e ji bo qebîlê ekrad
Wan dane bi şîr û himmetê dad

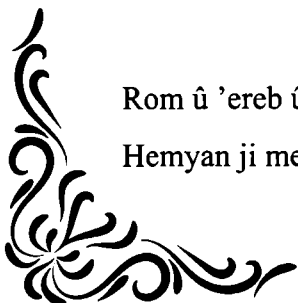
Hindî ji şeca'etê xeyûr in
Ew çendî ji minnetê nufûr in

Ev xeyret û ev 'ulûwwê himmet
Bû mani'ê hêml û barê minnet

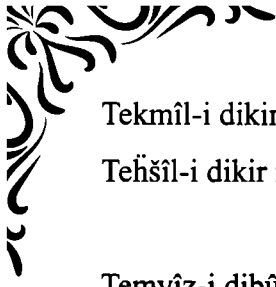
Lew pêkve hemîşe bêtifaq in
Daim bi temerrud û şîqaq in

Ger dê hebûya me ittifaqek
Vêkra bikira me inqiyadek

Rom û 'ereb û 'ecem tamamî
Hemyan ji me ra dikir xulamî

Tekmîl-i fikir me dîn û dewlet
Tehşîl-i fikir me 'ilm û hikmet

Temyîz-i dibûn ji hev meqalat
Mumtaz-i dibûn xudan kemalat

Sebebê nezma kitabê bi vî ezmanî di şûretê şekwaya ji
dewranî û gîlîya ji enbaêd zemanî ku li bal wan yeksan e
hunerdanayî di gel 'eyba nadanî

Xanî ji kemalê bêkemalî
Meydanê kemalê dîte xalî

Ye'nî ne ji qabilî û xebîrî
Belkî bi te'eşşub û 'eşîrî

Haşil ji 'inad eger ji bê dad
Ev bid'et e kir xilafê mu'tad

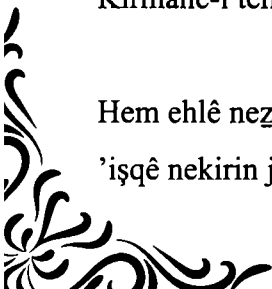
Şafî şemirand vexware durdî
Manendî durî lisanê kurdî

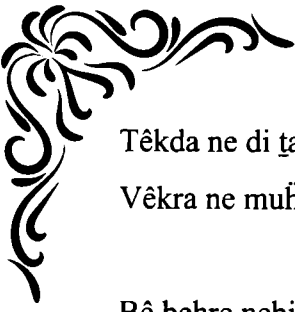
Înaye nîzam û intîzamê
Kêşaye cefa ji boyî 'amê

Da xelq-i nebêjîtin ku ekrad
Bême'rifet in bê eşl û binyad

Enwa'ê milel xudan kitêb in
Kirmanc-i tenê di bê hesêb in

Hem ehlê nezer nebên ku kirmanc
'îşqê nekîrin ji bo xwe amanc

Têkda ne di talib in ne meqlûb
Vêkra ne muhîbb in ew ne mehbûb

Bê behre nebin ji 'îşqibazî
Fariş ji heqîqî û mecazî

Kirmanc-i ne pur di bêkermal in
Emma di yetîm û bêmecal in

(Bil-cumle) ne cahil û nezan in
Belkî di sefil û bêxudan in

Ger dê hebûya me jî xudanek
'alîkeremek leîfedanek

'ilm û huner û kemal û id'an
Şi'r û xezel û kitab û dîwan

Ev cins-i biba li ba wî me'mûl
Ev neqd-i biba li nik wî meqbûl

Min dê 'elema kalamê mewzûn
'alî bikira li banê gerdûn

Bînave ruhî Melay Cizîrî
Pê hey bikira 'Elî Herîrî

Keyfek we bida Feqîhê Teyran
Hetta bi ebed bimayî heyran

Çi b`kem ku qewî kesad e bazar
Nînin ji qumaşî ra xerîdar

Xaşma ku di vî `eşir de hemyan
Meñbûb û hebîb e bo me hemyan

Ye`nî ji teme` dirav û dînar
Her yek ji me ra we bûne dildar

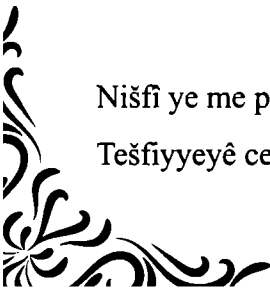
Ger `ilmî tamam bidey bi pûlek
Bifroşî tu hikmetê bi şûlek

Kes nakete meysterê xwe Camî
Ranagiritin kesek Nizamî

Weqtê ku me dî zeman e ev reng
(Fil-cumle) li ser diravî bû ceng

Hez kir me bibîne kîmiyager
Gava ku me dî nebû muyesser

Nişfi ye me pîlekî `emel kir
Teşfiyyeyê cewherî deşel kir

Qelbê me nekir qebûlê hîle
Qet bû xeredê nebû wesîle

Dîn çû û neket bi dest me dînar
Paşî ji neçarî bûne şeffar

Sifrê xwe yê xef me eşkera kir
Qirtasiye bû me lê du'a kir

De'wet gerîya bi şidq icabet
Bû wasîteyê qedayê hâcet

Ev pûl-i eger çi bê beha ne
Yekrû ne û şaf û bêbehane

Bê hîle û xurde û tamam in
Meqbûlê mu'amela 'ewam in

Kirmancî ye şîrf e bêguman e
Zêr nîne bibên: Sepîdiman e

Sifrê me yê sor e aşikare
Ziv nîne bibên ku kem 'iyar e

Neqdê me bibêje kem biha ye
Bê sikkeyê şahê şehrewa ye

Ger dê bibûya bi ðerbê menqûş
Nedma wehe bê rewac û meşşûş

Meñbûb e bi kes ne namizad e
Lew bextisiyah û namurad e

Qirtasiyeya me bê penahan
Bê ðerb û qebûlê padişahan

Me'lûl e li ba gelek 'elîman
Meqbûl e li ba gelek ðekîman

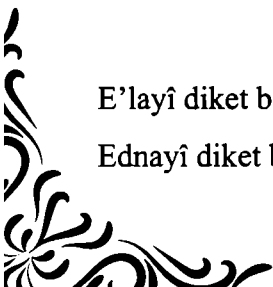
Lê ðakimê weqtê me'rifetnak
Mesmû'-i nekir bi sem'ê idrak

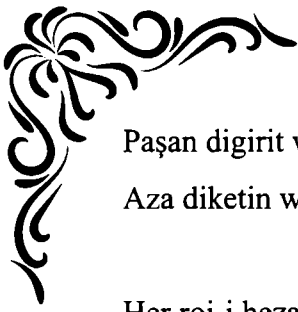
Mîrê ku bi navê Mîriza ye
Meñda nezera wî kîmiya ye

Qelbêd-i zexel diket bilorî
Polêd-i dexel diket filorî

Sed bar-i hebin filûsê eñmer
Der hal-i diket bi yek nezer zer

E'layî diket bi qehrê edna
Ednayî diket bi lutfê e'la

Paşan digirit wekî esîran
Aza diketin wekî feqîran

Her roj-i hezar-i bê newayan
Her leñze bi luţfê sed gedayan

Zengîn diketin bi destê himmet
Ĥikmet ev e naketin çu minnet

Ger dê wî nezer bida me carek
Iksîrê teweccuha mubarek

Ev qewl-i hemî dikirne eş'ar
Ev pol-i hemî dibûne dînar

Emma nezera wî zêde 'am e
Lew xaş-i nezer ji dil neda me

Ew rehîmetê 'amm e bo 'ewamê
Ya Reb bide wî tu her dewamê

**Fihristê seraξazê kitabê exbar e û eş'arê ne'tê elqab û aġar e
di ŝuret i'tiraf û iqrarê bi 'ecz û inkisarê di gel i'tidarê**

Saqî bike camê asimanî
Raġa weku rûhê cawidanî

Da em bikirîn dimaġê can ter
Yek lehze bi raġê rûhiperwer

Saqî tu birêje camê mîna
Ava ku diket demîrî bîna

Şadab-i bigêre qelbê meġzûn
Medhûş-i bigêre 'eqlê mecnûn

Saqî bike kaseya mucewher
Wî ŝireyê me'şera muġehher

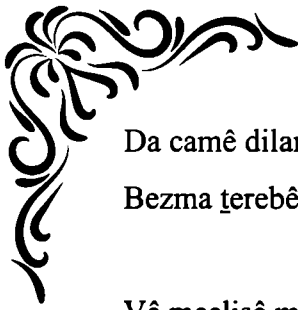
Yaqûtê muġab û le'lê seyyal
Wî durrê xweşab û xemrê ġellal

Durdaneyê xwe birêje navê
Ye'nî 'ereqa wekî gulavê

Dem dem bide destê meyperestan
Xelqê ku hinek ji dil di destan

Da camê dilan bibit murešše'
Bezma terebê bibit mušenne'

Vê meclisê meyxweran mudamî
Mestane bike ji nû mudamî

Mumkin ku ji feydê bênihayet
Yek qetere bibit li min hidayet

Neş'a qedeha meya mureqqeq
Keyfa 'inebê rezê birewneq

Ew reng-i biket di nefsê te'îr
Hâsil bibitin di qelbê teşwîr

Ye'nî bikevîte canî şewqek
Hetta bigehîte qelbî dewqek

Te'îrê nefes bibit ji bo min
Teşrîhê qefes bibit ji bo min

Teşfiyyeyê dil bibit me haşil
Hevdeng-i bibim di gel 'enadil

Murxê dilê murde bête perwaz
Bê perde bibit tirane perdaz

Dem şubhetî bulbulan binalit
Geh şubhî 'enadılan bikalit

Ahan ku virê biket sehergah
Hemware di gel nesîmê hemrah

Sed xunçeyê dil ji ber biker bin
Sûsin bi zeban û ba xeber bin

Bişkoje bibişkivin ji xaran
Xûnrêze bibin dimê hezaran

Sorgul bigirîn bi eşkê şebnem
Bulbul bikenin li rexmê hemdem

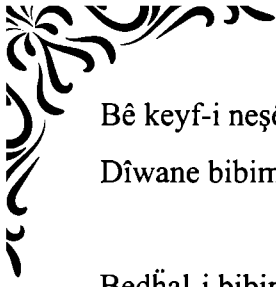
Saqî, bide min şerabê gulgûn
Bê deng û def û şeda û qanûn

Da şehne û muhtesib nebînin
Şahî bicivin çi xem nemînin

Teşwîş-i biçin ji qelbê mehzûn
Dîsan-i bibim ji nû digergûn

Mexmûr-i bibim bikirme lavan
Serxweş bibim û bikem guđavan

Bê keyf-i neşêm çi ez bibêjim
Dîwane bibim duran birêjim

Bedhâl-i bibim suran bi der dem
Bê qal-i ji baîinî xeber dem

Teşbîhî neyê bikem terrenum
Tûtîşîfetê bikem tekellum

Da keşf-i bibin ji min keramat
Meşhûd-i bibin li min meqamat

Şu'be ji meqamê dil bi awaz
Gulgeştê biken geweşt û şehnaz

Bê deng-i ji xewrê dil bi aheng
Sed reng-i şeda bidem wekî çeng

Manendî rebabê bê kemançe
Deng bê ji defa me bê tebançe

Zuhre bibihit newayê 'uşsaq
Reqqaş-i bibit li ewcê nuhtaq

Sazê dilê kul bi zîr û bem bit
Sazindeyê 'işqê Zîn û Mem bit

Şerhâ xemê dil bikem fesan e
Zînê û Memê bikem behane

Nexmê we ji perdeyê derînim
Zînê û Memê ji nû vejînim

Me'lûl-i bûyîn hebîb û 'aşiq
Îrohe wekî tebîbê hâdiq

Derman bikem ez ewan dewa kem
Wan bêmededan ji nû ve rakem

Derdê di dilê Memê cigerrêş
Zîna ji derûnê dil cefakêş

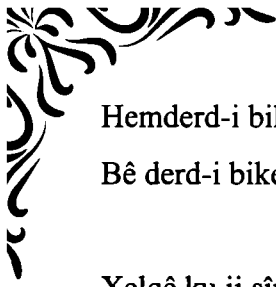
Wê perdegiya 'efife mestûr
Wî bêgunihê ji tuhmetê dûr

Meşhûr-i bikem bi tarz û uslûb
Mumtaz-i bibin muhib û mehbûb

Ew reng-i bikem ji nû serefrâz
Da bêne temaşeyê nezerbaz

Dilber li Memê biken girînê
'aşiq bikenin bi derdê Zînê

Hemderd-i biken bi wan şefayê
Bê derd-i bikevne (helwelayê)

Xelqê ku ji sîne û ji dil şaf
Pakîzesurişt û ehlê inşaf

(Bil-cumle) biken ji bo me tehsîn
Bêjin ku bi qencî hate tedwîn

Xelqê ji (yuhibbuhum) di gergûn
Herçî ji ezel bûyî (yuhibbûn)

Da bên û biken hikayetê goş
Hindek bikerin xwe bê feramoş

Hindek bikerin bi can sema'ê
Hin pê bikerin ji dil weda'ê

Lê hîvî dikem ji muste'îdan
Herfan negirin li mustefîdan

Ev name eger xirab e ger qenc
Kêşaye me wê di gel du sed renc

Nûbare ye tîfle nûresîd e
Herçende nehîn qewî guzîd e

Lê min ji reza nekîr temettu'
Manendê dîzan bi kes tetebbû'

Nûrustê hêdîqeyê fuad e
Me'sûm e 'eff e xanezad e

Newbar e eger şîrîn e ger tal
Metbû' e ji rengê teb 'ê etfal

Min hîvî heye ji ehlê hâlan
Teqbîh-i neken evan tîfalan

Ev mêwe eger ne abîdar e
Kîrmancî ye ew qeder li kar e

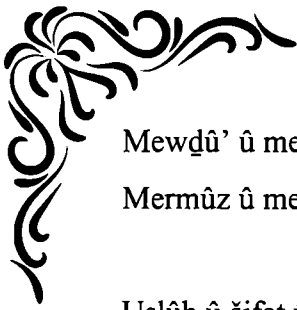
Ev tîfle eger ne nazenîn e
Newbar e bi min qewî şîrîn e

Ev mêwe eger ne pur lezîz e
Ev tîfl e bi min qewî 'ezîz e

Me'hbûb û libas û gûşîwar e
Mulkêd-i min in, ne muste'ar e

Elfaz û me'anî û 'îbarat
Inşa° û mebanî û îşarat

Mewdû' û meqaşid û hikayat

Mermûz û menaqib û dirayat

Uslûb û şîfat û m'ne û lefz

Eşlen nekire me yek ji wan qerd

(Bil-cumle) netaicêd-i fikr in

Dûşîze û new'erûs û bikr in

Ya Reb mede destê xelqê nasaz

Vî şahidê dilrubayê tennaz

Omêd-i ew e ji ehlê 'irfan

Ew dê negirin li min çu herfan

Teşnî'-i neken wekî xeyûran

Işlahî-i biken li min quşûran

Eşhabê kemalê perdepoş in

Erbabê xeredî di pur xuroş in

Me'mûl-i ew e ji ehlê razan

Ew dê nekirin bi min tînazan

Ez pilewer im ne gewherî me

Xudreste me ez, ne perwerî me

Kirmanc im û kohî û kenarî
Van çend xeberêd-i kurdewarî

Imda biken û bi ħusnê eltaf
Isxa biken ew bi sem'ê inşaf

Eşhabê xereḍ ku guh bidêrin
'eyban bi kerem li min veşêrin

Ava rûwê şa'irî nerêjin
Ger mumkin e yêke qenc bibêjin

Sehw û xeleṭan neken te'eccub
Te°wîl-i biken ji bo te'eşşub

**Mebde°ê meqaleyê ne'ta ĥakimê Buhtanê xudan iqbal (Emîr
Zeyne-ddîn bin emîr Ebdal) di gel weşfa her du hemşîreyêd
wî û şahibcemał Zîn û Sitî yêd-i bêmiłal**

Neqqaşê şehîfeyê ĥikayet

Neqqadê sebîkeyê ruwayet

Kêşa bi vî terĥî resm û ayîn

Lê da bi vî terzî derb û tezyîn

Go: Padişehk zemanê sabiq

Rabû di ĥukûmeta xwe faiq

Ecnasê millel muĥî' û munqad

Nesla wî 'ereb emîrê ekrad

Textê wî Cizîr û bextê mes'ûd

Ĥali' qewî û meqamê meĥmûd

Rom û 'ereb û 'ecem di ferman

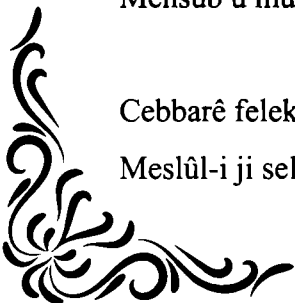
Meşĥûr-i bi navê Mîrê Buhatn

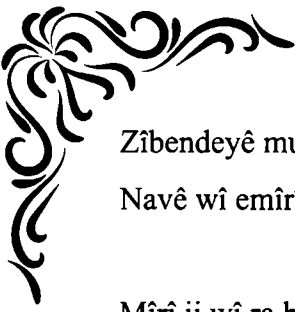
Abaê 'izam û cedd û walid

Mensûb û muselselêd-i Xalid

Cebbarê felek ji wî ĥederkar

Meslûl-i ji sellê seyfê Cebbar

Zîbendeyê mulk û zeynê dîn bû
Navê wî emîrî (Zeynedîn) bû

Mîrî ji wî ra bi zeyn muweşşef
Zînet ji wî ra bi dîn mu'erref

A'îarê şeca'eta wî şahî
Dagirtî ji mahê ta bi mahî

Mahiyeta wî medarê dunya
Şahiyeta wî şî'arê 'uqba

Muhtacê sexaweta wî Hâtem
Mexlûbê şeca'eta wî Rustem

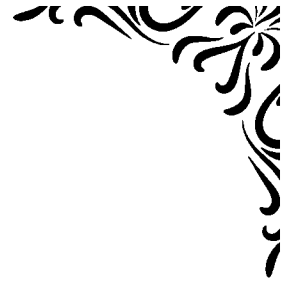
Hâtem ji kemalê himmeta wey
Tomarê sexaweta xwe kir tey

'eql û huner û sexa û meydan
Debt û neseq û nizam û dîwan

Dîndarî û dewlet û diyanet
Serdarî û şewlet û şîyanet

Meşhûn-i ji her yekî xezînek
Meknûn-i ji her yekî defînek

Bê 'usr-i ji bo wî ra muyesser
Bê xusr-i ji bo wî ra muqedder

Enwa'ê newadir û cewahir
Elwanê nefais û zewahir

Mecmû'eyê mumkinat û meqşûd
Wacib kiribûn li nik wî mewcûd

Ĥaşil bi wî mudde'a û meqlûb
Waşil bi wî muşteha û mehbûb

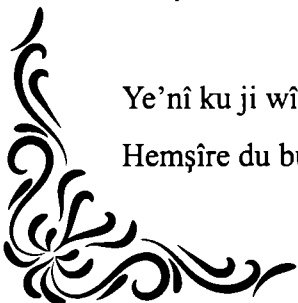
Şehna heremê ji nazenînan
Cennet tijî bû ji ĥûri'înan

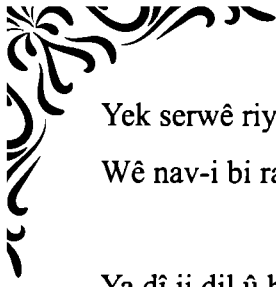
Ĥûri di wê cennetê gelek bûn
Xîlman wî di ĥedretê melek bûn

Lê zadeyê dûdemanê dewlet
Newbadeyê bositanê rif'et

Şehzade du bûn li nik wî şahî
Xurşîd-i du bûn li nik wî mahî

Ye'nî ku ji wî nejadê 'alî
Hemşîre du bûn di (la-ubalî)

Yek serwê riyadê rasitî bû
Wê nav-i bi rasitî Sitî bû

Ya dî ji dil û hinavê mîr bû
Wê nav-i ji nişfê navê mîr bû

Rawî wehe gote min mu'emma:
Ew hûr-i bi navê Zîn musemma

Yek zêde şîrîn ziyade mehbûb
Yek rûhê qulûb û hûrê meqlûb

Yek esmer û ya duyê zerî bû
Yek hûrî û ya duyê perî bû

Ew hûr û perî di bê bedel bûn
Lewra ku ji nûrê (lem-yezel) bûn

Hüsna ruxê wan çu kes nedîbû
Zîra ji cemalê sermedî bû

Leble'l û semen'udar û gulrux
Rewneqşikenê butanê Xullux

Zulfeyn-i mîtalê tayê sunbul
Xeddeyn-i ji rengê rûyê sorgul

Ew sorgul û sunbulêd-i azad
Bişkiftî li qeddê serwê şimşad

Sorgul ji xwe ra li ser herustî
Sunbul bi xwe pêkve daheristî

Ĥusna xetê rux ji xettê yaqût
Çaha deqenê ji sihrê Harût

Goya kiribû ji mişkibîzî
Remmalê felek nuqatê rîzî

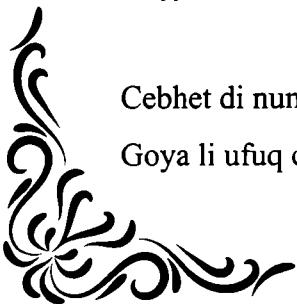
Xal û nuqet û beyağ û ĥumre
Beyt û ĥecer û tewaf û 'umre

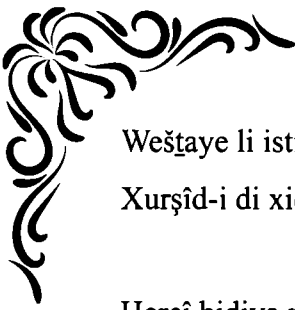
Ebrû ji kemanê qewsê eflak
Mujgan bi miĥalê sehmê semmak

Sermayî ye weĥşeta cunûnan
Mermûz-i di dehşeta 'uyûnan

Mebhût-i dibûn di (terfetul-'eyn)
Keşşafê rumûzê (ĥikmetul-'eyn)

Cebhet di numa ji terfê iklîl
Goya li ufuq cenaĥê Cibfîl

Weštaye li istiwayê dayim
Xurşîd-i di xidmeta wê qayim

Herçî bidiya rux û binagoş
(Fil-ĥal)î bi der dida ji bo hoş

Gerden te digo di destê saqî
Qarûre ye pur şerabê baqî

Yan şubhetî şîşeya nebatê
Yan menbe'ê kahniya ĥeyatê

Serpence û naxunî muĥenna
Rencendeyê xaĥirê muhenna

Xelqê ku didîtin ew kemergah
Ĥadîr dikirin ji xewrê dil ah!

Zahir dikirin ku zend û bazin
Êdî nedima gilî û gazin

Herçende ku herdu şubhî can bûn
Ew herdu bi ĥusnê tew°eman bûn

Herçende Sifî we nazenîn bû
Lê Zîn ji mitalê ĥûri'în bû

Herçende Sitî sitareweş bû
Lê Zîn bi ruxan heyîvegeş bû

Herçende Sitî wekî qemer bû
Zîn mihrişifet ziyadeter bû

Ew herdu wekî du şebçirağan
Gava dimeşîne bağ û rağan

Nalan dikirin cemad û heywan
Talan dikirin nebat û insan

Kofî ji cewahiran mukellel
Kotirke ji netrikan muselsel

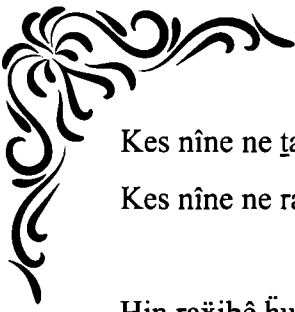
Serbend û qeşeb dida cebînê
'aşiq dimirin bi derdê Zînê

Ev zînet û xeml û qîşt û henbel
Ez pîş û pes û yemîn û qenbel

Gava dimeşîn perî di gel wan
Walih dikirin welî di xelwan

Ger şeyxe û ger mela û mîran
Derwêş û xenî we ger feqîran

Kes nîne ne talibê cemalê

Kes nîne ne raħibê wişalê

Hin raħibê ħusnê (la-yezal in)

Hin talibê qalibê beçal in

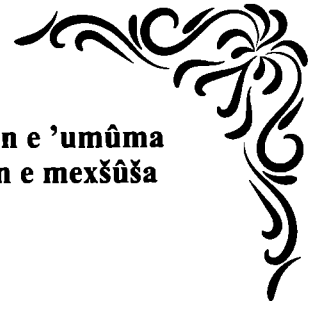
Lêkin hemîyan yek e yeqîn dost

Ferqa ku heye ji meẖz-i ta post

**Teĥsîna qumaş û kalayê walayê ĥusna ĥebîban e 'umûma
teqrîda cewherê bêbihayê cemala Sitî û Zînan e mexşûşa**

Hindî ku di qeyşerîyêd dunya
Vêk dane xudî meta' û kala

Mecmû'ê xezainêd-i Qeyşer
Ĥetta veke dexmeya Sikender

Durrê di defa' inêd-i Xaqan
Le'la ku di xatema Suleyman

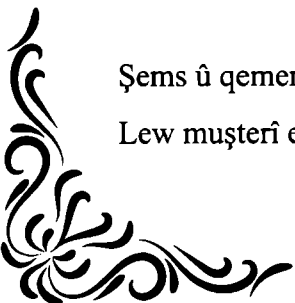
Herçende ziyadetir beha bin
(Bil-cumle) bi cu'zê ĥusnê nabin

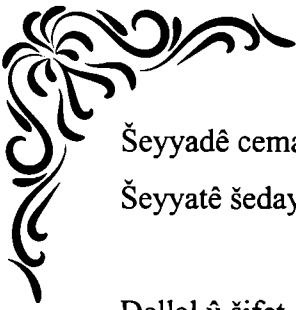
Ĥusna li ruxê Sitî û Zînê
Behra ku ji ateşê evînê

Pêla ku digirte pêl û mewcan
Roja dikete ĥedîd û ewcan

Sed can û dil û ciger disotin
Xelqî bê miîl ji wan digotin

Şems û qemeran qiran e pêkve
Lew muşterî ev cehan e pêkve

Şeyyadê cemalê wan xezalan
Şeyyatê şedayê wan delalan

Dellal û şifet gelek şifetsêr
J'efxan û ji nalîyan nebûn têr

Rojan û şevan gelek dinalîn
Hetta ku di gel melek dikalîn

Husna nebitin çu hedd û xayet
Nabit jixwe 'aşiqa nihayet

Lê 'aşiq û (bûl-hewes) cuda ne
Hin faidexwaz û hin fida ne

Canançeleb in hinek ji bo can
Hin cançeleb in ji boyî canan

Hin weşlihebin ji rengê Tacdîn
Hin derdiguzîn wekî Mem û Zîn

'etfê 'inan û licam e bi serencamê kalam e

Da bêne bi ser hikayeta pêş
Xelqê ku ji derdê 'îşqê dilrêş

Herçende ku bê hed û qiyas bûn
'amî û xewadim û xewaş bûn

Lêkin ji xewadimêd-i mumtaz
Sed lawê sehîqed û serefraz

Her yek di meqamê husnê rojek
Her yek bi kalamê sînesojek

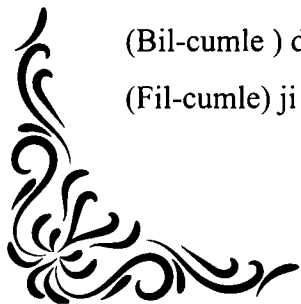
Her yek bi kernalê bedrê mahek
Her yek bi cernalê şedrê şahek

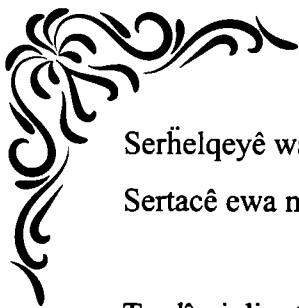
Ew jî hemî 'aşiq in di talib
Ew jî hemî talib in di raşib

Lêkin ne bi dîtin û şehadet
Belkî bi bihîstin û riwayet

(Bil-cumle) di xidmeta emîr bûn

(Fil-cumle) ji sîrrê hev xebîr bûn

Serhelqeyê wan perîmîştalan
Sertacê ewa melekxiştalan

Tacdîn-i digotinê ciwanek
Goderzê zeman e pehlewaneke

Nesl û neseb û heseb 'eyan bû
Serdefter û serwerê kuran bû

Babê wî digotinê Sikender
Lêkin 'ereban digo Xêdenfer

Lewra ku bi şîrî şubhî şêr bû
Roja şerî ew hezaremêr bû

Tacdîn du bira hebûn di qellaş
Manendî du şahibazê cemmaş

Daim dilê dujminan disotin
Yek 'Arif û yek Çeko digotin

Emma wî ji cumle xaş û 'aman
J'ew çendî bira û bab û maman

Lawek kiribû bira ji bo xwe
Nê ez xeleṭ im çira ji bo xwe

Roja ku ewî bira nedîta
Teşbihî şeva çira nedîta

Dunya li wî t êk dibûye tarî
Roj bû ku li wî fikir tewarî

Enbazê ferehî şerîkê xem bû
Sergeştêyê xem bi navê Mem bû

Mem jî li wî 'aşîqek tamam bû
Ne şubhî bira û bab û mam bû

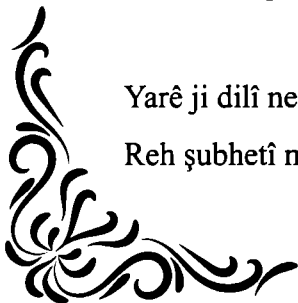
Herçende birayê axiret bû
Te d'go ku dinî û axiret bû

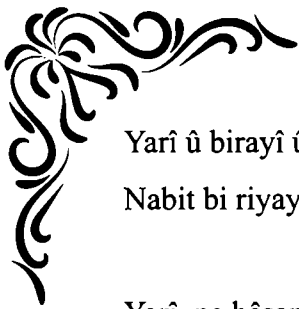
Tacdîn weledê wezîrê dîwan
Mem jî xelefê debîrê dîwan

Ew herdu ciwan we l êk di 'aşîq
Ew herdu bira we pêkve şadiq

Yek Qeysê zeman e y êk e Leyla
Yek Wamiqê 'eşr û y êk e 'Edra

Yarê ji dilî ne serserî bûn
Reh şubhetî mihrê Muşterî bûn

Yarî û birayî û mu'axat
Nabit bi riyayî û meqalat

Yarî, ne hêsanî ye cefa ye
Meqşûdê ji yarîyê wefa ye

Axir tu eger nekey wefayê
Ewwel mede ber xwe wê cefayê

**Dastana beyana Newroza sulţanî tesmiyeyê mewsimê surûr
û şadimanî bi mersûmê qedîmê kurdistanî ku wan digotê:
Sersal 'ed dikirin bi 'îdê wişal**

Xellaqê cehan ji feydê fitret
Hey'atê felek bi wechê qudret

Bê qalib û bê muhît û miqyas
Bê alet û bê meşîr û miqraş

Ev çende mu'ezzem û mudewwer
Ev renga muşenne' û mukerrer

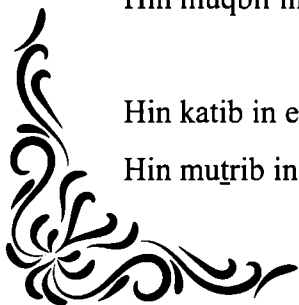
Înane bi me'reda wicûdê
Kêşane bi menzera şuhûdê

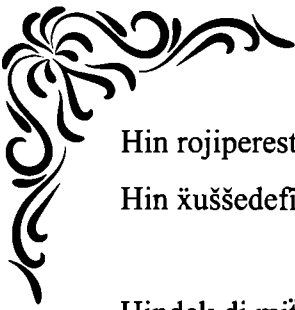
Ĥikmet ew e ev hemî li kar in
Hindek di peya û hin di swar in

Hindek di befi' û hin serî' in
Hindek di mu'in û hin menî' in

Hin mudbir in ew, hinek mudebbir
Hin muqbil in ew, hinek muqeddir

Hin katib in ew, hinek di ustad
Hin muṭrib in ew, hinek di cellad

Hin rojiperest in hin şebefrûz
Hin xüşşedefîn û hem xemendûz

Hindek di mîtalê Zîn zerî ne
Hin şubhî Memê di muşterî ne

(Bil-cumle) muşeyqel û munîr in
Hin padişeh in hinek wezîr in

Hindek ji teħerruka tebî'î
Ew têne bi nuqteya rebî'î

Tecdîd-i dîkin ji mah û salê
Gava weku têne i'tidalê

Danayê mu'emmerê kuhensal
Ev rengehe kir ji bo me eħwal

Go: adetê pêşîyê zemanan
Ev bû li hemî cî û meknanan

Weqtê weku şehsiwarê xawer
Teħwîl-i dîkir di mahê azer

Ye'nî ku dihate burcê sersal
Qeş kes nedîma di mesken û mal

(Bil-cumle) diçûne der ji malan
Ĥetta digehište pîr û kalan

Roja ku dibûye 'îdê Newrûz
Te'zîm-i ji bo dema dilefrûz

Şehra û çemen dikirme mesken
Beyda û demen dikirme gulşen

Xasma 'ezeb û keçêd-i bakir
(El-qîşşe) cewahirêd-i nadir

Têkda di muzeyyen û mulebbes
Vêkra li teferrucê murexxeş

Lêkin ne bi tuhmet û bi minnet
Belkî bi terîqê şertê sunnet

Lewra ku ewan xereç ji geştê
Meqşûd-i ji çûynîya bi deştê

Ew bû ku çi talib û çi meqlûb
Ye'nî du teref muhibb û mehibûb

Ev herdu celeb ku hev bibînin
Kufêd-i xwe ew ji bo xwe bînin

Bi derketina şehriyane bi deştê ji bo seyran û sersal û geştê

Dewra felekê ji bextê feyroz
Dîsan ku numa ji nû ve Newroz

Mebnî li wî 'adetê mubarek
Şehrî û sipahîyan bi carek

Bajêr û kelat û xanî berdan
Teşbîhî bi nijdeyan û cerdan

Şef şef dimeşîne kûh û deştan
Ref ref dixişîne seyr û geştan

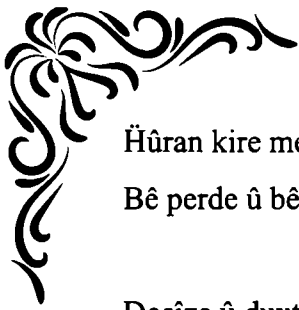
Eşnafê umem şîxar û kubbar
Qet'a qe nema di şehrî deyyar

Hindek bi peyayî çûne başan
Hindek bi siwarî çûne raşan

Hindek bi tebayî û bi kiîret
Hindek bi hevalî û bi wehîdet

Rabûne ve xanim û xewatîn
Wan jî tijî gul kirin besatîn

Hûran kire meskenê xwe cennet
Bê perde û bê melal û minnet

Doşîze û duxter û riwalan
Pakîze 'uzar û zulf û xalan

Etrab û kewa'ibêd-i 'edra
Murdan û murahiqêd-i zîba

Eşhabê qumaş û lutf û ruxsar
Erbabê meta' û husn û didar

Wan lêk dikirin meta'-i yek'erd
Texmîn dikirin (biçûli-wel-'erd)

Sewdagerê 'îşqê bûn di bazar
Hem bayi'ê husn û hem xerîdar

Sersalî û bakir û riwalan
Sedsalî û law û pîr û kalan

Sersal-i li resmê rahê me'hûd
Gêran di cih û meqamê mehmûd

**Murexxeşbûna wişaqan e bi gulşena sersalê
reşbetkirina wan e bi bazara husn û cemalê**

Qendîlê munîrê dîrê ezreq
Mişkatê hîemel ku kir murewweq

Sersal-i ku bû ji nû ve me'mûr
Mîr daye kurêd-i taze destûr

Destûr-i ku bû ji bo wişaqan
Rabûn hemî şubhetî 'uşaqan

Têk çûne bi me'reda mezadê
Dildadeyê meqşed û muradê

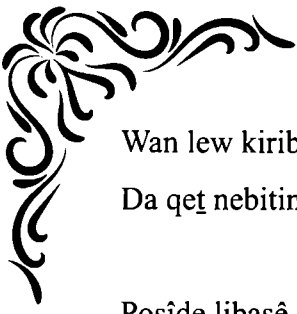
Illa bi tenê Memo û Tacdîn
Wan dane xwe duxterane tezyîn

Ye'nî di dema ku bûye tehwîl
Ew herdu bira di came tebdîl

Istebreq û sundis in di ber da
Çend mi'cer û meqreme bi ser da

Kagul kiribûne tûrre hersû
Perçem kiribûne zulf û gîsû

Wan lew kiribû libas-i teŝrîf
Da qeṭ nebitin li wan çu teklîf

Poŝîde libasê dilberanî
Seyran dikirin bi sergiranî

Mulaqîbûna Tacdîn û Memê ye bi Sitî û Zînê
mustexriqbûna wan e di behra 'îşq û evînê

Wan herdu kurê di came tebdîl
Weqtê dikirin di şehîrî tehwîl

Nagah û 'ecayibek nima wan
Yek cuz'ê ji 'eqlî qeṭ nema wan

Dîtin di mehelle û zukakan
Her kûçe û xurfe û şibakan

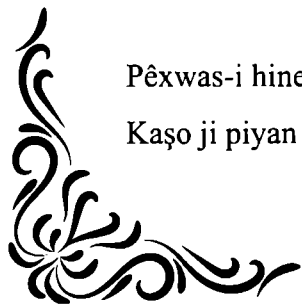
Sed taze ciwan ji rengê serwan
Dîba ew herîr û xez di ber wan

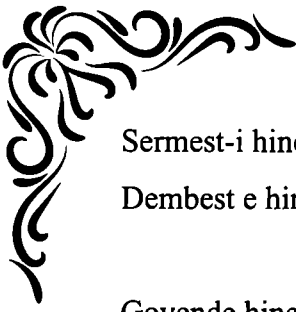
Pansed ji keç û kur û riwalan
Ew çend-i ji qismê pîr û kalan

Enwa'ê muḍekker û mu'ennes
Hindek di berehne hin mulebbes

Hindek di e'alî û ekabir
Hindek di edanî û eşaḫîr

Pêxwas-i hinek, hinek di serkol
Kaşo ji piyan û ser wekî hol

Sermest-i hinek, hinek di serxweş
Dembest e hinek, hinek di demxweş

Goyende hinek, hinek di xamûş
Poyende hinek, hinek di medhûş

Hin came durîde hin di serxweş
Hin 'eql-i remîde hin muşewweş

Hindan dikirin fişan û firyad
Hin bûyî ji qeydê 'eqlî azad

Her yek di meqamekî di gergûn
Her yek bi cefayekê cigexûn

Ew herdu demek ve man teheyyur
Bûn xerqeyê lucceyê tefekkur

Tacdîn sekinî û pirsiyar kir
Pirsa xwe bi êkê ixtiyar kir

Go: Ey Xedîrê rehê hidayet
Bêj ev çi bela ye bê nihayet

Wî gote du şehlewendê şeddad
Îro li vî xelqî bûne cellad

Herçi ku dibînin ew du serxweş
(Fil-hal)î diken wiha muşewweş

Wan go: Te nedî ku ew çi reng in
Wî go: Du kur in ziyade şeng in

Wan go ku bi şîr û şeşper in ew
Yan na bi xedeng û xencer in ew

Wî go ku bi xemze û bi awir
Xelqî dikujin wekî bi keybir

Wan pîrs dikirin ku ger bibînin
Da bo xwe bi merdî dest hilînin

Herdu di wî karî bûn ku nagah
Dîtin ku ji mehdê (qudretul-lah)

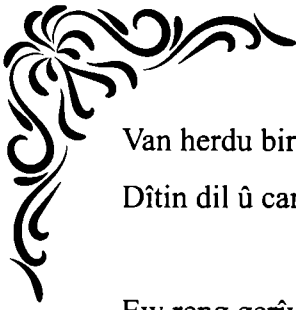
Ew herdu puser wekî du peyker
Tabende bi şeklê şahê exter

Yek hey°et û şekl û yeklibas in
Emma di wî şehî rengnenas in

Sîretmelek in şîwerperî ne
Ne bai' in ew ne muşterî ne

Van herdu biran ku ew du ewbaş
Dîtin dil û can we dan bi şabaş

Ew reng gerîyan cunûn û waleh
Êdî qe nebûn ji 'eqlî ageh

Ne fehm û xired ne 'eql û ne huş
Gêr bûne li ser zemîn-i medhuş

(Fil-cumle) ji 'eql û canî têr bûn
(Fil-ĥal)î ji dûr ve herdu gêr bûn

Wan herdu firîşteyêd-i kubbar
Dîtin du melek ziyade dildar

Mehpare ne lêkin afîtab in
Dildare ne lê cigerkebab in

Teşbîhî bi şeydê nîmibismil
Bê şubhe gihane ĥalê muşkil

Naçare bezîne ser şikaran
Fikrîne ruxêd-i wan nigaran

Zanîn ku ne şeydê serserî ne
Serxeylê sipahê dilberî ne

Westan û nezer kirin bi diqqet
Wan hate bi qelbî rehîm û rîqqet

(Elqîşşe) ji hûsnê van xezalan
Rehîmek kete qelbê wan rewalan

Sira dilî kir bi hev te'elluq
Nûra ruxî kir bi hev te'eşşuq

Mekşûfê terîqê aşinayî
Rûhîan qe nekir ji hev cudayî

Yek rengî şîrf e di 'alema xeyb
Zahir dikir ittihadê (la-reyb)

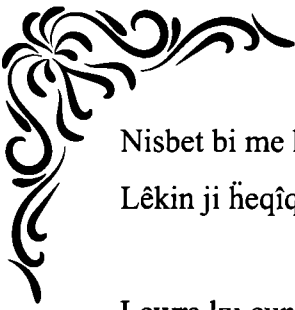
Ĥubbê we kirin bi hev giriftar
Ĥusnê we kirin bi hev telebkar

Te d`go ku çi qalib û çi meqlûb
Her çar-i çi talib û çi meqlûb

Bê şubhe yek in çi ten çi erwañ
Ew muttehid in çi can çi eşbañ

Ĥubba di dilan we kir 'edawet
Buğda di dilan we kir helawet

Nisbet bi me ħadiĥ in 'edĥm in
Lêkin ji ħeqĥqeta qedĥm in

Lewra ku cunûdê can mucenned
Çêbûne di 'ilmê ħeq muxelled

Hin mu°telif in, hinek muxalif
Hin muxtelif in, hinek mualif

Wan mu°telifan bi yek ve ulfet
Axir we kirin, nema çu kulfet

Ye'nî ku ewan kurêd-i xûnxwar
Gava wihe dĥtin ew birĥndar

Ew herdu bi sed dilan ħebandin
Rûniştin û herdu wergerandin

Gavek seyirĥn li bejin û balan
Pêlek ħeyirĥn li zulf û xalan

Gotin: 'eceb ev kiçêd-i kê ne?
Yan herdu mela°ikêd Xudê ne?!

Ev mêwe li kĥ cihĥ gihane
Ev gul di çĥ gulşenê numane?

Serwêd-i çi cûyîbarekê ne
Teyrêd-i çi murxezarekê ne?

Mawerd-i ji hêstirêd-i gulgûn
Rihtin li ruxêd-i wan ê pîrxûn

'îşqê kiribûn wisa nehişyar
Qet'a nedibûn ji xwe xebêrdar

Axir ku kirin bi xameya 'eşq
Husna xetê wan li lewhê dilmeşq

Wan vê ku bizanin ew çi eşl in
Lewra ku nizanin ew çi nesl in

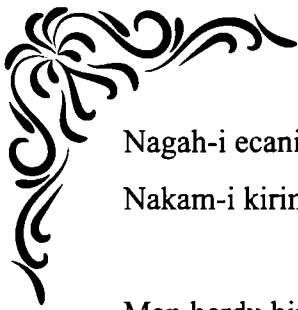
Enguşterîyêd-i wan ciwanan
Kêşan ji eşabi'êd xudanan

Xatem ji enamilêd xwe kêşan
Danîne cihan ji bûyî nîşan

Yaqût-i bi muhrîyan guhorîn
Elmas-i bi şûşeyêd bilorîn

Sersal û xweşî ji dest bi der dan
'eyşê xwe bedel kirin bi derdan

Nagah-i ecanibin xuya bûn
Nakam-i kirin weda' û rabûn

Man herdu bira wekî du şeydan
Pabestê selasilan û qeydan

Rabûn ku şevêk siyah û tarî
Şems û qemeran kirî tewarî

Reh şubhetê murxê nîmibismil
Bê quwwet û bê tiwan û bê dil

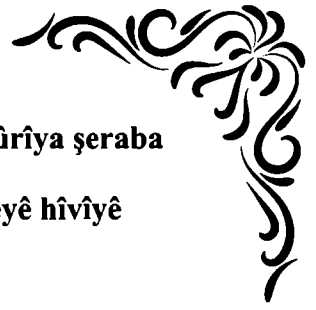
Sersam û dewar û şer' û mecrûr
Sewda û fuad û xebl û mexmûr

Sed car-i diketne asitanan
Ĥetta ku gihane aşiyanan

Herçende gehiştine meqaman
Emma ku li wan du telxê kaman

Roj û şev û weqtê şubh û êvar
Yeksan dinima li wan bi yekcar

**Hişyarîya Memê û Tacdîn e ji bêhoşî û mexmûrîya şeraba
'îşqê
agahî û xeberdarîya wan e ji sebeb û wasteyê hîvîyê**

Ew dûxiteçêsmê herdu şahîn
Ew sûxiteper Memo û Tacdîn

Xweş çûne şikarê kebk û qazan
Nagah-i bi ser ve şubhî bazan

Nûrek fitilî li wan ji nageh
Êdî qe nema ewan çu ageh

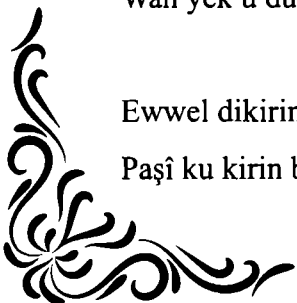
Hindî ku di heftîya hemel bûn
Ew zêde di wehşî û xebel bûn

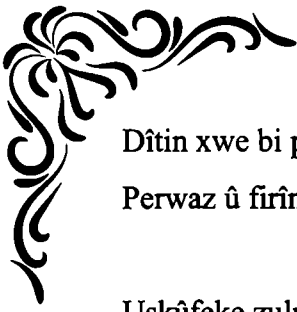
Ew hefte li wan ku bûye salif
Xûdkerdeyê 'îşqê bûn mu'alif

Rabûne ve rojekê bi yek ve
Fikrîne bi reng û rûyê yek ve

'îşqê kiribûn wesa mubeddel
Wan yêk û du nas nekir ji ewwel

Ewwel dikirin ji hev teşerrub
Paşî ku kirin bi hev teqerrub

Dîtin xwe bi paçebend û zengil
Perwaz û firîn mehal û muşkil

Uskûfeke zulmetê bi ser da
Cilfûyeke ulfetê bi ber da

Bê tu'me û bê şerab û bê çav
Bê meqşed û bê murad û bê gav

Mestane ji rengê çeşmê dildar
Mexmûr û siyah û mest û bîmar

Manendê dehanê yarê dilteng
Nalîn ji reha dilî wekî çeng

Gotin: 'eceb em ku bûne bîmar
Ya bûyne wekî şêrê birîndar

Ya ne wehe em çira nikarîn
Mecrûh û ze'îf û dîlfîkar î

Ev rengine wan dîkir tefehhûş
Mahiyyetê hâlê xwe tecessus

Tacdîn fikirî di dest birayî
Teysit guherek wekî çirayî

Yaqûtek e miñlê daneyê nar
Meş'elsifet e ji bo şeva tar

Manendî şemalê ew teyîsî
Ĥekkakî bi navê Zîn nivîsî

Destê xwe dirêj kirê ku bînit
Da qenc-i nezer biket bibînit

Mem jî fikirî di destê Tacdîn
Elmaseke bê biha û texmîn

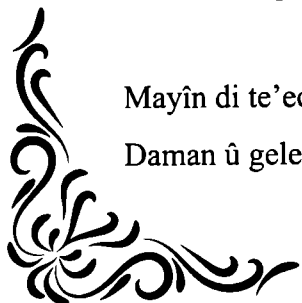
Lê ismê Sitî kirî kitabet
Ustadekî sahibê meharet

Şerraf-i eger bibîte Buqra_ı
Texmîn biketin bi wezn û qıra_ı

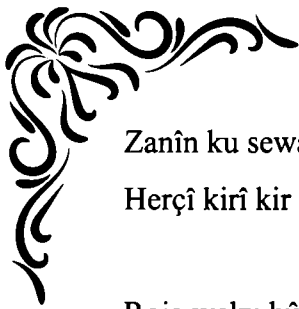
Bazar-i biket ji bo Felatûn
Mecmû'ê xeza'inêd-i Qarûn

Ĥumna Ĥemenêd-i wan nigînan
Nabit bi wiqûfê dûribînan

Mayîn di te'eccub û teĤeyyur
Daman û gelek kirin tefekkur

Zanîn ku sewahîbêd nigînan
Herçî kirî kir Sîtî û Zînan

Roja weku bûye 'îd û tehwîl
Ew jî gerîyan bi came tebdîl

Çawa xemilîne ev keçanî
Ew jî gerîyan bi cil kuranî

Ew bûne ku me di rûzê Newrûz
Mîlê meh û mîhrê 'alemefrûz

Ew herdu ne yêd dest vedimiştin
Ew herdu ne yêd-i xelk dikuştin

Ew bûne di şehri bûne cellad
Ew bûne ku xelk ji dest biferyad

Ew bûne li van ceger kewandin
Ew bûne kovan bi dil hebandin

Wan herdu biran bi 'eql û texmîn
Bê şa'ibe qatilê xwe zanîn

Tacdinî li nik hebû şu'ûrek
'îşqê di wî hiştibû quşûrek

Go: Rabe bira ji nav nivînan
Bes ahê bike ji ber birînan

Em şêr in û ew di xwe xezal in
Pur 'eyb e ku em ji dest binalin

Mem puxteyê 'îşqê bû tamamî
Gotî ku bira meger tu xam î

Da zen nebiri mucedsem im ez
Ser ta bi piyan muqessem im ez

Ev cism-i li min bûye muxettet
Ew xet hemî bûyîne muneqqet

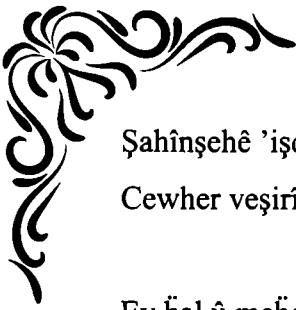
Te'îr-i we renga 'îşq û wemqan
(Bil-tûl)-i di tûl û 'erd û 'umqan

Yek nuqte nehin ji derdî xalî
Hêja tu dibêy: Çira dinalî?!

Dil bûye mehellê 'îşqê hâla
Vî hâlî û vê mehellê vala

Qet nîne 'eceb bibim hûlûlî
Min maye ji şûretê heyûlî

Şahîñsehê 'îşqê bê xerêd hat
Cewher veşîrî dema 'erêd hat

Ev hâl û mehel û cism û cewher
'îşqê ji xwe ra kirin musexxer

Can û ceger û dil û hinavan
Dest û ser û pê û pişt û çavan

Wellahî yekî nemaye rañet
Billahî yekî nemaye taqet

Bizdandine wan ji min 'elaiq
(Bil-cumle) dibên ku: (Nehnû 'aşiq)

Napursî li hâlê min tu zalim
Hêja tu dibêjî ez nenalim?!

Ev rengehe wî ku kir tezellum
Tacdînî nema ji bo tekellum

Ew man û di gel evan birînan
Behîta me li ser Sitî û Zînan

**Mu'awedeta Sitî û Zînê ji sersal û geştê
istitla'a dayê li macerayê û sergüdeştê**

Ew jî vegefrîn bi wî libasî
Hadir şeliyan ku kes nenasî

Herçende kirin libas-i tebdîl
Emma nedibûn ji hâlî tehwîl

'işqê kiribûn wusan mubeddel
Êdî nediçûne hâlê ewwel

Qet kes nedigo Sitî û Zîn e
Xelqê we dizanî ecnebî ne

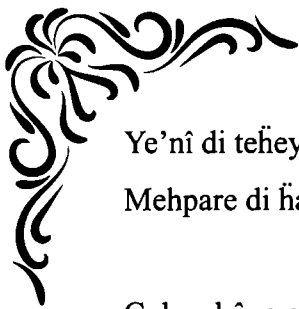
Dayîneke wan hebû zemanî
Teşbihî belayê asimanî

Zala felekê li ber zebûn bû
Wê nav-i ji pîrî Heyzebûn bû

Ew hate ji xefletê bi ser da
Fikrî ku cilêd-i wan di ber da

Rûniştine bê medaq û meşreb
Winda kirine deqen di xebxeb

Ye'nî di te'eyyur û melal in
Mehpare di hâletê webal in

Çulwa bûye çewçemêd-i taze
Rengê semenê bi cayî xaz e

Kafûr-i me'el 'udarê qanî
Sorgul gerîyayî ze'feran î

Zanî ku perî di bêlibas in
Meclûbê me'ebbetê unas in

Go: Ey hewesa dil û hinavan
Her yek ji we ruhnîya du çavan

Hâfid ji we ra meger Xuda bit
Canê mi ji bo we ra fida bit

Hûn hinde muqeyyed in di qeydê
Îro bi tinê ku çûne şeydê

We zû şemirand ji bo çi sersal
Hûn rast-i bibên ku bûye e'hwal

Bêjin ku muqeddime çi renge
Ev hîret e ya xiyal e beng e

Hûn bo çi hêzîn in ey meşaya
Nînin çu netîce bê qedaya

Hûn bêjine min ku bû qediyê?
Kengî li me xef dibit xebiyê

Ez dê nuhe remlekê birêjim
Ismê di demîrî ez bibêjim

Yan şûşe û mendela xwe danim
Mahiyyetê hâlî dê bizanim

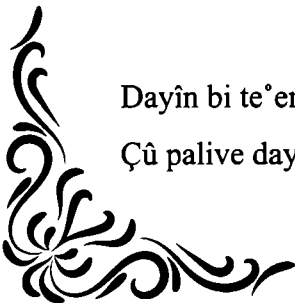
Wan gotine dayeyê nihani:
Em şubhê ku çûne der ji xanî

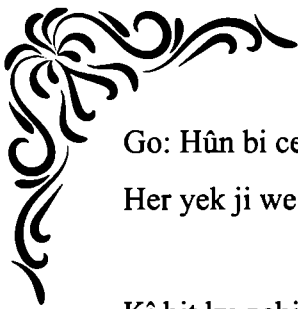
Herçî li me bû du cado peyda
Hâdir gerîya cunûn û şeyda

Axir ku ji hêddî çûye der cewr
Cewrê li me 'aqîbet nema dewr

Em jî gerîyan melûl û mexbûn
Hatîneve em xefîf û mexbûn

Dayîn bi te'ennî û tewella
Çû palive daye wan tesella

Go: Hûn bi cemalê Şehriyar in
Her yek ji we şah û xundikar in

Kî bit ku nebit muftî' û muhtac
Kî bit ku nedit we bê teleb bac

Herçî we ħebandî ey perîzad
Ĥusna we diket ji bo we munqad

Xasma di vî şehri bit we dildar
Ez dê wî bikem niha xerîdar

Bêjin kî ye da biçim bibînim
Hađir bigirim ji bo we bînim

Wan gotine Ĥeyzebûnê sahir
Derdê li me ey tebîbê mahir

Bê şubhe dewa ji dest te têtin
Teqrîr-i eger ji dest me bêtin

Teqrîr û edakirin meħal e
Tedbîr û dewakirin betal e

Hindî hene kîj û kur di Buhtan
Belkî di cemî'î bejn û buhatn

Kes nîne bi luţf û hûsnê meşhûr
Illa ku di deftera me mestûr

Ye'nî hemî rû bi rû me dîne
Hindî di vî şehîrî ademî ne

Îrohe du keç xerîqîşîba
Ser ta bi qedem debîq û dîba

Zibende ji şeklê şahê xawer
Tabende ji rengê mahê enwer

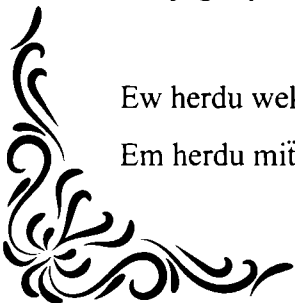
Nageh li me bûn ducar û zahir
Gêr bûne ji dûr ve herdu nadir

Em çûne bi ser binên ku kî ne
Fikrîn ne wekî me ademî ne

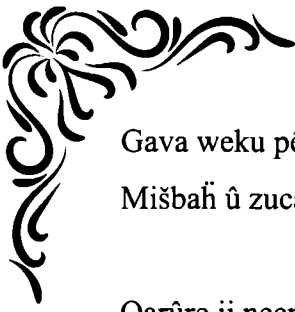
Teşîq-i melek we ya perî bûn
Lewra ku ji av û gil berî bûn

Gava ku me dîtî ew perîzad
Em jî gerîyan ji 'eqlî azad

Ew herdu wekî di camê Cemşîd
Em herdu miîtalê mah û xurşîd

Gava weku pêkve bûn muqabil
Mişbañ û zucac-i bûn mu'adil

Qarûre ji necmê mun'ekis bû
Nûrek me bi qelbî muqtebis bû

Qendîl û fetîle ger ji wan bû
Agir ji ruxê me herduwan bû

Zeytê me û agirê me dîsa
Ber bû me we dil me pê eyîsa

Suhtin xwe bi xwe bizan çi hâl e
Hişyarî ye, xewn e ya xeyal e

**Tekrar istixbara dayeyê ji kunhê macerayê
teşrîh û teqrîrê ewan e ji keyfiyyeta te°sîra hewayê**

Dayîn heyirî ji macerayê

Go: Ey ruhî û qalibêd-i dayê

Hûn çûne teferruca riwalan

Fariħ ji te'eşşuqa xezalan

Şeklê ku we dîtî bê me°al e

Meyla we bi qismê jin meħal e

Meyla beşerî beşer divêtin

Emma we keçan puser divêtin

Keç qeṭ li keçan dibin xerîdar?

Bê neqdê kuran meħal e bazar

Kur ayîneyê cemalê dat in

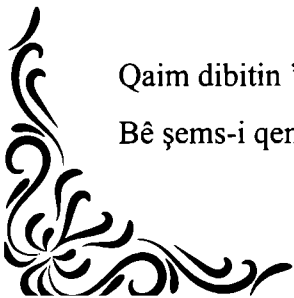
Keç mezhera pertewa şîfat in

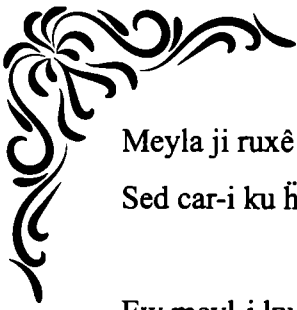
Bê dat û şîfat 'ered miħal e

Cewher nebitin 'ered beṭal e

Qaim dibitin 'ered bi cewher?

Bê şems-i qemer dibit munewwer?

Meyla ji ruxê kuran berî bit
Sed car-i ku hûrî û perî bit

Ew meyl-i ku dê biket we meftûn?
Ew Leyl-i ku dê biket we Mecnûn?

Mecnûn ku nebit 'edilê Leylê
Leylê ku diket bi Leylê meylê?

Gul qeṭ li gulan dibîte 'aşiq?
'Edra xwe bi xwe dibîte Wamiq?

Xusrew nebiwa siwarê Şebdîz
Şîrîn li şeker dibûye Perwîz

Ferhadî çewa sursîkê purxûn
Neynanen didî siwarê gulgûn

J'ew çendehe 'alema ricalan
Begzade û sade û riwalan

Dil qeṭ we nebit bi kes ve mail
Qîzêd-i edanî û eradil

Bê nam û nişan û xeyrî me'rûf
Qelbê we bi wan ku bûye meşxûf?

Ev emre bi min qewî mehal e
Ev xewn e we dîtî ya xeyal e

Zînê ku bihîstin ew me'anî
Ev nexme ji perde'î der anî

Ev rengehe gote dayeya pîr
Xalib te nemaye 'eql û tedbîr

Te d`go ku bi de'wet û 'eza'im
Hâlê ku xefî bitin dizanim

Şeklê ku me dî ne bême'al e
Teñqîq-i ne xewn e ne xeyal e

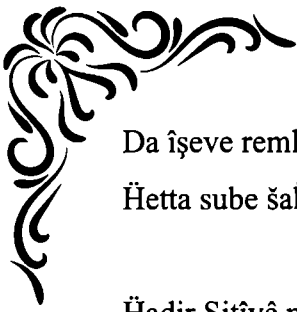
Wan ger melek û eger beşer bûn
Ger qismê nisa' û ger puser bûn

Enguşterîyêd-i wan evan e
Înane me ew ji bo nişan e

Remlê tu bi rast eger dizanî
Xatemev e dê bizan xudanî

Wê şehleyê hîlekar e cazû
Go: Bîne ji bo me xateman zû

Da îşeve remlekê birêjim
Ûetta sube şahiban bibêjim

Ûadir Sitîyê nigîn der anî
Da destê 'ecûzeyaya zemanî

Zînê wehe gote Ûeyzebûnê:
Min dil bûye werçeyek ji xûnê

Gava weku werçê têtê cûşê
Weçtê ku diket biket xurûşê

Teskîn diket ev nigîn dilê jar
Dem dem ku didim di çêşmê xûnbar

Zinhar-i eger dibey nigînê
Zû bîneve bo mi dilhezînê

Lewra bi wî ye me şêbr û saman
Ew bo min e xatema Suleyman

Tefehhüş û tefaula dayeyê ji remmalî
ji keşfa heqîqeta wî ehwalî

Wê delleyê bêfeşal û muhtal
Şubhê xwe gihande pêşî remmal

Zêrek dibirin di dest xwe bo pîr
Ev rengehe kir demîr-i teqrîr

Go: Mîn du kurek heyîn di me'sûm
Bêbab û yetîm û jar û mehrûm

Roja weku bûye 'îd û sersal
Ew jî bi terîqê teb'ê eţfal

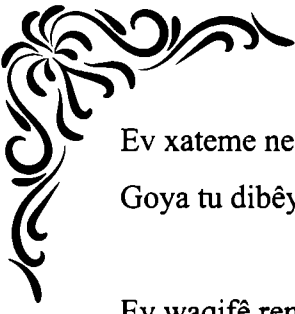
Rabûne ve herdu çûne geştê
Xûlan xeletandibûn li deştê

Îrohe dema ku bûne peyda
Dîn in, teles in, cunûn û şeyda

Hatîneve bê libas û tazî
Geh geh dikirin fişan û gazî

Bê hiş dikevin gelek dimînin
Gava weku radibin di dîn in

Ev xateme ne, ewan di dest in
Goya tu dibêy bi van di mest in

Ey waqifê remz û kaşifê raz
Bêçare me ez, tu çareperdaz

Ihsan bike qenc-i jê xeber de
Kanê şebîyêd-i min çi derd e

Mecnûnî ye, şer' e ya hewa ye
Çawa mered e çi bo dewa ye

Ey murşid û pêşewayê muqbil
Hëllalê 'uqûd û hellê muşkil

Sirrek heye wê di van nigînan
Peyda ye li nik we dûribînan

Eşhabê nigîn bibêje kî ne
Cinnî ne, perî ne, ademî ne?

**Delalet û teqrîra remmalî ye ji bo pîrê
muwafiqî (ma fid-demîr) û muxalifî teqrîrê**

Ew warîê 'ilmê daniyalî
Gava fikirî di şeklê falî

(Fil-hal)-i di rehmê ummehatan
Bê weq'ê tewellida nebatan

Lehyan û neqî bi pêkve dîtin
Tacdîn û Sitî bi pêkve dîtin

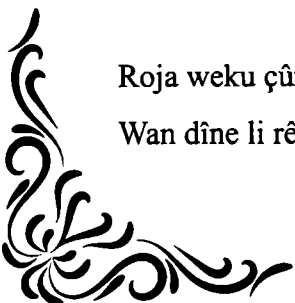
Şeklê ferehê di gel xemê dî
Bê perde wî Zîn di gel Memê dî

Ev rengehe gote qaşida pîr:
Meqşûd-i bi mekr û kiðb û tezwîr

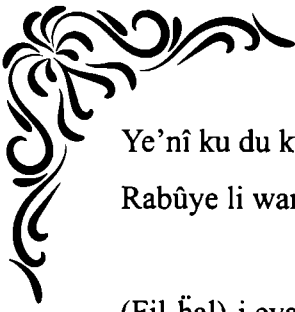
Ma qeş dibitin ji bo te haşil?
Bê rastirewî mehal e menzil

Te d`go ku kurêd-i min di dîn in
Nabêjiye min Sitî û Zîn in

Roja weku çûne geşt û seyran
Wan dîne li rê du dîde heyran

Ye'nî ku du kur di serwiqamet
Rabûye li wan kuran qiyamet

(Fil-ĥal)-i evan du afitaban
Dil çûyeve bal du mahitaban

Ew bûne ji 'îşqê van di bêhûş
Ev bûne ji ĥusnê wan di medhûş

Ew şîfiteyê belayê 'îşq in
Ew teşneyê kerbelayê 'îşq in

Ev xatemeyêd-i wan kuran in
Van jî du nigîn di destê wan in

Çawa xemilîne ev kuranî
Ew jî gerîyane cilkeçanî

Pîrê wihe gote şeyxê remmal
Min şubhe nema di keşfê eĥwal

Lêkin tu bibêje ew çi eşl in
Qenc keşfê bike ku ew çi nesl in

Begzade ne, ew 'elîmeqm in
Cindîneseb in we, ya 'ewam in?

Şeyx go ku di dînê 'işqibazî
Bey'ek heye ew dibên terađî

Bê şertê kefa°etê rewa ye
Şertê mute'aqidan rîda ye

Xasma ku kurêd-i wan bijarî
Durdane ye yek û yek mirarî

Begzade ye yek ji neslê mîran
Yek jî bi neseb kurê debîran

Wê sahireyê ji bo nişane
Dîsan xeberek kire behane

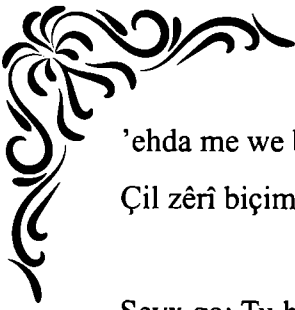
Go: 'aşiq û muftela û dînan
Meftûnê ji bo Sitî û Zînan

Ew nabine qabilê hisaban
Nagencene defter û kitaban

Şeyx im tu dizanî ev Cezîr e
Têkda kubera û kurdemîr e

Ihsan bike perdeyê hilîne
Ew herdu melek bibêje kî ne?

'ehda me we bit tenê bibînîm
Çil zêrî biçim ji bo we bînîm

Şeyx go: Tu here bibîn wişaqan
Teffîşê bike cih û wişaqan

Herçî ku dibêjin ew 'elîl e
Ew 'ill e ji bo te ra delîl e

Binmê xwe bi şûretê tebîban
Bê perde dibînî wan hebîban

Gava ku te dîtî ew melekwar
Keşf e ji qumaşî ra xerîdar

Xasma ku di destê wan nigîn in
Menqûş-i li wan Sitî û Zîn in

Rabûve 'ecûze şubhî Luqman
Ser ta bi qedem dewa û derman

Qarûre û huqqe, nişter û kîs
Hilgirtin ewa xebîte telbîs

Danî paxila xwe çend kitêbek
Dinma bi hekîmekê 'ecêbek

Ĥadır xwe gihande pîşekaran
(Fil-ĥal)-i bûye nedîm û yaran

Wan go: Tu ji kû ve tê çi pîr î?
Ĥalib tu ji 'ilmekî xebîr î!

Go: Gerçi ku zahirî ĥekîm im
Zêde bi du 'illetan 'elîm im

Zail dikim ez qewî du janan
Derdê bedenana û derdê canan

Wan go: Tu ji bo me ra xeber de
Derdê ku li canî bit çi derd e?

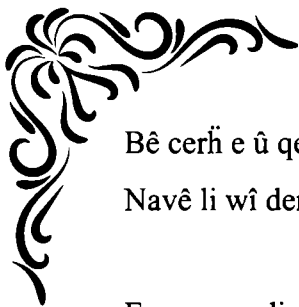
Wê gotî: Meger ku hûn nebînin
Wî derdî 'elamet in nehîn in

Ew derdekî zêde bêmecal e
Şihîhet ji wî derdî ra meĥal e

Dûr bit ji we, ew gelî riwalan
Ew berq e di şûretê şepalan

Gava vedidet wekî birûsk e
Bê şu'le û pêt û bê çirûsk e

Bê cerhî e û qerhî e û birîn e
Navê li wî derdî her evîn e

Emma we disojitin hinavan
Xûna dilî tê ji her du çavan

Wan gotine wê ku xeyrîmeqdem
Hêla nexweş in ji me du hemdem

Ih̄san bike herduwan dewa ke
Derman ke bi new'ekî tu rake

Herçî tu dibêjî em wesa kin
Herçî tu dixwazî em eda kin

Pîrê xwe gihande nik merîdan
Weqtê fikirî di wan 'ezîzan

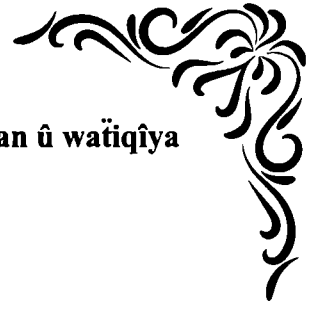
Wê gote bi hemdem û delîlan:
Tenha me bihêlin û 'elîlan

Da ez bikerim wî derdî teşxîş
Paşî bikim ez dewayî telxîş

Hevrê hemî çûne der ji ba wan
Pîr ma û tenê di gel du lawan

**Hemşûhetîya wişaqan bi hemlihûqîya miştaqan û watiqîya
wê ye li ser weqtê 'uşşaqan**

Bîmar-i bi derdê 'işqê bedhâl
Nageh fikirîn ku çûne haval

Rûniştî li pêşî wan ve zalek
Qametçivîyayî reng hilalek

Aheste kelamekî dibêjit
Digrîtin û hêstiran dirêjit

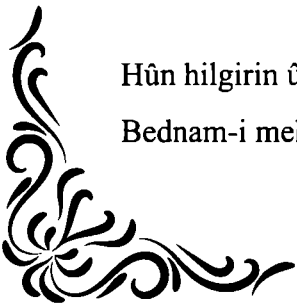
Gotin: Çi kes î tu ey dilaram
Bo çi digirî wiha bi nakam?

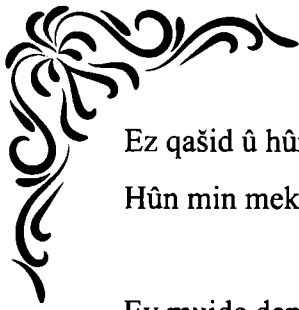
Wê go: Bi serê Sitî û Zînê
Meħda ji we ra dikem girînê

Mexşûş-i ji nik Sitî û Zînan
Hatim li we xweş bikem birînan

Enguşterîyê di we eva ne
Înane mi wî ji bo nişan e

Hûn hilgirin û biden nigînan
Bednam-i meken Sitî û Zînan

Ez qaşid û hûn ji bo mi meqşûd
Hûn min meken ey murad-i merdûd

Ev mujde dema ewan kirin gûş
Yekcar-i ji şahîyan nema hûş

Hişyar-i ku bûn demek newestan
(Fil-hâl)-i bezîne pê û destan

Tekrar-i li dest û pê û dawan
Sed bûse didan ewan du lawan

Dayîn heyirî ji iştîyaqê
Berda girîyê ji iftiraqê

Go: Xem mexon ey murad û meqşûd
Mizgîn ji we ra bi heqqê Me'bûd

Tewfîqê refîq bitin ji Barî
Ez dê we bikim bi sihrîkarî

Hûn cumle li 'erdekî cema bin
Her çar-i bi meqşeda xwe şa bin

Nam û neseba xwe hûn 'eyan ken
Sirra dilî bo mi ra beyan ken

Da ez vegerim bi van nigînan
Tesxîr-i bikem Sitî û Zînan

Te'cîl-i bikem ji bo îewabê
Zû bêmeve ez di gel cewabê

Tacdînî nigîn ji dest der anî
Da destê 'ecûzeyaya zemanî

Mem tê fikirî ku bê nigînê
Kengî diketin medar û jînê!?

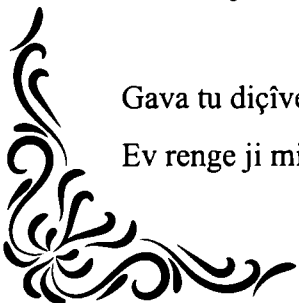
Go: Daye, tu min bigêre me'dûr
Kî canî didit ji dest xwe destûr

Ev xatem e, ism e ger tîlism e
Min can ew e, qalibê mi cism e

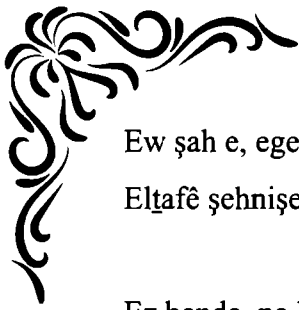
Ey daye tu qaşidê hebîb î
Bê şubhe li derdê min tebîb î

Şedqa serê (dîl-cemal)ê Zînê
Mestfîne ji destê min nigînê

Gava tu diçîve ey wefadar
Ev renga ji min bibêje dildar

Ew şah e, eger çi ez geda me
Eltafê şehnişehan e 'am e

Ez bende, ne la'iqê wişal im
Xursende bi şûretê xeyal im

Rađî me ji ew qeder cemalê
Min bînite xelweta xeyalê

Her gah-i ji ahê dil bitirsit
Geh gahê li hâlê min bipirsit

**Vegerîyana dayeyê vi bal dildaran
agehkirina wan e ji ism û resmê birîndaran**

Ew herdu nihalê 'er'era şeng
Rûniştî mîtalê xunçe dilteng

Civyayî bi fikr û semîşîvî
Her lehze ji dayeyê bi hîvî

Mexmûrê xebûqê bênihayet
Muştaqê şebûhê bûn bi xayet

Dîtin ku ji nagehî tebîb e
Wê hat-i bi şûretek 'ecîb e

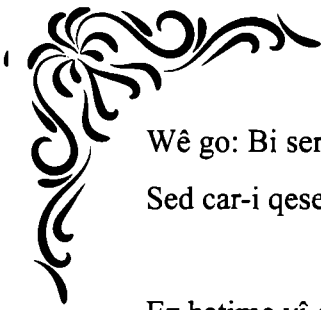
Zîn û Sitîya ji 'îşqê medhûş
Wan daye kirin rewan deraxûş

Gotin: Bi Xudê key ey dilaram
Aya te ku dîne ew melekram?

Remla te çi go? Perî te zanîn?
Yan herdu di şûseyê te anîn?

Tîra li me kunkirî siweyda
Aya te beyan nekîr ku key da?

Wê go: Bi serê we ê mubarek
Sed car-i qesem dikem ne carek

Ez hatime vî demî ji ba wan
Emma guneha me tê bi lawan

Her dem ku Sitî û Zîn dibêjin
Sed rengê sirişkê xûn dirêjin

Qurbanê we bim bi vê kemalê
Ew herdu beşer bi wê cemalê

Çawa we bijarin ew du mumtaz
Zîbendeyê weşl in ew serefraz

Wellaî qesem dikem bi Barî
Ew herdu durêd-i we bijarî

Nabin di çu berr û beîr û kanan
Nînin we melek di asimanan

Ew herdu ji bo we ra seza ne
Mîrza ne eger we ger geda ne

Ew delle bi dil we bûye dellal
Dildade ji pêş ve man demek lal

Zîn û Sitîyan nema di dil hûş
Gava ku ewan kir ev xeber gûş

(Elqîşşe) ji gunhê macerîyê
Hişyarî ku dayeyê didayê

Agir te dîgo gihande neftê
Pêt jê diçû asimanê heftê

'îşq agir e ten Çiyayê Tûr e
Dil ew şecera bi nar û nûr e

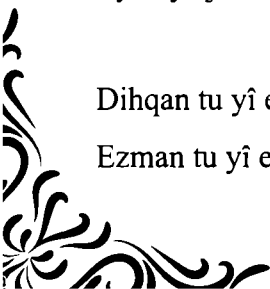
Mîşkat e qefeş qebes çira ye
Can zeyt e fetilê wê xefa ye

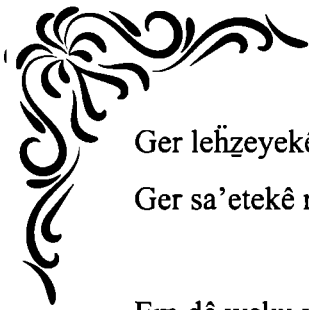
Dil şûşe ye ew çira di nav e
Surr cuz° e di kullê da belav e

(Bil-kul) ji serî heta bi eqdam
Suhtin bi wî agirî dilaram

Gotin: Ji me ra tu dilnewaz î
Ey daye ji bo me çaresaz î

Dihqan tu yî em wekî nihâlîn
Ezman tu yî em bi xwe dilalîn

Ger lehzeyekê nekî tu guftar
Ger sa'etekê nebî tu xemxwar

Em dê weku xar û xes heba bin
Em dê weku bergê berhewa bin

Ey waqifê waqi'atê dêrîn
Em xeyrî te mehreman nedêrîn

Tacdîn û di gel Memê te gotî
Perwane ne, per li wan me sotî

Ew jî nihe pur di intizar in
Belkî ji me zêdetir neçar in

Rabe here zû bibêje Tacdîn
Ger dê te Sitî bivê Memê Zîn

Mizgîn ji we ra me hûn qebûl in
Em jî ji we zêdetir melûl in

'îşqa we cilew ji me reva ye
Mani' li me perdeya heya ye

Ew perde ji bo we ra 'edîm e
Bê perde ji bo we ra qedîm e

Xwazgînî wesa°it û wesîle
Herçî ku ji ba we bân cemîl e

Ev renga bibêje wan hebîban
Mecmû'ê mewalî û xeîban

Hindek ji we ra bibin ricaçî
Hindek ji me ra bibin du'açî

Belkî kiribit Xudê muqedder
Weşla me û we bibit muyesser

Şifabexşîya t̄ebîbeyê li derdê 'elîlan
bi şefequet û merhemeta mîr li hâlê delîlan

Xweş weqt e ji bo 'elîlê muştâq
Xasma ku ji bo qebilê 'uşşaq

Dermanekî şihhet û şifayê
Mizgîn û beşareta wefayê

Nageh bigehîte wan ji der dan
Azade biket ewan ji derdan

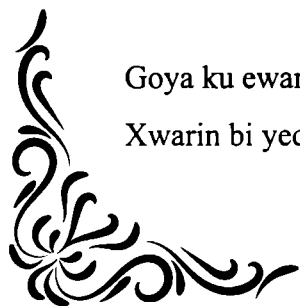
Ew daye ji rengeristetalîs
Ser ta bi qedem libasê telbîs

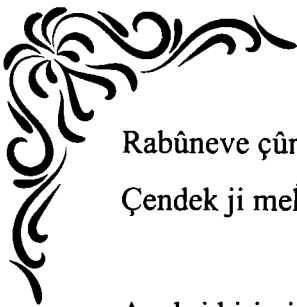
Dîsan ketî sûretê t̄ebîban
Hadir xwe gihande nik hebîban

Ew mujde wekî me gotî gotin
Ew sotê wekî nesotî sotin

Emma bi wî agirî we geş bûn
Te d`go qe nexweş nebûn di xweş bûn

Goya ku ewan ji dest Felatûn
Xwarin bi yeqîn dewa° û me`cûn

Rabûneve çûne nik hevalan
Çendek ji meharim û riwalan

Agah-i kirin ji macerayî
Rabûn bi te'eşşub û tebayî

Gava ku ewan bihîste mizgîn
Hay dan bi tebayî xelq û xwazgîn

Hindek 'ulema û hin di 'adil
Hindek umera û hin di cahil

Rabûneve cumle çûne nik mîr
Ev renge kirin qedîyye teqrîr

Kay walîyê mulk û mal û millet
Wey hamîyê dad û dîn û dewlet

Tu sayeyê luţfê kirdigar î
Îro li me şah û xundîkar î

Şahî nezera te kîmiya ye
Mahî efera te pur diya ye

Herçî te vexwende ew 'ezîz e
Herçî te nexwende bêtemîz e

Herçî te kire çirağ û geş kir
Ger hâlê xerabe jî te xweş kir

Tacdîn-i eger çi mîriza ye
Nisbet bi te bende ye geda ye

Hatîn ku bikeyn ji dil du'ayê
(Fil-cumle) dikeyn ji te recayê

Tacdîn Sitîyê ji te dixwazit
Ew qul bi çirağiyê dinazit

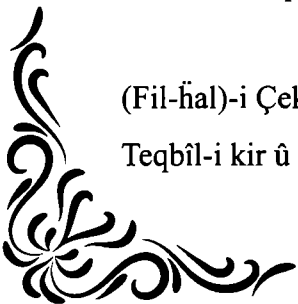
Ew bende ye wî bigêre azad
Zîbende ye wî bidêre damad

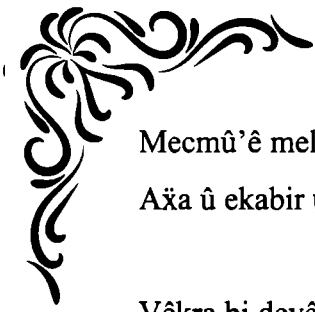
Mîr go: Ku heçî we dîtî la'iq
Elbette ji bo me ra ye fa'iq

Herçî ku wekîl e bêt û rûnit
Mewla kî ye xutbeyê bixûnit?

'eqda Sitîyê me kir li Tacdîn
Îcab e, ev e qebûl e amîn

(Fil-hâl)-i Çeko bezîye pê mîr
Teqbîl-i kir û qebûl û teqrîr

Mecmû'ê mela û şeyx û mîran
Axa û ekabir û feqîran

Vêkra bi devê xwe wan îena kir
Têkda bi dilê xwe wan du'a kir

Mîr got: Bîqutin def û rebaban
Bînin hemî şerbet û şeraban

Da bezmeke şadimane danîn
Îrohe ku şubhe em nizanîn

Dê şubhetî vî demî di xweş bîn
Ya dê bimirîn we ya nexweş bîn

Ûubla ne leyalî ey mewalî
Kanê çi dizên ('elet-tewalî)

Ev şîwen û şahî tew'eman in
Ev çrex û felek di bêeman in

Geh nûrînuman e gah-i muzlem
Geh sorînuman e gah-i me'tem

Gava ku dibînî weqtê 'işret
Da fewt-i nekî zemanê furşet

Lewra ku zeman miñalê şîr e
Nabêjîtin: Ev mela ye mîr e?!

Îrohe ji bo riçayê Tacdîn
Min jî ji xwe 'ed biken bi xwazgîn

Ev çend-i zeman e ew xulam e
Daim di xulamîyê temam e

Ew hind e di xidmeta me da bû
'umrê wî di ber me da fena bû

Şerç e di şerî'eta wefayê
Em jî ji wî ra bixwin cefayê

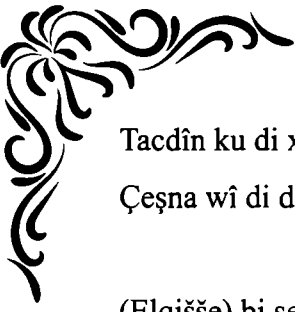
Îrohe bi xidmeta wî rabîn
(Bil-dat)-i di xidmeta wî da bîn

Mêrê wihe kê bitin ku canî
Şabaş nedetê bi şadimanî

Ger min hebitin hezar û yek ser
Wan cumle di rojekê bi defter

Ger ez nekerim feda bi carek
Mîrîni li min nebit mubarek

Tacdîn ku di xidmeta emîr bû
Çeşna wî di dest û çeşnegîr bû

(Elqîşşe) bi şewketa xwe ew mîr
Rabû bi xwe bûye çaşinegîr

Kêşa wî bi meclisa xwe xwanek
Goya kire ferşê asimanek

Qurşê meh û mihrê asimanî
Înan te digo bi cayê nanî

Ev lengerîyêd-i zîv û zêrîn
Şubhet felekêd-i jor û jêrîn

Her şehînê mezin mîtalê burcek
Serpoş-i li ser ji rengê durcek

Her tepsî û kaseyêd-i fexfûr
Yek exterê pur diyayê pur nûr

Cedî û hemelêd-i asimanî
Buryan û kebabê mîhimanî

Her kase û tepsîyek yek enbaz
Serşar-i şebîhî nefîsê emmar

Enwa'ê te'amê çurp û şêrîn
Elwanê xîda° û nuqlê rengîn

Van meşrebe û eyaxê çînî
Dewran dikirin bi nazenînî

Seyyaresîfet bi geşt û seyran
Herçî ku didî dimaî heyran

Narinc û turinc û nar û lîmû
Newbaweyê şaxisarê mînû

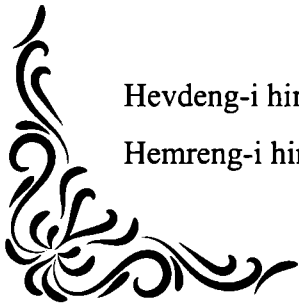
Fanîd û nebat û qend û şekker
Mawerd û zabad û misk û 'enber

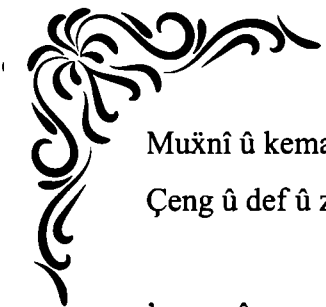
Hindan dikirin me'îde xaze
Hindan dikirin dimağ-i taze

Mecmer gerîyan bi 'ûd û 'enber
Bûn cumle meşamê canmu'enber

Ramişgerê xweşnewa û xweşdeng
Şayesteyê xweşqumaş û xweşreng

Hevdeng-i hinek bi şewt û sazan
Hemreng-i hinek bi fexr û nazan

Muxnî û kemaçe, 'ûd û tenbûr
Çeng û def û zûrina û şentûr

'uşşaq û newa 'iraqî û ewc
Vêkra dikirin bi rastîyê zewc

Awaz e û şu'be û meqamat
Bê perde bi mu'ciz û keramat

Zahir ku dibûn ji nayê gerdan
Xaret dikir 'eql û dîn û îman

Saqî şewişîn bi abê engûr
Mutrib herişîn bi şeytê şentûr

Qewwal û muxennî û xezelxwan
Mexmûr û siyah û mest û sekran

(Elqışşe) li rexmê seb'ê şeddad
Danîn bi wî resmî 'urs û binyad

Xettaî felek ji dest qelem ket
Celladê felek ji dest dudem ket

Nahîd-i bi 'erdî da dida çeng
Meh çû veşirî di burcê Xerçeng

Keywan-i di Delwê da nihan bû
Bercîs-i di Hûtî da nişan bû

Dunya hemî bûye 'eys û 'işret
Zala felekê ji kerb û hesret

Çu j`dest nedihat û maye 'aciz
Naçar e 'ecûz e bûye Kadiz

Şeyxûxeyê çerxê rengsemawî
Rehwar-i sema'-i kir rihawî

'alem hemî bûye 'işretabad
Şehrî û bedewî, 'ebîd û azad

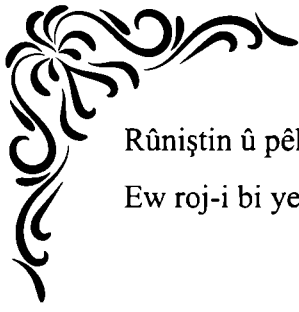
Mustexriqê ni'met û tereb bûn
Mustecmi'ê şahî û le'eb bûn

Rabûve ku xwan ji ber xewaşan
Saqî gerîyan bi cam û kasan

Mîr xwendine pêş Memo û Tacdîn
Go: Xerc e li min Memo tu şuşbîn

Ew herdu kirin tamam-i melbûs
Rabûn bi edeb etek kirin bûs

Rûniştin û pêkve wan vexwarin
Ew roj-i bi yek ve ra biwar in

'erûsîya Sitî ji bo Tacdînî
tehyî'eyê esbabê şahî ye ji bo tihnîya xemgînî

Weqtê weku nû 'erûsê xurşîd
Nuh qubbe miñalê camê Cemşîd

(Fil-cumle) kirin bi rux mucella
Goya ku kirin bi zer muçella

Meşşate û daye û peristar
'îşqê kirî cumle germibazar

Çûn zeyn-i biken Sitî û Zînan
Nazende biken du nazenînan

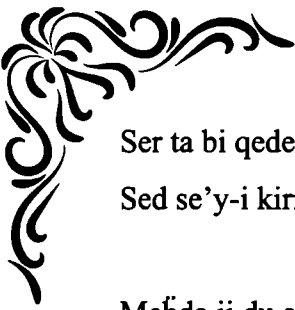
Ewwel fikirîn di zulf û xalan
Dîtin ku dilan diben bi talan

Gava fikirîn di qewsê ebrû
Bûn şubhetî wesme jê siyehrû

Fikrîne ruxê di wan di taze
Şermende dibûn bi cayî xaze

Qadir nedibûn ji surmeyê reş
Ahûyê xuten biken muşewweş

Ser ta bi qedem ji rengê şane
Sed se'y-i kirin ji bo behane

Meħda ji du ahuyan yek ahû
Wan seh nekirin ħeta serek mû

Illa serê mûyekî meyan bû
Ew jî bi mefel ne ten ne can bû

Qeṭ'a ji mexafeta şikestin
Qeṭ lê kemerek nehate bestin!

Kes dil nedida çu lê bibînit
Belkî ku ji nazikî şikînit

Ma dest-i dida ku dest û pence
Ĥenna biketin bi rengê rence

Neqşê ku Xudê kirî muxeyyer
Kî qadir e wî biket muxeyyer

Axir gerîyan ji rengê me'yûs
Ew man û ħena û reng û pabûs

Zînet ji qedê di wan ħebîban
Bexşîne zemîn tela û şîban

Ferxunde kirin bi ferqê efser
Tabende kirin bi tacê gewher

Serlewheyê sefhêyê muşenne'
Zîbende bi zîwerî mureşşe'

Pîra ye ji rewneqa cemalê
Bû hale li xermena hilalê

Elmas û zumurrud û mirarî
Xal û xet û turreyêd-i tarî

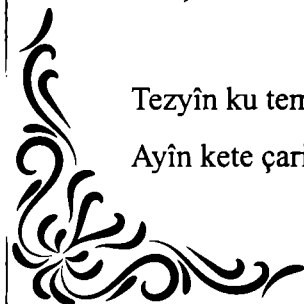
Manendê kitabê şa'iran e
Mewdû'ê bi weq'ê xanexane

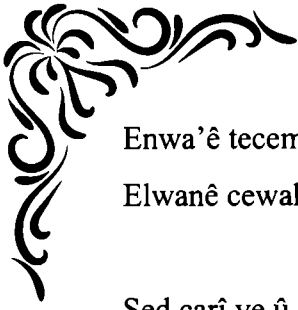
Ev rewneqê 'aridî û datî
Bû nusxeyê sihrê mu'cizatî

Ebyat-i bi cem'-i bûne dîwan
Ayat-i bi şun'-i bûne Qur'an

Ew şun'etê ûsîdadê muqleq
Herçî ku didî digo (hiwel-Heq)

Tezyîn ku tamam-i bû li bûkan
Ayîn kete çarisû û sûkan

Enwa'ê tecemmul û melabis
Elwanê cewahir û nefais

Sed carî ye û du sed benî çûn
Zerbeftilibas û zerbenî çûn

Naqe bi qîtar û der bi qîtar
Yaqût-i bi bar û zer bi xerwar

Xaric ji te'edduda hisaban
Xariq li teqeyyuda kitaban

Nedhate te'eqqul ev cihaze
Nedbûn mutehemmil ew cemaze

Vê debdebeyê we kirme 'aşiq
Bû zelzele rakirin xela'iq

Şehrî ji mu'dekker û mu'ennes
(Fil-cumle) muzeyyen û mulebbes

Teşbîhî bi behrê pur temewwic
Cunbiş dikirin xereq teferruc

Nageh gerîya bi cûdê meftûh
Dergahê kerem li keştîya Nûh

Ye'nî ku 'imareya Sitî tê
Qeşra perîya bi rasiî tê

Her texte ji 'ûd û şendelûsî
Textek xetebend û abinûsî

'erşek ji cewahiran mureşşe'
Belqîs-i celîs û lê murebbe'

Dest bestî ji pêş ve pîşekaran
Zerrînkemer û gewherguharan

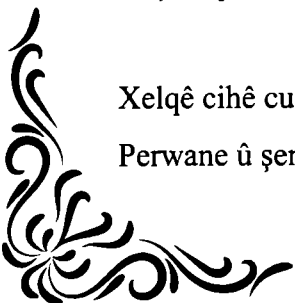
Şed Aşîf û Berxîya wekî ba
Ûmmalî dikir bi 'erşê dilşa

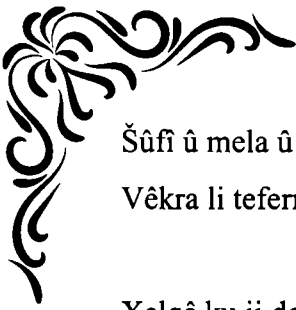
Hilgirtine ser serê xwe ew mehd
Dest dest direvan ji hev bi sed cehd

Ew texterewan wekî gemî bû
Behra ku bi serket ademî bû

Behrek ji hewa ku bête coşî
Naçar-i ji dil diket xuroşî

Xelqê cihê cumle 'aşiqan e
Perwane û şem'-i der meyane

Šûfi û mela û feqîr û paşa
Vêkra li teferruc û temaşa

Xelqê ku ji dest xëman biferyad
Ferdek qe nema nebûyî dilşad

Her ber derekî şemateyek lê
Her mecme'ekî temaşeyek lê

Te d'go ku 'erûs 'eynê can e
Lew bûne beden li pê rewan e

Sazan mirî hey kirin wekî şûr
Kûs û dev û kerrena û naqûr

Şabaş û şeda û kazekazan
Guhdar-i xênî kirin ji sazan

Vêkra ku şeda ji wan bi der ket
Qeşra felekê şeda bi ser ket

Ev 'eys û nişatî û şadimanî
Nadîde bi dîdeya zemanî

Fulka feleka melek di navê
Mewcan ku reva di weqt û gavê

Ev tēntene û şî'ar û ayîn
Çûn lehzeyekê gihane Tacdîn

Tacdîn bi xwe bûye padişahêk
Mem jî li teniştê şubhê mahek

Rûniştî di şehnişînê 'alî
Cem'ê ji ekabiran hewalî

Rabûn li teferrucê vewestan
Wan cumle tebeq di herdu destan

Manendê tîbaqê asimanî
Yaqût û zumurrdêd-i kanî

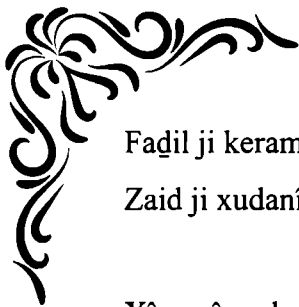
Rêhtin tebeqêd-i wê niîarê
Jor da li 'imarîya nigarê

Emma tebeqê di wan hemî pur
Zîv û wereq û cewahir û dur

Yeşma kir û genc-i bûne maşa
Xîzan hemî bûne mîr û paşa

Sed car-i li hîvîya herîşan
Xaric ji cevandina xesîsan

Fađil ji kerameta kerîman
Zaid ji xudanîya le'îman

Xîzan û geda we bûne mun'im
Muflis bûne zenperest û muşlim

Xîzan û geda, xeni û zengîn
Şadan û hezîn û şa û xemgîn

Êdî nedibûn ji hev muşexxeş
Te d'go hemî mîrek in murexxeş

Têkda di munasib û muwafiq
Vêkra di muşafihî û mu'aniq

Ĥaşil ku ji meqşeda seramest
Bûn ew der û ban û ew sera mest

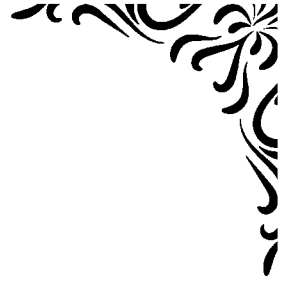
Hin mest û hinek dîger di bengî
Xwanende û bedlego û çengî

Her bengî û serxweşê di Buhtan
Têk hatine çerx û baz û lotan

Bîrîte sema û saz û govend
Şêrîne şekerleb û şekerxend

'edra û riwal û bîkr û murdan
Hûr û melek û perî û wildan

Gulpîrehen û semenqebayan
Şekkerdehenan û qendixayan

Zerrînkemeran û keckulahan
Tel'etqemeran û xetsiyahan

Sîmînbeden û semen'udaran
Sêvîndegeqen û memikhînanan

Ev mûyimiyanê marigîsû
Ev çardehisalê çariebrû

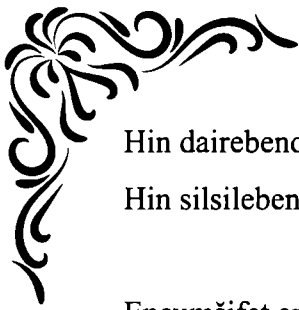
Murdan û murahîq û mucerred
Lawê digo xeṭ wekî zumerred

Xweşdeng e hinek, hinek di xweşreng
Hin cergebezî û hin dîger leng

(Bul-cumle) li rexmê vê 'ecûzê
Ye'nî li xîlafî puştikûzê

Qîzêd-i sivik kurêd-i lawîn
Manendî benat û mitlê perwîn

Hin dairebend û hin di dewwar
Hin silsilebend û hin di seyyar

Encumşîfet encumenfurûzan
Heft şev di temam û heft-i rûzan

Bezma Sitîyê û cem'ê Tacdîn
Gêran bi vî rengî zîb û tezyîn

**Meqalê iştî'alê şem'ê cemalê mehbûb e
meqamê intiçalê iştixalê wişalê meqlûb e**

Damanê 'erûsê pakê gerdûn
Damad-i ku kir bi mihrê gulgûn

Tarîfî bi ruhnîyê ku rakir
Ûem şubhetî zulmetê fena kir

Weqtê seherê ji rojê heftê
Agir te digo gehište neftê

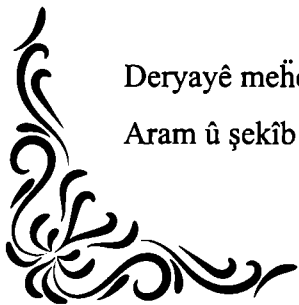
Germiyetê narê qurbê meqşûd
Rakir ji wicûdê 'aşiqan dûd

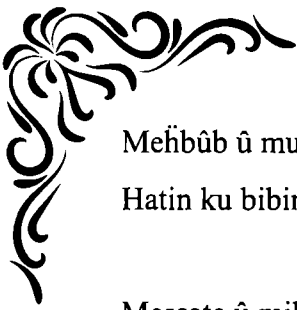
Cem'iyetê xaş û ateş û bad
Elbette diket mirovî berbad

Ev 'işq û hewa ku bûne dildaş
Can û dilî dê biden bi şabaş

Şebra şewitandî iftiraqê
Têk suhte qiran û ihtiraqê

Deryayê mehebbet uştulum kir
Aram û şekîb û şebr-i gum kir

Meĥbûb û muĥib ji fertê teşwîr
Hatin ku bibin bi şewqê teqdîr

Meşşate û mihriban û dayîn
Şuşbîn û meĥarimêd-i Tacdîn

Mustewcibê weqtê dîn mulaqat
Ber mûcib û muqtedayê 'adat

Mecmû'ê mubexxirat û mu'tir
Memzûcê muferrîhat û muskir

Cam û qedeĥ û iyaĥ û mexmer
Ev misk û zebad û 'ûd û mecmer

Mawerd û gulab û 'etrê şahî
(El-qîşşe) ji mahê ta bi mahî

Esbabê nişat û 'eys û 'işret
Alatê şefa û dewq û şuhbet

Ew çend-i kirin ewan muheyya
Meĥda mirî pê dibûn muĥeyya

Arasite bû 'erûsixane
Dîwar û der û 'urûsixane

Rabûneve xaşekî û xadim
Hindek di eqarib û meharim

Şem'ek bi temameyê muçella
Şemsek bi cemaleyê mucella

Hilgirtine ser serê xwe reqqaş
Înane miyanê meclisa xaş

Şem'ê bi zebanê ħal-i bê qal
Ev rengehe kir beyanê ehwal

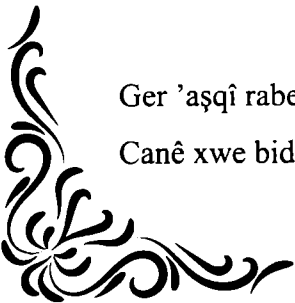
Kay 'aşıqê bêqerar û bêtab
Ger şubhî min î xudan teb û tab

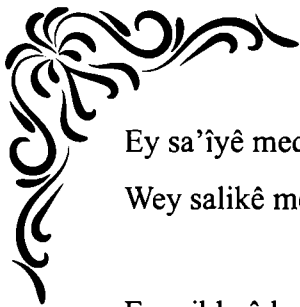
Rabe here hecleya 'erûsê
Pabende bibe bi payîbûsê

Şem'a te wekî te intizar e
Şewqa te li can û cismî nar e

Suhtin ne bese miñalê şem'an
Bes şubhetî min bibare dem'an

Ger 'aşqî rabe şubhî ferraş
Canê xwe bide niñar û şabaş

Ey sa'iyê meqşeda tawafê
Wey salikê menheca meţafê

Ew qible û ke'beya te meqşûd
Nêzikî te bû bi emrê Me'bûd

Beyt û hecer û meqam û hücre
Se'y û teleb û tawaf û 'umre

Barî ji te ra kirin muqedder
Ha bûne ji bo te ra muyesser

Av î tu rewan be pêşî selwê
Şêrîn tu heman kerem ke xelwê

Tacdîni ji şûretê şemalê
Me'nayê mehebbeta şepalê

Zanî bi te'emmul û bi idrak
Rabû ji cihê xwe çust û çalak

Yarê xem û şahîyan Memê jar
Vêra bûye şahîb û silehdar

Destê wî di dest û dil di dil bû
Bû hacibê derge, şîr li mil bû

Tacdîn bi vî terzî çû serayê
Mem ma li derî di gel du'ayê

Lewra ku muxewwf bû mûlaqat
Melzûm e li 'aşiqan mu'adat

Ger qismê muhibb û ger hebîb in
Elbette bi dujmin û reqîb in

Hin dêw û hinek ji wan perî ne
Hindek di munafiq ademî ne

Wişûlê Ke'beyê murad û tewaf e û huşûlê meram û zefaf e

Zava bi edeb ku çû ji derdan
Şem'a ku li pêş hicab û perdan

Rabû ku ji pêr ve çu xiraman
Kêşa li zemîn bi naz-i daman

Zulfêd-i xwe kirne payiendaz
Destêd-i xwe kirne ferqê perdaz

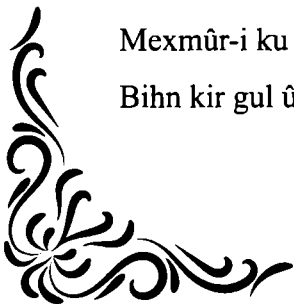
Dêma ku bi nûrê (Beytul-Eqşa)
Qendilê felek bi wî teyîsa

Mexmûrê xebûqê derdê hicran
Muştqaqê şebûhê weşlê canan

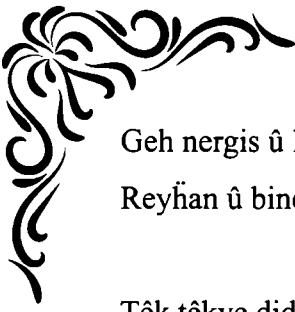
J'ewwel ve li 'adetê mubahî
Destê xwe dirêj kire şurahî

Nûşî ji şurahîya şekerleb
Nûşîn qedehek ji mey lebaleb

Mexmûr-i ku def'-i kir meya nab
Bihn kir gul û sunbulêd-i sîrab

Geh nergis û lale gah-i sorgul
Reyhân û binefşe gah-i sunbul

Têk têkve didan û têk dibestin
Hin bose didan û hin digestin

Ew çend-i bi yek ve radimûsan
Newbet nedidane hev li bûsan

Elmas û guher cebîn û dindan
Tebdîl-i bûyîn bi le'l û mercan

Deryayê mehebberê we kir cûş
Dest gerden û leb bi leb hemaşûş

Medhûş-i bûyîn bi wê mudamê
Bêhiş we ketin ji ser qiyamê

Qadir nedibûn biken qu'ûdê
Gêr bûn-i bi yek ve bo sucûdê

Tekrar-i ji secdeyê ku rabûn
Ew çend-i bi yek ve her du şa bûn

Şekker ji lebêd-i yek revandin
Sorgul ji ruxêd-i yek civandin

Terkîb-i kirin ji bo xwe gulqend
Tezwîc-i ku bûn bi yek ve dilbend

Sê roj û şevan bi dil peyapey
Wan teşneleban vexwarin ew mey

Mustesqî û şerbeta meya nab
Axir ku nebûn bi şurbê sîrab

Keyfîyetê neş°eya şerabê
Kêşane kemalê idtirabê

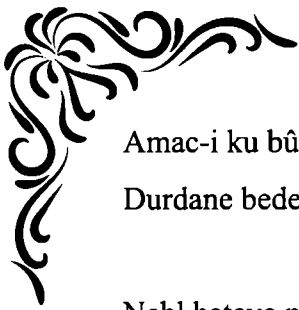
Şafîdiqen û bedenşefafê
Kir meyl û meħebeta zefafê

Sermest û bi dest-i têk heristin
Bû gelte û gelc û dabiristin

Dem lêk biçîyan û dem cuda bûn
Geh têk hejîyan û geh di ba bûn

Dem ew didu bûn û gah-i yek bûn
Geh cot û bi yek ve gah-i tek bûn

Tîra ku ji 'acê ber hedef bû
Amac-i bi şefweta şedef bû

Amac-i ku bû meħellê peygan
Durdane bedel kirin bi mercan

Nebl hateve neşl-i ma di wê da
Nesla xwe ji can û dil bi wê da

Peywest e bi roj eger bi şev bûn
Wan pur ji meħebbetê bi hev bûn

Hemware du serxweşêd-i serkiş
Vala dikirin li yek du tirkîş

Ger roj û weger şevêd-i reş bûn
Ew herdu melek we pêk di xweş bûn

Goya te digo du kîmiyager
Meşxûl-i bûyîn bi 'iqdê cewher

Ew rûh û cesed bi yek ve mûndem
Nefseyn-i bi yek ve bûne mudxem

Inzalê legen nizûlê ibrîq
Teş'îd-i kirin bi qer' û enbîq

Memzûc e şebîhî şîr û şekker
Mexlût e wekî heyat û Kewter

Qeṭ'a çu nebû ne xur ne xwabek
Wan bîr nedihate nan û abek

Ew hefte tamam-i bûye gerdek
Agah-i nebûn ji hâlê ferdek

Āxalib gerîya li derdê şihhet
Āxem çûn veşirîn ji kerbê weşlet

Nageh seherê ji rojê heştê
Ridwan meşîya ji niv beheştê

Mem hêj-i wisa li ber derî bû
Da'im ewî ser li ser berî bû

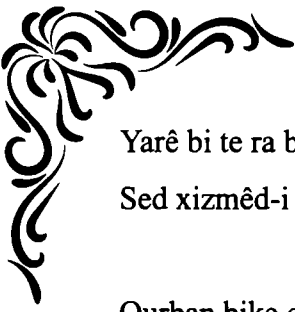
Hêja ewî mesken asitan bû
Rojan û şevan we pasiban bû

Tacdin ku ji gerdekê bi der ket
Rojek te digo Memê bi ser ket

(Fil-hal)-i we renge şadiman bû
Hem efser û ewcê asiman bû

Yarek te hebit meger we bîtin
Ger dê we nebit meger nebîtin

Yarê bi te ra bitin muwafiq
Sed xizmêd-i xain û munafiq

Qurban bike qeṭ mebe mixabin
Çi d`key bi kesan ku bêwefa bin

Qurban bide qeṭ mebeje kî ne
Bêkêr e bira eger bikîn e

Yarê te ji bo te ra bira ye
Hem çav e ji bo te, hem çira ye

**Hîleperwazî û fitneengîziya Bekir e ji hesedbirna li Tacdîn
ku bûy sebebê mîr neda Memê Zîn**

Gava ji 'edem Xudê kir îcad
Ev kewn û mekan ji nû ve binyad

Mecmû'ê mukewwinatê 'alem
Ûetta ve xelaşe new'ê Adem

Eşya bi heseb, şifat û ef'al
Înane wucûdê muxtelif hâl

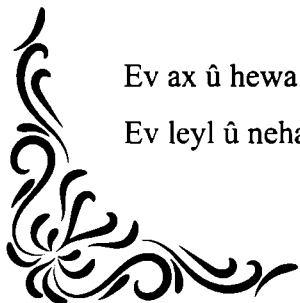
Mewcûd-i kirin bi hev mu'eyyen
Eddad-i kirin bi did mubeyyen

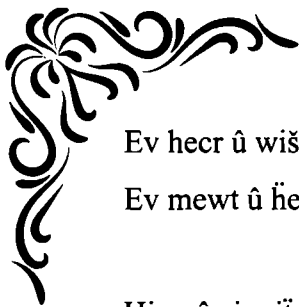
Ev erd û sema, betî' û dair
Ev mulk û melek, muqîm û sair

Ev nûr û zêlam û kufr û îman
Ev xuld û seqer, biheşt û nîran

Ev barid û hâr û rejb û yabis
Ev mîr û geda, xênî û bais

Ev ax û hewa û agir û av
Ev leyl û nehar û sî û sîtav

Ev hecr û wişal û şahî û xem
Ev mewt û heyat, surûr û me'tem

Hin nûr-i mîtal û hin wekî nar
Hindek di hêlim û hin di dijwar

Van şadiq û rast û xêrixwahan
Van qumşî û xwar û rûsiyahan

Van ehlê cehennem û 'edaban
Van laiqê cennet û tewaban

Nabîni ku pêkve cumle dîdd in
Hikmet çi ye? Bo çi pêkve nidd in?

Lewra ku nebit eger texaluf
Temyîz-i mehal e hem te'aruf

(El-qişşe) bi iqtîdayê xilqet
Mîrê bikemal û 'izz û rif'et

Ragirt-i ji bo xwe dergevanek
Fettanê zeman e şeypişanek!

Daim li derê wî qapuçî bû
Qella' û qelaş û qehweçî bû

Emma bi neseb nemerde Buhtan
Belkî mutewellidê ji buhtan

Eşlê wî dibên ji Mergever bû
Meħda wî beşer bi şor û şer bû

Navê wî munafiqî Bekir bû
Belke ji belûqîya betir bû

Menna' û mudebdebîn û Iblîs
Xedda' û xeberbezîn û telbîs

Şagirdê şe°ameta wî Şeytan
Şermende ji guhtina wî buhtan

Bedçehr e ji rengê dêw û kabûs
Bedfî'lê sitîzekar û salûs

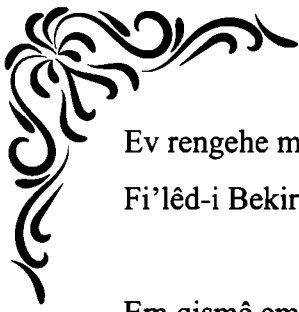
Tacdîn-i digote mîr 'eyanî:
Mîr im bike der vî dergevanî

Ev laiqî dergehê te nîne
Ev kelb e, nihîndir e bikîn e

Herçend şe û dergevan bira ne
Ekter şe bi mihr û ba wefa ne

Ev reнгеhe mîr digote Tacdîn:
Fi'lêd-i Bekir meger nizanîn?!

Em qismê emîr-i qismê aşîn
Purfetl û gerîn û pêş û paşîn

Naçar e ji bo me aşivanek
(La-budd e) ji bo me dergevanek

Hindî bi hûkûmetê dikîn dewr
Geh 'edl e ji bo me kar û geh cewr

Herçend-i Bekir weledzina ye!
Aşê me ji wî bi fetl û ba ye

Ev zumre ku zalim û 'ewan in
Sûbaşî û şehne dergevan in

Aşêd-i me zaliman digêrin
Dexlêd-i me zaliman dihêrin

Aşê me eger çi weqfê 'am e
Gewrî tijî garisê hêram e

Wî garisî hârîtek diçînit
Ev hârîş e bo me dê hilînit

Ev 'adet e nîne xaşê mîran
Nabînî li ber derê feqîran

Wan jî hemî pasiban ji şan in
Ew jî hemî qismê dergevan in!

Sulţanê serîrê bêniyaz î
Nabînî ji bo wî çaresazî

Hindî ewî rakirin selaţîn
Deh çend ewî çêkirin şeyaţîn

Häşil di şeyê xwe mîr neborî
Te'lîl-i didane ber derûrî

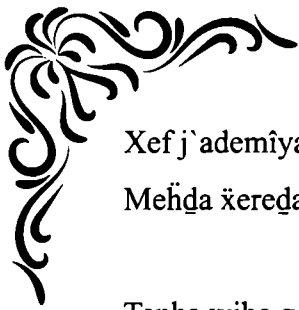
Mîran hene ew şeyêd-i tazî
Nadin bi 'edaleyêd-i tazî

Ew kînewerê xebîf û mudbir
Ye'nî Bekirê bi dil muzewwir

Xewfa wî hebû bi xef ji Tacdîn
Daim di dilê wî da hebû kîn

Weqtê ku bi dewlet û se'adet
Ev de'wet e bû bi resm û 'adet

Xef j`ademîyan wekî `Ezazîl
Meħda xeređa wî kidb û teswîl

Tenha wihe gote mîr di xef da:
Mîr im te Sitî qewî telef da!

Ew cewherê tac û tacê cewher
Ew efserê zîb û zîbê efser

Ew renga sezayê text û ewreng
Ferzane bi `eql û ferr û ferheng

Kesra bi keser ji bo wê dînê
Fexfûr-i bi xewr-i bû evînê

Qeyşer ji kurê xwe ra bixwesta
Xaqan-i ji pêş ve dest bibesta

Hêja nedibû ewê tu erzan
Ev rengahe serserî bidey wan

Mîr go: Qe didem eya bedexter
Tacdîn û Memê bi text û Qeyşer

Roja weku bûye ceng û perxaş
Tacdîn û Memê du sed qizilbaş

(Bil-cumle) bi zirh û zend û binper
Înan ji me ra bi şîr û şeşper

Xaqan kî ye? Ez çi kem bi Feẓfûr?
Nadem ez ewan bi rub'ê me'mûr

Mel'ûnî ku dî nebû çu te'sîr
Ew mes'ele wergerande tezwîr

Go: Qenc e ħeqîqeta humaman
Hemsengê şedaqeta xulaman

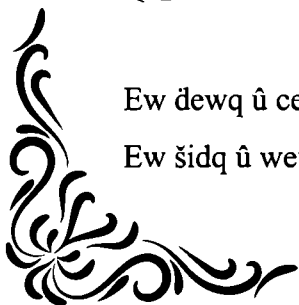
Roja vedixon şerabê belwa
Gava ku dixon kebabê selwa

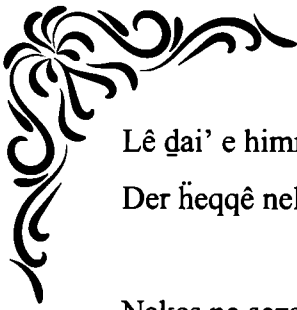
Çawa ne di şahî û şefayê
Ew renga di tengî û cefayê

'arîd nebitin li wan tebeddul
Zahir nebitin ji wan teħewwul

Mehda neken ev quşûrê xidmet
Qeṭ'a neken ew futûrê himmet

Ew dewq û cefa bibin muqabil
Ew şidq û wefa bibin mu'adil

Lê dai' e himmeta kerîman
Der heqqê nelaiq û le'îman

Nakes ne sezayê genc û mal e
Nûres ne munasibê celal e

Menzûreyê nûresan şerab e
Mexmûreyê serxweşan xerab e

Pur 'eqlî divêt û pur tehemmul
Nûres bi meyê neket tehwul

Mîr im te nedî kurê Sikender
Dayê te nezer ji heddî çû der

Roja ku Sitî te daye Tacdîn
Wî j'alê xwe daiye Memê Zîn

Mîr got: Çi 'eceb bi min nekir pirs
Ya ne qe nemaye, wî ji min tirs?

Go: Ma tu nizanî ew kusan e
Mîrza ye, ciwan e, pehlewan e

Meydan diye wî cilew reva ye
Herçi weku ew biket rewa ye

Tirsa min ew e bi kibr û kînê
Tuxyan biketin ji paşî Zînê

De'wa nesebê biket bi Xalid
Qeşda ħesebê biket zewaid!

Mîr go: Me di dil hebû bi daxwaz
Zînê bi Memê bikem serefraz

Sûndê dixum ez bi rûhê walid
Ĥetta bigehîte ceddê Xalid

Meħda bi dukûrê neslê Adem
Zînê bi jinînî ez qe nadem

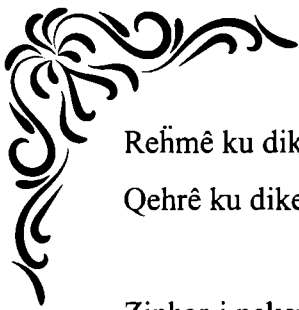
Herçî ji serê xwe bûye bêzar
Ha Zîn û bila bibit xerîdar

Mîrê ji ser û ruħa xwe têr e
Bê xewf-i bixwazitin ku mêr e

Ĥukkam-i bi baṭîn û bi zahir
Bê şubhe muşabih in bi agir

Zahir di şebaħî û binûr in
Baṭîn ji medareyê di dûr in

Rehmê ku diken ji rengê roj in
Qehrê ku diken, cihan disojin

Zinhar-i nekey bi wan tu bawer
Ger bab û pisî, weger birader

Xasma ku muqerrebêd-i bedxwah
Nêzîk-i bibin (ne'ûdu-billah)!

**Naumêdiya Zînê ye ji dewleta weşlet û hesretê
derdemendiya wê ye ji kurbeta furqet û hesretê**

Tacdîn û Sitî ku bûn bi hev şad
Weşlê kirin, ew ji hecrê azad

Mem maye di kuncê wehdetê ferd
Ne yar û ne hemnişîn, ne hemderd

Hemdem ku nebin ji bo deman ra
Hemderd ku nebin ji bo xeman ra

Xemgîn bi çi dê biken tehemmul
Şahîn bi çi dê biken tewessul

Şahî û xeman divête enbaz
Derdan û deman divête demsaz

Unsiyyetê 'aşiqan sukûn e
Sermayeyê wehşetê cunûn e

Asûde dibin bi yek du hemqal
Xasma ku hebin bi yek ve hemhal

Zîn û Sitî û Memo û Tacdîn
Vêkra dikirin medar û teskîn

Zînê ku dikir ji derdî efşan
Dengê Sitfîyê dibûye derman

Gava weku Mem bi dil dinalî
Tacdîn dibûye hekîm li alî

Ev herdu ji her dûwan cuda bûn
Çûn herdu bi meqşeda xwe şa bûn

Man Zîn û Memê di bêserencam
Bêmeqşed û bêmurad û bêkam

Çil rojî ne xor ne xwab-i Zînê
Ser ranedibû ji ser girînê

Xûna dilî bû xîda û xwarin
Hêstir bi xwe şerbet û vexwarin

Hemware bi roj eger bi şev bû
Wê hâl-i ji furqetê her ev bû

Rojan digirî bi şev dikir ah
Ew reng gerîya de'îf-i ew mah

Bedra rûyê wê bûye hilalek
Tel'et dinuma wekî xeyalek

Hemzad û heval û hemnişînan
Hemzar û emîn û nazenînan

Her lehze digotne wê bi rîqqet:
Key serwê riyadê başê rif'et

Sersebzî û tazeberg-i barî
Ev çende çi hêstiran dibarî

Hemşîre eger ji te cuda bû
Xweş çû û bi hemserê xwe şa bû

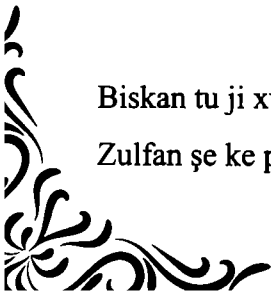
Wê girtiye bo xwe şebr û temkîn
Ew şa ye li wê tu lêre xemgîn

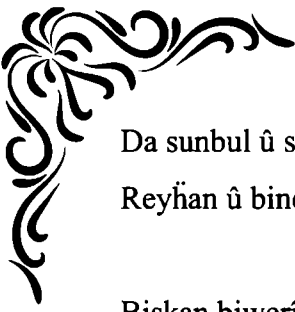
(Min be'd)-i xeman ji qelbî rake
Teşbihî bi zulfê ber ve bake

Çîn çîn bike tûrreyêd-i şebreng
Gul gul veke 'aridêd-i gulreng

Zulfan veke da bibin muselsel
Iklîlê li cebhetê mukellel

Biskan tu ji xumrîyan cuda ke
Zulfan şe ke pêkve ber hewa ke

Da sunbul û sorgul aşina bin
Reyhan û binefşe ta bi ta bin

Biskan biwerîne ser hilalan
Sewda ke di bekkeyê bilalan

Dîsan bike xemrîyan qedeñoş
Ce'dan veke Ke'be bit siyehpoş

Ta xelq-i ji xerb û şerqê ta Şam
Huccacişifet bibînin ihram

Peywende ke pêkve bisk û xalan
Şîraze ke muşhefa cemalan

Serlewheyê dêm bibit mudehheb
Ayatê Xudê bibin muretteb

Da firqeyê kafir û musulman
Teşdîq-i biken bi neşşê Furqan

Van xemze û awirêd-i xûnxwar
Wan xencer û keyberêd-i dijwar

Zinhar-i medê cewazê ruxşet
Wan nîne bi kes çu rifq û rehîmet

Me° dūn bike tureyêd-i terrar
Da hūkmî biken li şah û xundkar

Perdê tu ji ber gulan hilîne
Pê šebrîyê bulbulan bibîne

Xendan bike xunçeya dehanî
Nalan ke hêzar-i dasitanî

Serxweş ke li gerdenê guharan
Sersem ke cunûn û dîn û haran

Meyxwer ke melan bi xunc û nazan
Şeyxan bişihîne ber berazan

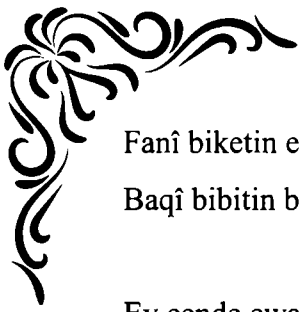
Destûr bide bisk û zulf û xalan
Agah-i bigêre ehlê hâlan

Da murşid-i bê l`terîqê haim
Sergeşte binê wekî behaim

Inkar-i biket delalê mutleq
Iqrar-i biket bi şûretê Hêq

Fariş ji tecellîya celalê
Qani' bi teşewira cemalê

Fanî biketin ewê wucûdê
Baqî bibitin bi vê şuhûdê

Ev çende ewan digotin ev pend
Zîn pê nedibû şebûr û xursend

Belkî bi neşîhet û bi pendan
Yekcar dikete bela û bendan

'îşq agir e, nefxe ye neşîhet
Sir perde ye, lewme ye feđîhet

Hindî ku ewa dikir melamet
Wê zêde dibû ji wan nedamet

Eşkan nedidane çavî furşet
Ahan nedida dehanî muhlet

Da ev bi kelamekî xeber det
Ya ew bi meqamekî nezer det

Naşîh fikirîn ku we'z û teqrîr
Naken bi çu rengî nef' û te'îr

Mayîn di te'ecucbê ku ew mah
Ev çende ji bo çira diket ah

Wan her we qiyas dikir ku Zînê
Her bo Sifîyê diket girînê

Dîtin ku xeber hemî hewa bûn
Naçar-i kirin sikût û rabûn

**Hemdemîya Zînê di gel xëman bi sebebê nifaq û
nai'timadîya hemdeman**

Zîn ma bi tinê di gel xëman cot
Xëm lê civîyan ji bo xëman got

Kay hemnefesêd-i bênewayan
Feryadiresêd-i pur cefayan

Hemderdê dilêd-i derdemendan
Hemperdeyê sirrê mustemendan

Hemrazê dilêd-i dilbirînan
Hemxwabeyê xatîra hezînan

Hemkaseyê xwanê bê te'aman
Hemmeşrebê rañê telxikaman

'aşiq bi we waşilê cemal in
Salik bi we nailê celal in

Wêraneyê dil we maye xalî
Qeç xeyrî we kes nehîn hewalî

Çawa dikirin ji bo xwe me'mûr
Muçleq ji we ra me daye destûr

Dewlet bi we ye di darê dunya
Rif'et ji we ye serayê 'uqba

Ûem lew me divên ku ba wefa ne
Nabên ev e tehl û yan cefa ne

Roja reşîyan e yarê canî
Yarê xweşîyan e şadimanî

Kewnîn-i çi 'acil û çi acil
Ûemxwarî nebit kû tete hâşil?

Hâşil bi we xweş dibit li min dil
Bê genc-i xeman ji dil çi hâşil

Geh gahê fikir Sitî muxateb
Ev rengehe ew melek mu'ateb

Mu'atebîya Zînê di gel Sitîyê
gazinda hûrîyê ji perîyê

Kay rûh û rewanê qelbê Zînê

Nûra beşerêd-i yar û dînê

Hemşadî û hemcefa û hemdem

Hem lehîm-i û 'ezim û cild û hem dem

Hemşîre û hemcenañ û hemser

Hembeyde hemaşîyan û hemper

Wey teb'ê bi teb'ê min muṭabîq

Illa ku bi bextî namuwafîq

Sed şukr-i te bext-i bûye yawer

Çawa te divê we da te dawer

Sed şukr-i te bext-i bû musa'id

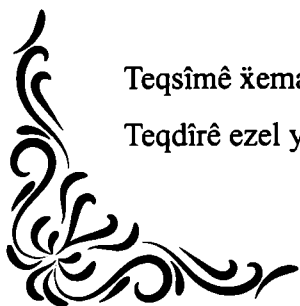
Tali' gerîya ji bo te sa'id

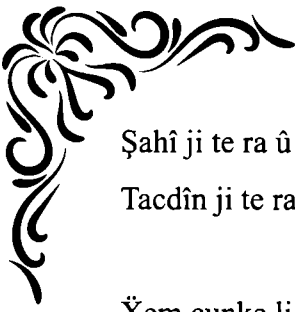
Bextê min eger çi zêde reş hat

Ev qîsmet e bo me zêde xweş hat

Teqşîmê xeman ji bo mi ra bû

Teqdîrê ezêl yeqîn wisa bû

Şahî ji te ra û xem ji bo min
Tacdîn ji te ra û Mem ji bo min

Xem çunke li şûretê Memê ne
Lew xem ji me ra li ser xemê ne

**Mukalemeyê hemrazê şem'ê ye
mudawemeyê xûnrêzî dem'ê ye**

Dem şem'-i dikir ji bo xwe demsaz
Kay hemser û hemnişîn û hemraz

Herçend-i bi suhtinî wekî min
Emma ne bi guhtinî wekî min

Ger şubhetî min te jî biguhta
Dê min bi xwe dil qewî bisuhta

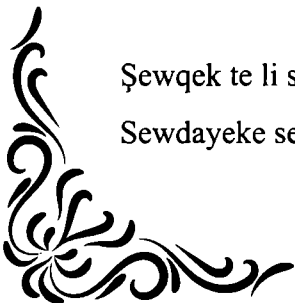
Derdê min û te ji yek bi ferq e
Ew ferq e ji xêrbê ta bi şerq e

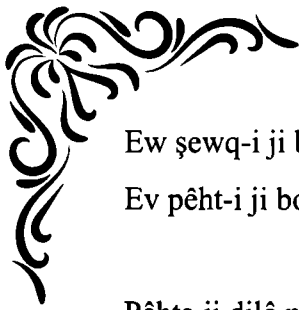
Meşriq tu yî agirê te zahir
Mexrib ez û baîninê min agir

Daim disujit me rişteyê can
Te nasujitin bi xeyrî ezman

Pêht min li serî di dil pereng e
Canê me di gel perengê ceng e

Şewqek te li ser serî dîyar e
Sewdayeke serserî dîyar e

Ew şewq-i ji bo te ra zeban e
Ev pêht-i ji bo mi ra ziyane

Pêhta ji dilê me dayî ser ser
Hükmi diketin li bayê şerşer

Herçend-i bi şev dimîni bîdar
Şubhan dinivî fieta ve êvar

Êvar û seher bi roj eger şev
Ez her disujim wisa li ser hev

Geh gah-i ji dest dilê birîndar
Naçar-i dibû ji canî bêzar

**Bulbulîya Zînê ye di gel perwaneyê
perwanîya wê ye di gel dîwaneyê**

Perwa nedikir bi ateşê xem
Perwane dikir ji bo xwe hemdem

Key tairê aşîyanê firqet
Wey bulbulê bositanê hîrqet

Ey huccetê 'aşîqêd-i şaib
Wey mubtîlê mudde'îyê kadib

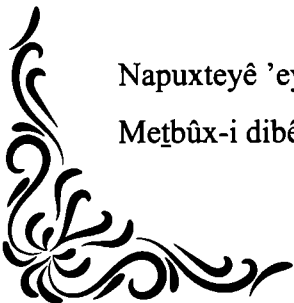
Merdane dibexşî canî erzan
Heyfa ku bimir giranî lerzan

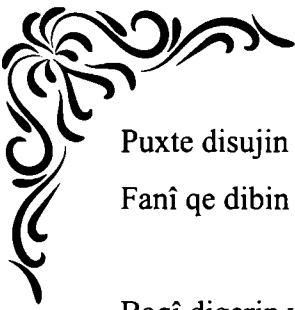
Nawestî demek li ber hewayê
Napuxte teleb dikey fenayê

Ew lez ji te ra gelek quşûr e
Ew lerz e ji bo te ra futûr e

Bê şebrî û bê sikûn û bê tab
Lewra xwe dikey bi zûyî purtab

Napuxteyê 'eybeke tamam e
Meṭbûx-i dibêjinê ku xam e

Puxte disujin meger çu caran
Fanî qe dibin bi nûr û naran

Baqî digerin wekî semender
Wan cisim-i dibîte canê enwer

Yek derre ji asiman û 'erdan
Nedma ku neket di gel xeberdan

Wê cismimunewwera melekrûh
Beyda, qemera muqabelet yûh

J`ev ademîyêd-i şahibeşrad
Meħda dikir ihtiraz û i`rad

Fikra xwe dikir ji ins û canan
Sirra xwe digote bêzebanan

Ser ta bi qedem xerîqê xem bû
Neqşê dil û can xeyalê Mem bû

**Mecnûniya Memê ye ji 'îşqa Leylayê
Wamiqîya wî ye ji derdê 'Edarîyê**

Mem jî ji xeyalê rûyê dildar
Ye'nî ku ji arezûyê dîdar

Bû dînekê dilpedîr û sewda
Mecnûnekê bênezîr û şeyda

Ûalib gerîya li 'eqlî dehşet
Mu'nis gerîya li qelbî wehşet

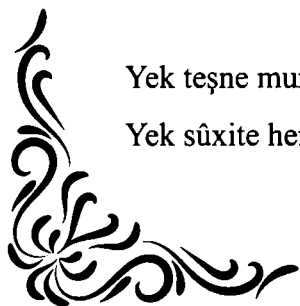
Ne qabilê hêmîlê dağ û derdan
Ne nailê seyr û bağê werdan

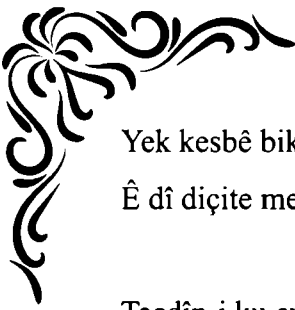
Ûaşil ku nebû wişalê Zînê
Rağet çu nebû ji ber birînê

Lewra ku du teşneleb di bêgav
Bêtab-i bibin ji bo firek av

Nageh birjît ji asimanî
Serçeşmeyê abê zindeganî

Yek teşne muradê dil helînit
Yek sûxite her wisa bimînit

Yek kesbê biket hêyatê sermed
Ê dî diçite mematê mumted

Tacdîn-i ku ew wişal-i dest da
Ew reng li Memê melal-i dest da

Eşla ji xeman nebû muwasa
Meħda bi kesan nebû mudara

Qet'a wî nebû li cih qerarek
Eşla wî nebû bi kes medarek

Ew weqtê wekû diçûye pêş mîr
Te d`go ku dusax e pê di zincîr

Her lehze ji derd û ah û wahê
Agir digihande baregahê

Gava ku diçûye pêşî Tacdîn
Ew jar e di gel dilê binalîn

Ned`şê biketin medar û şuhbet
Ned`bû bigirt qerar û ulfet

Naçar-i ji hêşetê diçû dûr
Hemderd-i dibû di gel şetê kûr

Muxatebeya Memê ye di gel Şetê Cizîrê
mucawebeya ji 'îşqa bênezîrê

Kay şubhetî eşkê min rewan e
Bê şebr û sikûnê 'aşiqan e

Bê şebr û qerar û bê sukûn î
Yan şubhetî min tu jî cunûn î

Qeṭ nîne ji bo te ra qerarek
Xalib di dilê te dane yarek

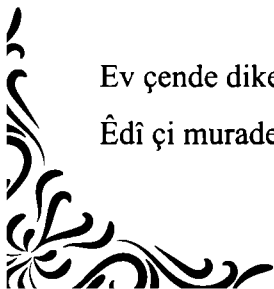
Her lehze te jê çî tete bîrê
Sergeşte dibey li rex Cizîrê

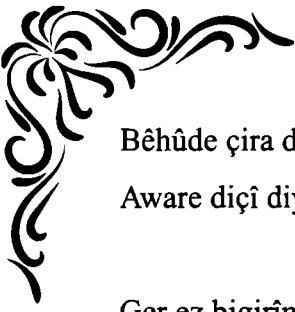
Ev şehre ye, ger ji bo te mehbûb
Hâşil gerîyaye bo te meṭlûb

Daim di dilê te da ye menzil
Destê te li gerdenê hemail

Hêja ji Xudê tu fikrê nakey
Her roj-i hezar-i şukrê nakey

Ev çende dikey hewar û gazî
Êdî çî muradekê dixwazî

Bêhûde çira dikey tu feryad
Aware diçi diyarê Beşdad

Ger ez bigirîm û ger binalim
Wer ez bimrim û ger bikalim

Herçî weku ez bikim rewa ye
Me'qûl-i ji bo mi ra fena ye

Carek li dilê mi jî guêr ke
Serçeşmeyê çeşmê min nezer ke

Derdê dilê min ku bêdewa ye
Çeşmê terê min çi macera ye

Dîwane me, min perî bi der da
Ez Dicle me zenberî me berda

Weştanî û Nêrgizî û Seqlan
Derwaze û 'Ummerî û Meydan

Van seyrigehane tu lê dikey geşt
Ez mame ji bo mirad-i rûdeşt

**Mebahîtiya Memê di gel bayî
hewadarîya di gel hewayî**

Geh behî-i dikir di gel şebayî
Şerha xemê dil digote bayî

Kay cismê leîfê şubhetî rûh
Dergahê beden li ber te meftûh

Ez hîvî dikem ku bê teweqquf
Rencîdeqedem bi bê tekelluf

Carek here (suddetul-se'adet)
Gavek here (sudretul-nihayet)

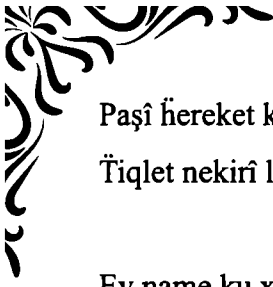
Ewwel tu bibose asitanê
Paşî here pêşî dilsitanê

Emma bi tewađu' û bi te'zîm
Sed mertebe îhtiram û tekrîm

Aheste ji bo bike du'ayê
Dabesteyê wê bike tenayê

Şayeste bike tu îhtiramê
Destbest e vewest bike selamê

Paşî hêreket ke pêş ve çapik
Tiqlet nekirî li teb'ê nazik

Ev name ku xûnê dil midad e
Ew şefhê ku merdumek sewad e

Perdê melivîn ji ber cemalê
Tenha bide destî 'erdiñalê

Zinhar-i deba nekey niqabê
Gava ku dixonitin kitabê

Bêjê ji mi da ku padişah im
Xala enîya te qiblegah im

Lew meñle'ê nûrê (Dul-celal) î
Lew menbe'ê Kewçera zelal î

Lew menzerê mezhera Îlahî
Em bo te geda tu padişah î

Da bo me bi heqqî mutteşif bî
Der heqqê me 'edl û munteşif bî

Der dîde ji dîdeyê tewella
Geh gahî bikey li dil tecella

Ew de`bê qedîm e padişahan
Wan `amenezêr li purgunahan

Wellah gunehê xwe ez nizanim
Emma me dilek hebû dizanim

Ew dil perîyan ji min revaye
Ev pêlek e ew ji min cuda ye

Weqtê ku di gel min ew teba bû
Şahîbhewes û xudanhewa bû

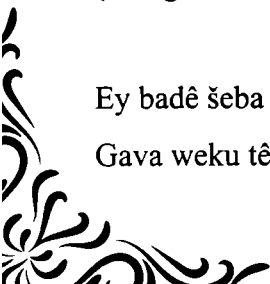
Belke kiribit xeta û `işyan
Insan xuliqîne b`neqş û nisyan

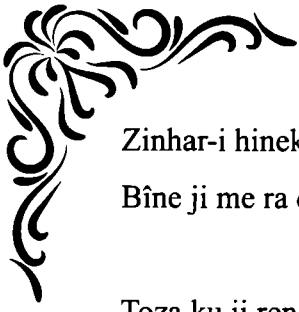
Sed car-i ku zêde purgunah e
Lê sayeyê zulfê te penah e

Ger qehrê bikey li wî ceza ye
Wer `efwê bikey `eceb `eşa ye

Ev renge bibêje ey şebatîz
(Wangah-i zemîn bibos û berxîz)

Ey badê şeba bi ĩeqqê Me`bûd
Gava weku têy ji pêşî meqşûd

Zinhar-i hinek ji xakê dergah
Bîne ji me ra di gel xwe hemrah

Toza ku ji rengê tûfîya ye
Bîne bi xwe ra ku kîmiya ye

**Mucadeleya Memê ye bi dilê kul ra
muharebeya perwaneyê bi bulbul ra**

Geh ceng-i fikir di gel dilê jar:
Kay xainê şermisar û xeddar

Kan qewl û qerar û 'ehd û peywend
Peyman û qesem, yemîn û sogend

Te d`go ku di gel te şadiq im ez
Te d`go bi te ra muwafiq im ez

Te d`go ku di gel te yekdil im ez
Te d`go ku xudantehemmul im ez

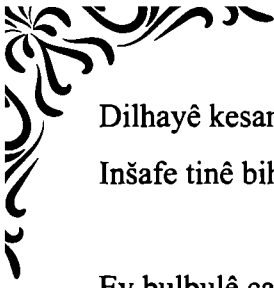
Heyf e ku ziyade bêwefa yî
Weyla ku ne qabilê cefa yî

Qelbê deşelî bi dil ne yar î
Pur çîl û çep î, xerab û xwar î

Ey tûtîyê perweriş şîrîn î
Wey tîflê tufeyle nazenîn î

Yarê xweşîyan bûyî meger tu
Qelsê reşîyan bûyî meger tu

Dilhayê kesan derûnî tenha
Inşafe tinê bihêlî tenha?

Ev bulbulê can di mehbese ten
Maye bi tenê miñalê bijen

Inşafe bikey tu can î bidrûd
Drewazeyê ten bigêrî mesdûd

Sirra di te da ji feyde can e
Nûra di zemîn ji asiman e

Ey dil meçe bê çiraşê canî
Zulmat e tu korê rênezan î!

Meqşûd-i eger ji bo te canan
Canan te di canî dane punhan

Lewra tu nimûnedarê dat î
Ayîneyê şûretê şifafî

Zinhar-i meçe li dû tewella
Da can neketin ji te teberrâ

Çûna te dibîte xariciyet
Terka te dibîte rafîdiyê

Xaric mebe da bibî tu daxil
Terkê meke da bibî tu waşil

Refdê meke tû bi dil be sunnî
(Ma baluke weyhek ente minnî)

Ûtabit be ku da ne naxelef bî
Da waqifê sirra (men-'eref) bî

Herçende tu çûyî ber derê dost
Lê dost-i li nik min e li wî post

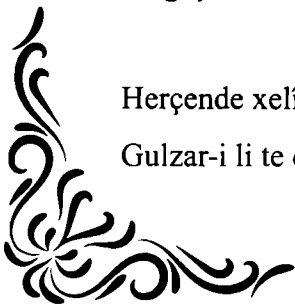
Qedda te hebandî bo te dar e
Zulfa te çivandî ew qinar e!

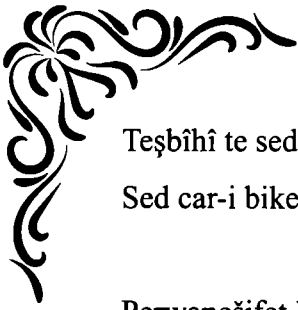
Cedba tu revayî can li bal e
Sirra tu fidayî ew xwemal e

Bawer te neyê li zulf û xalan
Malî mede hindûyan bi talan

Pabende mebe bi tarê gîsû
Sergeşte mebe bi qewesê ebrû

Herçende xelîl î ey belakeş
Gulzar-i li te dibîte ateş

Teşbîhî te sed hêzar-i bulbul
Sed car-i biken fîxan û xulxul

Perwaneşifet li pêşî werdan
Her dem disujim bi dağ û derdan

Ey dil te xwe daye ber hewayî
Qeşda te ew e bikey şefayî

Emma ji tîbîbê 'îşqê şadiq
Min zanîye bo te ra muwafiq

Perhîz-i ji qismê muştehatan
Teqwa ye ji van muleddedatan

Herçî ku muxalifê hewa ye
'eynê wî ji bo te ra şifa ye

Min pûrsîye bê guman ji Luqman
Xaşşiyetê şerbetan û luqman

Herçî ku şîrîn e 'eynê daye
Herçî weku tîhl e ew dewa ye

Ew çende ewî di gel dilî got
Naçar-i dilê dilî bi wî sot

Dûkel ji ħerareta suweyda
Rabû tijî bû meħell û sewda

Rabûve ji dil duxan û yehmûm
Reş kir li serî dimax û xeyşûm

Neynîkê xeyalê bû muckedder
Ayîneyê 'eqlî bû muħebber

'ewrek te digo ji erdî rabû
Evrazî li asiman cema bû

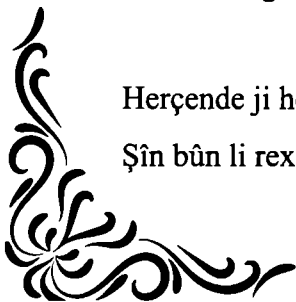
Wî 'ewrî ji nîveka hinavan
Xûnbarî dikir bi herdu çavan

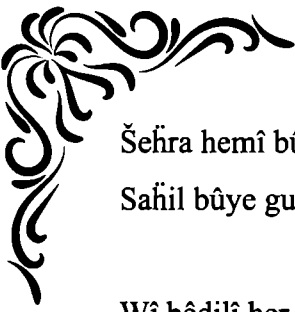
Seyla cigerê wisa li gur hat
Goya ku bi ser Erez ve Kur hat

(El-qîşşe) ji 'illeta di dil da
Seylek we diçû Memê bi mil da

(Şettul-'ereb) û Firat û Ceyhûn
Hersê te digo ku pêkve rabûn

Herçende ji hêstirê Memê jar
Şîn bûn li rexê şetî sipîdar!

Şehra hemî bûne şehîn û bustan
Sahîl bûye gulşen û gulistan

Wî bêdilî her li wê mekan girt
Wî bulbulî bo xwe aşîyan girt

Ew bulbul eger çî pur hewes bû
Zindanê beden li wî qefes bû

Vêkra werîyan li wî per û bal
Têkda weşîyan ji wî xet û xal

Qedda wî ye şubhetî şenewber
Xem bû civîya miñalê 'er'er

Rûyêd-i wî gerçi her di ter bûn
Manendê xuzamê lêk-i zer bûn

'arid qewimî li neynikê jeng
Rewneq çu nema li neqşê erjeng

'işqê we nexweş kir ew belakeş
Ĥubbê we teles kir ew muşewweş

Dêma wî nema çu ab û rengêk
Nuţqa wî nema cewab û dengêk

J' ewwel ve li rex şeñî nexweş ket
Çil rojî tamamî şubhî leş ket

'eqî û xired û şu'ûrê insan
Hîss û hêreket qiwayê heywan

Qet'a qe nema ji wan çu añar
Yek cuz° -i li nik Memê birîndar

Çûna mîr Zêndîn e bi şeyd û nêçîrê
azadîya Mem û Zîn e ji qeyd û zincîrê

Şeyyadê şîkarê ħusnê exbar
Kir bo me ku sergudeşt-i izhar

Go: Rojeke xweş bi feşl û eyyam
Dewra feleka fena serencam

Meşşateşîfet cehane dêrîn
Tezyîn kiribû 'erûs-i ayîn

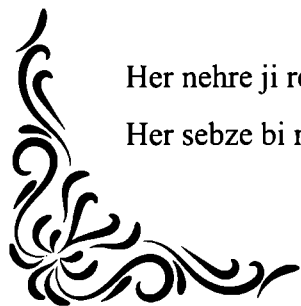
Ferraşê qeđa bi şun'ê qudret
Xebra kiribû miñalê cennet

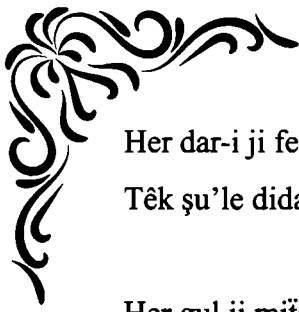
Her yek ji newal û koh û deştan
Reh şubhetî gewşeyêd bihiştan

Her rewde riyadê xuldê ekber
Her çeşme ji 'eynê abê Kewter

Her koh-i ji rengê Tûrê Mûsa
J'enwarê tecelliyê teyîsa

Her nehre ji rengê ejdeha bûn
Her sebze bi mu'cizan 'eşa bûn

Her dar-i ji feydê newbeharî
Têk şu'le dida ji nûrê Barî

Her gul ji miñalê ateşê Tûr
Yek meş'elê bêquşûrê purnûr

Her murxiseher bi xwe kelîmek
Her tûtî û qumrî yek nedîmek

Her nexlê nida kunende her gah
Teşbîhî şecer digo: (Enel-lah)

Xergûş û xezal û gor û ahû
Ev qaz û quling û kebk û teyhû

Ker ker diçerîn li koh û deştan
Ref ref difirîn di nêv bihiştan

(El-qişşe) bi iqtîday zemanî
Bû furşetê 'eyş û kameranî

Feşla bigerin li geşt û seyran
Nêçîrê biken ji wehş û teyran

Mîrê ku felek muftî'ê ferman
Go: Şubhe nebûye qewmê Buhtan

Rabestî silaĥ û gurz û şemşîr
(Bil-cumle) di gel me bêne nêçîr

Ĥadır nebitin kesek di şeydê
Ew dê bimirî di bend û qeydê

Xelqê ku ĥeta bi şubĥê kaĥîb
Ĥadır kiribûn bisaĥ û ratîb

Fecrê ku nemaye wan 'elamet
Rabû di wî şehrî da qiyamet

Mîran vekirin 'uqab û bazî
Şêran dibirin piling û tazî

Derrinde û adem û behaim
Ferdek qe nema di şehrî qaim

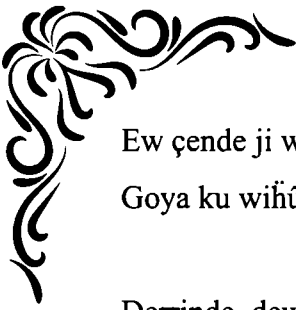
Dam û ded û ademî û ĥeywan
Tîfl û şebî, aşevan û rezvan

(El-qîşşe) qebîleya ricalan
(Fil-cumle) kesek nema di malan

Bû ĥeşrigehek li şeydigahan
Şefqet nekirin li bêgunahan

Ew çende ji wehşîyan dikuştin
Goya ku wihûş-i qeṭ nehiştin

Derrinde, dewinde û perende
Hin kuştin di girtî hin fikende

Çapuk herekat û newciwanan
Wan faris û kurd û pehlewanan

Durrinde dirandibûn bi şîran
Perrinde birandibûn bi tîran

Mehbûb-i mîtalê şhlewendan
Merkeb 'ereban xudan kemendan

Çogan-i di dest di gel gopalan
Havêtine gerdenêd xezalan

Ew şêresiwar û bebr û cengî
Xûnî kiribûn belekpilingî

Ew çende xezal ewan kirin şeyd
Ew çende piling ewan kirin qeyd

Êdî nedişên di gel xwe bînin
Belkî nedişên ji cih helînin

Kuştî ji xwe ra birin feqîran

Girtî bi xwe ra birin emîran

**Dastanê bustanê cennet nişanê mîran e
ku bûye (mecme'ul-behrey)n a 'işqa herdu dilfikaran
(me'le'ul-neyyireyn)a şewqa hûsna herdu gul'udaran**

Baxek we hebû emîr Zeyindîn

Baxê Îremê diçû bi mizgîn

Her dewhê ji wî û her tûyûrek

Yek qeşr e ji cennetê û hûrek

Bo şuştinê dest û pê û dihqan

Kewter gerîya sebilê Ridwan

Hemser bi meqamê Sidre serwek

Manendî firişte her tederwek

Teşbîhî Memê dilê şenewber

Sed pare ciger ji 'işqê 'er'er

Narinc û turincê şubhî Zîne

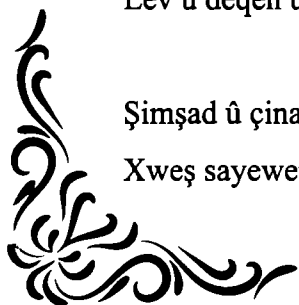
Zer bûye ji 'illeta evînê

Sêv û ruşeb û enarê bustan

Lêv û deqen û enarê pustan

Şimşad û çinar-i hemqedem bûn

Xweş sayewer û 'elîhimem bûn

Zerrîncedeñêd-i mestê lebrîz
Reyhan û binefşe cumle şebxîz

Mecmû'eyê xedrewat û ezhar
Şîrazeyê selsebîl û enhar

Şehna rezî mucmela kitabek
Her çeş'e û feşle feşl û babek

Goya bi edeb edîbê tencîm
Serşefheyê baxî şubhî teqwîm

Cedwel kirbû bi hellê sîmab
Şengerfişifet gulêd-i sîrab

Etraf-i ji sunbul û reyañîn
Elwan ji xutûtê sebz û mişkîn

Her yek dikirin beyanê ehkam
Bextê siyeh û sifîd-i e'lam

**Rehaiya Zînê ye ji qeyda te'elluqa eÿyaran
tenha û tekelluma wê ye di gel belg û daran**

Ew ahûyê şeydigahê wehşet

Ew banûyê barigahê ulfet

Serkelle xezalê deştê derdan

Sergeşte nihâlê bağ û werdan

Pabesteyê qeydê 'işqê xûnxwar

Şeyda ku Memo kirî birîndar

Dî şehîr û meħelle cumle xalî

Xalî bûye kûçe û hewalî

Tenha û tehîne, bağ û bustan

Bê ins û perî ne şehîn û eywan

Zanî ku zeman e bêeman e

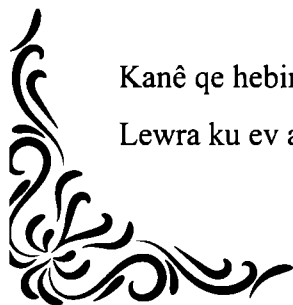
Go: Rabe dilo! 'eceb zeman e!

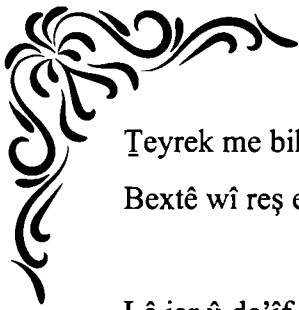
Furşet xweş e da biçîne seyran

Da seyr bikeyin li wehş û teyran

Kanê qe hebin ji wa, me hemderd

Lewra ku ev ademî ne, bêderd

Teyrek me bihîstiye di baĥan
Bextê wî reş e ji rengê zaĥan

Lê jar û de'îf û bêmecal e
Aşufteyê rûyê werdê al e

Rojan diketin fiĥan û zarî
Xûna xwe dixot şevêd-i tarî

Daim diketin fiĥan û xulxul
Hevdengê min e bi navê bulbul

Hemderdekî qenc e ehlê ĥal e
Dermanekê derdê min li bal e

Ey dil were da biçîn nihani
Hêja ku heye me zindegani

Belke bi neşîhet û bi pendê
Aza me biket ji qeyd û bendê

Ev rengehe got û bê teweqquf
Zîn hate vî baĥî bê tekelluf

Agah-i nebûn ji wê çu deyyar
Ney daye, ne xadim û peristar

Meqşûd-i ewê ne 'işretek bû
Wê mehd-i muradê 'izletek bû

Lew hate vî bañî ew perîzad
Da têt-i biket ji dest xeman dad

Her lale li sîne bûne daçek
Her xunçe bi suhtinê çiraçek

Her dar-i li cismî bûne barek
Gulnar-i li qelbî bûne narek

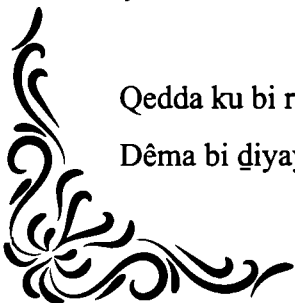
Tenha ku xwe dî berek di des bû
Ew seng-i zebaneyê ceres bû

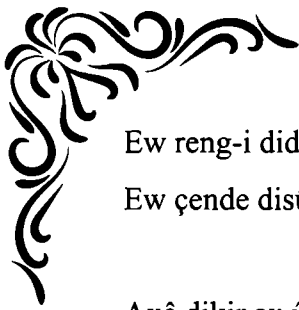
Dem dem we dida li deffê mermer
Bê şubhe dilê beran dibû ker

Gava ku nezer dikir li avan
Xûnab-i diçû ji herdu çavan

Şehna rûyî bû hewayê bulbul
Şadab-i dikir bi abê gulgul

Qedda ku bi rasiî şenewber
Dêma bi diyayê mihrê enwer

Ew reng-i dida li ax û 'erdê
Ew çende disû di toz û gerdê

Axê dikir ax û ber dinalîn!
Daran dikir ah û belg dikalîn!

Her dem ku dikir ji derd-i (ya hû)
Mir'at û felek dikir siyehrû

Pejmurde kirin bi rengê sorgul
Efsurde kirin bi dengê bulbul

Bulbul nedişên bibine hevdeng
Sorgul nedişên bibine hevrenge

Hindî ku di baxî da nezer kir
Beñta xwe di gel gulêd-i zer kir

Kay şubhetî 'aşiqan di gergûn
Wey şubhetî min ji zêr û zergûn

Bergêd-i we sed newa hezar in
Hûn bo çi zer in, de'if û jar in?

Yan şubhetî min di bê Mem in hûn?
Lewra weku min di pur xem in hûn!

Bulbul bi gulêd-i sor e meşxûl
Hûn mayîne şubhê min di me'zûl

Lewra di 'elîl û derdinak in
Lewra di hêzîn û sîneçak in

Hûn qenc-i ji bo me ra delîl in
Hûn bo me di hâlî da 'edîl in

Xuşkek me bebû ji rengê sorgul
Hilgirtiye wê ji bo xwe bulbul

Ha hiştiye bo me 'endelîbek
Mehrûm û sefil û bêneşîbek

Ez jî ji delîlî û bêneşîbî
Zer bûme ji hecrê 'endelîbî

Dêma min e sor e erxewanî
Zer bûye wekî we ze'feranî

Carek bidya min ew bi dilxwah
Êdî nedikir min ah-i bil-lah!

**Teqadayê da'iyeyê dîdarê dildar û mûlaqat e ji bo Memê jar
ji cenabê (wahibul-meram) û (qađî elhacat)**

Herçî bibitin ji xeyr eger şer
Bê da'ie nabitin muyesser

Ger weşle û ger qumaş û dîdar
Bê da'ie nabitin çu bazar

Ew da'ie cumle ehlê hâl in
Belkî ji cenabê (Dul-celal) in

Qelbê te dibêjtin ku rabe
Ev sa'ete 'eynî fethê bab e

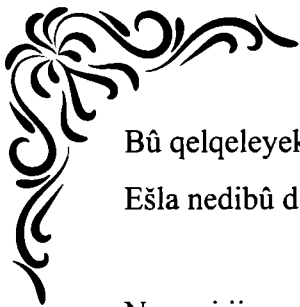
Ew koh û weqar û behrê mewzûn
'îşqê kiribû xefif û mecnûn

Ye'nî ku Memê merîd û bedhâl
De'fê kiribû ziyade pamal

Roja ku ji şehri xel bi der ket
Sewdayê xiyalê Zîn bi ser ket

Bîmarê bi derdê 'îşqê sekran
Bê neçcê mered gihîşte buhran

Bû qelqeleyek di qelbê xemgîn
Eşla nedibû di xanî teskîn

Naçar-i ji xanî ew bi der ket
Ew da'îye Xidr-i bû bi ber ket

Ew Xidr-i çi bû? Teşewwuqa dil
Ew şewq-i çi bû? Te'eşşuqa dil

Qelbê wî di gel wî bûye baxî
Kêşan û keşan gihande baxî

Zîna ku şevêd-i reş di tarî
Her dem bi fixan û ah û zarî

Daim ji Xudê fikir temenna
Mem rabbit û bête nik bi tenha

Nageh fikirî ku Mem ji der hat
Bîmarê Mesîh-i dî bi ser hat

Zinê ji evîn û şadimanî
(Fil-hâl)-i nema çu zindeganî

Bê hiş kete ser çîmen wekî gul
Sed pare ceger ji 'îşqê bulbul

Mem hat û teferruca gulan kir
Seyrek li rihan û sunbulan kir

Go: Ey gul eger tu nazenîn î
Kengî tu ji rengê rûyê Zîn î

Ey sunbul eger heyî tu xweş bû
Reyhan ji te bûyine siyehrû

Hûn ne ji miñalê zulfê yar in
Hûn herdu fuqûl û herzekar in

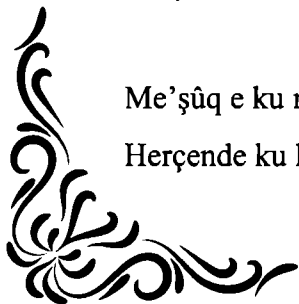
Ey bulbul eger tu ehlê hâl î
Perwaneyê şem'ê werdê al î

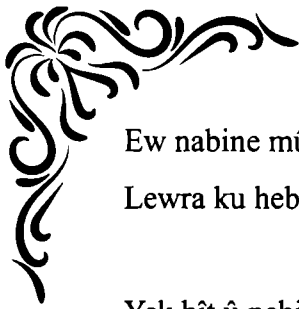
Zîna me ji cewçema te geştir
Bextê me ji tali'ê te reştir

Bulbul ez im ey nîk û serencam
Bihûd e çira dikey xwe bedriam?

Gul yek, ne tenê ku sed hezaran
Gulşen diditin di newbeharan

Me'şûq e ku miñlê wan gelek bin
Herçende ku hûrî û melek bin

Ew nabine mûcibê çu derdan
Lewra ku hebin li cumle 'erdan

Yek bît û nebit mîfal û hemta
Mestûr e ji rengê Zîn û 'enqa

'aşiq bi çi dê biket midare
Bê şebr û mirin ewî çi çare

Ev renga digo ji hâlê xafil
Nageh fikirî ku pêş muqabil

Zîna ku du sed perî peristar
Hûra ku Memo ji bo giriftar

Wê sebzeşifet li ser zemînê
Bêhiş kirî darûwê evînê

Zîna ku şebîhî durrê meknûn
(Fil-hâl)-i ku dî Memê cegerxûn

Bêhiş kete ber piyan û bêgav
Serwê ku gehişte ber piyan av

Xunçe ji xewa seher ve bişkuff
Wê bûyî bi bulbulê xwe ra cuft

Go: Ev xew e yan nexud xiyal e
Ev xewn e şehîh e ya betal e?

Hâşil ku ji paşî sed xiyalan
Xaşiyetê bûyî zulf û xalan

Zînê ku gihande ber meşamê
Şeydê mirî zînde kir bi damê

Rabû ku li pêşî destê Zînê
Fikrî ku du dest di destê Zînê

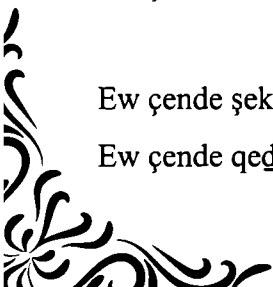
Man herdu gelek li pêş-i yek lal
Ne nuqç û xeber, ne qîl û ne qal

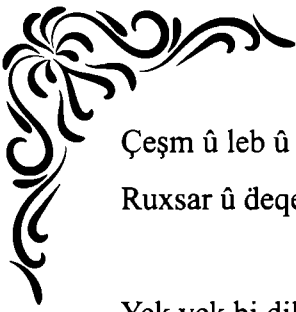
Ewwel dikirin bi dest îşaret
Paşî ku vebû li wan 'ibaret

Ew çende kelam-i pêkve gotin
Ew çende ji pêşî pêkve sotin

Ew çende qedeñ bi yek ve rêtin
Ew çende lebê di yek dimêtin

Ew çende şeker bi yek ve xwarin
Ew çende qeđa ji nû bijarin

Çeşm û leb û sîne, gerden û dûş
Ruxsar û deqen, ber û binagûş

Yek yek bi dilf ji yek dixwestin
Hin bose didan û hin digestin

Ew teşnelebêd ji weşlê yek têhn
Gerden dikirin li yêk û du bêhn

Zîna ku bi rux mîtalê şem'an
Pur şewq û diya û nûr û lem'an

Perwaneşifet Memê bi zahir
Cismê xwe û can didane agir

Geh geş dibû agirê evînê
Perwane dima ji boyî Zînê

Herdû di wî hâlî da 'eyanî
Bê perdesera û bê niwanî

Wan dîte di baxî da serayek
Ayîneyê cem cehan numayek

Rabûn û meşîne şehnişînan
Rûniştin û herdu nazenînan

Hicran dikirin ji ser şikayet
Wicdan dikirin ji nûr û ayet

Dem ebrîşifet hezîn û giryan
Geh xunçe meîel leîf û xendan

Her dem dikirin qeda û sunnet
Ferda weku bose ne çi minnet!

Herçend-i ku ref'-i bûn tekelluf
Lêkin êvişandibûn teşerruf

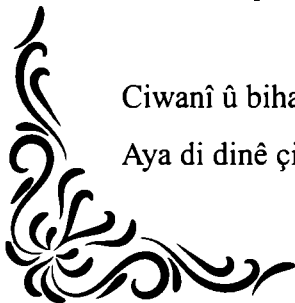
Ew gerçi hebûn ji hev bi hîvî
Emma nediçûn qewî nişîvî!

Ĥubba di dilan ji Ĥeddî der bû
SerĤeddê zerafetan kemer bû

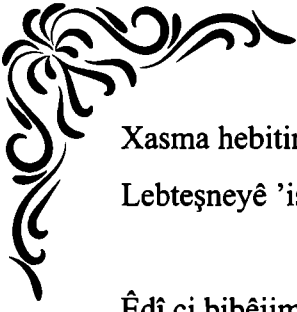
'îşqa ku ji ser Ĥedî kemal e
Ava ku ji menbe'ê zelal e

Elbette xwe dê biket Ĥiraset
Naket çu qebûliya necaset

Ciwanî û bihar û bağ û meĤbûb
Aya di dinê çi maye meĤlûb?

Xasma hebitin evînî xalib
Lebteşneyê 'işqê her du canib

Êdî çi bibêjim ez nizamim?
(Bilmez ki ne sôyle) ye ziban im

**Vegeryana mîrê mîran e ji şîkarê
bi serxweşîya Memê û Zîna di 'eynîya dîdarê
bi nêçîrê wan e ji ser da hatina mîrê mîran e di weqtê êvarê**

Saqî me bigir ku ez bi dest im
Mexmûr im û meynexwarê mest im

Gava ku vexwar Memê û Zînê
Axifte li min cihê birînê

Em 'aşîq eger çî meyperest in
Emma ji meya (elest)ê mest in

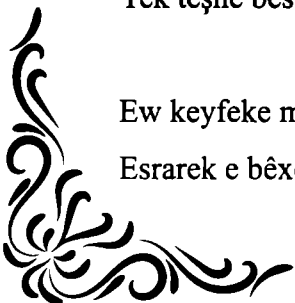
Ew mey ne wekî meya te al e
Ew mey ji cemalê (Dul-celal) e

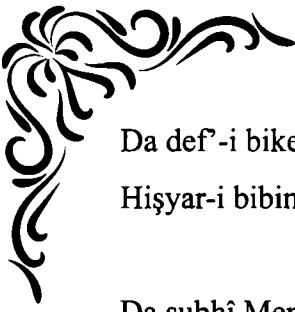
Ew hûbbê hebîbê pakîdat e
Qunwanê hedîqeyê şîfat e

Saqî bide min ji bo Xudê ra
Camek ji meya te duh digêra

Her cur'eyekê e jê bikem tam
Yek teşne bes e hîeta serencam

Ew keyfeke mehd e bê kem û keyf
Esrarek e bêxeyal û bêteyf

Da def^ê-i bikem xumarê dûşîn
Hişyar-i bibim ji xwabê nûşîn

Da şubhî Memê nebit ku xafil
Bêt mîrê ecel bi ser me 'acil

Roja min e 'umrê çûye êvar
Hêja nebûm ez ji xwe xeberdar

Zîna hewesa dilê hewayî
Min danîye nêv xwe û 'ebayî

Mîr hate li ser wî hinde 'esker
Zurna û nefîr û kûs û meyster

Dadayî li tebl û xan û sazan
Çawîş û şeda û gazegazan

Pabendê bi 'îşqê herdu ceyran
Dermande ji pêşî yek ve heyran

Qeṭ seh nekirin ku ev çi reng e
Qeṭ guh nekirin ku ev çi deng e

Mîr go ku veken evan xezalan
Pabend-i meken ewan şepalan

Têk berdine baî wan wekî teyr
Da em bikerîn hero li wan seyr

Xelqê ku xezal û gûr û xergûş
Xweş girtî li ser mil û deraxûş

Anîn hemî mîr tijî di rez kir
Axul ku şivan tijî ji pez kir

Mîr gote ekabir û xewaşan
Tenbîh-i biken nedîm û nasan

Da çîn û demek di baî rûnîn
Lewra ku ji rehîtyan zebûn î

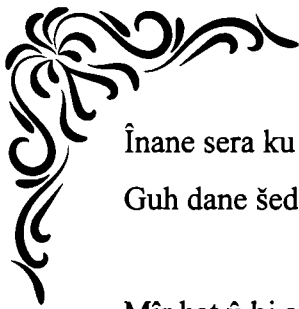
Ew hatine der serayê 'alî
Dîtin der û ban hemî di xalî

Emma ku derîçe têk guşadin
Reng qur'eyê texteyê murad in

Haçir kete qelbê wî xiyalek
Zanî ku ne xalî ye ji hâlek

Mîrê bi weqar û 'eql û ferheng
Tacdîn û Bekir xwe dane ber çeng

Înane sera ku Zîn û Mem tê
Guh dane şeda ku zîr û bem tê

Mîr hat û bi ser ve dî Memê jar
Paldayî ye balgeyêd-i zertar

Kêşaye serê xwe wî 'ebayek
Êvar û ne şem' û ne çirayek

Mîr go: Kî ye ev di vî zemanî
Bê ruxşetê min di vî mekanî?

Zînê ku bihîste dengê nasî
(Fil-ĥal)-i xwe daye bin libasî

Mem qeṭ ji cihê xwe ranebû, got:
Şeyda te li min dil û ceger şot

Mîr im te dizanî ez nexweş bûm
Ĥetta ve duhî qewî neheş bûm

Îro me bihîst ku xel di gel mîr
Têkda bi tebayî çûne nêçîr

Şebra me nema di nav nivînan
Rabûme di gel evan birînan

Naçar-i bi der ketim ji xanî
Nageh me xwe dî li vî mekanî

Mîr go: Nexweşan nehin ji bo qeyd
Barî te di baîî da çi kir şeyd?

Go: Ez ku bibêm bike tu bawer
Dawer bi mi ra ku bûye yawer

Min dî di vî baîî da xezalek
Emma ku xezal nebû şepalek

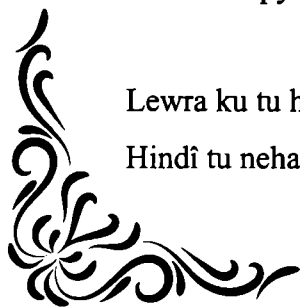
Ahûyek sipî û çav di reş bûn
Biskên di siyah û bihn di xweş bûn

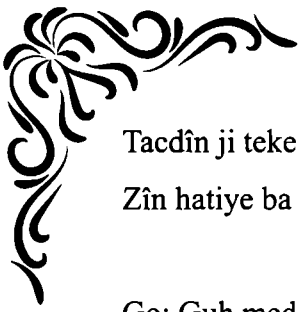
Her leñze ji nafeyê tetarî
Sed bar-i ji tûrreyan dibarî

Şehrayê Xuten tijî bitin misk
Yek tayê ji zulfê wê û yek bisk

Herçende sipî û çavbelek bû
Emma bi qiyasê min melek bû

Lewra ku tu hatî ew nihan bû
Hindî tu nehatî ew 'eyan bû

Tacdîn ji tekelluma wî zanî
Zîn hatiye ba Memê nihanî

Go: Guh medine Memê ku dîn e
Malxolî ye wî 'eqil çu nîne!

I'raq-i kirin ji wî kalamî
E'yan hemî vêk ketin tamamî

Saqî û şerab û şem'-i xwestin
Dîwaneke hâkimane bestin

**Rabûna Tacdîn e ji dîwanê di wê demê da
suhtina milkane di rêya Memê da**

Tacdîn fikirî ku bezm-i boş e
Pur dewq û şefa û 'eyş-i noş e

Mem zêde bi xuşşe û melal e
Çû bal ve û go: Bira çi hâl e?

Emma bi îşaret û mu'emma
Pursî û Memê bi remz û îma

Destê xwe ji hoçikê 'ebayî
Kêşa û 'ecaibek numayî

Dîtin du kezî ji miskê tatar
Manendê du ser bi mehre şehmar

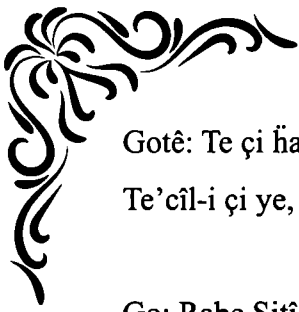
Gerdaye di paşila Memê da
Mem maye di heybet û xemê da

Zanî ku qewî xerab e eħwal
Rabû bi lez û bezî û çû mal

Nageh bi xedeb ku çû ji derda
Zanî Sitîyê di gel xeber da

Gotê: Te çi hâl e ey tehemten
Te'cîl-i çi ye, kî ye te duşmen?

Go: Rabe Sitî ku min dereng e
Îro me di gel vê malê çeng e

Tîflê xwe xelaş ke dê biçit mal
Mal bo min û ha ji bo te mendal

Sermayeyê 'umrê zindeganî
Ye'nî Mem û Zîn bi dilgiranî

Mayîne di werçeya belayê
Min qeşd e ku ez bikem rehayê

Xel vedkujit agirî bi avê
Ez dê vekujim bi agir avê

Mala xwe ji rengê qewmê Zerdeşt
Da agir û gazîya xwe raheşt

Agir ku digirte xan û manan
Wî girte bi gazî û fişanan

Eqwam û qebail û 'eşair
(Bil-cumle) bezîne def'ê agir

Agah-i ku bûn emîr û xîlman
Xalî kirin ew sera û bustan

Ew jî ku bezîne wê hewarê
Wî muttehemî we gote yarê:

Tacdînî te dî çî rengeda kir
Mûsa li me behrê xem ziwa kir

Rabe tu here heremserayê
Da ez çime agir û nidayê

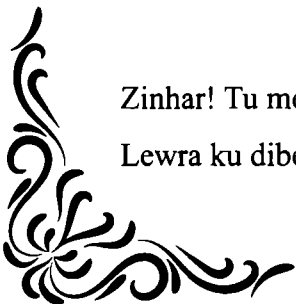
Zîn rabû we çûye xelweta xaş
Tacdînî nema ne cil ne palas

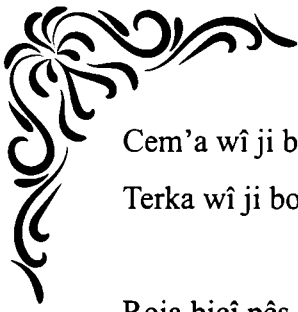
Esbab û tecemmul û defîne
Emlak û cewahir û xezîne

Cumle di riya birayî sotin
Lew nav-i bi qencî tête gotin

Malî mehebîn te ey nikûnam
Ĥubba wî diket mirovî bednam

Zinhar! Tu mebe li malî ĥariĥ
Lewra ku diben ji dest te wariĥ

Cem'a wî ji bo te barê zehmet
Terka wî ji bo te narê hesret

Roja biçî pêş-i destê Barî
Destê te ji genc û malî 'arî

Ev cennet û ev qumaşê dîdar
Ey muflisê axiret xerîdar

Kengî ji te ra dibin muyesser
Dê bêne te: Mifliso! Here der!

Reh şubhetî vê cehanê fanî
Mift nade te parîyek ji nanî

Malî mede warîtan tu meccan
Ger dê te bivê hesayîya can

Hêja ku xweşî telef bike mal
(Bil-cumle) bide bi ħusnê e'mal

Wariî ji te ra kefen behayî
Ĥetta nekirin didey hesayî

Yan şerfê bike mîtalê Tacdîn
Pê navê ebed ji bo xwe bistîn

Yan pê bikire tu yarekê qenc
Ew çêtir e bo te ra ji sed genc

Agahîya mîr e li 'îşiqbazî û yarîya Mem û Zînan
bi ifşa û ilqayîya neyaran û mudebdebînan

Sulţanê wilayet meħebbet
Serxeylê eyaletê meweddet

Gava ku ji mekmenê xulûşî
Binmîte li textê dil culûşî

Kengî diketin qebûlê estar
Ĥetta 'elema xwe naket izhar

Reh şubhetî padişahê encum
Tabende ji țaremê çiharum

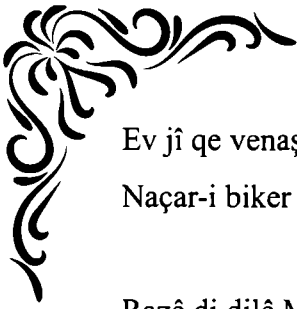
J'ew çend țebeqatê asimanî
J'ew çend-i mesafe û mekanî

J'ew çend-i 'enaşir û sehāban
J'ew çend-i mewani' û Ĥicaban

Naçar-i diket nufûdê her rûz
Elbette dibîte 'alem efrûz

Ev padişehê ku 'îşqiname
Rojê bi wî nisbetek temam e

Ev jî qe venaşirit çu caran
Naçar-i biker diket sitaran

Razê di dilê Memê û Zînê
Sazê ku di perdeya evînê

Hindî negehiştibû zebanan
Nedbûye ziyar ji bo xudanan

Mîdrabê zebanê xelqê nasaz
Bê perde ku bû terane perdaz

Zînê ne guneh Memê ne sûcek
Agah-i kirin buzurg û kûçek

Zengil bi deva gihan ve zengûl
Mefîlê enamilan ji merxûl

'uşşaq-i ħezîn û bê newa bûn
Xel teşne Ĥuseynê Kerbela bûn

Meclis bi newayê zîr û bem bûn
Memlû° ji hewayê Zîn û Mem bû

Barî li cemazeyê ne bes bû
Xemmazê di merteba ceres bû

Ye'nî xeberêd-i herdu yaran
Nemmam û hesûd û hîlekaran

Ew çend-i di meclisan gerandin
Ew çend-i bi qumşîyan gihandin

Ĥetta Bekirê ji rengê Iblîs
Şahîb xereqê xebîf û telbîs

Ew jî ji wî hâlî bû xeberdar
Rabû ji cihê xwe ew xereqdar

Tenha xwe gihande xelweta mîr
(El-qîşşe) kir ew qediyê teqrîr

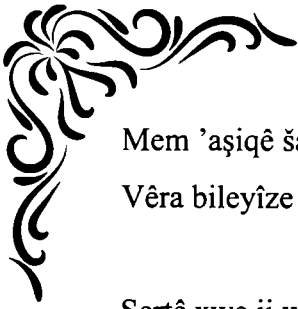
Mîr hate tehewwira bixîret
Bû xerqeyê behrê fikr û hîret

Pursî ji ewê xebîfê salûs
Go: Ev xebera xilafê namûs

Em dê ku heqîqetê 'eyan keyn
Serrişteyê tuhmetê beyan keyn

Go: Emrî bike Memê bixûnin
Hûn herdu di xelwetê ku rûnin

Mem 'aşıqê şadiq e bizan qenc
Vêra bileyîze tu bi setrenc

Şertê xwe ji wî bixwaze dilxwaz
Dê keşf-i bibit heqîqeta raz

Gava ku ewî dikey tu mexlûb
Bê: Rast-i bibê kî ye te meqlûb?

Mem fihris û beql û sineşaf e
Xasma bi te ra xu bê xilaf e

Hubba di dilê xwe naket inkar
Sirra xwe diket ji bo te iqrar

Tabitqedem e di vê evînê
Dê bête ku 'aşıq im li Zînê

Paşî tu yî şahibê riyaset
Laiq wî bibîn çi ye siyaset

Hukkam-i ji cinsê şahimar in
Eşhabê sumûm û muhredar in

Muhran ku diden bizan ku zehr e
Mihrê ku diken bizan ku qehr e

'aqil h eder  diken ji maran
Xafil dibine muhibb   yaran

Her ende li nik bi 'izz   nazi
Her ende di gel bi le'b   baz 

Cuz'  bibtin ji te te eyyur
Kull  diketin ji te tedebbur

Xasma ku hebin xeb    xennas
Bedxwah  bexil-i bin (m nen-nas)

Te q q-i xerabtir in ji  eytan
Ya Reb meke wan qerib  sultan

Seṭrencbazîya Memê û mîr e bi şertê dilxwaz
vedana damê tezwîr e ji bo keşfê raz

Salarê mewakib û kewakib
Serdarê tewali' û xewarib

Sulṭanê serîrê çerxê rabi'
Weqtê weku bû ji şerqê tali'

Seṭrencî û mah û cund û exter
(Bil-cumle) li ser bisatê exder

Şehmat-i kirin bi beydeqa nûr
Te d`go hemî bûn di torê mestûr

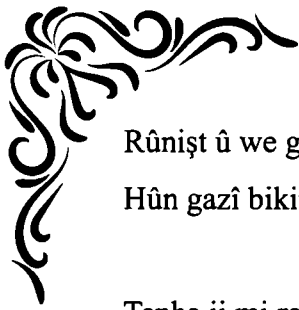
Mîrê ku ji xîretê dilefkar
Şêrê ji hemîyyetê birîndar

Ĥetta sube xew nehate çavan
Sakin nedibû ji rengê avan

Rojê ku ji meşriqê numa nûr
Afaq-i kirin ji zulmetê dûr

Mîr rabû û hate şehnişînê
Nêzikî serayê nazenînê

Rûnişt û we gote pîşekaran
Hûn gazî bikin nedîm û yaran

Tenha ji mi ra Memê bixûnin
Tacdînî di gel biran mexûnin

Îro li Memê ez ê xedeb kem
Sûcek wî heye, ez ê edeb kem

Nabit ku ji min bibin di xafil
(Bil-cumle) bi emrê min di 'amil

J'ew paşî şihande nik Memê xwend
Hadir kiribûn gulab û gulqend

Ew çende şerab û qend û şekker
Ew çende gulab û misk û 'enber

Înan û di meclisê gerandin
Keyfê di xwe ser bi ser gihandin

Encam û tekellum û xeberdan
Kêşa ku bi setrenc û bi nerdan

Mîr gote Memê bi kîn û kerb e:
Îro me di gel te ceng û herb e!

Rabe ji me ra were muqabil
Bê şek bi te ra ez im mucadil

Şertê me di gel te, ey serefraz
Herçî te divê ji bo me dilxwaz

Lê mîr ji kuran hebû ciwanek
Meñbûbê zeman e nuktedanek

Yûsif ji melañeta wî meñcûb
Rustem ji şeca'eta wî meñlûb

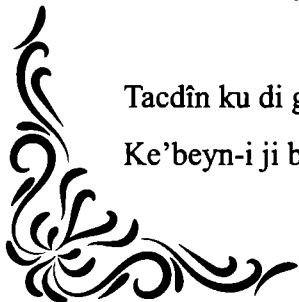
Hemşuñbet û hemdemê Memê bû
Hemşahî û hemxemê Memê bû

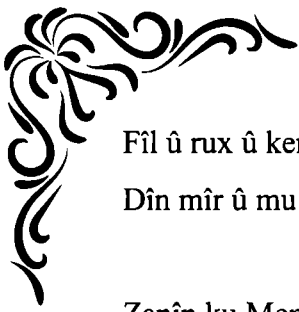
Serdarê kuran bi navê Gurgîn
(Fil-ñal)-i xeber gihande Tacdîn

Ew beñl-i ku bû ji ñalî waqif
Rabûn bi wî ra Çeko û 'arif

Şêran verisande qeyd û zincîr
Hersê bi tebayî çûne nik mîr

Tacdîn ku di gel biran bi meş hat
Ke'beyn-i ji bo Memê duşêş hat

Fîl û rux û kermeden ku hatin
Dîn mîr û mu'ellimê xwe mat in

Zanîn ku Memo bi bend û baz e
Mîr gote Memê ku destê taze

Sê dest-i ji mîr birin tamamî
Mufsid fikirî ji wî meqamî

Zîn dî ku li pencerê dîyar e
Mîhr e li mehê diket nezare

Bedxwahî bibîn çi hîle rakir
Ev renga behaneyek eda kir

Go: Bend û leyîz û cih bi dor in
Hûn herdu cihan bi hev bigorin

Mem dê bibitin vê carê mexlûb
Hâsil bibitin ji bo te meqlûb

Mîr rabû û çû cihê Memê jar
Mem hate cihê ji pêş ve dildar

Çavêd-i Memê ku dîn ruxê Zîn
Mift dane ji dest xwe fîl û ferzîn

Dil maye li pencer û şibakan
Hespê xwe dida li cih peyakan

Mîr bir ji Memê tamam-i şeş dest
Mem bû ji meya ji pêş ve sermest

Mîr gote Memê: Me bir xwe dilxwaz
Wî go ku bibê çi ye te daxwaz?

Mîr go: Me xereq ne kesbê mal e
Meqşûdê ji teyyê keşfê hâl e

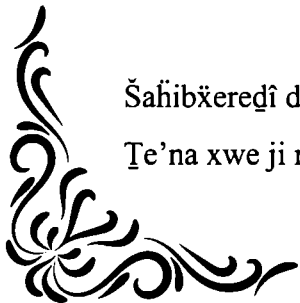
Meqlûbê ji le'b û bend û bazan
Qeṭ nîne bi xeyrî keşfê razan

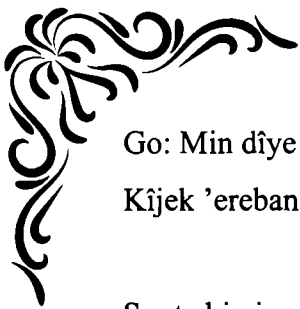
Şertê min ew e bikey tu iqrar
Kanê di dinê kî ye te dildar

Herçi perîya te dil li bal e
Hurişifet e melekmiital e

Ger laiqî te ewê bibînîm
Malî bidem ez ji bo te bînîm

Şahîbxereqî di weqtê furşet
Te'na xwe ji rengê def'ê tuhmet

Go: Min dîye ya Memê Ĥebandî
Kîjek 'ereban e lêvdeqandî

Ser ta bi piyan reş e wekî qîr
Ney laiqê behî û xwestina mîr!

Te'nê di Memê we rengeîer kir
Yekcarî ji 'eqî bê xeber kir

Behra dilê perde lê bi cûş hat
Nakam-i bi gazî û xurûş hat

Go: Qeî ne we ye wekî wî gotî
Mîr im, perîya dilê mi sotî

Şehzade ye, şehnişînmekan e
'enqa ye, bilind e, aşîyan e

Mîranî ye ew ji neslê pak e
Nûranî ye ew ne ab û xak e

Serdefterê hûr û nazenîn e
Herçende melek bi navê Zîn e

Mîr ev xeberê xilafê heybet
Gava ku bihîste hate xîret

Wî gote qebîleya xulaman:
Hûn bo çi, gelî nemekheraman

Vî nakesî nagirin bi dîllet
Da ez bikujim ewî bi 'îbret

Rabûne Memê du sed xêdenfer
Mem rabûye pê di destî xencer

Tacdîn û Çeko di gel birayî
Rabûn bi te'eşşub û tebayî

Gotin: Gelî cundiyan, vewestin
Hûn cumle ne serxweş û ne mest in

Hûn qenc-i dizanin em kusan in
Şahîbhuner in û pehlewan in

Pansed ji we hemle ken bi kerban
Nadeyne we newbeta çu derban

Gerçi we ecel bi dest me nîne
Emma we gelek ji dest me dîne

Ûetta ku biken Memê giriftar
Sê sed ji we dê bibin birîndar

Ĥetta ne me her siyan bi ker ken
Hûn dê li Memê kusa nezer ken?

Herçî kirî ĥakimê me ferman
Em nabine mani'ê çu ĥukman

Destêd-i me bestine li ber mîr
Ha gerden û dest û pê û zincîr

Mîr rabû û dest û pê Memê best
Tacdîn mirina xwe wî demî xwest

Emma çî biket ji bo ne 'ar e
Cellad-i ne mîr e xundikar e

Mem girt û şihande pêşî serheng
Go: Ĥebs bikine di qulleya teng

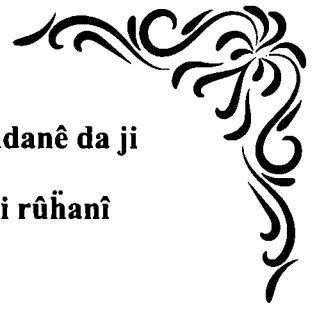
Hilgirtin û birine pêşî duzdar
Meĥbûs-i kirin di qulleya tar

Dîwanî û meclisî belav bûn
(Bil-cumle) ji bo Memê di meĥzûn

Dîwaneşîfet bi ah û feryad
Hemyan dikirin ji bo Memê dad

**Xulûşiyet û xelaşîya Memê ye di xelweta zindanê da ji
şifatêd-i heywanî
muşareket û muşakeleta wî ye bi exlaqêd-i rûhanî**

Mihra felekê ezel 'edîm e
Kîna felekê ebed qedîm e

Herçî weku ew ji 'erdê raket
Elbette wî dê di 'erdê ra ket

'ulwî ji xwe ra 'eyan dixwazit
Sulfî ji me ra nihan dixwazit

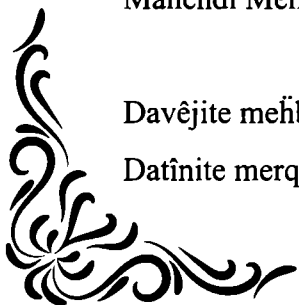
Nabînî hero ku afitabê
Davête mehareya turabê

Xasma ku di gel qebîlê 'aşîq
Hem xain û xar e, hem munafîq

Elbette dilê me 'îşqibazan
Ewwel dibetin bi xunc û nazan

Axir diketin melûl û me'yûs
Manendî Memê delîl û mehbûs

Davêjite mehbêsê bi nakam
Datînite merqedê serencam

Ew bextireşê leqeb li wî Mem
Bê hemnefes û heval û hemdem

Havêtine çalekê bi zarî
Teşbîhî bi gorê teng û tarî

Mekrûh-i wekî dehanê ejder
Menkûr-i wekî Nekîr û Munker

Rûnişte di wê ve 'abidane
Zindan li wî bûye çillexane

Ew çeh li wî bûye çahê Nexşeb
Ew meh gerîya hilalê yekşeb

Şûfî ku gehişte kuncê xelwet
Şeyxîni gihand meqamê wehîdet

Geh şubhetî 'aşiqan bi dilxwaz
Geh şubhetî 'abidan bi daxwaz

Her lehze di gel kela girînê
Ev renga digote nazenînê:

Kay miîlê herareta xerîzî
Îrohe di Mişrê dil'ezîzî

Sed car-i hero li qelbê xemnak
Pîrahenê šebrê min te kir çak

Geh geh çî dibit wekî Zuleyxa
Pursa mi bikey tu ey şekerxa

Leyla tu yî, ez ji bo te Mecnûn
Gulgûn ji te ra sirişkê purxûn

Ferhad im ez û tu bo mi Şîrîn
Seylab-i sirişkê çûyê şîrîn

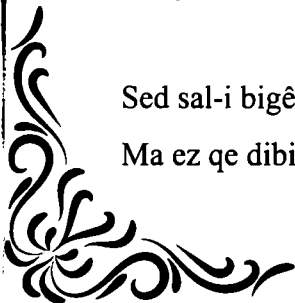
Dunya li me gerçi bûye zindan
Îrohe tenê ez im musilman!

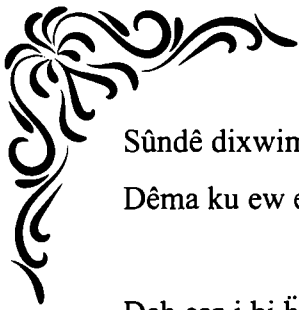
Lewra ji devê nebîyê mursel
Bû ev xeber e şehîh û mursel:

Dunya ku behîştê kafiran e
Me'wayê belayê mu'minan e

Herçende qewî muşewweş im ez
Ew çend bi muşewweşî xweş im ez

Sed sal-i bigêrî min tu mehbûs
Ma ez qe dibim ji weşlê me'yûs

Sûndê dixwim ez bi sûreyê Nûr
Dêma ku ew e kitabê mestûr

Deh car-i bi heqqê bejn û balê
Çil car-i bi heqqê zulf û xalê

Teñqîq-i bi afitabê ruxsar
Teşdîq-i bi mahitabê dîdar

Te°kîd-i bi qiblegahê ebrû
Te'zîm-i bi secdegahê gîsû

Sed car-i qesem bi herdu nûnan
'ehda min ew e di gel 'uyûnan

Ûetta remeqek hebit ji canî
Cana! Tu di canî da nihan î

Hindî ku ji hecrê bêqerar im
Ew çende ji te umêdewar im

Herçende ku mîr li min xedeb kir
Ev qehre li min ji bê sebeb kir

Herçend xeberê Bekir wî guh kir
Ev cebre ewî li min bi cih kir

Lewra ku tu şah î ez geda bûm
Ez bo te ne kuf' û hemliqa bûm

Tu mihricemal û mehcebîn î
Ev çende le'îf û nazenîn î

Ez xar û delîl û xakisar im
Ev renga de'îf û dîlfîkar im

Perwane me, ten me daye agir
Suhtî me bi ba'în û bi zahir

Nîlûfer e dil tu afitab î
Ten şubhî kitan tu mahitab î

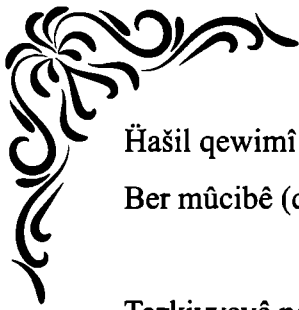
Ger ten birizit we ya bibit xerq
Wer dil bibitin di behrê xem xerq

Heqqê min e 'edl e zulm-i nîne
Xaşşiyetê agirê evîn e

Ev çal e eger çi zêde kûr e
Emma ji 'edaletê ne dûr e

Şûfi me û şewme'nişîn im
Xweş talibê nûrê rûyê Zîn im

Ĥaşil qewimî meqamê (mûtû)
Ber mûcibê (qeble en temûtû)

Tezkiyyeyê nefsê bû mukemmel
Teşfiyyeyê qelbî bû muĥeşşel

Ayîneyê rûĥê bû mucella
Nefs û dil û can bi hev muşeffa

Ew mu'tekifê di dewrê çalê
Hêja negehiştî dewrê salê

Belkî ne çil û ne (erbe'în)ek
Zenna di dilê wî bû yeqînek

Meşhûd-i bûyîn li qelbî enwar
Mekşûf-i bûyîn li ber wî esrar

Ayîneyê dil we bû muşeyqel
Şûret we bi me'neyê mubeddel

Ew heykelê meĥleba mecazî
Bû mel'ebê tîflê 'işqibazî

Ew mumkin û (ma sîwa) seraser
(Fil-cumle) ji bo wî bûne mezher

Ev dar û ber û dewab û insan
Ev me'den û ev nebat û heywan

Herçî ku bi dil wî lê nezer kir
Herçî bi xiyal wî lê guêder kir

Her yek dinema ji bo wî "Zîn"ek
Meşhûd-i ji her yekî yeqînek

Goya bi xwe ew reşednişîn bû
Ew çal-i ji bo wî dûribîn bû

**Me°yûsîya Zînê ye bi sebeb mehbûsîya Memê
me°nûsîya wê ye bi xem û derd û elemê**

Zîna ku bi derdê hecrê xemgîn
Bê şebr û sikûn qerar û temkîn

Hindî weku Mem nebûyî mehbûs
Hêja nedibû ji weşlê me°yûs

Gava weku Mem ghişte çalê
Ummêd-i nema ji bo wişalê

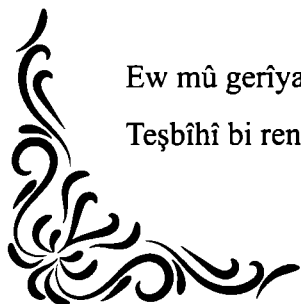
Nezhetgeh û şehnişîn û eywan
Lê bûne heşar û hebs û zindan

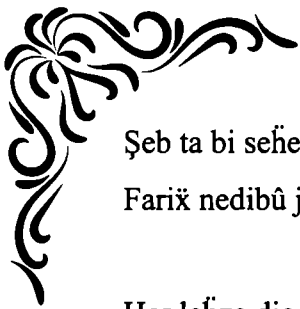
Hindî weku şerbet û te'am bûn
Goya ku li wê hemî heram bûn

Canî nedikir çi xwab û rahet
Cismî nedidî çu tab û taqet

Ew renga de'îf û jar-i bûbû
Goya ku bi cismî tarê mû bû

Ew mû gerîyayî ze'feranî
Teşbîhî bi rengê rûyê Xanî

Şeb ta bi seher, seher heta şeb
Fariħ nedibû ji dîkrê (ya Reb)

Her lehze digote çerxê dewwar:
Kay zalimê bêeman û xûnxwar

Min qeşd û xereq di gel te nîne
Aya te di gel min ev çi kîn e?!

Dewrek te nekir demek ji bo min
Pir dî te meger “Mem”ek ji bo min

Nûrek di rûyê me kir te peyda
Suhtin li Memê te pê siweyda

Şewqek di ruxê Memê te hil kir
Qelbê me bi wî te sot û kul kir

Aya te çi meşlehet di min dî
Nişanê me da, te yêkê cindî?

Ewwel te kusa li min ’eyan kir
Paşî te çira li min nihan kir?

Suhtim te bi agirê firaqê
Kuştim te bi derdê iştiaqê

'alem hemî pêkve şad û xurrem
Dayîne min û Memê te me°tem

Derdê xwe ji bo mi ra bibêje
Jehra di dilê xwe da birêje

Yûsif te li min şihande çalê
Hiştim te di vê xerabemalê

Ye' qûbişifet hezîn û nalan
Şebra dil û can te bir bi talan

Ez mayime her wekî Zuleyxa
Bê Yûsif û bê murad û me°wa

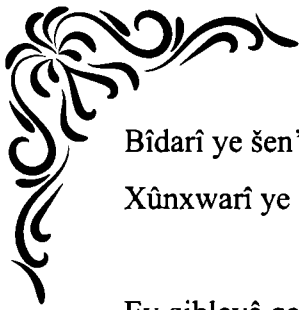
Geh şekwe dikir ji bo Memê jar:
Kay Yûsifê bêguneh giriftar

Da fikrê nekî ku rañhet im ez
Da zen nebirî bi taqet im ez

Wellahî qesem dikem bi Barî
Rojêd-i sipî şevêd-i tarî

Nînin ji me ra çu xwab û xwarin
Illa ku du dîde xûn dibarin

Bîdarî ye şen'etê du çavan
Xûnxwarî ye xwarina hinavan

Ey qibleyê qelbê min bi dilxwah
Wey ke'beyê can bi (Ke'betul-lah)

Her lehze ji destê firqeta te
Her weqtî ji derdê hesreta te

Sed ah û du sed enîn û efşan
Bêgav-i me tîn ji nêv dil û can

Ev renga ye hâlê min şeb û rûz
Hâlê te kusan e ey dilefrûz?

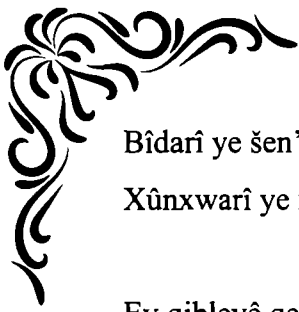
Zindaniyê min! Te kî celîs e?
Sewda'îyê min! Te kî enîs e?

Ey dil tu ji qelbê min bi der kev!
Wey can tu ji bo dilî bi ber kev

Hûn herdu herin Memê bibînin
Lê yek xeberî ji bo me bînin

Ey dil tu ku lê dikey selamê
Zû bîneve bo mi ra peyamê

Bîdarî ye şen'etê du çavan
Xûnxwarî ye xwarina hinavan

Ey qibleyê qelbê min bi dilxwah
Wey ke'beyê can bi (Ke'betul-lah)

Her lehze ji destê firqeta te
Her weqtî ji derdê hêseta te

Sed ah û du sed enîn û efşan
Bêgav-i me tîn ji nêv dil û can

Ev renga ye hâlê min şeb û rûz
Hâlê te kusan e ey dilefrûz?

Zindaniyê min! Te kî celîs e?
Sewda'iyê min! Te kî enîs e?

Ey dil tu ji qelbê min bi der kev!
Wey can tu ji bo dilî bi ber kev

Hûn herdu herin Memê bibînin
Lê yek xeberî ji bo me bînin

Ey dil tu ku lê dikey selamê
Zû bîneve bo mi ra peyamê

Kanê bi çi hâl e ew giriftar
Danîn çi xiyal e ey dilefkar

Kanê li me aş e ya ne zîz e
Bağê wî bihar e ya payîz e

Xweşreng û leîf e şubhê sorgul
Yan jar û de'îf e miîlê bulbul

Eywan li me bûye darê miñnet
Zindan bi me bûye bağê cennet

Xwezîya ku li min xêdeb kira mîr
Manendî Memê bi xîll û zincîr

Ez jî bişîhandîma wê çalê
Rojek veketa li min ji salê

Carek bidîya min ew giriftar
Derman bikra min ew birîndar

'umrê min eger çi yek remeq bû
Heqqa ku mirin ji bo mi heq bû

**Tehewwira Tacdîn e ji xîreta birayî
meşûreta di gel biran e li xelaşîya bênewayî**

Ecza°ê kitabê 'îşqibazî
Şehîhafê mucelledê mecazî

Şîraze û cuz° û bend û terkîb
Ev renga kirin bi nezm û tertîb

Kû Zîn û Memêd-i naz û perwerd
Gava wehe der vebûn li wan derd

Ew derd wehe bûye behrê ates
Ew atesê xem we bûye serkeş

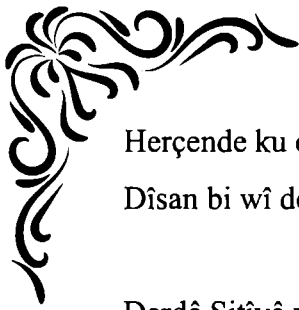
Xelqê ku hebû ji 'îşqê teşwîr
Wî agirî kir li wan we te'îr

Me'lûl-i bûyîn hemî bi derdan
Yekcar-i bi der ketin ji perdan

Xasma ku muwafiqêd-i dêrîn
Hem şuhbetê wan Sitî û Tacdîn

Derdan we li wan ji nû ve serdan
Êdî nedihate jê xeberdan

Herçende ku ew ji van cuda bûn
Dîsan bi wî derdî mubtela bûn

Derdê Sitîyê xiyalê Zîn bû
Tacdîn ji xema Memê we dîn bû

Her lehze di gel biran bi şer bû
Qeşda di dilê wî ev xeber bû

Rabit bi xedeb biçîte pêş mîr
Daxwaz-i biket Memê bi teqşîr

Carek biçitin Memê rica ket
Sûc û gunehê Memê tika ket

Da mîr ji mi ra birayî berdit
Ya ev ser û malî tê bi derdit

'arif wehe gote Rustemê Zal:
Ev emre bi min meħal e bêqal

Bê ceng û cidal û bê tehewwir
Qeṭ vî şuxîlî mekin teşewwir

Ev me'reke nabitin bi dîwan
Em mane û şubhê şehîne meydan

Ya qenc ew e em sube siwar bin
Her sê bi silaħ û kar û bar bin

Çarane û cewşenan di ber keyn
Zendane û meẖferan li ser keyn

Gurzan bihejîn, riman bibazîn
Ev renga Memê ji mîr bixwazîn

Ya dê bi kutek Memê xwe berdîn
Ya cumle bi merdî ser bi der dîn

Ger wî bi vî rengî Mem reha kir
Derdê di dilê me wî dewa kir

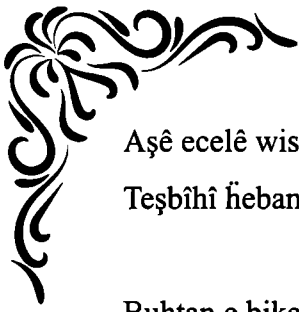
Wer mayî muşir li ser 'inadê
Em dê bikerîn we reng cihadê

J'ewwel ve biçîn Bekir bi ker keyn
Wî mudbirî jê re der bi der keyn

Her ber derekî gurek li ber bit
Xeşmaneyê qenc ser bi ser bit

Mîr er ji wî ra biket te'eşşub
Rabit li me ew biket teẖellub

Aşê ecelê wisa bigêrîn
Teşbîhî heban seran bihêrîn

Buhtan e bikeyne reqş û govend
Da bêne temaşeyê şekerxend

Gava weku dest bidîne herban
Meñbûb-i temaşe ken li derban

Her lehze bibêjin ew perîzad
Destêd-i we ey ciwan merîzad

Hindek bigirîn hinek tena ken
Hindek bikenin hinek du'a ken

Dildar-i nezer bikin ji burcan
Durdane bi der kevin ji durcan

Şehzade ji penceran nezer ken
Gulpîrehanan di ber xwe ker ken

Her dem bibihîn ji nazenînan
Sed medhî û hezar-i aferînan

Tacdîn xebera birayî guh kir
Muñkem di dilê xwe da bi cih kir

Te'eşşub û tedaruka Tacdîn û biran e bi emrê xîretê
siwarîya wan e li hespê hemiyetê

Ser şubhe ku şehsiwarê efleq
Eşheb ku kişande cayê ebleq

Edhem di tewîleyê nehîn kir
Eşheb ji xwe ra ji nû ve zîn kir

Gurzê xwe yê ateşîn der anî
Tîxê xwe yê zerfeşan ku danî

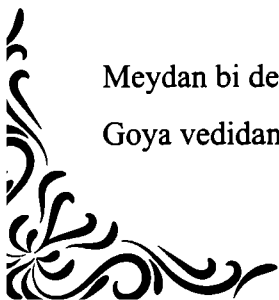
Dunya ji mehabeta xwe zer kir
Tîx û kemera çiyar bi ker kir

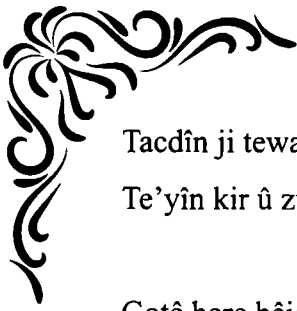
Tacdîn û biran ji xelqê lalî
Xwestin bi dilê xwe wan helalî

Kêşane derê bi reqş û bazî
Rexşê 'erebî semendê tazî

Mismar-i kirin bedew ji xeflet
Hişyar-i kirin 'edû bi şewlet

Meydan bi dewan kolan bi destkor
Goya vedidan li dujminan gor

Tacdîn ji tewabi'ê xwe yek pîr
Te'yîn kir û zû şihande pêş mîr

Gotê here bêje mîr û ağan
Bînende venakujin çirağan

Mîrê me eger çi dûribîn e
Îro wî di çavî nûr-i nîne

Em çar-i bira hebûn di şadiq
Her çar-i li xidmeta wî 'aşiq

Inşaf e ku zêdetir ji salê
Mem maiye bê xudan di çalê

Dujmin li me şane dost-i xemgîn
Ferq e mirina Çeko û Tacdîn

Mem gerçi ku zêde pur gunah e
Lê 'aşiqê 'işqê padişah e

Ûkmî tu meke li padişahan
Zûlmê tu meke li bêgunahan

Em hîvî dikeyn Memê riha ket
Derdê di dilê Memê dewa ket

Em çar-i bira ne çar-i dîwar
Erkanê se'adeta wî her çar

Her çar-i serêd-i me wekî go
Çewganê iradeta wî kaşo

Ya meşlehetê ji bo me çê ket
Ya ne ji me ra Bekir bi rê ket

Da em xeberan ji bo wî bêjin
Derdêd-i xwe em li wî birêjin

Rûmet me nema li rûyê 'amê
Dê neql-i bikeyn biçîne Şamê

**Tedbîra Bekir e ji bo def'a mezennet û 'inadê
tezwîra wî ye ji tirsra fitne û fesadê**

Teqrîrê ku kir tamam-i qaşid
Waqif gerîya bi hâlî hasid

Zanî ku ji bo wî ra xerab e
Go: 'efw-i ji bo Memê şewab e

Mîr im me nego ji bo te pêşîn
Tacdîn û biran ji xwe meêşîn

Zînê bide wan we ya bikuj min
Yan ew bi te ra ne xeşm û dujmin

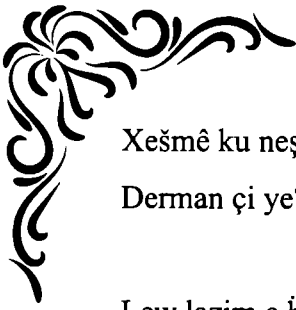
Ya qenc ew e qeṭ nekey tekellum
Tacdîn ji te naketin tewehhum

Bêjê: Me fida kirin Mem û Zîn
Tezwîc-i kirin me dane Tacdîn

Zahir meke tu evê 'inadê
Carek vekuj agirê fesadê

J'ew paş-i tu pêxe weqtê furşet
Zinhar-i! Medê eman û muhlet

Xeşmê ku neşêy bibî muqabil
Derman çi ye? Şerbeta helahil!

Lew lazim e hâkiman du fincan
Yek xaşê xerab e yêk e qencan

Da yek nexweşan ji bo wî xweş ket
Ya dî ji wî ra xweşan nexweş ket

Yek canî ji dujminan cuda ket
Ya dî mirîyan ji nû ve raket

Kerba xwe meke tu aşikara
Ya qenc ew e em bikeyn mudara

Şol in hene ew bi kerbê nabin
Lewra ku bi zor û derbê nabin

Ustadî divêtin û te' Emmul
Ixfâ' û te' xâful û te' hemmul

Ewqatê zeman e gûnegûn e
Barî ji me ra kirin nemûne

Ya'nî şev û roj û şubhî û şam in
Hin ruhnî û hin ji wan zelam in

Em jî di leyalî û neharan
Da bên bi nihan û aşikaran

Hin zahir û hindekan bi xef keyn
Rakin hinekan hinan telef keyn

Wî mulhidî şîr wisa seqa kir
Mişrî ji xwe ra wisa bira kir

Pend û xeleq û xilaf û yalan
Bend û seqet û xilaf û kalan

Teşnî'-i kirin wî hinde teşnî'
Bestin wî li şîrî şubhî terşî'

Ew şîr-i li bin serê xwe danî
Ew renga veşar ku kes nezanî

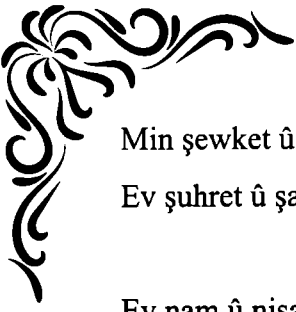
Mîrê weku dil bi kerbê sotî
Herçî ku Bekir ji bo wî gotî

Bawer kir û gote merdê qaşid
Ey pîr-i meke tu fikrê fasid

Ger fewt-i bikem cemî'î ferdan
Tacdîn ku didem ji dest xwe erzan

Min şewket û seltenet bi wî ne
Ev şuhret û şahî min ji wî ne

Ev nam û nişan û ev meqam e
Bê xatîrê wî li min hêram e

Ew Rustem e, gêw e, lendeha ye
Gencîne me ez, ew ejdeha ye

Bêjê bi dilê xwe min Mem û Zîn
Herdû bi helalî dane Tacdîn

Bê wech-i ji min tu bûyî wehşî
Daxwaz-i te kir ku min nebexşî?

Tacdîn û Çeko bi 'izz û naz in
Dê her we bitin wekî dixwazin

Qaşid ku rewan e bû ji pêş mîr
Teqrîr-i ku kir tamam-i te'bîr

Şêrê deleşer we bûn mulaim
Gotin dem û dewleta wî daim

**Neşiheta şahibxereqê purmerekê dilkul ji bo mîrê bêtemîzê
sadedil**

Êvarî ku asimanî menqel
Danî û li wan veşar-i meş'el

Ye'nî ku vekuşt çiraşê zerrîn
Wergirte ji nû libasê rengîn

Mîrê ku hemîşe şad û xurrem
Goya ketibû libasê matem

Wî bextekê rûsiyahê mel'ûn
Gava ewî dî emîr-i mehzûn

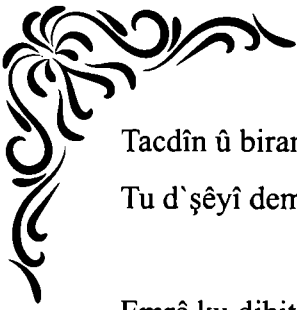
Go: Xem mexwe ey çiraşê dewlet
Ger 'umr-i bidet ji bo me muhlet

Ev kerb û elem eger te navê
Zînê û Memê ji dil xwe bavê

Ew herdu ne ba'itê fesadê
Ew bûne sebab ji bo 'inadê

Ger idnê bidet ji bo mi ra, mîr
Ez dê bikujim Memê bi tedbîr

Tacdîn û biran bi şerbetek zehr
Tu d'şêyî demek ewan bikey qehr

Emrê ku dibit tedarek asan
Ageh meke bê tu xelq û nasan

Mîr im, tu here bibêje Zînê
Mem suhtiye agirê evînê

Mem teşne tu abê zindiganî
Mem murde tu canê cawidanî

Bêje ku here Memê derîne
Min dayiye te ji bo xwe bîne

Min zanîye Mem ziyade jar e
Perwane ye meqşeda wî nar e

Gava ku nezer biket li Zînê
Tehqîq e ku naketin çu jînê

(Fil-hâl)-i dema ku wê bibînit
Bawer meke ew bi riñ bimînit

Mem ger bi vî rengî zû fena bit
Dê keşmekeş û niza'-i rabit

Mîrin hene 'aqil in 'ezîz in
Lê sadedil in di bêtemîz in

Ew sade ji bulh û natemamî
Dil nadene menşe°a kelamî

Wan dil guh e, guh bi dil ve nîne
Reşçav in û merdumek sipî ne

Herçî ku dibêjinê xereddar
Bawer diken ew bi rastî û xwar

Nabên ev e qenc e ya xerab e
Nabên ev e xeş°e ya şewab e

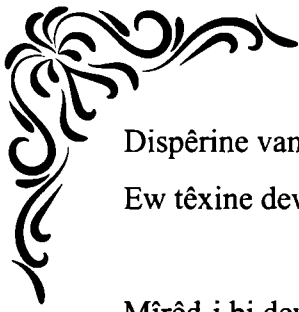
Qaşirmezer in di bê te°emmul
Hâdir bi xeşeb di bê tehemmul

Exleb dibin ew bi 'eqlî mexrûr
Ekter dikerin ji danişê dûr

Bedxwah û bexîl û bedsigalan
Bedeşl û sefih û bedfi'alan

Tînin dikene refiq û rehber
Bednam-i dibin wezîr û serwer

Dispêrine van kesan umûrê
Ew têxine dewletê quşûrê

Mîrêd-i bi dewlet û feraset
Şahîbşefequet xwedansiyaset

Ew her kesekî xudan-i naken
Hetta weku imtiñan-i naken

Çil car-i diken yekî mucerreb
Paşî ewî dê biken muqerreb

Ev mîr û wezîrîya cihanî
Ev begî û gizîrîya zemanî

Herdû bi mîtalê yek leyîz in
Herdû di beçal û bêtemîz in

Hetta weku ker nebî tu, el-ñeq
Kengî dibiye wezîrê muñleq!?

**Ruxşetdana mîr e li dîtina dildarê
bêhişbûna Zînê ye ji dewq û şewqa dîdarê**

Tedbîr-i kunende pîrê 'aqil
Ev rengehe bû ji bo me naqil

Go: Mîr bi muşawerî û rayê
Weqtê wekû çû heremserayê

Zîn gazî kir û li ba xwe danî
Ew perde ji ser sirê hilanî

Go bêdilîya Memê me bes kir
Azurdeyê min li wî 'ebes kir

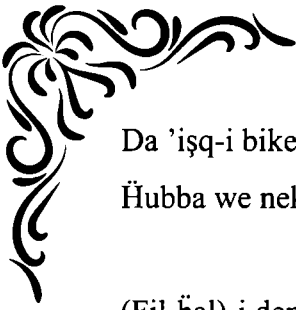
Cewr û sitema ku min li wî kir
Ew cewr-i te kir sitem ewî kir

'işqa te ji wî 'eqil reva bû
Şeyda û cunûn û muhtela bû

Zanî ji hekîmekî me tedbîr
Dîwane dewa dibin bi zincîr

Lew min bi xêdeb şihande çalê
Ew hebs-i li wî gihande salê

Da 'iŝq-i biket kemalê ħaŝil
Ĥubba we neket wiŝal-i baṭil

(Fil-ħal)-i dema bi qelb û canî
Miqdarê meĥebbetê we zanî

Hûn herdu di merteba kemal in
Meqbûl in û qabilê wiŝal in

Mem 'aŝiqê ŝadiq e bi teĥqîq
Qelbê me diket ji bo wî teŝdîq

Me'mûr e bi emrê padiŝahî
Me'dûr e bi 'udrê bêgunahî

Herçî ku li wî biket 'itabê
Elbette dibînitin 'iqabê

Ĥusna te ye ew kirî giriftar
Ĥubba te ye ew kirî birîndar

Tîra wî li dil ketî te lê da
Ew dariwê bêhiŝî te pê da

Ew surme di çavê wî te kêŝa
Ĥetta tu nedî wî dil neêŝa

Zulfa te li dest û pê wî bestî
'eqrebşifeta dilê wî gestî

Tewqa te li gerdena wî danî
Dava te veda li qelb û canî

Çawa vekirin te her du ahû
Berdane feqîrî her du cadû

Dîsan tu here di gel xeber de
Qeydan tu veke ji bo xwe berde

Ey xunceyê naşukufte sorgul
Bişkên qefesê derîne bulbul

Ew têhn e tu kahnîya Furat î
Ew xest e tu çeşmeya heyat î

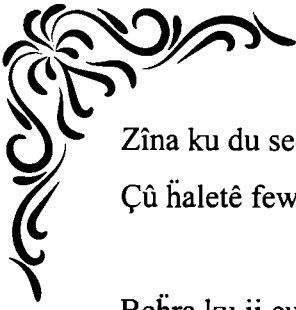
Ew teşne tu abê zindegan î
Ew murde tu canê cawidan î

Ew perdegîya ku pur hewa bû
Međbût-i di perdeya heyâ bû

Ew perde birayî lê hilavêt
Xûnê di dev û kepê wê havêt

Zîna ku du sed birîn li cergê
Çû haletê fewtê şadimergê

Behra ku ji cunbuşa hewayê
Mehfûz-i di perdeya heyayê

Ĥaciz ku hewa reva ji mabeyn
Berzex ji heya nema di behreyn

Ew qulzumê xem kelî bi ser coş
Ser coş û kelî perande serpoş

Serpoş-i perî ji dil pela xûn
Havête wekî Ferat û Ceyhûn

Goya hejîya hezar-i mîşe
Mey bû rijîya ji qelbî şîşe

Mîrê bi xedeb ketî li Zînê
Ew reng-i reva kela girînê

Ĥadir ji duwê kebabê ulfet
Gerya wî di çavî eşkê şefqet

Fewwareyê merhemet bi kel hat
Bê gav girîya ewî di gel hat

Ew çend-i kirî bira di gel wê
Hetta sube herdu man di xelwê

Zîn xerqeyê xûnê dil wekî gul
Mîr lê digirî mîfalê bulbul

Meħrem hemî vêk ketin li ba wan
(Bil-cumle) bezîne dest û dawan

Kay Xusrewê heqşunasê 'adil
Naheq tu ji bo çi bûyî qatil?

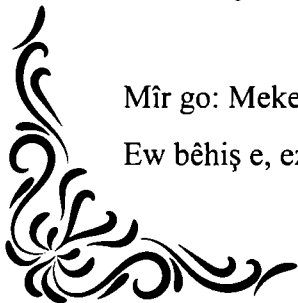
Zîn gulbenê baxê 'işmetê bû
Zîn serwê riyadê 'iffetê bû

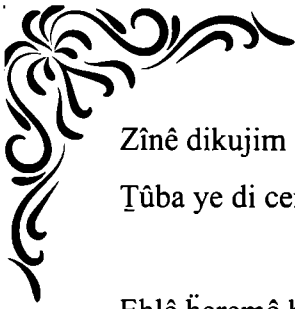
Pakîze dura şedef ji her can
Laiq te nebû bigêrî mercan

Nazikbedena leŧife me'sûm
Bê curm-i bikey ji 'umrî meħrûm

Ev renga di xak û xûn tu rakey
Bê sûc-i ji can beden cuda key

Mîr go: Mekerin xiyalê baŧil
Ew bêhiş e, ez nebûme qatil

Zînê dikujim meger bi 'emda
Tûba ye di cenneta herem da

Ehlê heremê bezîne ser wê
Cobar-i rewan kirin li serwê

Bû şîwen û şîn di xan û manan
Feryad-i gihane asimanan

Yek hate ji derve nagehanî
Go: Mem mir û da we zindeganî

Zînê mirina Memê bi guh ket
Goya miribû ji nû bi riñ ket

Rabû fikirî di çar kenaran
Dî mîr digirîte şubhî baran

Xelqê heremê xewaş û 'amî
Me°temzede bûne (bil-temam)î

Go: Ey sebebê se'adeta min
Bê keyf-i mebe di de'weta min

Ey şah-i te daye rûhê ruxşet
Fewta xwe wê dî ji bo xwe furşet

Can çû û bi canî mutteşil bû
Ew rûh-i bi rûh-i muđmeñil bû

Ĥetta ku nebû j`devê te iqrar
Ew mayî di ĥebsê ten giriftar

Teşbîhî Memê melûl û meĥbûs
Bo ĥifzê riđa û nav û namûs

Ew lew nediçû ĥeta ve îro
Mabû li jivanîya te gîro

Rûh im te ji dil dema riđa da
Şah im te di mulkê ten şela da

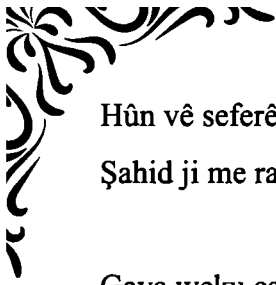
Cismê min e bê newa giran bû
Rûĥa min e natiwan rewan bû

Derĥal-i ji qalibî bi der ket
Şewqek ji ruĥa Memê bi ber ket

Wan terk-i kirin serayê fanî
Ew çûne cehanê cawedanî

Herçî ku qebûl neket meknan
Dê seyrê biket di (la-meknan)

Hûn vê seferê xelet mexûnin
Şahid ji me ra muqerrebûn in

Gava weku can ji ten rewan bû
Canan-i wî dît û can bi can bû

Ĥaşil ku ji paşî ittişalê
Ew pertewê meş'ela cemalê

Gavek sekinîn û muţme'in bûn
Ĥîna ku bi yek ve mu'temin bûn

Ew qetre di qulzuma şifatan
Ew derre di behra muhlikatan

Dem hatine sahilê fenayê
Geh çûne bi ser hedê beqayê

(Fil-cumle) ji merkeza turabê
Ew derre gihane afitabê

Qet'a ne bi ittişal û tehlîl
MeĤda ne bi infişal û tehwîl

Wan rê ku birrîn bi canibê dat
Baqî gerîyan bi datê derrat

Nînin 'eceb ev xeber ji bo min
Hûn vê mekene huner ji bo min

Şeyxê weku ez bi dil murîd im
Ew rûhê rewan e ez qedîd im

Herçend-i li ba we navî Mem bû
Lê padişehk 'alîhimem bû

Bû laiqê ferrê padişahî
Meqbûlê teqerruba îlahî

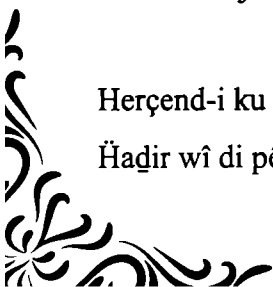
Qelbê wî ye wadiya muqeddes
Rûha wî bi nûra heq muqebbes

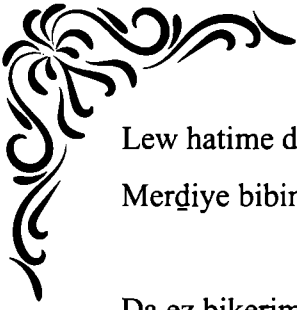
Hilgirtim û birme Tûrê Sîna
Bîninde kirim di gel xwe bîna

Îname derê ji vê hicabê
Ev derre gihande afitabê

Ûna ku bi can min ev sefer kir
Ev can me ji canfiroşî qer kir

Herçend-i ku zahir (eqli'î) got
Ûadir wî di pê ve (irci'î) got

Lew hatime da bikem we rađî
Merđiye bibim li pêşî qađî

Da ez bikerim di gel we tewdî’
Da hûn bikerin di gel mi teşyî’

Dîsan vegerim ji ba we reqqaş
Murtađ-i bibim bi cenneta xaş

Tewşîye û tedareka Zînê ye ji bo sefera axretê
teheyu°ê esbabê cihaz e ji bo 'erûsiya cennetê

Zînê ku numane wan keramat
Ev çende menazil û meqamat

Rûnişt û weşiyeta xwe bo mîr
Ev rengehe kir beyan û teqrîr

Kay padişehê ruhan û qelban
Hemşîre bûyî fida û qurban

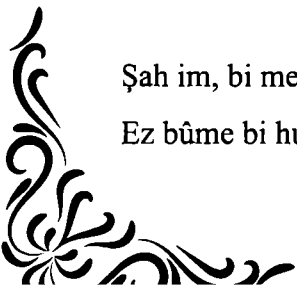
Qurbanî te bin hero du sed Zîn
Ez hîvî dikem nebî tu xemgîn

Roja weku bir me Mem ji bo xwe
(Bil-cumle) birin me xem ji bo xwe

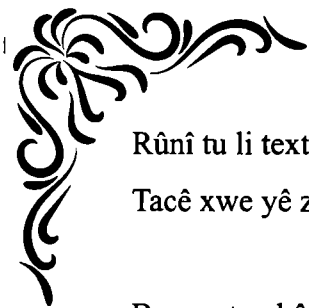
Mensûr-i bûyîm li kişwerê xem
Xem bûne ji bo me ra musellem

Mem bo min û merhemet ji bo te
Xem bo min û seltenet ji bo te

Şah im, bi me ra mebe munazî'
Ez bûme bi huşşeya xwe qanî'

Rûnî tu li textî şubhî Xusrew
Tacê xwe yê zer bigêre keçrew

Bezma terebê bidêre tertîb
Dewq û ferehê bigêre terkîb

Serxweş bike sade û riwalan
Çûn xweş ke ji nû ve pîr û kalan

Esbabê neşat û kameranî
Adabê şefa û zindeganî

Amade ke şerbet û te'aman
Azade ke carîye û xulaman

Pur ke tebeqan ji bo nişarê
Da bân fuqera di vê hewarê

Mecmû'-i bike muferrehatan
Mexlût-i bike mu'etteratan

Meclis bibitin bi wan muđehheb
Tehniye bibit ji nû muretteb

Da vêk bikevin li min şekerxend
Têk rahejîyên bi reqş û govend

Eqsamê bixûr û 'ûd û 'enber
Mawerd û zubad û miskê edfer

Ev cins-i ji ni'metan pitir bin
Ew qism-i ji heddî zêdetir bin

Heywanîyeta me bûye zail
Rûhîyanîyeta me bûye kamil

Cismê me eger diçîte çalê
Rûhêd-i me dê biken wişalê

'eqda weku dawetî melek bin
Eqsamê bixûrê wê gelek bin

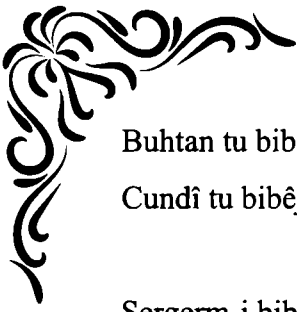
Lewra ez û Mem melekşîfat in
Em mailê fîb û teyyibat in

'ursa ku firişte dawetî ne
Damad û 'erûs-i cennetî ne

Roja ku Sitî te daye Tacdîn
Çawa te di şehrî beste ayîn

Tenbîh-i bike dukan û sûkan
Tezyîn-i biken ji rengê bûkan

Buhtan tu bibê bila siwar bin
Cundî tu bibêje da bi kar bin

Sergerm-i bibin wekî di 'îdan
Hindî ku li hev biden cirîdan

Roja ku te ew perî bi rê kir
Çendî weku keyfxweşî te çêkir

Ez hîvî dikem bikey 'inayet
Qanûnê bikey wisan ri'ayet

Îrohe ji bo murad û çendan
Dîsan tu wisan bî şad û xendan

Ih̄san ke tedarek û cihazan
H̄ađir bike muṭriban û sazan

Manendî 'imareta Sifî tē
Her şubhetî mehmela perî tē

Tabûteke zer nigar û rengîn
Şindûqeke xuredekar e zerrîn

Serpoşê ewê zemîn tela bit
Seywanê ewê xudan cela bit

Zinhar-i! Me herdu bûk û zavan
Bê qedr-i nekey li pêşî çavan

Gava ku diçîne nêv mezarî
Da xelq-i nebêjtin bi zarî

'eqda Sitîyê çi roje xweş bû
Zînê ji ezel çi bextireş bû

Ne'şê me bila Sitî di gel bit
Tacdîn-i di gel Memê bedel bit

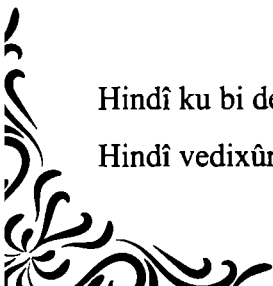
Manendî Memê ji boyî Tacdîn
Tacdîn bi wî ra bigêre şûşbîn

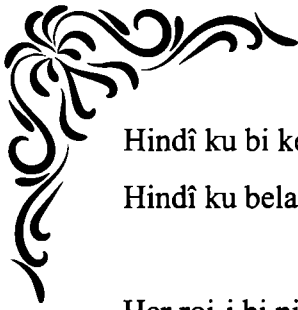
Şûşbîn bitin ew di gel Memê min
Şahî bitin ew di gel xemê min

Ey mayilê xeyrê bê mukafat
Wey badilê meqşed û muradat

Ûetta veke salekê temamî
Hindî ku telef dikey te'amî

Hindî ku bi der didey libasan
Hindî vedixûnî 'am û xaşan

Hindî ku bi ker dikey qumaşan
Hindî ku belav dikey me'aşan

Her roj-i bi niyyeta xezayê
Hindî ku gelek dikey 'etayê

Hindî weku tu li textî rûnî
Her roj-i tu cundîyan vexûnî

Hindî ku tehî dikey xezînan
Hindî ku tu şa dikey hezînan

Hindî ku xenî dikey feqîran
Hindî ku reha dikey esîran

Hindî di hukûmetê xeber dey
Hindî weku girtîyan tu berdey

Hindî ku ji bo xwe ra dikey xerc
Herçî di xezîneyan dikey derc

Qehra weku dujminan diket def
Zecra weku zaliman diket ref

'edla ku ji bo Xwedê tu xaş key
Mezlûm-i ji zaliman xelaş key

Sazî ku di cengê da dibêjî
Xûna ji muxalifan dirêjî

Ûetta xurekê şeyê şikarî
Ûetta 'elefê kerêd-i barî

Şah im, li te bit weşiyeta min
Wan şerf-i bike bi niyeta min

Mefkir di heqîqet û mecazî
Binvîse li deftera cihazî

Da fexrê bikem li pêşî zavê
Şermende nebim di weqt û gavê

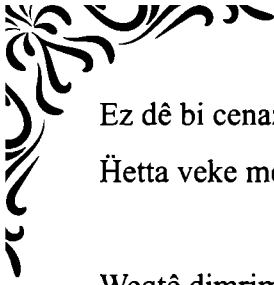
Herçend-i ku min qewî dirêj kir
Pirbêjî ye wê çira mi bêj kir

Gorî te me, meqşeda me dûr e
Dûr bit ji te, merqeda me kûr e

Lew hinde qeder dibêm bi diqqet
Da bête dilê te rehîm û rîqqet

Der heqqê min û Memê nekey 'ar
Gava dimirit Memê birîndar

Ez dê bi cenazeyê we ra bim
Ûetta veke meqberan teba bim

Weqtê dimrim bidey tu destûr
Da min bikin di gel wî mestûr

Min j`alê wî der bi der negêrî
Bê perde di gel ewî veşêrî

Zînê ku kirin weşiyet axir
Ûaib gerfyan ji derdî hêdir

Mîr go: Tu here Memê bibîne
Ger dê mirî bit ewî vejîne

Bawer tu bike bi şidq û îman
Bûme li te û Memê peşîman

Ger hûn bimirin we ger ku rabin
Nabit tu û Mem ji hev cuda bin

**Peşîmanîya Mîr Zeyneddîn e li mehbûbeta Mem û Zînan
merhemeta wî ye li hâlê nazenînan
mirina Memê ye bi axuftina birînan**

Zînê ku bihîstin ev tekellum
Ev mihr û wefa û ev terehñhum

Rabû xemilî ji payî ta ferq
Bû behrê husin di gewheran xerq

Dayîn û Sitî û sed peristar
Xurşîd û meh û nucûmê seyyar

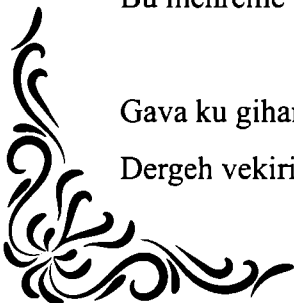
(Bil-cmle) bi der ketin ji burcan
Durdane bi der ketin ji durcan

Sed carîye û Sitî û dayîn
Hilgirtin ewê bi resm û ayîn

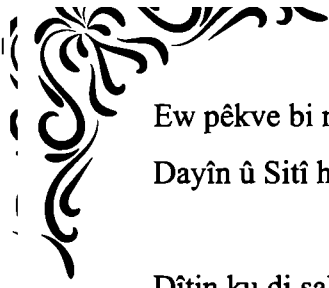
Zanî ku nebû murad-i hâşil
Bê xelwetê xaş û şeyxê kamil

Ew zehre mîtalê derre reqqaş
Bû mehremê razê xelweta xaş

Gava ku gihane xelwexanê
Dergeh vekirin li hebsexanê

Ew pêkve bi meş'el û fener çûn
Dayîn û Sitî hinek di ber çûn

Dîtin ku di sahilê şedefwar
Ew xerqeyê behrê 'îşqê xûnxwar

Durdaneyê bê bihayê canî
Der daye ji dest xwe rayeganî

Fanûs û qefes we maye bê tab
Gulzarê beden we maye bê ab

Wan pîrs-i kirin ji xelqê bendî
Hâlê wî feqîr û mustemendî

Xelqê ku di gel Memê giriftar
Gotin ku me dî ji sethî û dîwar

Berqek bi 'eceb Memê bi ser ket
Şewqek ji serê Memê bi der ket

Yek şubhetî roj û yek heyîv bû
Yek şubhetî zêr û yek ji zîv bû

Ew şems û qemer ku mutteşîl bûn
Derhâl-i bi yek ve muđmeñîl bûn

Gava ku bi yek ve muqtebis bûn
Ew herdu li dew'ê mun'ekis bûn

Ew reng gerîyan munîr û rewşen
Zindan li me kirne şehîn û gulşen

Mem jî bi vî rengî bêxeber bû
Xûna dilê wî bi derve der bû

Ey dîdeyê dil nebûyî meftûh
Inkar-i nekey tecellîya rûh

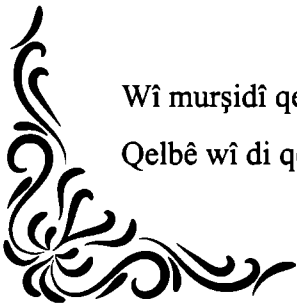
Da fikr-i nekey ku ev hûlûl e
Yan nesx e xurûc e yan duxûl e

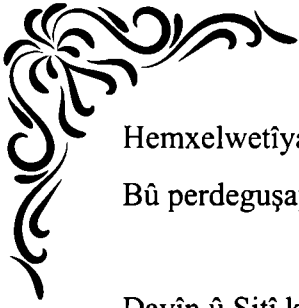
Da zen nebîrî ku ev mîtal e
Ya qewlê de'îf e ya betal e

Xewna tu dibînî ev meqam e
Şey'ek ji şuhûdê natemam e

Hem şuhbetîya Memê muckerrem
Agah-i kirin heval û hemdem

Wî murşidî qenc li wan nezer kir
Qelbê wî di qelbê wan efer kir

Hemxelwetîya Memê giriftar
Bû perdeguşayê yar û eÿyar

Dayîn û Sitî ku çûn bi serdan
Hindî ku ewan di gel xeber dan

Gotin ku Memo tu rabe Zîn hat
Rûha te ye bê guman yeqîn hat

Ew teşnelebê zulalidîdar
Şadab-i nebû bi navê dildar

Hindî ke reha dilî kişandin
Hindî ku gulav-i lê reşandin

Wan seh nekirin di cismî canek
Illa ji serî diçû duxanek

Wî murde çiraî nagehanî
Dûkel ji serî diçûye banî

Zîn hat û ji pêş ve bû hewale
Bedrê ku veda ji ber xwe hale

Berqe' ku veda ji ber cemalê
Xurşîd-i nema di gel hilalê

Zînê wehe gote wî bedîhî:
(Qum ya ceseden nefextû fihî)

Şewqa xeberê devê şepalê
Berbûye serê di wê şemalê

Wê dûyê qebes ji şewqê ragirt
Qendîlê qefes qebes ku dagirt

Ew xelwetîyê di i'tikafê
Rabû ve bi niyeta tawafê

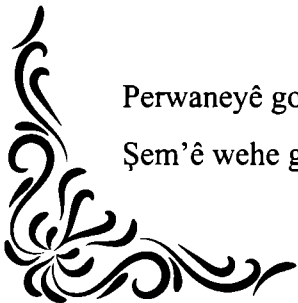
Ewwel ewî kir bi şidqê derdem
Tecdîdê wiđû bi abê zemzem

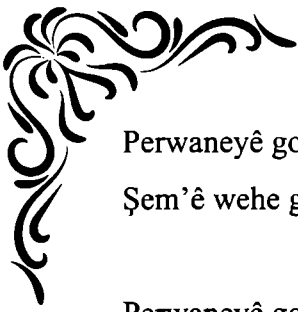
Westa li muşella û meqamê
Wî cebhe gihande istilamê

Teşfek du kirin li dorî Beytê
Perwaneyê per gihande zeytê

Gava weku per li wî disotin
Wan çend-i kelam bi yek ve gotin

Perwaneyê go: Tu xweş delîl î
Şem'ê wehe go: Tu xweş xelîl î

Perwaneyê go: Tu rehnima yî
Şem'ê wehe go: Tu canfeza yî

Perwaneyê go: Tu dîlfirûz î
Şem'ê wihe go: Tu sînesûz î

Perwaneyê go: Tu çaresaz î
Şem'ê wihe go: Tu dilnewaz î

Perwaneyê go: Tu padişah î
Şem'ê wihe go: Tu qiblegah î

Perwaneyê go: Tu hûrê dat î
Şem'ê wihe go: Tu nûrê dat î

Wan teşnelebêd-i bêtékelluf
Wan suxtedilêd-i bêteserruf

Ev reng dikirin bi yek ve şuhbet
Lêk 'erq dikirin kemalê ulfet

Dayîn û Sitî û ew peristar
Ew bendî û hêbsî û giriftar

Sergerm-i bûyîn bi guft û goyê
Sermest-i bûyîn ji bihn û bûyê

Wan gote Memê ku ey cegerxûn
Em hatine da nebî tu mecnûn

Zîn bû sebebê cinûnîya te
Mîr bû sebebê zebûnîya te

Mîr bû bi te ra xudan terehîhum
Zîn hat û di gel te kir tekellum

Ger teşne yî ev he abê heywan
Wer xeste yî hate ser te Luqman

Mecnûn î xwe hate ba te Leyla
Ger Wamiq î ha ji bo te 'edra

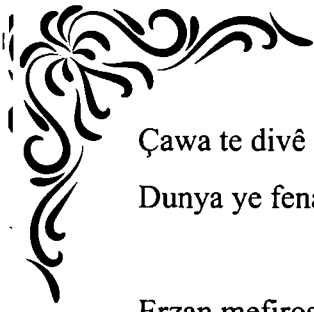
Ger bulbul î gul ji bo te hadîr
Nîlofer î mihr-i bûye nazîr

Perwane yî şem'-i wê eyîsa
Wer murde yî hate ser te 'îsa

Dîwane mebe bi vî hewayî
Bêgane mebe tu aşina yî

Hûra ku te can û dil di des bû
Zîna ku te daima hewes bû

Çawa te divê we hate ba te
Dunya ye fena ye hat û bat e

Erzan mefiroşe 'umrê dai'
Bîhîde mebe li canî bai'

Cama ecelê heta binoşî
Nabînî ji bo xwe canfiroşî

Dîsan xwe bi 'eqlî aşîna ke
Zincîrê cinûnîyê reha ke

Lewra vekirin me qeyd û zincîr
Rabî bi me ra biçîne pêş mîr

Şahîbkerem û xudan'eta ye
Zilla wî siha perê huma ye

Vêkdane ji bo te yar û eñbab
Hâdir kirine bisat û esbab

Tabitqedem e li de'weta te
Rû daye te bext û dewleta te

Derhal-i dema biçî muqabil
Dê bo te biket muradê haşil

Çawa te ji wî murad e dilxwaz
Ew renge te dê biket serefraz

Weqtê ku Memê bihîstin ev pend
Ev rengehe go ewê hunermend

Ez naçime hêdreta çu mîran
Ez nabime bendeyê esîran

Ev mîr û wezîrîya mecazî
Ev şe'bede û xeyal û bazî

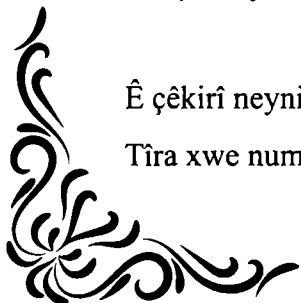
(Bil-cumle) beçal û bêbeqa ne
Bê 'aqibet in hemî fena ne

Mîrê ku mirin hebit ne mîr e
Me'zûlî hebit ewê esîr e

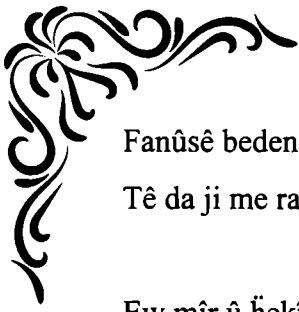
Em çûne hûdûrê mîrê mîran
Wî hâkimê hâkim û feqîran

Şahinşehê mîr û padişahan
Bexşendeyê tuhmata gunahan

Ê çêkirî neynika cemalê
Tîra xwe numa bi zulf û xalê

Fanûsê beden kirî muṭella
Tê da ji me ra kirî tecella

Ew mîr û ḥekîm e (Dul-celal) e
Bê 'ezl û teḫeyyur û zewal e

Tezwîc-i kirin di 'alema ḫeyb
Te°bîd-i kirin bi emrê (la-reyb)

Bakûreyê baḫê 'izz û nazîn
Sed şukr-i ku bîkr û serferaz îñ

Ḥaşa ku di vî serayê fanî
Bê cennetê 'ednê cawidanî

Ḥeywanşifet em bikîn zinayê
Bîhûde di meskenê fenayê

Ter damen û sernigûn û merdûd
Şermende biçîne pêşî Me'bûd

Me'bûdî ji bo me hûr û xîlman
Tezyîn kirine di baḫê Ridwan

Ew muntezir in li riḥleta me
Fexrê diken ew bi de'weta me

Lê cennetê 'aşiqan cuda ye
Mî'adê liqayê kibriya ye

'alîtir e ew ji baḫê Rîdwan
Naguncine wê çu hûr û xilman

Hîvî diken em ewî ji Me'bûd
Nînin me bi xeyrî wî çu meqşûd

Gava ewî kir temennî axir
Dergah-i vebû li ber wî hâdir

Teyrê ku qefes li ber vebûyî
Ew renga firî wekî nebûyî

Destê xwe ji qeyda gil kişandin
Çengêd-i dilê xwe raweşandin

Şehbaz-i ji qeydê merkeza ferş
Perwaz-i kir û gehiştê (Dîl-'erş)

**Te'ziye û me'tem û mertîye û şîwena Memê şehîd e
mirina Bekirê şeçî bi destê Tacedînê se'îd e**

Ew me'temîyê ku ba xeber bû
Ev renga ji bo me newhêger bû

Go: Can ku ji hêbsê ten cuda bû
Feryad û fişan ji şehîr rabû

Bû welwele û fişan û zarî
Bû zelzele û bezîn hewarî

Buhtan ji mezin heta biçûkan
Niswan û keç û benat û bûkan

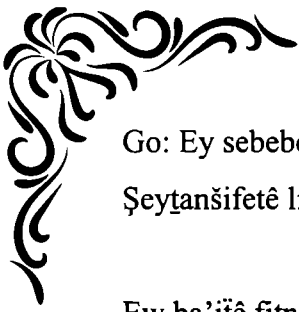
E'yan û ekabir û e'alî
Mîrza û rewal û la-ubalî

Yek ferd-i nema di şehîrî dilxweş
(Bil-cumle) di serxweş û muşewweş

Vêkra dibezîn bi ser Memê ve
Wan derd-i birin bi ser xemê ve

Tacdîn û Bekir bi ittifaqî
Bûn herdu li 'erdeki mullaqî

Go: Ey sebebê fesadê 'alem
Şeytansîfetê li şeklê adem

Ew ba'îfê fitne û fesadê
Wey mani'ê meqşed û muradê

Ey perdedirê Memê û Zînê
Wey daẖkeşê li ser birînê

Iblîsê xebîfê pur nedamet
Bes nîne li min te kir qiyamet

Der heqqê Memê seqet xeber da
Hetta ku li min te Mem bi der da

Ev çende munafiq û neyar î
Hêja tu bi çavê min dîyar î

Mem dê bimirit tu dê bimînî
Hêj xweş bigerî li rû zemînî

Haqîr wî Bekir di 'erdî rakir
Cismê bibela ji can cuda kir

Gava ku gehîşte ser birayî
Nûrek wî nedî di wî çirayî

Tacdîn ji serê xwe tac û tomar
Havêtine ser leşê Memê jar

Dîn bû ji teħessura birayî
Herçî ku didî wî ejdehayî

(Fil-ħal)-i dikir ku wî fena ket
Teşbîhî Bekir di 'erdî raket

Qeṭ kes nedişê bibit muqabil
Bê şubhe bi wî dibûye qatil

Naçar-i xeber birin ji bo mîr
Mîr hat û li pê wî beste zincîr

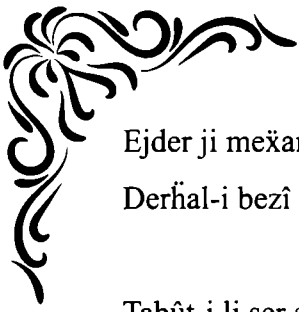
Gava ku cenaze wan hilanî
Şahid ku ji meşhedê der anî

Meşhûd-i bûyîn li wan 'elamet
Rabû li xelaiqan qiyamet

Dêwê ku vebestî wan bi tedbîr
Bizdandî li ber xwe qeyd û zincîr

Zincîr û kemend ewî şikînan
Derwaze û perde wî hilînan

Ejder ji meḫareyê ku ber bû
Derḫal-i bezî di ne'şê wer bû

Tabût-i li ser serê xwe danî
Efḫan digihande asimanî

Hindî ku di şehri ademî bûn
Têkda di libasê me°temî bûn

Hindî ku hebûn di şehri meşhûr
Xatûn û muxedderat û mestûr

Gîsû vekirin bi çayê terpoş
Ser ta bi qedem hemî siyehpoş

Bê me'cer û burqe' û serandaz
Reş girtî ji bo Memê bi dilxwaz

Neyyahe û mihreban û dayîn
Goyinde bi nale şubhî goyîn

Wan merîye istiran bi aheng
Zîn rabûye pê bi qameta şeng

Nahîdeşifet li dengê sazê
Reqqaş-i diçû di ber cenazê

Dam û ded û ademî û mûran
Dar û ber û camid û tuyûran

(Bil-cumle) ji bo Memê dinalîn
Her yek bi meqamekê dikalîn

Telpê reşê wan siyahipoşan
Reh şubhetî 'ewrekê xurûşan

Ew çende ji 'aridêd-i gulgûn
Vêkra dewerîn sirişkê purxûn

Goya ku di feşlê nûbiharî
Baran-i li gulşenan dibarî

Ev me'tem û ev siyahipoşî
Ev çarşev û ev izar û poşî

Buhtan wî zemanî kirne 'adet
Bû resmê qedîm-i ta qiyamet

**Iltimas û istid'aya Zînê ye ji bo Bekirê mufsid ra
'udirxwahîya wê ye ji bo wî yê mulhid ra**

Weqtê wekû çûne ser mezarên
Wan di mirîyek di nêv du daran

Havêtine 'erdê şubhî murdar
Bê newhêger û xudan û xemxwar

Pursîn 'eceb ev çi bênewa ye?
Gotin: Bekirê xudanceza ye

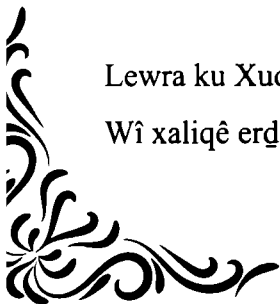
Tacdînî ji rû dinê fena kir
'alem bi fenayîya wî şa kir

Rawî wihe gote min ruwayet:
Zînê ku bihîstin ev hikayet

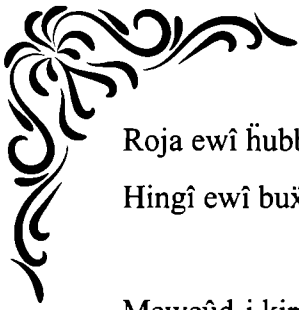
Ev rengehe gote mîr û Tacdîn
Ey şah û wezîr û 'izz û temkîn

Ez hîvî dikem neken 'inadê
Der heqqê vî menbe'ê fesadê

Lewra ku Xudanê ins û canan
Wî xaliqê erd û asimanan

Roja ewî ĥubb-i da ĥebîban
Hingî ewî bux̄d-i da reqîban

Mewcûd-i kirin dema ji me'dûm
Em pêkve di lazim û di melzûm

Em sorgul in, ew ji bo me xar e
Em genc in û ew ji bo me mar e

Gul hefz-i dibin bi nûkê xaran
Gencîne xudan dibin bi maran

J'ewwel ve eger çî wî cefa kir
Axir bi me ra ewî wefa kir

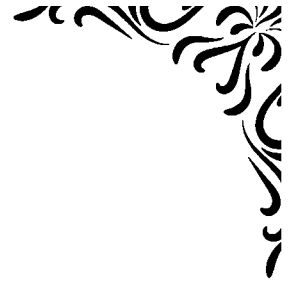
Zahir wî eger muxalefet kir
Bağın bi me ra muwafeqet kir

Ger ew nebuwa di nêv me ĥail
'işqa me dibû betal û zail

Wî gerçî ji bo xwe ra xerab kir
Der ĥeqqê me wî qewî şewab kir

Ew bû sebebê ĥeqîqeta me
Daxil gerîya terîqeta me

Ew jî di riya me da şehîd e
Tehqîq-i biken ku ew se'îd e

Zinhar-i ji meşheda ku Mem tê
Elbette ji merqeda ku em tê

Meñrûm-i meken Bekir, emanet
Em bûyne bi wî şeyî şîyanet

Gava ku diçîne nêv şe'îdê
Kelbê me bitin li ber weşîdê

Inşaf e ji bo xudanê inşaf!
Ayîne dibîtin ev qeder şaf!

Qeî mumkin e ab û abigîn e
Ev renga neket qebûlê kîn e

Ĥaşa ku bi xeyrî puxtayê 'îşq
(Kella) ku siwayê suxtayê 'îşq

Ev çende li şahîbê cefayê
Ev renga kesek biket wefayê

Ev taife merhemetsurişt in
Lew laiqî ni'meta beheşt in

**Techîz û tekfîn û tedfîna Memê mehrûmê xemgîn e
hemnefes û hemqefsbûna bi fewta Zîna nazenîn û xemrevîn e**

(Elqîşşe) şehîdê 'îşqê cellad
Meqtûlê sitem qetîlê bêdad

Ew kuşteyê curmê bêgunahî
Teşbîhî beratê padişahî

Menşûr-i kirin bi nûrê pakî
Mestûr-i di nêv qubûrê xakî

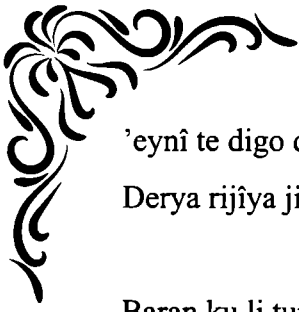
Ew dur bi xezîneyê sipar in
Ew mar-i li ber piyan veşar in

Daynandine ber serî 'elamet
Ye'nî ev e serwerê qiyamet

Serxeylê qebîlê pakê bazan
Serdarê cemî'ê serferazan

Zîn hat û bi qameta şenewber
Bû serwê li ser wî sayeguster

Bê perde miñalê ney dinalî
Hêstir diwerîn ('elet-tewalî)

'eynî te digo di feşlê nîsan
Derya rijîya ji 'ewrî dîsan

Baran ku li turbeyê dibarî
Her dane dibûne deh mirarî

Her dem ku dikir ji derdê dil ah
Wan me°temîyan (ne'ûdû bil-lah)

Vêra bi newa digirtin aheng
Her neh felekan bi ser diket deng

Cundî û supahî û emîran
Derwêş û re'îyet û feqîran

Dildar û şepal û nazenînan
Hûrî û perî û xemrevînan

Vêkra dikirin hewar-i her kes
Efşan digihane çerxê Eşles

Zînê ku nema qiwam û quwwet
Nalî birîyan û ket ji qudret

Rûnişte li ber serê Memê jar
Mem kir bi tekellum û xeberdar

Kay malikê mulkê cism û canî
Ez bağçe me û tu baxîban î

Baxê te gihandî bê xudan e
Bê rûyê te ew ji bo çira ne

Ev xal û xet û 'udarê gulzar
Ev hûsn û cemal û baxê ruxsar

Badamê siyah û çeşmê şehla
Nar û bih û sêvê şaxê bala

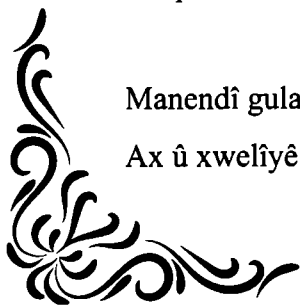
Xweş reng-i bilezzet û bişam in
Bê şubhe li xeyrî te hêram in

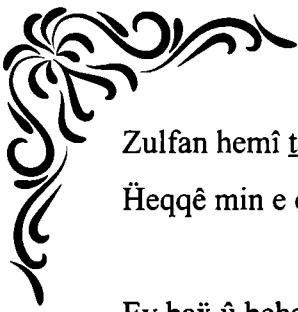
Nexla bedena xwe raweşînim
Vî mêweyê cumle daweşînim

Van sunbul û laleyêd-i xerra
Reyhân û binefşeyê muşerra

Ye'nî ku 'udar û zulf û xalan
Ya qenc ew e ez bidem bi talan

Manendî gulan libasî ker kem
Ax û xwelîyê bi ser xwe wer kem

Zulfan hemî ta bi ta bikêşim
Ûeqqê min e ca bi ca biêşim

Ev bağ û behar û berg û eñmar
Enwar û şikûfe cem'ê ezhar

Nedra nezera te bûn bi carek
Weqfa beşera te bûn mubarek

Talan bikem ez ewan temamî
Da behre nexon ji wan çu 'amî

Lêkin xwe bi xwe dikem teşewwir
Belkî tu li min bibî teşeyyir

Ev cez'e nebit li ba te meqbûl
Tirsim ku tu min bigêrî mes'ûl

Terkîbê wicûdê cism û can in
Mulkêd-i te ne, ne bê xudan in

Nuqşan bibitin ji ãusnê mûyek
Belkî ku bikey li min tu sûyek

Gava ku li min bikey 'itabê
Zanim ku neşêm bidem cewabê

Nêzîk e bibim wekî te medhûş
Ha weqt e di gel te bim hemaxûş

Laiq ew e t̄ey bikem bisaţê
Pakîze bibim ji ixtîlatê

Ya qenc ew e her bi vê cemalê
Azurde nekem qe zulf û xalê

Teslîm-i bikem emanetê heq
Tefwîdî te bim bi xeml û rewneq

Ev reneq eda kirin heqaiq
Bizdand-i ji 'alemê 'elaiq

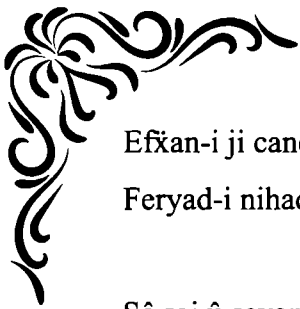
Hembêz-i di merqedê weranî
Bêzar-i nema beden ji canî

Destê xwe bi dil ji canî şûştin
Goya ku şemal bû, vekuştin

Rûha xwe şihande pêş-i Barî
Cismê xwe sipare wî mezarî

Wan me' temîyêd-i dilbirîndar
Tekrar-i ji nû ve kirne hawar

Efxan-i ji canê hâdirînan
Feryad-i nihad-i nazenînan

Sê roj û şevan ji ferşê xebra
Peywest e diçûne 'ersê e'la

Ûetta wekû Zîn bi resm û ayîn
Techîz-i kirin wekî dizanîn

Lehda ku Memê melek nezer tê
Ye'nî şedefa ku ew guher tê

Ew çende li ser girîn bi zarî
Baranê sirişkê lê dibarî

Ew çende li ser bûyîn guherbar
Ser lê vekirin ji nû ve tekrar

Ew her du guher di durcekê da
Ew şems û qemer di burcekê da

Bê wasîte wan kirin muqarin
Bê faşîle ew bi hev siparin

Ûaşil vekirin ji nû ve şindûq
Mîr gote Memê: Ji bo te me'sûq

Sê car-i ji qalibî şeda hat
Awaz-i bi lefzê (merheba) hat

Hemyan ku bihîste sirrê tehqîq
(Bil-cumle) kirin bi 'îşqê teşdîq

Tehsîn û sed aferîn ji wan ra
Qeṭ meylê dinê nebû bi wan ra

Alûde nebûn bi xak û xaşak
Ev bû eṭera meḥebbata pak

Pakîze û pakibaz-i ew çûn
Dûşîze û serfiraz-i ew çûn

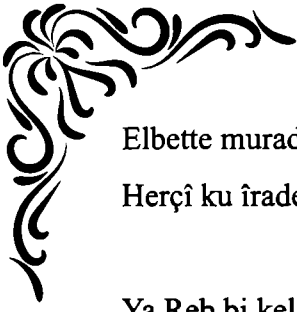
Lebteşne û ber ji hev nexwarî
Ĥesretzede çûne pêş-i Barî

Xweş 'eyş-i kirin bi 'îşqê (Wellah)
Xweş pêkve mirin (tebarekel-lah)

Herçî bi ciwanî şubhî Zînê
Tebdîl-i biket bi 'îşqê jînê

Ya miṭlî Memê bi 'îşqê ser det
'eyş û xweşîyê li rê bi der det

Elbette muradê dê helînit

Herçî ku îradetê bibînit

Ya Reb bi kelalê 'işqê şadiq

Ya Reb bi kemalê şidqê 'aşiq

Ya Reb bi şirînîya cemalê

Ya Reb bi evînîya celalê

Ya Rebbî bi derdê hecrê cangah

Ya Rebbî bi dewqê weşlê dilxwah

Ya Reb bi hêlaweta hêbîban

Ya Reb bi 'edaweta reqîban

Ya Rebbî bi nazê nazenînan

Ya Reb bi niyazê xemguzînan

Ya Rebbî bi avê çavê bulbul

Ya Reb bi xunavê navê sorgul

Ya Rebbî bi eşkê alê Mecnûn

Ya Rebbî bi rûyê Leylê gulgûn

Ya Reb bi Memê û vê evînê

Ya Reb bi teħessura li Zînê

Weqtê ku cuda dikey ji canî
Bê behre nekey ji 'îşqê Xanî

Ye'nî ji wilayeta Muħemmed
Meħrûm-i nekey tu ya Reb Eħmed

Çava ji nubuwetê bi qal e
Meṭleb ji wilayetê meħal e

Da'im ewî guftûgo wela ye
Lêkin ewî cust û cû bela ye

Qewlêd-i wî ser bi ser guzaf in
Fi'lêd-i wî (cumleten) xilaf in

zahir ji we ra selîse guftar
Baṭin bi we ra xebîte kirdar

Manendî Memê ewî mirincan
Teşbihî Bekir bibexşe qencan

Teswîlê tefawit û ixtilafê xilqet e
temsîlê teqadayê siriştê tînet û fitret e

Ĥikmet ew e, ew ji darê dunya
Çûn seyr-i kirin serayê 'uqba

Wan terk-i neda cibilleta xwe
Her yek xuliqîn di xilqeta xwe

Ye'nî ku li ser Memê û Zînê
Şîn bû ji zira'eta evînê

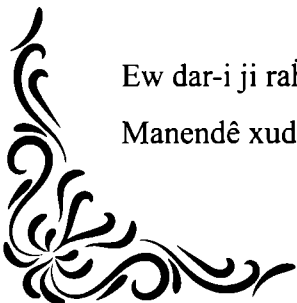
Riskîn du 'eded nihâlê serweş
Rabûn bi hewa ve her du serxweş

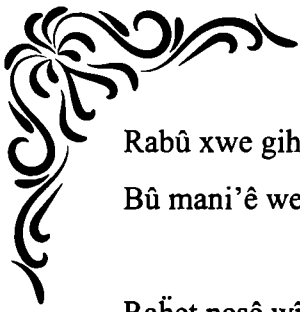
Yek serwisihî û yek şenewber
Ser sebzeletîf û saye guster

Wan dest-i di gerdenê di yek ra
Qedda xwe dirêj kirin bi yek ra

Şîn bû ji ewî berê ji xêrê
Darek li qiyafeta kinêrê

Ew dar-i ji raĥetê berî bû
Manendê xudanî b'istirî bû

Rabû xwe gihande herdu daran
Bû mani'ê weşlê herdu yaran

Rahet neşê wî biket mudara
Xeşmaneyê kir wî aşikara

Dîsan xwe gihande wan hebîban
Ew lê biçiya wekî reqîban

Ĥaşil li furû' û ger uşûlan
Ew lê fetilî wekî fuđûlan

Xelqê ku bi eşlê bed sirişt in
Ew eşl-i ji wan qe têtê şuştin

Çil salî tu Ĥenzelê biçînî
Sed av-i bidey bi hingivînî

Perwerde bikey bi afitabê
Her dem bireşînî lê gulabê

Her roj-i reha wî lê bi ker key
Wê faşileyê tijî şeker key

Xidmet bikerî tu hindewane
Ew bo te dibîtey hindewane?

Da fikr-i nekey dema ku ber dit
Ew xeyrî ji tēhlîyê temer dit

**Mîtalê serencamê benî-adem û mal e
ne bi hêsebe zahirî bi şûretê hâl e
belkî mute'elliqê batîne me'na û mewqûfê mi'lliyetê (Dul-
celal) e**

Agah-i ji hâlê dewrê eyyam
Ev rengehe gote min serencam

Go: Pîrekê mihridarê 'aşiq
Qewlê wî ji rengê şubhê şadiq

Weqtê wekû ew dibû muraqîb
Rûha wî dibû bi cismî xalîb

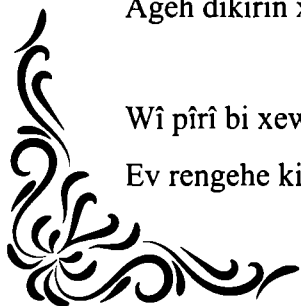
Esrar-i dibûn li wî diyarî
Nêçîr-i dikir li 'erşê Barî!

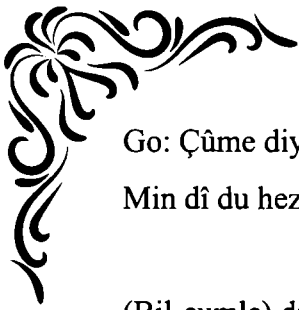
Xalîb ku dibû ji 'alema gil
Xaib ku dibû li 'alema dil

Qelbê wî ji sîrrê lewhê mehfûz
Her lehîze dibû bi keşfê mehîzûz

zahir ku dibûn ji wî keramat
Ageh dikirin xudan meqamat

Wî pîrî bi xewn eger bi ilham
Ev rengehe kir heqîqet i'lam

Go: Çûme diyarê baxê Ridwan
Min dî du hezar-i hûr û xilman

(Bil-cumle) di qeşrekî 'emeldar
Ew qeşr-i butun ji durrê şehwar

Yek şubhî Bekir bi tac û binper
Westaye li ber derî muqerrer

Cewganekî heyzeran di des bû
Emma mi nizanî ew çi kes bû

Min gote wî: Ey xudan meratib
Aya tu xudan î yan tu hacib?

Go: Şeyx-i, tu ma nizanî kî me?
Ez ew Bekirê ku qapuçî me!

Ez muşterikê Memê û Zîn im
Lew lêrehe asitannişîn im

Ev qeşr e ku heşt tebeq 'eyan in
Yek ya min e heft tebeq di wan in

Ez lêre emîn û destbidar im
Lêkin di vî mulkî huşşedar im

Herçende bi şeklî pasiban im
Emma bi mekan şerîkê wan im

Min gote wî: Ey nikûserencam
Wađiñ bike bo me ħalî i'lam

Herçend kerema Kerîmî 'am e
Barî bi çi da te ev meqam e?

Go: Şeyx-i, tu hêj nebûyî 'arif
Emma di dinê tu bûyî waqif

Ez ger bi xeber reqîbê wan bûm
Lêkin bi nezer ħebîbê wan bûm

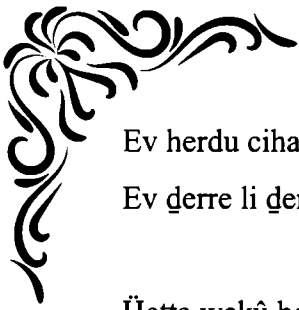
Min ew ji dinê bi paş ve kêşan
Mu'tad-i kirin bi derd û êşan

Xweşyêd-i dinê li wan bi der dan
Munqad-i kirin bi dağ û derdan

Ew çende me dane wan siyaset
Ĥetta wekû bûn xudanriyaset

Lewra me li çerrê wan xeber da
Ĥetta ku serê xwe tê bi der da

Ev herdu cihan bi hev hewî ne
Ev derre li derrê hev qewî ne

Ûetta wekû ber nedey tu yêkê
Nabînî çu leddetê ji yêkê

Ew derre bi wan me daye berdan
Kêşane bi asiman ji 'erdan

Min dayiye wan butun beheştêk
Wan dayiye min ji baxî xeştêk

Şeyx maye li guhtina wî guhdêr
Go: Ey seqîyê te 'aqibet xêr

Tacdîn ku tu kuştî bê cinayet
Barî bi wî ra çi kir 'inayet?

Go: 'efw-i kir ew cenabê Barî
Bû cennetî û neçûye narî

Xellaqê xerabî û xebîî
Bexşîne wî cennetî nivîsî

'alem ku bi dest xerabîya min
'aciz kirî bû fesadîya min

Kuştim wî ji bo nizamê 'alem
Bo raĥetîya 'ewamê 'alem

Zahir wî eger çi kir qebaĥet
Baĥin bûwe raĥet ew qebaĥet

Şolin hene (zahiren) xerab in
Fi'lin hene (şûreten) şewab in

Yek 'edl e li şûretê cefayê
Yek qehr e di kiswetê wefayê

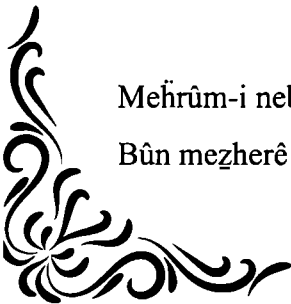
Lê perdekeşê rumûzê ĥikmet
Bê sir nekir ew kunûzê qismet

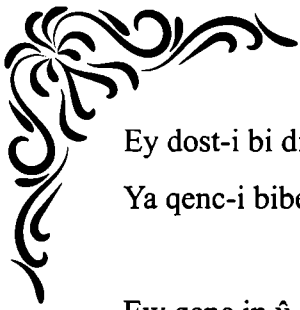
Tewzî'-i nekir li 'amê xaşan
Mexşûş-i wî da nedîm û nasan

Ew sir wî nekir ji bo me me'lûm
Hin muĥrim in û hinek di meĥrûm

Sed şukr-i ez ê xerab û Tacdîn
Meĥda bi te'elluqa Mem û Zîn

Meĥrûm-i nebûn bi pur gunahî
Bûn mezherê rehmeta îlahî

Ey dost-i bi dil be yarê qencan
Ya qenc-i bibe tebayê qencan

Ew qenc in û qencîyê dizanin
Ew xeyrî ji qencîyê nizanin

Hindî ku bikey bi wan cefayê
Ew dê bigerin bi dil wefayê

Zinhar! Tu mebe muhib xeraban
Ney dost û ne dujminê kilaban

Ger dost-i bî dê biken te murdar
Wer dujmin î dê biken birîndar

Ev himmete xaşê 'aşıqan e
Ev mertebe rahê şadiqan e

Xelqê ku wekî Bekir şeqî ne
Fi'lêd-i wî cumle naheqî ne

Yan şubhetî Tacidîn di cebbar
Qettal û dilawer û cegerdar

Me'fû biketin kerameta wan
Mexfûr-i bibin ji himmeta wan

Teqwiyetê wan bibit mededkar
Teb'iyetê wan biket sizawar

Ev remze heqîqeta leîf e
Id'an bike nukteyê zerîf e

Id'an bike mes°elê muderris
Texmînê mesaîhetê muhendis

Dujmin ku ji 'îşqê behrewer bin
Bes dost-i çî reng di mu'teber bin

Ev renge te'elluqa reqîban
Bes çende tefewwiqa hebîban

Xasma ku muhib bibîte mehbûb
Ew talibê heq bibîte meîlûb

Heqqa ku tenê wî heq dizanit
Qeî xeyrî wî kes bi heq nizanit

**Îtbatê xewaş û kemalê cewherê 'îşq e ku kîmiyayê ekber û
kibrîtê ehmer e ji bo xudanî
lewra behîme û durinde û şeytanîyê dikete melek di nefsa
insanî**

Ey mustemi'ê mîtal û teswîl
Wey muctehidê qiyas û te'wîl

Xanî ku ji camê 'îşqê dîn bû
Ew şoreşerab-i pê şîrîn bû

Ew çend-i vexwar ewî nehişyar
Agahî nema ewî ji guftar

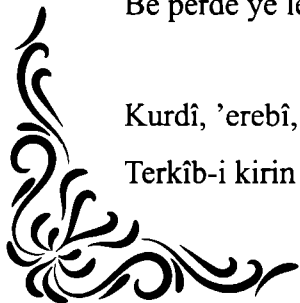
Mestane ye ew bi keyfê me'mûr
Dîwane ye ew bi 'urfê mexdûr

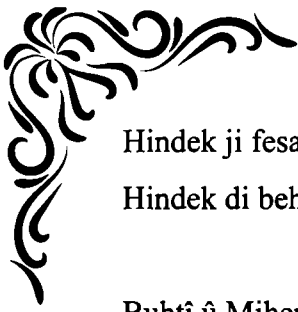
Mexmûr e û badenoş û serxweş
Lew badefiroş e û muşewweş

Herçî ku dibêjitin hewa ye
Ger guh bidinê newayê nay e

Ew ney ne hîlal û ne hîram e
Bê perde ye lê ne bê meqam e

Kurdî, 'erebî, derî û tazî
Terkîb-i kirin bi hezl û bazî

Hindek ji fesaneyêd-i Buhtan
Hindek di behane hin di buhtan

Buhtî û Mihemidî û Silfvî
Hin le'l û hinek ji zêr û zîvî

Xermuhr e û morik û mirarî
Hindek di şefaf û hin di tarî

Terşî'-i kirin wekî biçûkan
Înane bi qeyşerî û sûkan

Hin qîşşe û hin ji wan mîfal in
Hindek di hêram û hin hêlal in

Her qîşşe ji hîşşe behremend in
Her emîle ger bizanî pend in

Lêkin wî xêred ji guftugoyê
Meqşûd-i ji hinde cust û coyê

Zahirkirina cemalê 'îşq e
Tabitkirina kemalê 'îşq e

'îşq ayîneyê Xuda numa ye
Xurşîdişîfet xudanîya ye

Āafil mebe 'iŝqê (fil-ĥeqîqe)
Ey rahirew (eqrebul-terîq) e

Xweŝ cewher e cinsê kîmiya ye
Qedrê wê bizan giranbiha ye

Teb'ê di ku ŝifr û bê cela ne
Qelbê di ku qelp û ya qela ne

Ev cewhere wan diket muĥella
Ev ŝeyqele wan diket mucella

Herçî ku kesek biket îrad e
Ya 'iŝq-i murîd e ya murad e

Ayîneyê 'eksê bêmiîtal e
Gencîneyê sirrê bêzewal e

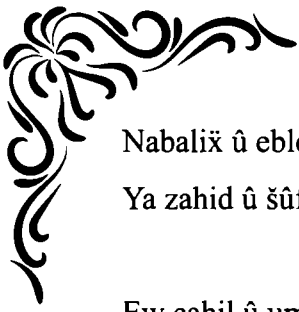
Kes nîne ji 'iŝqê bêcêter bit
Mumkin ku ji dewqê bêxeber bit

Her kes bi qiyasê himmeta xwe
Dê ŝerf-i biket îradeta xwe

Lê ekîrê 'amîyan nezan in
Nefsa xwe ji bo xwe ra nizanin

Nabaliḫ û ebleh û sefih in
Ya zahid û šûfi û feqih in

Ew cahil û ummî û sifil in
Bê murşid û rehber û delil in

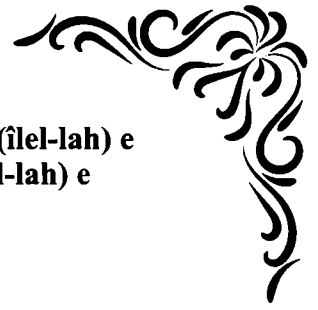
Naçar-i dibin li 'iŝqê bai'
Neqdê xwe diden bi ħusnê dai'

Hin ŝerf-i diken bi 'eyŝê dunya
Hin pê dikirin serayê 'uqba

Ev herdu celeb dibin ziyankar
Meĥrûm-i dibin ji dewqê dîdar

**Beyanê meratib û medaricê sulûk û wişûlê (île-lah) e
û merasimê fenayê (fil-lah) û beqayê (bil-lah) e**

Saqî, were bêje min çi lewn e
Ev kewn-i xiyal e yan di xewn e?

Te'bîr-i meke ku ew beçal e
Teşwîr-i meke ku ew xiyal e

Axaz-i eger çi reng heyat e
Encamê heyatê wî memmat e

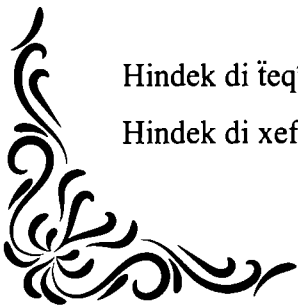
Ye'nî ku wucûd e bê wucûd e
Xweş xilqet e heyf-i bê xulûd e

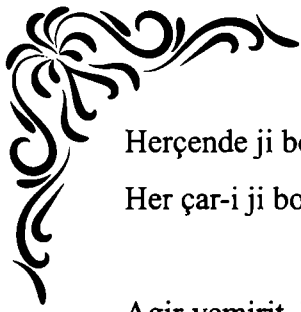
Eflak û 'enaşir û mewalîd
Exlaq û tebai' û meqalîd

Vêkra di (bedî'ul-iştirak) in
Têkda di (serî'ul-infikak) in

Ser rişteyê gewhera beqa ne
Sermayeyê 'illeta fena ne

Hindek di feqîl û hin xefif in
Hindek di xefî û hin leţîf in

Herçende ji bo me eşl û bîx in
Her çar-i ji bo me axişix in

Agir vemirit, hewa hewa ye
Av er çikîya, heba heba ye

Eflak-i mîtalê asiyab in
Hemware bi çerx û inqilab in

Dexlê li wî aşî ademî ne
Metmûreyê erdî ardên e

Ew dane bi newbet û tewalî
Daim dirijin ji dev çewalî

Herçî rijîya dibit mucezza
Jêkra dibitin dibin muherra

Texmîr-i diken ji nû ve tekrar
Ew qalibê qelb e (qabil-unnar)

Ew çende dikêşin ew siyaset
Rađî ne bi merteba necaset

(Fil-cumle) ne murde û ne ehyâ
Ber mucibê (la-yemût û yehyâ)

Illa ku nefis û paketînet
Ye'nî ku nufûsê nîkesîret

Dihqan bi xuşûşiyet helînit
Wê daneyê (xaşşeten) biçînit

Ĥetta nerizit hilak-i nabit
Nariskit û qenc-i pak-i nabit

Weqtê risiya û bûye xûşe
Wê dê biqutin ji bûyî tûşe

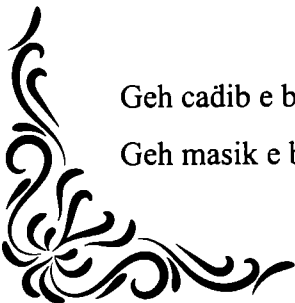
Aşê dev û çeqçeqa zebanan
Ava dehen û berê didanan

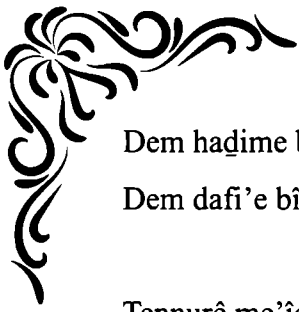
Ew çend ewî dev diden dihêrin
Ew çende di şehrê ten digêrin

Ew çend diqutin wê ev 'emeldar
Ĥetta wekû hûr bibit wekî ar

Ĥaşil ku ji paşî wan cefayan
Dê bête teşerrufa quwayan

Geh cađib e bađinî vekêşit
Geh masik e bigvişit biêşit

Dem hađime bît ewê biket heđm
Dem dafi'e bît ewê biket kez m

Tennurê me'îde wê bipêjit
Herçî ku xerabe jê birêjit

Teş'id-i biken heçî leŧîf e
Tenzîl-i biken heçî keŧîf e

Paşî ji wê eltefê cuda ken
Temyîz-i bikin ji hev bela ken

Tebbaxê herareta xerîzî
Şebbaxê mumeyyizê temîzî

Tewzî'-i biket li cism û e'dan
Me'mûr-i bibet cihat û erkan

Dîza ciger û dilê zucacî
Teqtîr-i biken meya mizacî

Ĥaşîl 'ereqa meya ĥeyatê
Teqtîr-i ku bû wekî nebatê

Hêja ji zuhûrê van şu'ûnan
Bû qalibê 'alema buŧûnan

Geh xewtê dixut di behra ma°ê
Rengîn dibitin demek dima°ê

Dem 'eqd-i dibit ji boyî terkîb
Teşwîr-i dibit bi nezm û tertîb

Terkîb-i ku bû miîtalê mercan
Bû 'eks-i piðîrê pertewa can

Ew can çi ye? Muhceya nebatê
Ew muhce ye menşe°a heyatê

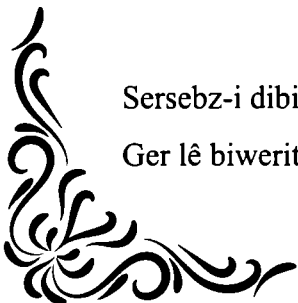
Hindî wekû sakinê buçûn e
Xamûş e û xwarina wî xûn e

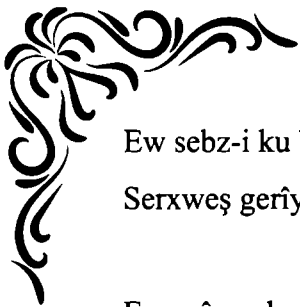
Weqtê ku ji mezre°ê xefayê
Ew sebzeyê ter biket numayê

Wî sebzeyê dem bi dem bixûnê
Dê av-i biden ji paşî bûnê

Baran ne ji feydê bit mededkar
Ew dane dibîte nexlê bêbar?

Sersebz-i dibit ji berg û yaran
Ger lê biwerit ji feydê baran

Ew sebz-i ku bû nihalê serkeş
Serxweş gerîya ji mêweyê xweş

Ew mêwe dema giha kemalê
Bû mezhera pertewa cemalê

Ger laiqê 'izzeta emîr e
Wer derxurê heçreta Qedîr e

Wê heldigirin ji bo dîyarî
Bê wasîte wê diben diyarî

(Fil-hal)-i ku çû dibîte mehbûb
Navê wî li wî dibîte mecdûb

Ev nexle ne (wafirul-furû') in
Lê zêde di (nadirul-wiqû') in

Wer mayî wisan li ber hewayê
Ew dê çite me'şera cefayê

Lazim ew e perweşê bibînit
Terbiyyetê derxuriş helînit

Geh puxte bi afitabê şer'ê
Geh suxte bi mahitabê wer'ê

Gava pijîya giha kemalê
Weqta rijîya ji ser nihalê

Ûetta nekevit ji ewcê 'izzet
Ûetta negehîte xakê dillet

Ew nabite salikê terîqê
Wê nabene me'şera heqîqê

Ev rengehe dest bi dest bi rê ve
Ew mertebe mertebe bi wê ve

Ew mêwe bixut kemalê derbet
Ew luqmeyê xweş bibîte şerbet

Ew şerbet eger şîrîn e xam e
Wer tehl e û tîrş e natemam e

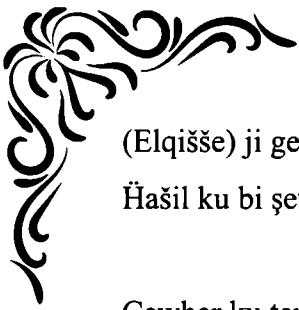
Ûetta ne bi destê pîrê meyxwer
Ew hilkelitin di xummê ekber

Gava ku di wê ve kel bi ser ket
Weqtê ji xumê mezin bi der ket

Ye'nî ku ji keîreta şifatan
Ew tey biketin tecelliyatan

(Elqiŝŝe) ji germîya cemalê
Ĥaŝil ku bi ŝewketa celalê

Cewher ku tamam-i muđmeĥil bit
Teŝbîhî 'ered ku munfe'il bit

Germiyetê wan tecelliyatan
Wan muĥriq û wan muqewwiyatan

Tenzîl-i biken ji wê xubarê
Teŝ'id-i biken ji wê buxarê

Xaliŝ ku bibit ji paŝi teŝ'id
Ĥêja diçite meqamê tecrîd

Cewher ji 'ered ku bû mucerred
Datînine bûteyê mucedded

Ew bûte eger çî tengina ye
Ŝehrayê fenayê dilgeŝa ye

Hemrengî surahî û piyale
Hindî wekû sor e ya ne al e

Ĥêja nebûye rehîqê mextûm
Ĥêja neçûye meqamê me'lûm

Hindî ji xwe wê hebit wicûdek
Nînin ji Xudê ewê nimûdek

Bê meşrebeyê wefayê şahî
Ew naçite meşreba îlahî

Fanî nebitin fenayê mutleq
Nabînitin ew beqayê (bil-heq)

Fanîtî ji bo wî ra beqa ye
Baqîtî ji bo wî ra liqa ye

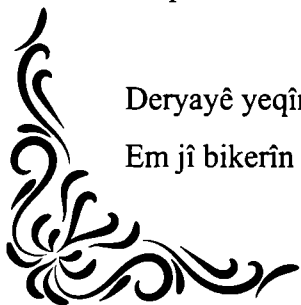
Emma ne bi ittişal û ilhâq
Belkî ku bi infîşal û itlaq

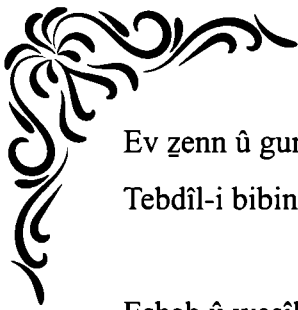
Ev reng-i diket muradê hâşil
Înca dibite murîdê waşil

Ya Reb çî dibit ji ber me koran
Carek tu vedî hicab û toran

Bînende bikey emêd-i 'aciz
Bê perde û bê hicab û haciz

Deryayê yeqîn biket temewwuc
Em jî bikerîn demek teferruc

Ev zenn û guman û 'ilm û teqlîd
Tebdîl-i bibin bi 'eynê tewhîd

Esbab û wesîle qeṭ nemînin
Carek ne musebbibî bibînin

Îman me heye bi datê wacib
Imkaniyeta me bûye hacib

Dîsan ji me her tu me xelaş ke
Ya Reb me ji bo xwe ra xewnas ke

Ev seyr û sulûk û teyyê menzil
Mexşûş e ji bo murîdê muqbil

Kengî ji me ra dibit muyesser
Xaliq ji ezel neket muqedder

Lewra ku xerabî û qebûlî
Nînin bi fedail û fudûlî

'abid bi riyayekê hilak in
'aşî bi du'ayekê di pak in

'alem ku wekû xiyalê zill e
Şani' bi xwe hadî û muḡill e

Ew tîninte menzera xiyalê
Ew têxite perdeya delalê

Lê daye me cuz'ê ixtiyarî
Nefsa me bi lêb û hîlekarî

Ew jî biriye ji dest me naçar
Em mane û luţfê Ĥeq mededkar

Bes qenc-i ji bo me 'amîyan ra
Her ev bes e bo me 'aşîyan ra

J'ewwel ve Xudê bi Ĥeq binasîn
Herçende quşûr û kê m û kasîn

Paşî bi dilê xwe jê bitirsîn
Dînê xwe ji 'aliman bipirsîn

Çawa ku dibêjin em wisa bîn
Ĥetta ku ji rû dinê wefa bîn

Pala xwe bideyne luţfê Barî
Belkî me bibexşitin ji narî

**Xatemîya kitab û nameyê di şûretê xîtaba di gel xameyê
herçende xereq xetimê kelam e lakin li mutekellimî ibham e**

Ey rakibê waqi'ê peyade
Wey 'aşiqê şefheyêd-i sade

Ey şa'irê şaxir û nigûnser
Wey saxir û sahirê fusûnker

Ey haimê wadiya delalê
Wey xawiyê de'weya kemalê

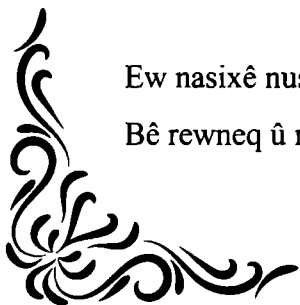
Ey xameyê serteraşê bedreng
Bes nameyê xweş qumaşê xweşreng

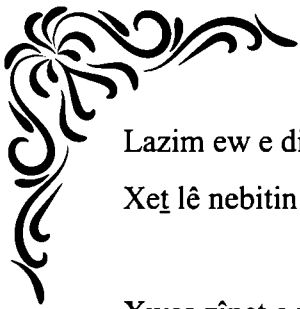
Rûreş ke bi navê xett û xalan
Bednam-i bike bi Bê û Dalan

Hindî wekû xet xubar û hûr e
Ew xet ji lefafetê te dûr e

Gava ku ji rengê meşqê pur bû
Ya şubhetî nesx û tülîê gir bû

Ew nasixê nusxeya cemal e
Bê rewneq û ruhnî û keaml e

Lazim ew e dilberêd-i sade
Xeṭ lê nebitin wekî qilade

Xweş zînet e xeṭ li mahê ruxsar
Hindî li rûyan nebûye hevsar

Ey xame te jî gelek dirêj kir
Ev name bese te pur qirêj kir

Herçende kelim-i şubhî dur bit
Bê qedr-i dibit dema ku pur bit

Nabînî bi qîmet in cewahir
Lewra ku di hindik in di nadir

Sehw û xelet û xeṭa û nisyan
Mecmû'eyê napesendê 'işyan

Teḥrîr-i kirin te bê te'emmul
Kî dê biketin ji te teḥemmul

Kes nîne biket ji bo te teḥsîn
Goyendeyê aferîn û nifrîn

Ey bêdeba xerabe bê'ar
Gustax û sitemker û siyekkar

Hindî ku serê te min qelem kir
Ew çend te xetê xeta reqem kir

Hindî ku serê te min teraşî
Ew çende te kir guneh telaşî

Fehîaşî te kir ji rengê Xanî
Neqqaşî te kir mitalê Manî

Meşxûlî bese bi le' b û lehwan
Tewba xwe bike j` xeta û sehwan

Carek were ser terîqê tewbe
Hindî negehiştiye te newbe

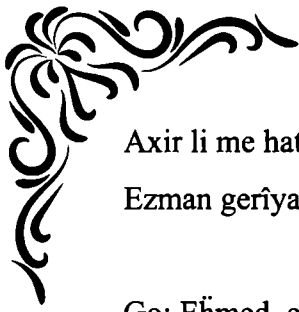
Newbet ku gehište xeşmê xam e
Tey kir li me ew niza' û name

Ew betlê dilawerê zeberdest
Ewwel kemera tehewwuré best

Bû rakibê duldilê enamil
Derhal-i di gel me bû muqabil

Kêşa ji zebanî dulfiqarek
Bû xeşm-i di gel me şehsiwarek

Axir li me hatiye 'itaban
Ezman gerîya li wan cewaban

Go: Eħmed, eger tu ney xebîf î
Herçî ku te go min ew nivîsî

Qewlêd-i te qenc, eger xerab in
Fi'lêd te xeta, eger şewab in

Ey bed'emelo, tu qenc dizanî
Tû qail û fa'il û xudan î

Ney bûm ez di 'alema neyistan
Mey bûm ne bi destê meyperistan

Gava ku te ez birim ji sazî
Ney dengê di min hebû ne gazî

Te dût-i kirim ji nik hevalan
Mehcûr-i kirim ji mulk û malan

Bend û weşilêd-i min serabun
Ewwel te kirin bi emrê (kun) kun

Paşî te fikir di baxê 'işqê
Kun kun dilê min bi daxê 'işqê

Te pif kire cismê min dema can
Hatin ji dilê min ah û efşan

Nefxa te li min dil û ceger sot
Herçî ku te pif kirî min ew got

Ez lal im û bêzeban û xamûş
Bê nefis û nefes ji rengê qamûş

Bezma terebê bi min te xweş kir
Dîwanê guneh bi min te reş kir

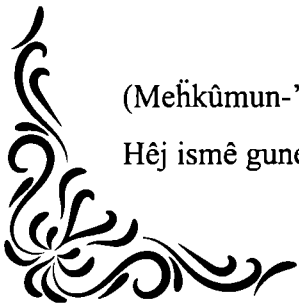
Herçende ku zahirî bibim ez
Sazende tu yî wekî ney im ez

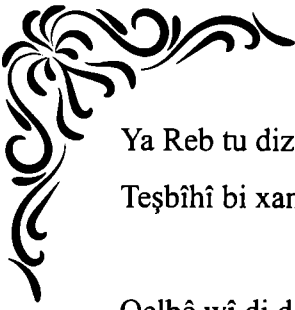
Ma ney bi xwe tiştêkî dibêjit?
Xame bi xwe reşhekê dirêjit?

Katib qelemî diket siyehkar
Sazende ye ney ji dest bi hawar

Nay û qelem û şeda we kêşan
Tîr û hedef û keman û nîşan

(Meşkûmun-'eleyhî) bûn di teqdîr
Hêj ismê guneh nebûyî testîr

Ya Reb tu dizanî Xanîyê jar
Teşbîhî bi xameya giriftar

Qelbê wî di dest te daye Elhêq
Destê wî di dest xwe nîne muşeq

Gava ku li wî te ser qelem kir
Herçî te îrade kir reqem kir

Amir tu yî ew bi emrî me°mûr
Me°mûr-i dibin hemîşe me'dûr

Ger dayiye wî te ixtiyarek
Ew jî we sipare te bi carek

Ew ger 'edem û weger qelem bû
Peywest e di dest te serqedem bû

Nef' û derera xwe ew nizanit
Ya qenc-i ji bo xwe ra çî zanit

Çawa ku ji bo te ra riya ye
Ew neyşifet e wî ew hewa ye

Wellah ji sefidî û siyahî
Wî qeşd û xereq tu yî îlahî

Emma bi murekkeba qebaiñ
Rûreş kirine gelek şefaiñ

Xettê bi te sernewişt û sermeşq
Sih sal e xetê xeta diket meşq

Lewra ku dema ji xeybê fek bû
Tarîx-i hezar û şêst û yek bû

Îsale gihişte çil û çaran
Wî pêşirewê gunahikaran

Vêkda ji menahîyan gelek mal
Yek pûl-i nehin ji hûsnê e'mal

Ewwel ku te da ji 'işqê meñle'
Axir bide wî tu hûsnê meqte'

Berhema sêyem

'Eqîdeya îmanê

Li ba te muh eqqeq bitin ev cewab
Duh  gote min hatif  b hicab

(Se ehmed  enake bi qewlin sheh h)
Li tewh d  Bar  (bi lefzin fe h )

Xud  ek e b  hevr -y   b  heval
Ne me'z l  ye ne mirin ne zewal

Ne e l   ne fe l   ne da   ne bab
Heye   hey na w  nabit h sib

Ji bo w   u n nin cihat   mekan
Ne manend   mi l   ne hem ta ni an

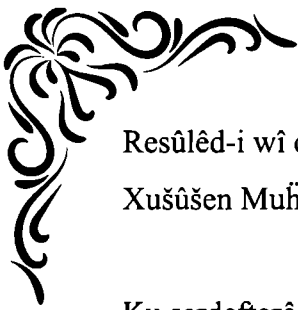
Mekanan meb ne ji bo w  rewa
Nihayet ('ele-l'ers  qed istewa)

Li w  ranebor ne weqt   zeman
Ne sal   ne mah   ne h n   ne an

Ebed d  heb tin ezel her heye
Di duny    'uqb  xudan  me ye

Ew  afirandin em   cumle xelq
Nehin  eyr  w , qe   u xaliq bi heq

Resûlêd-i wî cumle ħeqq in tamam
Xuşûşen Muĥemmed ('eleyĥîs-selam)

Ku serdefterê cumle 'alem ew e
Nubûwwet xwe mektûb e xatem ew e

Xudê afirandin ji bo wî felek
Ji bo xizmeta wî şehandî melek

Ku Qur'an ji 'erşan di gel wî hinar
Ji boyî ħebîbê xwe yê ixtiyar

Ji bal xwe buraqek ji bo ra şehand
Li zînek mureşşe' ewî rûnihand

Buraqê di gel refrefê dest bi dest
Bi emrê Xudê ew birin pêşî dest

Di ħeft asimanan ewî ew perand
Bi qasî du qewsan vi bal xwe gehand

Helanîn Xudê perde rakir niqab
Cemala Xudê dît ewî bê ħicab

Du çaran bi çavan cemala wî dît
Li çerra melayêd dibêjin nedît

Mebe bê sebeb munkirê (qed re°a)
Ji xelqê (tumarûn 'ela ma yera)

Eger tu dibêjî: Li kû dî Xuda
Xudê ku li nik (Sidretul-munteha)

Mu'heqqeq bizan wî Xudê ditiye
Nihayet nizanit heqîqet çi ye

Ji boyî ku nînin ji bo wî şebîh
Kesê weşf biket dê çi bêjit bedîh

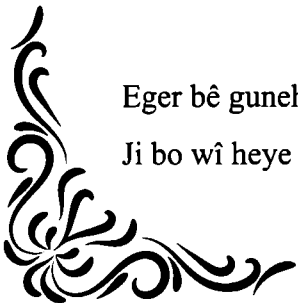
Şifatêd-i seb'e ji bo (Dul-celal)
Bizan heft in ey 'arifê (bul-kemal)

Xweşî, şîn û zanîn û vîn û kelam
Bihîstin, di gel dîtinê bû tamam

Qedîm in wekî datî cumle şifat
Ne 'eynêd-i datî ne, ne xeyrê zat

Xudê nîne cewher ne cism û 'ereq
Ne kull e ne be'd e bizan bê xereq

Eger bê guneh me mu'eddeb biket
Ji bo wî heye me mu'eddeb biket

Rewa ye biket ew li 'ebdî meşaq
Bi qehra xwe teklîfê (ma la yutaq)

Ewê kê bi zulmê tekelluf diket?!
Di mulkê xwe da ew teşerruf diket

Li me ferq e herçî ji bo wî bi kêr
Ne ferq e li wî ya ji bo me bi xêr

Iradet diket ew bi xêr û şeran
Rîda nîne emma bi fi'la şeran

Bizan bende muxtarê fi'la xwe ye
Ne xaliq, ne mecbûrê fi'la xwe ye

Muwafiq nebin qewl û niyyet 'emel
Li ba me dibîtin ku îman xelet

Mirovê bîfman di dojê muqîm
Bizane ku namînitin ey hekîm

Musilman bi qetl û zinayê çu car
Ne kafir dibin ne muxelled di nar

Ji me'şiyetan wacib e tewbe zû
Guneh nîne tewbe nebîtin li dû

Ne me'dûr e cahil ku 'aqil bitin
Ji xaliq bi cehla xwe xafil bitin

Mirovê nezan bît û nadan û sist
Dibîtin bi teqlîdê îman durist

Di weqtê 'edaba Xudê ket nizûl
Bi ser kafîran nîne îman qebûl

Ji 'ezl û gunahan nebî bûn berî
Ji bo qismê jin nîne pêxemberî

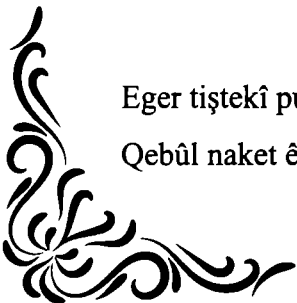
Welîyan keramet diken jê zuhûr
Diken xerqê 'adet gelek jê şudûr

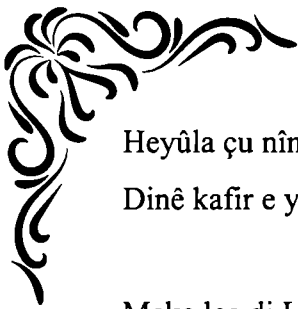
Xudê dê bibînin musilman bi çav
Wekî şayî bîtin heyîva tevav

Ji bîr dê biken ni'meta cennetê
Wekî dest bidet dewleta ru'yetê

Beçal e tenasux muhal e hûlûl
Meke ittihadada du tiştan qebûl

Eger tişteki pur mucezza biken
Qebûl naket êdî tecezza biken

Heyûla çu nînin 'edîm e 'edîm
Dinê kafir e yê dibêjit qedîm

Meke lec di Luqman û Eskenderî
Ji bo wan ne me'rûf e pêxemberî

Yezîdê mirî le'netê lê meke
Pelîd û xebîs e xwe têkil meke

Mela'ik, şeyatîn û cinnan wucûd
Heye da nekey bûyîna wan cuhûd

Wekî êk in ev herdu bê şek tamam
Di rizqiyetê da hêlal û hêram

Bibêjim te fedla şehabêd Resûl
Bi can pê ke bawer bi dil ke qebûl

Ebûbekirê şiddîq e yarê şefîq
Ew e (fanî îfneyn) di xarê refîq

Ji ewwel di fedlê seramed ew e
Kerîm e û şahîb keramet ew e

Li pê wî bi heq 'Umer e dînpenah
Bi fethêd-i wî şane xundkar û şah

Xilafet kemer bû micala wî best
Ji hûkmê wî pişta muxalif şikest

Di pê wî ve 'Usman bi heq bû hekîm
Di 'ilmî 'elîm û di hûkmî helîm

Ji Kerrarî efdeltir e bê guman
Ev e i'tiqada me der heqqê wan

Li pê wan 'Elî şahîbê (Dul-fiqar)
Siwarê li Duldul şehê namidar

Tefewwuq li ser yêd-i mayî heye
Bi me'na birayê Resûlê me ye

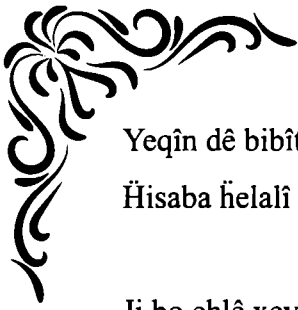
Şefa'et diken enbîya ewlîya
Bi idna Xudê bo kesê eşqîya

Di xeyb û huđûrê du'ayan eñer
Dibîtin ji bo ra (eya ba xeber)

Bi fi'lêd-i qenc da nekey minnetê
Bi fedla Xudê dê biçî cennetê

Behîşt û cehennem heyin wê demê
Fena nabin ew naçîne 'edemê

Yeşin dê bibîtin di (Yewmul-qiyam)

Ĥisaba Ĥelalî 'edaba Ĥeram

Ji bo ehlê xeyran necat û rişa

Ji bo ehlê şeran 'iqab û ciza

Di qebrî dibîtin ji xelqê mirî

Su°ala Nekîrî di gel Munkîrî

Di Ĥeşrê terazû û mîzan heye

Xerabî û qencî û kêşan heye

Şîraş ew pira pur bi xewf û xeter

Cemî'ê xelaiq diken lê guşer

Cehennem di bin da û cennet li pêş

Li ser wê, Îlahî, tu destim bikêş

We ger ne, ez ê mucrimê bed'emel

Dizanim ku dê bête pê min zeel

Bi fi'ilêd-i min ya Îlahî nekey

Di gel min bi ihsan û luşfa xwe key

Min û cumleyê ummeta Muştefa

Bibî cennetê tabî'ê Muştefa

Berhema çarem

Dîwan

Neqqaşê ezel

Neqqaşê ezel roja ser lewheyê rengîn da
Pergar-i ji destan bû, serşefîhe ku tezyîn da

Tedhîb û zerefşan kir ser lewhê kitaba 'îşq
Resma ezeli kêşa, neqşê xwe nû ayîn da

Dîbace ku inşa kir, fihriste ku imla kir
Cildek ji 'enaşir best, nefxek bi sufalîn da

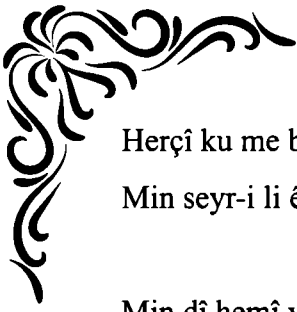
Etîfalê melek hatin westane dibistanê
(La 'ilme lena) gotin, (ebced) bi xwe telqîn da

Wan saderuxan meşqê 'îşqê ku temenna kir
Xettatê ji ħusnê xet sermeşqekî zêrîn da

Ez çûme derê dêrê, min dîte ku (rûĥullah)
Tekrarî muşewwer bû ħetta di nihâlîn da

Wan cumle (enel-ĥeq) got, min waĥidê mutleq got
Saqî bi xwe ez girtim, camek meyê noşîn da

Min noşî û serxweş bûm, (fil-ĥal)-i mişewweş bûm
Ez çar û neh û şeş bûm, min tekye bi balîn da

Herçî ku me ber pê kir, hindî me nezer lê kir
Min seyr-i li êkê kir, lewra me dil û dîn da

Min dî hemî yek pertew sarî di mezahir da
Mumkin hemî jê pur bûn, emma ne di temkîn da

Ew bû ku Zuleyxayê ê dîtî di Yûsif da
Mecnûnî di Leylayê, Ferhadî di Şêrîn da

Cana ji cemala te ez dê ku bibim şabir
Şeyxan û ulû'ezman canê xwe di kabîn da

Mişbañê ebed min dî îrohe di findê da
Genca ezelfî merkûz min dî di gil û tîn da

Me'dûr e eger şûfî bit munkirê mehbûban
Ger tê ku teşewwir kit sirra ku di dûrbîn da

Ma secde tenê min bir ber şûretê mehbûban
Iblîsî nebîr secde lew maye di nefrîn da

Şahid be tu ey zahid mehbûbiperest im ez
Bê şahid û mey nabim Şeyxê me ev ayîn da

Canî ji te ey Xanî canan ku bixwazîtin
Ha nuqte li ber danî (fil-hal)-i di mizgîn da

Ey Wahidê penhan

Ey wahidê penhan ku ji datê te ye peyda
Ev kewn û mekan, erd û sema, gunbedê xedra

Erwahî û 'uqûl, enfus û e'raq û cewahir
Xal in di muşewwer, ne mehêll û ne heyûla

Lewhî û qelem û kursî û 'erş, encum û eflak
Hem agir û ax, av û hewa, cumleyê eşya

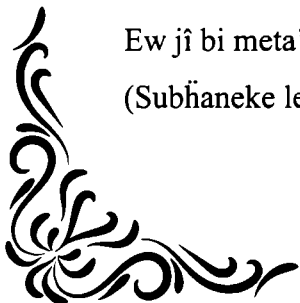
Sed qafîle mewcûd-i peyapey mutewatir
Her lehze ji şehrayê 'edem tên bi temenna

Hin neqdê fenayê diguhorin bi beqayê
Hin neqdê wicûda xwe dikin bê bedil efna

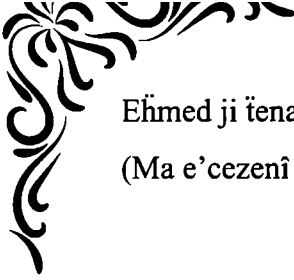
Her yek bi wicûda xwe wicûda te dixwazit
(Bil-cumle) xerîdarê cemala te ne, heqqa

Lew şubhetî pîra bi hewes talibê Yûsif
Dor hatiye (Xanî) kelefa rîsî di dest da

Ew jî bi meta'ê xwe qumaşê te dixwazit
(Subhaneke len tuy°ise min rewîhike 'ebda)

Ehmed ji tenaya te nedaket qe çu weşfa
(Ma e'cezenî hemduke en ehmede hemda)

Ey ayîneyê dil

Ey ayîneyê dil bi cemala te mucella
Sed şefîhe bi yek derre ji nûra te muţella

Insan te ji bo 'alemê kubra kire nusxe
Lew muđxeyekê jê tu dikî 'erşê mu'ella

Wehđdet bi ħeseb kuřretê e'yanê mezahir
Her sû bi şifatan diketin keşfê tecella

Lew (muxteliful-qewl) û 'emel bûne xelaiq
Kafir ji şenem bûne bi navê te tesella

Sirra xwe nihanî te ku da Ehmedê Xanî
(Ez xeyrî berî şud be, to awerd-i tewella)

Ji le'lêd-i yarê

Ji le'lêd-i yarê emin mey vexwara
Bi dil min dibexşî Bedexşan Buxara

Mudamê di destê xeman da zebûn im
Mudamê dixom mey bikim ez mudara

Dema kirme xedra ewê gul'edarê
Dibin bê tekelluf dilê min 'edara

Hinarî ji bo min der axûş-i pur dur
Hinarek di taze hebîba dilara

Ne yara te îro nezer da te (Xanî)
Ne yaran te mane, ne raĥet, ne yara

Serwa me bi zerzeng

Serwa me bi zerzeng û hezar 'işwe û meş hat
'aşiq kirin eñya li reqîban ku nexweş hat

Sunbul kemilandin gul û lale xemilandin
Reyhân şetilandin li ruxan taze binefş hat

Ten derve nebû qeş nedida bextî guşadek
Rû da me şukir Ke'beyê tali' ku duşêş hat

Tîpêd-i firengan bi xulû hatine romê
Şukrane nihane ji 'ereb hem ji hebeş hat

Reştozê xwe nûbar e meger goşe dixwazin
Tîra guşeyê da te hedef girt û bi keş hat

Yan hat û bi nîva dilî ket qeş nediwesta
Lewra ku ji ber qewsê me dî zêde bi weş hat

(Xanî) bes e bê 'arî çira zêdeyê salan
Îsal e jixwe tali' û bextê te bi reş hat

'işweyek da me seher

'işweyek da me seher wê perîya hûrîsirişt
Şefeqa berqê cemalê dil û can suht û birişt

Me nezanî ku melek ya ne beşer ya ne perî
Yedê beyda weku Mûsayî li qetlê vedimişt

Bi temennaya şehadet 'aşiqan can bire pêş
Elleh Elleh çi xereddar e ku yek ferde nekuşt

(Ke'betul-lahî) cemalê me dikir çîne tewaf
Keyberî hatine min xal û xet û çenber û qîşt

'ilmê esma° me ji ber kir di dibistanê şîfat
Talibê datî me lew min şemmirand baxê bihişt

Ademê kamil ez im bûyîme mescûdê melek
Mudde'î ger nebitin secde bi min ha serê xişt

(Xanîya) dê hebitin bê huneran laf û guzaf
Aferîn bo te ku ev şîwe ji bo kes te nehişt

Mîrê meclis nekenit

Mîrê meclis nekenit muṭribê goya çî biket?
Xunce xendan nebitin, bulbulê şeyda çî biket?

Neynika ḥusnê putan lazim e şahib nezerek
Kesê bîna ku nebit dilberê zîba çî biket?

Bê kerem naçite tîba 'ediwan merdê şeci'
Tîxê ahen çîte bê destê tuwana çî biket?

Talibê 'ilm û kemalê nebitin qabilê feyd
Ĥikmet û terbiyeta 'alimê dana çî biket?

Qelbê (Xanî) şedefa gewherê 'irfan e welê
Metnixwanek ku nebit şahibê me'na çî biket?

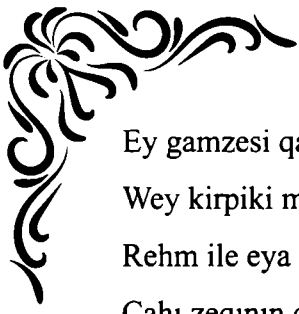
Ey gülün perwerde-i gülzar-ı terawet!

Ey gülün perwerde-i gülzar-ı terawet!
Wey serweqedin sebze-i bustan-ı terawet
Wechin banadır minber û mihrab-ı ibadet
Zülfün xemi serhelqe-i zunnar-ı hidayet
İnsanı değıldir bu tesewwur bu şerafet
Peh peh, bu ne şekl û ne şemail ne qiyafet!

Gülzar-ı İrem'dir cennet-i hüsn û cemalın
Cennet bağıdır aşiq-ı bustan-ı wisalın
Sewdazede qıldı beni fikr ile xeyal in
Enfs-u Mesiha gibidir feyz-i meqalın
Aşufte-i te'wiz-i cunûndur xet û xalın
Peh peh, bu ne şekl û ne şemail ne qiyafet!

Hecrin eleme can û dil e derd û beladır
Xak-ı qedemin gözlerime kıhl û celadır
Lütf ile eziz başın için bu ne enadır
Sayın başıma sal-i beqa zelil humadır
Billah-ı yüzün ayine-i nûr-i Xwedadır
Peh peh, bu ne şekl û ne şemail ne qiyafet!

Ey gamzesi qanler tukıçı lebleri xwînxwar
Wey kirpiki merdum yaqıçı gözleri xummar
Rehm ile eya padıřahım kim bu dili zar
Çahı zeqının de niçe bir öyle giriftar
Hüsnün kör deli can û dilî eyledim isar
Peh peh, bu ne řekl û ne řemail ne qiyafet!

Reftar ile qeddin senema serwexeraman
Guftar ile cana dehenın durr-i dereřşan
Ruxsar ile sen aleme xurřîd-i direxşan
Ağız ile leb kan-ı guher le'l-i Bedexşan
Bu wesf ile Xanî nice olmez sana qurban
Peh peh, bu ne řekl û ne řemail ne qiyafet!

Ey dila ger te divêtin

Ey dila ger te divêtin bibî daim mesrûr
Di terebxaneyê dunya vexwe ava enigûr

Pê nebe xefletê xewxayê cehanê bidirîn
Ji meqamê ku bi hiş tê ji şedayê tenibûr

Zimzima zezzemeya rahê Huseynî ji Hicaz
Vedixûnit Ke'beyê dil ta bite (Beytul-Memûr)

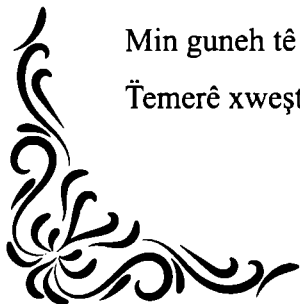
Perdeyê zulmetê 'işqa li cehanê bidirîn
Ji nezergahê cemalê tu hicabê bike dûr

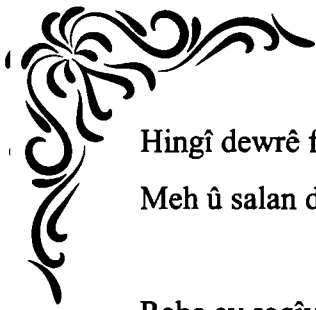
Menzerê dîdeyê canê te munewwer nebitin
Neşlê (ma zaXe) nekêşî tu ji xal û xetê hûr

Gunehan ger nebuwa lezzet û dewqek haşa
Fa'il aîm nedibû tarik û taib meicûr

Mey û me'sûq û hewesbazî û dunyayê zuhûr
Nebûwana nedibû ismekê (Ellah)î Xefûr

Min guneh tê bi gunahan ku di nêv baxê cehan
Têmerê xweştir ev in, bûn bi heramî meşihûr

Hingî dewrê felekê saxêrê me dewr-i diket
Meh û salan digirit herwe ji 'umrê me quşûr

Rabe ey saqîyê mehweş tu ji rexma felekê
Bide min badeyê le'lê tu ji cama feñifûr

Şeyxê cam er nefesê hemdemê dil ket bê murad
Li muradê dilê murde dibitin keşfê qubûr

Ye'nî ew Xaneyê gil nabite qabil qet'a
Ne bi çeşmê dilê nazir ne bi rûyê menizûr

'işiqbazî du terîq in çi heqîqet çi mecaz
Şem'ê can dê bisujîtin çi bi nar û çi bi nûr

Şebê zulmatê bi imkanê dibit şuhhê numa
Afitabê ehedîyyet ji feleq tete zuhûr

Ser û mal û dil û canê me fîdayê te bitin
Bike qelbê me tu saqî ji şeraba xwe tîhûr

Da bikem kesbê meqamat û 'ulûwê derecat
Ya bikem keşfê keramatê ji dara menişûr

Zahida ger te divêtin tu Xudê nas-i bikî
Were ber sayeyê şemşadiqedan qet meçe dûr

Bi ziyarê were qeyda şecera Wadiyê Quds
Ku bizanî bibihî şîtê (Enellah)ê ji Tûr

Ez lema şîfite û walihê mehbûban im¹
Ku di nêv ayîneyê cebhetê wan min dîye nûr

Her dema netrikê xilxalê binê têne xurûş
Her dema Tûr e ji ber tayê qeşeb tête şudûr

Yane kakul ji kinarê kulehê keç biderîn
Ya xeţê miskê birêj ket ji kinarê kafiûr

Kafirê 'işq im eger ez nedemê îmanê
Ya bi mihrabê birûyan nebirim secde ji dûr

Wa'iza guh bide min da bibihî neqlê şehîh
Muşhefa çehreyê xûban e kitêba mesitûr

Defterê 'işqê neda dest te mu'ellim ji ezal
Me'neya ayetê husnê li te lew ma mesitûr

Bê tekelluf dixurim sûndê bi Qur'anê şerîf
Xanîya şûretê canan e bi min "sûreyê Nûr"

¹ Ev nîvmalik şikestî ye.

Dîsan dilê şeyda ji nû

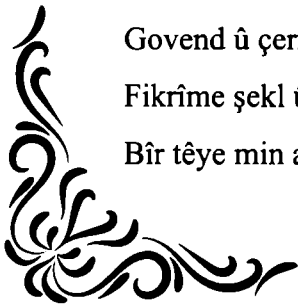
Dîsan dilê şeyda ji nû
Bê ixtiyar perwaz-i kir
Şeydek dîye û berdaye dû
Meyl û fira şehbaz-i kir

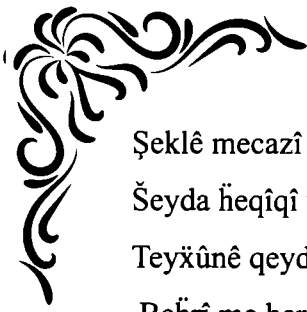
Meyla wî mehda hikmet e
Şeyda wî 'enqa sîret e
Teyrê wî bala himmet e
Lewra teleb evraz-i kir

'enqa bi dest kes nakevit
Damek divê ew dakevit
Nabit ku xafil rakevit
Ê qeşdê şeyda baz-i kir

Şeyyadîya min bû 'ebes
Daim li min teng bû qefes
Raĥet nebûm ez yek nefes
Min lew bi efxan saz-i kir

Saz û semaya şuhbetê
Govend û çerxa de'wetê
Fikrîme şekl û qametê
Bîr têye min awaz-i kir

Şeklê mecazî çendek e
Şeyda heqîqî werdek e
Teyxûnê qeyda lê veke
Behrî me ber endaz-i kir

Nêçîr dibê teyxûn bitin
Çendek li pêşber xûn bitin
Şunqar ne dê mecnûn bitin
Iskûf ji çavan baz-i kir

Şunqar e çav teyxûn e dil
Berdane dû çavêt bikil
Xanî ewan gêra xecil
Lewra mecaz axaz-i kir

Ez çûme derê meykedeyê

Ez çûme derê meykedeyê şubhêyekê zû, min dî yeke esmer
Qamet bi mefêl şubhê çinarê û du gîsû, manendî du ejder

Çîn çîn kiribû bisk-i li ser gerdenê ruxsar, manendî du şehmar
Ker ker dixweşîn zulfê li ser qewsê du ebrû, manendî du şehper

Mayîm mutereqqîb meger ew mezherê i'caz, carek bi du sed naz
Hâlê me tefehûş bike bêje ku esîro, ez bo te me xemxwer

Min gotî: Di weqtê seherê ew çi te da min, ey serwiqeda min
Gotî: Tu nizanî çi ye min da te feqîro, (e'teytuke Kewîr)

Hetta veke lewhê şedef û xameyê yaqût, nêzîkî bi lahût
Min seyr-i kirin Sidre û Tûba qed û dilcû, nînin çu beraber

Hindî melek û hûr û perî bêne temaşa, (hâşa tumme hâşa)
Kengî dibin ew laiqî nezzareyê ebrû, ey dil meke bawer

Yarê ji derê meykedeyê min meke bê bar, ey seyyidê muxtar
Saqî ku tu yî (eşhedu-billahî) ku îro, Xanî bûye meyxwer

Beydayê fena gerçi benim rehğüzerımdır

Beydayê fena gerçi benim rehğüzerımdır
'enqayê beqa himmet-i hemrahi perimdir

Wehm eylemezim sehm-i bila qews-i felekden
Etlesse çu destimde tewekkul siperimdir

Ben bax cihan içere 'eceb nexl-i belayım
Başimde bela, berg û meşeqqet semerimdir

Saqî! Bana imdad-ı qilûb fatih-ı bab ol
Meyxane teriqinde ki ewwel seferimdir

Ben aşiq-i didarı ne hacet xem-i dîwar
Cennet dexî bir perde-i qet'i nezerimdir

Perwane-i pirsûxite-i şem'-i qedîmim
Nîran-ı cehennem şerer-i bal û perimdir

Alam û cefasiyle xoşım ben reh-i işqin
Xanî bana bu yolde qedem çeşm-i serimdir

Şeydê çengala serê zulfa

Şeydê çengala serê zulfa şeha şebaz im ez
Mestê cama 'işweya şehnazê nazik naz im ez

Remz û i'cazêd-i xûban bê 'ibaret medh dikem
Murşidê kamil ez im îrohe şahîbraz im ez

Beydeya ez tê 'ebes bû aşiyana min qefes
Gerçi dil tê purhewes bû bê per û perwaz im ez

Vê heyata hîretê çi bkem beqa nîne ji bo
Lew şehîdê xemzeya wê dilbera tennaz im ez

Derdemendek min divêtin hemnefes bit Xaniya
Ger me hemdestek hebîtin sazê xweşawaz im ez

Her dinalim şev û rojan

Her dinalim şev û rojan meger Eyyûb im ez
Hêstiran her vedimalim meger Ye'qûb im ez

Bi kerem dest ji me berdin, kul û derdan yek in
Wer bipêçîn bi cefayê xwene mektûb im ez

Hindekê xem heye daim li min vêk dikevin
Ez nizamim ku bi çav wan xweyî mehbûb im ez

Xem telebkarê me ye, em telebkarêd-i yar
We tîlisimê telebê, talib û metlûb im ez

'eceb iqbalî ji min nihe Xanî ku li bal
Padişahê xem û derdan-i weha merxûb im ez

Hêdî li ebrîşem bide

Hêdî li ebrîşem bide ey muṭribê demsaz
Sed dil bi evîn bestine, her yek bi du sed naz

Ey badê şeba pur mehejîn ṭurreyê dildar
'uşşaqê binalîne ji ber xulle û şehnaz

Saqî bigerîn badeyê engûr-i bi tenbûr
Cana bide min bûseyekê herwe bi dilxwaz

Rûña min û sirra di ruxê yarê bi yek ra
Roja ezêlî bûne bi dil hemdem û hemraz

Xanî te xeleṭ zanîye ew her jixwe yek bûn
Xellaqî te'eddud bi mezahir kire i'caz

Ez çûme baḫê sorgulan

Ez çûme baḫê sorgulan
Weqtê sefêrgahê bi xef
Min dî şedaya bulbulan
Dagirtibûn her çar teref

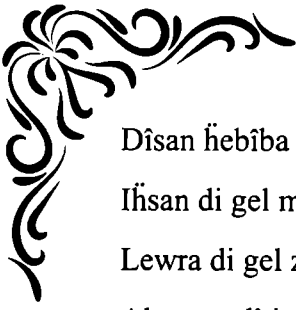
Şewta hezar û qumrîyan
Dengê rebab û muxnîyan
Teşbîhî bezma bengîyan
Hevdengî hev bûn çeng û def

Manendî mest û serxweşan
Ez çûme bezma mehweşan
Ebrûkeman û çavreşan
Cerg û dilê min kir hedef

Peygan di cergî dilperî
Sing bûye şindûqa berî
Şeddeq ji ħusna te perî
Hêja li min kir kerb û gef

Hêja li min bû kerb û kîn
Zahir xedeb baṭin kenîn
Lê xemzeyek da min nihîn
'eqlê me dîsan bir telef

Dîsan hebîba çavbelek
Îhsan di gel me bûn gelek
Lewra di gel zulfên xelek
Aloz me dîtî qîşt û lef

Şitrî û qîşt û zulf û xal
Hemyan li ser ruxsarê al
Vêkra hebûn ceng û cidal
Lêk aliya bûn şef bi şef

Şef şef me dî wê kirye ceng
Hindek hebeş hindek fereng
Vêkra birandin wek xedeng
Vêkra hebûn wan laf û lef

Vêkra hebûn de'wa û şer
Derbûn li min tîpa teter
Jêk rakirin qelb û ceger
Rihtin ji dil xûna bikef

Rihtin ji dil xûna dilan
Şehmar û zulfê ser milan
Bê rehîm û mest û qatilan
Mey xwar ji fîncana şedef

Wan meyxuran ebter kirîn
Bêquwwet û rengzer kirîn
Wellah ji dil ker ker kirîn
Xanî bes e ah û esef

Ey dil eger bi neqdê can

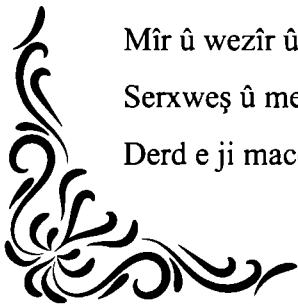
Ey dil eger bi neqdê can
Cinsê giran bihayê zulf
Dê bikirî bizan mecan
Cewherê canfidayê zulf

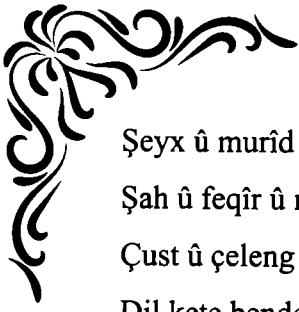
Her serê mû bi sazekî
Cilwe diket bi nazekî
'aşiqê 'îşiqbazekî
Bende diket bi layê zulf

Rom û fireng û hindîyan
Xal û nişan û xemrîyan
Xencer û şîr û mişrîyan
Ceng e li ber liwayê zulf

Tac û tumar û binperan
Le'il û guhar û gewheran
Serxweş û dîn û ebteran
Dewq e di gel semayê zulf

Law û rewal û rîspîyan
Mîr û wezîr û cindîyan
Serxweş û mest û bengîyan
Derd e ji macerayê zulf

Şeyx û murîd û salikan
Şah û feqîr û malikan
Çust û çeleng û çapukan
Dil kete bende payê zulf

Ef'a û mar û ejdera
Misk û zubad û 'enbera
Nefxeyê rûhiperwera
Raiheyê hewayê zulf

Bê mey û bê dewayekî
Bê def û çeng û nayekî
Dîn diketin melayekî
Cedbeyê dilrubayê zulf

Mîr û mela û mahiran
Çendî belîx û şa'iran
Xanî û hindî hâdîran
Derd e ji destê tayê zulf

Ey dilê! Qelb-i nahejî

Ey dilê! Qelb-i nahejî yek serê mû ji tayê zulf
Ger nehejî tu pêlekê, şubhetî min li bayê zulf

Xûn û dil û ceger dixûn, nafefiroş-i her seher
Badê şeba ku têk bidet, sunbulê mişkisyê zulf

Ûnçeyê teng-i hewşil e, dil ji rikan bi girt dibî
Şubhegehan ku ser diket, lexlexeyê hewayê zulf

Meşqê diket ti mekteban, rûyê nigar û hûsnê xet
Bende hezar û tişlê dil, hatine ber melayê zulf

'aşiqê bêceger meger, şebrê ji can û dil diket
Mani'ê genc-i meqşed e, heybetê ejdehayê zulf

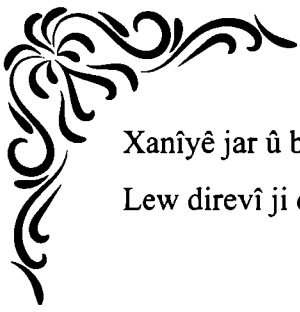
Talibê nûrê xeyb im ez, mame di qeyd û zulmetê
Hivî Xuda û himmet e, hâdirê ewliyayê zulf

Behrê cemalê yar eger keştîyê tê şebrê bikit
Destê min û te'elluqa damenê ba Xudayê zulf

Tali' û bext eger me dî, dewletê sermedî me dî
Dil ku xwe daye ber siha, çeng û perê hewayê zulf

Xanîyê jar û bênewa, lê dicivin wiha sitem
Lew direvî ji dergeha şêr û şeha newayê zulf

Ji derdê 'îşqê bedhâl im

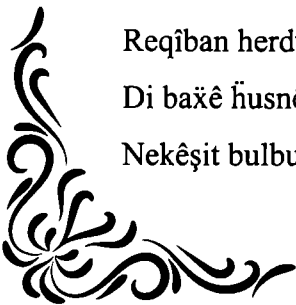
Ji derdê 'îşqê bedhâl im
'eceb pur bûye min narek
Were cana bibîn hâl im
Ne min dil ma, ne dildarek

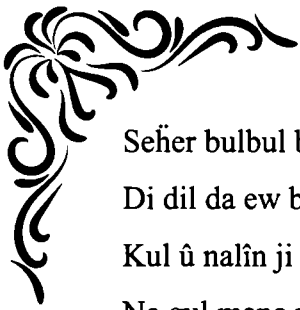
Ne dildar û ne min dil man
Ne alal û ne sorgul man
Ne reyhan û ne sunbul man
Di dil da min xelî xarek

Di dil da min xelî peygan
Were ser min bike îhsan
Li gorahî reqîbî man
Bibîn xweş bû birîndarek

Vede destan hebîba min
Bike derman tebîba min
Bike derman birîna min
Bi dest û tillê mûbarek

Birîndaran birîn xweş bûn
Reqîban herdu rûreş bûn
Di baxê husnê gul geş bûn
Nekêşit bulbul azarek

Señer bulbul bihawar e
Di dil da ew birîndar e
Kul û nalîn ji bo 'ar e
Ne gul mane ne gulnarek

Nekêşit bulbul azarê
Li reşma muh̄beta xarê
Li feşla mahê azarê
Nemînit qeṭ li dil barek

Li dil barê xeman bar e
Ne nîsan e ne azar e
Hero Xanî bihawar e
Di destî maye guftarek

Fate 'umrî fî hewake

Fate 'umrî fî hewake ya hebîbî kulle hâl
Ah û nalim hemdemem şud der firaqit mah û sal¹
Ger benim kanım dilersen çoktan olmuştur halal
Mest û serxoş im ji 'işqê min nema 'eql û kemal

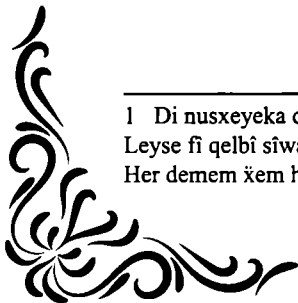
Ente fikrî fî fuadî ente rûhî fil-cesed
Leşkerê xemhayî to milkê dilim wêran-i kerd
Dade geldim işk elinden isterim senden meded
Van tetaran kirne talan 'eql û dîn û milk û mal

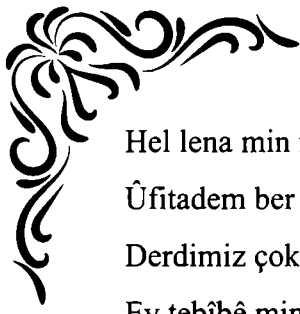
Tale xemmî zade hemmî şa'e sirrî fil-mela
Teşneyê cama wişalim çun şehîdê Kerbela
Yoksesin diwane oldun nice halım ey dila
Yan ji nû ve 'işweyek da min hebîba çavxêzal

Bittû hicranen hebîbî leste minnî 'alimen
Merdum ez derdê firaqit xafilî ez hâlî min
Can û dilden erz-i kaldım halımı canane ben
'erdehâla min tu xafil qeṭ nepirsî 'erdehâl

---

1 Di nusxeyeka din wiha hatiye:
Leyse fî qelbî sîwake ya hebîbî kulle hâl
Her demem xem hemdemem şud der firaqit mah û sal

Hel lena min ni'metil-weřlî ħebîbî min neřîb
Ûfitadem ber derit bî çare sergerdan ħerîb
Derdimiz çok olduđundan ona yoktur hiç tebib
Ey tebibê min, dewayê derdê Xanî her wiřal

Şîweyê 'işwe û nazêd-i ku dildar-i dikin

Şîweyê 'işwe û nazêd-i ku dildar-i dikin
'aşiqan bo çi gelo hinde qeder har-i dikin

Gul di gel bulbulî xweştêb'e û xendane welê
Bê wefayî û cefaya ku dikin xar-i dikin

Hûn mekin lewme ji şahîbkereman ey çendîno
Ku çiranî em û ew bîzere w bêzar-i dikin

Wan divêtin hemî kes zêde ji wan razî bitin
Lê rûz bi teles hindekan sar-i dikin¹

Dilberan ger nevyâ 'aşiq û şeyda pur bitin
Bo çira zînet û xemlê li xwe ew bar-i dikin

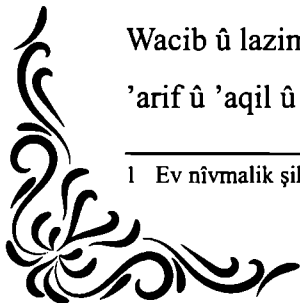
Ruhê 'aşiq rûyê me'şûq-i bi ser muttehid in
Mute'edid 'eredê cewher-i inkar-i dikin

'izzet û rûmetîdan cumle ji bal Baxuyî ne
Da bizanî tu ku ne şah û ne xundkar-i dikin

Wacib û lazim e daim li me ketma emelê
'arif û 'aqil û dana jixwe inkar-i dikin

---

1 Ev nîvmalik şikestî ye.

Ne wekî Xanî ye nadan negihîştî-yi avê
Peleka hildiditin ya di dil izhar-i dikin

Îro li textê dilberê

Îro li textê dilberê

Ya Reb çi şêrîn esmer e

Jê nabitin min dilberê

Ew dilber e ya dil ber e

Dil bû ku birya can e ew

Dîn bû we ya îman e ew

Hem luft e hem îhsan e ew

Hem law e hem gerdenzer e

Kakul ji ber tacê bizer

Ta ta wekî pur bêne der

Ser'eskerê tîpa teter

Serdar e ya ne serwer e

Ya Reb hebîba rengfeleq

Corê teteq dagirt şefeq

Ya belkê nûr e ya wereq

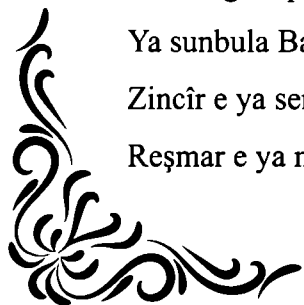
Ya qîşt e ya ne çenber e

Zulf in gelo pur pêç û xem

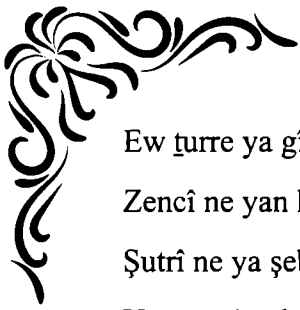
Ya sunbula Baxê Îrem

Zincîr e ya ser ta qedem

Reşmar e ya ne ejder e

Ew turre ya gîsû ne ew
Zencî ne yan hindû ne ew
Şutrî ne ya şebbû ne ew
Yan tox û şahê Sencer e

Ebrû ne ya meh bû hilal
Hindû ne ya nîşan û xal
Gîsû ne ya hêdret Bilal
Meşxûlê Ellah-ekber e

Çav in gelo ya serxweş in
Ya kafir in ya dilreş in
Bîmar in ew ya nexweş in
Ya nergis e cadûger e

Ruxsar e ya Reb ya qemer
Guftar e ya Reb ya guher
Ew qeyd e ya Reb ya xeber
Ew şehd e ya ne şekker e

Rû ne gelo ya werdê al
Alal e yan dêma bixal
Qendîlê nûra (Dul-celal)
Mir^oat e ya na mezher e

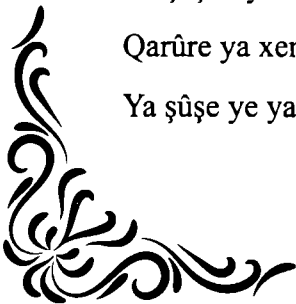
Dêm şûşe, nûra heq di nav
Dev xunçeya şêringulav
Rux werdê gul rengînxunav
Xal, bisk û nîşan 'enber e

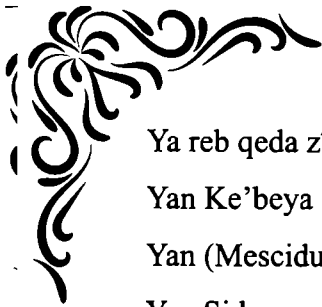
Lêv in gelo ya qûtê can?
Yaqût e ya qûtê rewan
Yan qotîya durca durran
Yan hewd e ya ne Kewter e

Ya Reb xetê reyhanî ye
Ser sûreyê Qur'anî ye
Yan xatema sultanî ye
Ferman e ya ne defter e

Xal in gelo ya fulful in?
Ew 'arîd in yan sorgul in
Em 'aşîq in yan bulbul in
Dîkrê me werda ehmer e

Ew gerdena şubhî şemal
Serçeşmeya ava zelal
Qarûre ya xemra hêlal
Ya şûşe ye ya şekker e

Ya reb qeda zîba ye ev
Yan Ke'beya 'ulya ye ev
Yan (Mescidul-Eqşa) ye ev
Yan Sidre ya ne 'er'er e

Ya reb dilê dîwane ye
Ya 'aqlê ferzane ye
Yan bulbulê wêrane ye
Yan 'ûd e ya ne mecmer e

Ew Xaniyê dildade ye
Meşreb ji beng û bade ye
Derdê wî yarek sade ye
Lew her de'îf û rengzer e

Mi dî şeyxek

Mi dî şeyxek ji şeyxê neqşebendan
Vebûn bendêd-i min yek yek ji bendan

Guşada dil ji bo min ra muyesser
Nebû bê şuhbeta şûretlewendan

Dilê me bû di gel xewxayeyê derd
Hejand şûr û li ser me hat bi rindan

Li min kurt bû riya Ke'ba wişalê
Ji şekl û qameta balabilindan

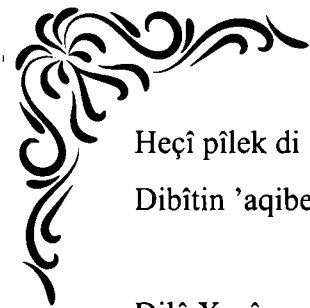
Ez îro serxweş im wellahî wa'iz
Li min dayi' meke van we'z û pendan

Kesê girya bibit belkî bi 'işqê
Dibîtin 'aqibet elbet bi xendan

Me sed hîvî heye dîsan ji şeyyad
Me aza ket ji qeydê qeyd û bendan

Ji ahoyan me yaho xweste emma
Dilê min ma di nêv muşkînkemendan

Heçî pîlek di 'iŝqê da 'emel kir
Dibîtin 'aqibet şadan û xendan

Dilê Xanî eger bû gencexan e
Belê qeṭ kes nego Xanî bi çendan

Da zen nebirin

Da zen nebirin ku em xemoş în
Em bestedehan û pur xuroş în

Genca me di dil guher tijî ne
Herçende 'eyan xezeffiroş în

Şahîn û bi xef me libse dîba
Zahir jixwe em pelasîpoş în

Micmerşifet e me cism û can'ûd
Dil ateş e daima bicoş în

Meyxane bihişt e hûr e saqî
Kewter mey e lew ve badenoş în

Bîhode ye lave lew ku Xanî
Dunyager û axiretfiroş în

Durdane ji dev da me dibarin

Durdane ji dev da me dibarin dem û satan
Kes nîne bibet wan bifiroşit li welatan

Sewdagerê 'îşqê perîyan cumle dirêtin
Qet'a û şe'alîkê zemanê feteratan

Qet gewherekî cewherîyek nîne biha ket
Bazarê cihan maye bi van turkmen û tatan

'ebdê deheb in hindek û hind 'abidê fidde
'aşiq deriya niye ji 'îd û 'erefatan

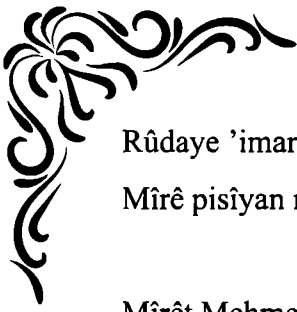
Me'sûq e cematat-i û 'aşiq bi xwe heywan
Insan biriyane çi xeber dem ji nebatan

Kuffarî bû dem daye hişarê û me xundkar
Hêj wê li şîkarê digerrîtin li felatan

Beglerbegî û mîr û wezîr cumleyê pur tîn
Kuffarî û xundkarî xedeb kir li furatan

Islamî li cengê tu mebê bo çi zebûn e
Lerwa ku kerem nîne hûmata kelîmatan

Rûdaye 'îmaratê mulûkan-i bi israf
Mîrê pisîyan nadete xelqê xwe xelatan

Mîrê Mehmedanî xwe dubendî ne di xain
'Îsê ne li Mûsayî dixûnin şelewatan

Xelqê me Hekarî we dibîtin ku ji bo şah
Hîna seferan ew dişehînin edewatan

Mêrê nemiran wê dimirîtin ji feqîrî
Şêrwan û Mukis bûyîne muhtacî zekatan

Ya Reb tu biparêze di vê 'eşrê qizilbaş
Tuşyan û xurûcê neken ew bêne welatan

Kî dê li vê Serhêddê ji pêş wan ve biwestit
Kes nîne ku têr nanî bidet pênc-i xuzatan

Ya Reb bi du'ayê Nebîyî û welîyan key
B'Incîl û Zebûr û Furuqan û Tewiratan

Ya Reb bi Mekê key bi Medînê bi tewafê
Ya Reb bi heqê se'î û wîqûf û 'erefatan

Ya Rebbî bi lewhî û qelem û kursî û 'erşan
Ya Reb tu bi mulk û melekût û semewatan

Ya Reb tu bi tewhîd û bi tesbîh û bi dikran
Ya Reb bi du'a û bi şelat û şelewatan

Xundkarî li kuffarî muzeffer bike dîsa
Da şah-i ji tirsan li 'Umer det şelewatan

Naqûs û şelîbêd-i ferengan çî rewan e
Ew bèn bigirin cumle cihê bang û şelatan

Çendîn di ricalan bişehîne tu ji xeybê
Îsal e seferkêş bide xelqê xelewatan

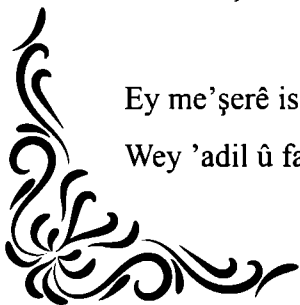
Pa malê delal bête di nav hözeyê islam
Qeṭ laiq e ey xaliqê nûr û zulumatan

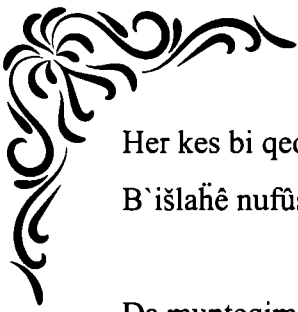
Xelqê bedewan gerçi mirin çûne beheştê
Heyfa me li ibnan û xewatîn û benatan

Murted bibin ew cumle bimînin di giriftar
Terka te biden ew biperistin but û latan

Ev çende tefasîr û meşahîf bi telif çûn
Hürmet çu nema ayet û herf û kelîmatan

Ey me'şerê islamê hemî şalih û talih
Wey 'adil û fasiq jî bixwazin de'ewatan

Her kes bi qeder ħalî biken kesb û teqerrub
B`işlahê nufûsan dibitin weşl û liqatan

Da munteqimê Qadirê Qeyyûm-i vexwazit
Dada me ji kuffar û ji fuccar û buxatan

Hindî diketin Xaniyê bêçare gunahan
Ya Reb tu bedel wan binivîse ħesenatan

Şiname

Der heqê Muhammed Begê hakimê Bazîdê da

Kanê Muhammed Beg gelo?

Kan padişahê Serhedan?

Îro ji dil bigrîn de lo

Kan padişahê Serhedan

Îro bibînin 'ibretê

Axa û xelqê Hêşetê

Kanê xudanê xîretê

Kan padişahê Serhedan?

Mîrê di nêv mîran binav

Eşheb siwarê rimzirav

Bala bilindê perbelav

Kan padişahê Serhedan?

Kê dî we reng datek şerîf

Erkan û ezmanek leîf

'alem dî dest wî bû de'îf

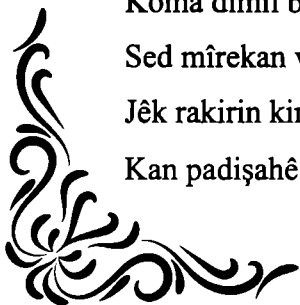
Kan padişahê Serhedan?

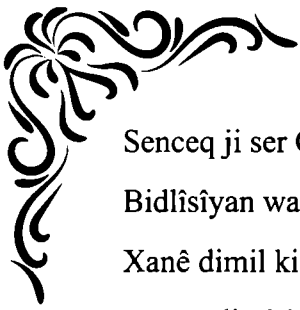
Koma dimil bû sê hezar

Sed mîrekan vêkra ducar

Jêk rakirin kir tar û mar

Kan padişahê Serhedan?

Senceq ji ser Qersê birrî
Bidlîsîyan wan jê kirrî
Xanê dimil kirbû çirrî
Kan padişahê Serhedan?

Kanê 'ezîzê mişrîyan
Kanê 'edûwê wanîyan
Kan hevrikê mehmûdîyan
Kan padişahê Serhedan?

Kanê emîrê namidar
Serhednişînê xundikar
Paşan ji bo pêşkêş hinar
Kan padişahê Serhedan?

Kanê emîrê (dul-finûn)
Kan 'aqilê teb'etcunûn
'alem li ber wî bûn zebûn
Kan padişahê Serhedan?

D`ilmê xwe ew 'ellame bû
Behramê gulgûncame bû
Qettalê pur hingame bû
Kan padişahê Serhedan?

Çend mîr û hâkim rakirin
Çend xan û sulţan dakirin
Kom û heşem berba kirin
Kan padişahê Serhedan?

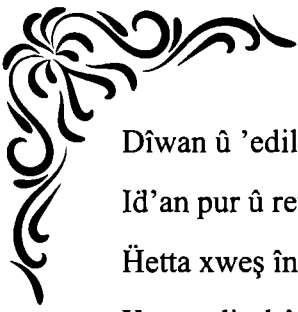
Ew hâkimê pur nav û deng
Hemteb'etê Teymûrê leng
De'we dikir biçme fereng
Kan padişahê Serhedan?

Pêla ku wî dîwan digirt
Xelqê edeb erkan digirt
Heybet ji wan dîwan digirt
Kan padişahê Serhedan?

Weqtê bi ser hespê dîke
Şeş caniban rev pê diket
Heybet bi ser xelqê diket
Kan padişahê Serhedan?

Daim 'edalet pîşe bû
Ûyayet deqîq endîşe bû
Nazik tebî'et şîşe bû
Kan padişahê Serhedan?

Dîwan û 'edil û dadigîr
Id'an pur û rewşen demîr
Hetta xweş in nakin ji bîr
Kan padişahê Serhedan?

Dîwan û eywan şanişîn
Ew şedr û hewdêd nazenîn
Man şubhî firdewsê berîn
Kan padişahê Serhedan?

Ferşêd-i dîba û herîr
Istebreqêt wî bênezîr
Bê ixtiyar mayîn ji mîr
Kan padişahê Serhedan?

Ev xaliyet ermûş û qez
Wernagirt kes şubhî xez
Xalî bûyîn meydan û rez
Kan padişahê Serhedan?

Rez bû mîtala cennetê
Eywan ji şun'ê qudretê
Kes nîne tê ket şubhetê
Kan padişahê Serhedan?

Elmas û le'l û gewheran
Tomar û tac û binperan
Ĥed nîne bêxme defteran
Kan padişahê SerĤedan?

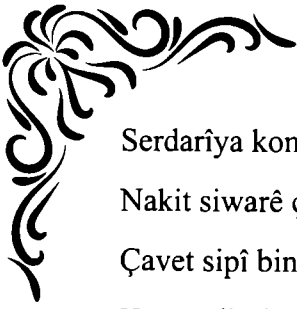
Sed me'nek û hespêd bedew
Şafi Ĥudûd zêrîn celew
Kes nîne wan raket ji xew
Kan padişahê SerĤedan?

Ew şehnişîn û Ĥewd û av
Nêçîrgehê pur şeyd û rav
Nabit bibêjim ez bi nav
Kan padişahê SerĤedan?

Şahinşehê gerdenfiraz
Aza kirin teyhûn û qaz
Terxan kirin teyĤûn û baz
Kan padişahê SerĤedan?

Mîrê me wê nabit siwar
Têr bûye ew naçit şîkar
TeyĤûn û terlan man li xwar
Kan padişahê SerĤedan?

Serdarîya koma gelek
Nakit siwarê çavbelek
Çavet sipî bin ey felek!
Kan padişahê Serhedan?

Taq û rewaq û menzeran
Koşk û xelat û xeyberan
Wan cumle nîşan heyderan
Kan padişahê Serhedan?

Ew cumle wî îcad kirin
Herçend qewî binyad kirin
Çerxî hejand berbad kirin
Kan padişahê Serhedan?

Xwahê kelatan bi zefer
Dujmin ji ber wî bê mefer
Wê çûye nîva ax û ber
Kan padişahê Serhedan?

Dunya diborîtin bi dor
'umrê 'ezîz nadin bi zor
Dewlet dibên naçîte gor
Kan padişahê Serhedan?

Ya Reb hebit ocax qedîm
'emmêd-i wî xweş bin 'emîm
(Bil-xaşşe) ew durra yetîm
Kan padişahê Serhêdan?

Durdaneyê gewherşedef
Ew ma ji wî neslî xelef
Ya Reb nekî wan zû telef
Kan padişahê Serhêdan?

Xelqê xudanê dewletê
Wê çûye mala zulmetê
B`wî ra bixûnin rehmetê
Kan padişahê Serhêdan?

Xanî tu jî destan hilîn
Herçend ku zêde dilkul î
Îro ji bo mîr sail î
Kan padişahê Serhêdan?

Ger gunehkar în

Ger gunehkar în ji bo ismê Xefûr em mezher în
Wer sitemkar în temaşagahê ehlê meşer în

Pur gunahan ger tu dê mehder bikî (Yewmul-ĥisab)
(Ey şefî'ul muĥnibîn) em bo te ra serdefter în

Ger Xefûrî em nebexşîn û şefî'î em nedîn
Kar û barê me ke malik bo te ra ser'esker în

Dozex û cennet li nik me herdu yeksan in bi ĥal
'aşiqê didarê yar în perwerê pêxember în

Ger cemala bêzewal em dê nebînîn bê ĥicab
Dar û dîwarêd-i Rîdwan Xanî em pê kû b`kerîn?

Zahidê xelwetnişîn

Zahidê xelwetnişîn pabestê kirdarê xwe ye
Tacirê riħletguzîn dildarê dinarê xwe ye
'aşiqê dilberhebîn dildayê dildarê xwe ye
Da bizanî her kesek bê şubhe xemxwarê xwe ye

Bê 'emel tu j'kes meke hîvî 'eta° û himmetê
Bê xereq nakêşitin qeṭ kes ji bo kes zehmetê
Kes nehin qeṭ hilgirit barê te ew bê ucretê
Gerçi 'Îsa bit ewî fikra ker û barê xwe ye

Hoşiyar bî! Da nekî 'umrê xwe bê haşil telef
Lew ku nadet fayide mal, genc û ewlad û xelef
Maceraya Xidr û dîwarê yetîmî bû selef
Vî zemanî her kesek mi'marê dîwarê xwe ye

Ca nezer ke tu bi pêla ku we waqi' bit sewaş
Ger nebîtin iltifat û mûçe û debr û me'aş
Cindîyê rimbazê faris nadetin canî belaş
Sa'eta serbazîyê hîvî ji serdarê xwe ye

Xanîya dai' nekey 'umrê xwe, ey nadan, 'ebes
Bê teleb nabî ji weşlê behremend ey bul-hewes
Şani'ê mutleq ku nîne ihtiyacek wî bi kes
Luṭf û ihsan jî ewî der heq telebkarê xwe ye

Dila qeṭ nîne mehbûbek

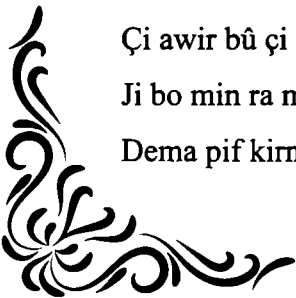
Dila qeṭ nîne mehbûbek
Ji te cuz'ek nebit lalî
Dilarama ne mecdûbek
Heye sirra te jê xalî

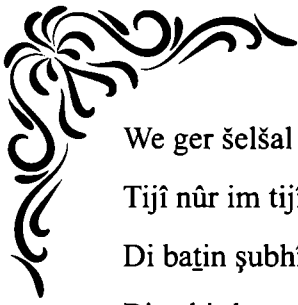
Eger sirra di qelban e
We ger nûra di wechan e
Bi min yekreng û yekṭa ne
Di gel yek bûn li wî alî

Ji xeybê ew bi yek hatin
Hemî cot in, ne tek hatin
Wekî çavêt belek hatin
Bi hev ket şahî û ṭalî

Eger ħusn e eger nûr e
Eger nêzîk eger dûr e
Birîna 'aşiqan kûr e
Ji sertîra kurê Zalî

Ji sertîra mucewher bû
Çi awir bû çi xencer bû
Ji bo min ra muqedder bû
Dema pif kirne şelşalî

We ger şelşal û fexxar im
Tijî nûr im tijî nar im
Di baṭin şubhî xunkar im
Bi zahir ketme wî şalî

Gelek şal, cewher û zîba
Gelek eṭles, gelek dîba
Gelek sîm û gelek şîba
Me havêtin cîger nalî

Cîger nalî me havêtin
Hemî yek yek hilavêtin
Gelo kî bit ku navêtin
Ĥebîbek çaridesalî

Meger her min divê dilber
Du sed 'ilman bikem ezber
Ji xilxalan dibit ebter
Mela meqşûdê xilxalî

Mela meqşûdê min xal e
Ne milk û menzil û mal e
Ne 'ilmê qale ew ĥal e
Me ĥaşil kir bi 'ebdalî

Me ĥařil kir bi xîzanî
Bi muřtaqî û ĥeyranî
Wekî genca di wêranî
Me peyda kir bi remmalî

Bi remmalî me peyda kir
Dilê ĥemgîn me pê řa kir
(Neqîyul-xed) me aza kir
Wekî pîra dusedsalî

(Neqîyul-xed) û liĥyan in
Berat û emr û ferman in
Bi tuĥra° û bi nîřan in
Di dest ’uřraqê dellalî

Di dest dellalî da min dî
Ruxê kaĥid semerqendî
Xeĥê kûfî nuqeĥ hindî
Kitaba ĥusn û eřkalî

Kitaba ĥusn û dilber bû
Xeĥê (Ellahu-ekber) bû
Melayî go ji ezber bû
Li textê dil dibit walî

Li textê qelbî sultân e
Dilê wî 'erşê Rehman e
Wekî Xanî ne nadan e
Dizanit ew bi ehwalî

Bi ehwalî xeberdar e
Bi şûret şeklê dildar e
Di bañin 'eynî dîdar e
(Te'ala şe'nuhul 'alî)

Dilo rabe xwe dilxweş ke

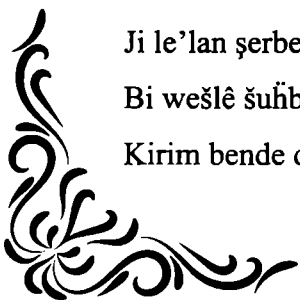
Dilo rabe xwe dilxweş ke
Hilo da b`çîne seyrane
Were carek tu xwe b`weş ke
Biçîn seyra gulistanê

Gulistana ku sorgul tê
Semen nesrîn û sunbul tê
Hezar bulbul bi xulxul tê
Di feşla mahê nîsanê

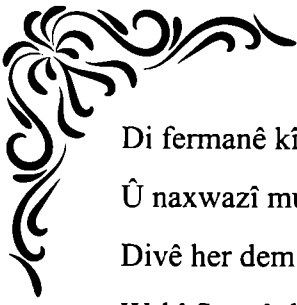
Di feşla caduwî nîsan
Me dîbû dilberek dîsan
Bi dil meş`el çira îsan
Me can da şubhî perwanê

Me can da dilberek sade
Leîf û şox û begzade
Ji qeydan kirme azade
Nihan xwendîme dîwanê

Nihanî xelwetek da min
Ji le`lan şerbetek da min
Bi weşlê şuhbetek da min
Kirim bende di fermanê

Di fermanê kî şadiq bit
Û naxwazî munafiq bit
Divê her dem miwafiq bit
Wekî Şeyxê di Şen'anê

Wekî şeyxî di hadir bit
Di fermanê de nazir bit
Bi emrê dostê kafir bit
Bisojî şuhfê Qur'anê

Disojim şuhfê mektûbe
Bi emrê yar û mehbûbe
Dema dil dem bi meqlûbe
Didem ez dîn û îmanê

Eger dilber mecazî bit
Ji rengê libsê xazî bit
Bila şûfî nerazî bit
Bimîne ew di hîrmanê

Binê şûfî qewî dîn e
Wekî xeffaşê miskîn e
Li nik wî roj tu reng nîne
Çu nabînit ji 'umyanê

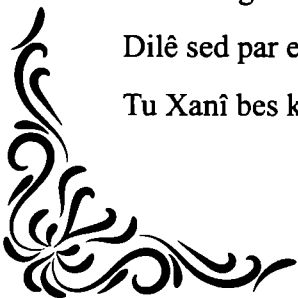
Dilê wî kor e, e'ma ye
Ji weşlê dûrê dama ye
Li ber wî derge dadaye
Nehişte bête dîwanê

Di dîwana ku qerqef tê
Bi bezma her ney û def tê
Melaik sed hezar şef tê
Ez im yê hatî meydanê

Ez im serxweş ji wê camê
Ez im sewda di nêv 'amê
Ez im 'enqa ketî damê
Bi zulfa ser li xal danî

Bi zulfa hatî ser xalan
Binfeşa tîtik û alan
Dil û canê me 'ebdalan
Dibit dîsa bi talanê

Di talana ku sed ser çûn
Hezaran genc û gewher çûn
Dilê sed par e ker ker çûn
Tu Xanî bes ke efxanê

Hero sed car ji ulfa wê

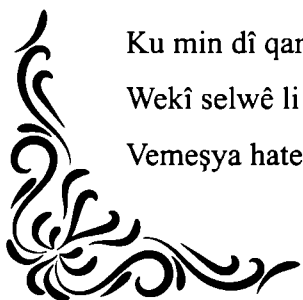
Hero sed car ji ulfa wê
Dibim keyfê li meyxanê
Vebîr min têtê zulfa wê
Dinalim ez ji hicranê

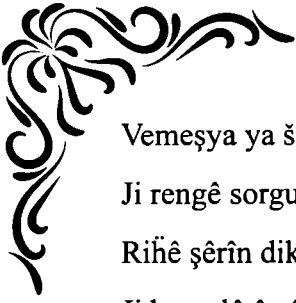
Ji sehma 'eqreb û maran
Dinalim ez gelî yaran
Ji çehvan xûn diçît baran
Wekî ew têne lêkdanê

Wekî ew têne ser balan
Bibînin nuqte û xalan
Binefş û terhê alalan
Di ser da mahê tabanê

Di ser da ew meha enwer
Ji reyhan sunbulan da ser
Kirim sewda û hem ebter
Ji min dil bir bi talanê

Ji min dil bir evê carê
Ku min dî qameta yarê
Wekî selwê li cobarê
Vemeşya hate eywanê

Vemeşya ya şifethûrî
Ji rengê sorgula jorî
Rihê şêrîn dikem gorî
Ji bo xalê û nîşanê

Ji wan xalan tecellê da
'Etarud bû di burcê da
Dilê min gêzmeyek lê da
Bi şîr ew hate meydanê

Bi şîr hat ew perîpeyker
Şevîmaha tijî enwer
Li min da batîni xencer
Dinalim ez ji êşanê

Ji wî derbî yê gêj im ez
Şubî bilbil dibêjim ez
Ji çehvan xûn dirêjim ez
Wekî tavêd-i baranê

Ji çehvan xwîn dibarînim
Ji 'işqa te ez ê dîn im
Şubî Ferhad û Mecnwîn im
Dibêm: Leyla gelo kanê?

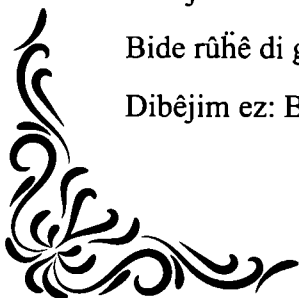
Xerîb im ez ji Leylayê
Nehin wek te li dunyayê
Biçîte bîte zîbayê
Ku 'aşiq wê di zîndanê

Ku 'aşiq wê dinalîtin
Şev û rojan dikalîtin
Ji çehvan xûn dimalîtin
Mecal e bête zozanê

Mecal e me nekir karek
Li surme wê hebû marek
Verêkem ayetê carek
Di gel bayê şebistanê

Di gel bayê seherxêzê
Bibêje 'enberamêzê
Te 'aşiq kuşt bi vê rêzê
Bike luţfê û ihsanê

Ku min dîbû li ser banî
Dibêjit: Ehmedê Xanî
Bide rûhê di gel canî
Dibêjim ez: Bigir, Hanê!

Ey derîxa mame tenha

Ey derîxa mame tenha ez ji şemsa xawerê
Xan û man têk bûne zulmet paşî wê dêm enwerê
Bêqerar im şubhî zîbeq bê ewê sîmenberê
Paşî lêvêt wê venaxwim muşleq ava Kewîerê

Ger bizanim ez di hêşrê da nebînim dilberê
Dê çi lê kem cennetê pê wer bikem xakisterê

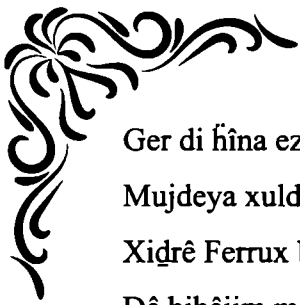
Sed mixabin çû ji bal min ew hebîba çavbelek
Ah û efşan im şev û rojan tiçin hetta felek
Wê ji feryadêd-i min 'aciz dibin ins û melek
Mam di qeyda dax û derdan paşî wan zulfê xelek

Ger bizanim ez di hêşrê da nebînim dilberê
Dê çi lê kem cennetê pê wer bikem xakisterê

Hicreta yarê bihatim şubhî finda şu'ledar
Ketme hâlê iftiraqê j' ihtiraqê bûme nar
Ew wucûda bê wucûd e suht û têkda bû xubar
Min nevê dunya bi carek paşî wan çavêt xumar

Ger bizanim ez di hêşrê da nebînim dilberê
Dê çi lê kem cennetê pê wer bikem xakisterê

Ger di hîna ez wefa bim bête ser min 'izreîl
Mujdeya xuldê di wê gavê bidet min Cibreîl
Xidrê Ferrux bê ji min ra ew di wê rê da delîl
Dê bibêjim min nevêtin xuld û Kewter selsebîl

Ger bizanim ez di hêşrê da nebînîm dilberê
Dê çi lê kem cennetê pê wer bikem xakisterê

Çerxê keç reftar e wa weyla! Ku ez heyran kirim
Serbigerdan bûm welêkin zêde sergerdan kirim
Bê dil û 'eql û hewes carek ku bê id'an kirim
Zêde vê bêmirwetê ev reng ku ez talan kirim

Ger bizanim ez di hêşrê da nebînîm dilberê
Dê çi lê kem cennetê pê wer bikem xakisterê

Zînihar ey dositan weqtê bikem ez hicretê
Van du mişra'an kitabet kin li bergê kaşetê
Da di dest min da sened bit ew di beyta axretê
'erduhalê min bibit meqmûn ji hîna hêdretê

Ger bizanim ez di hêşrê da nebînîm dilberê
Dê çi lê kem cennetê pê wer bikem xakisterê

Xanîya ev herze goyî we xeṭa û ne şewab
Xêr ji te şadir bibin ey bêdebb ey bêhicab
Ev qeḏa ya Barî ye, raḏî bibe ey malxirab
Belkî bîte mûcibê narî ji bo te ev cewab

Ger bizanim ez di heşrê da nebînim dilberê
Dê çî lê kem cennetê pê wer bikem xakisterê

Ey seyyidê ‘alem

Ey seyyidê ‘alem, senedê nûra hidayet
Serdarê şefî’an ku tu der rozê qiyamet
Hîvî dîkin em vê ji te ey şedre risalet
Merhûm-i nekî me tu ji dîwana şefa‘et

Qed kane leke-l-feḍl leke-l-cûdû keḫîra
Ursilte îlel-xelqî beşîren we nedîra

Ṭaha, tu resûlê melikê mulkê kerîm î
Teşrif-i bi ne’leynê xwe ser ‘erşê ‘ezîm î
Der behrê cemelê tu tenê durra yetîm î
Eḫsentir î ez Yûsuf û Siddîq û Ḥelîm î

Ey ne’tê te ez ferş-i ḫeta ‘erş-i şehîra
Ursilte îlel-xelqî beşîren we nedîra

